

Bundel van de Afdeling* Midden-Delfland en Waterweg van 30 oktober 2008

Agenda documenten

Actiepuntenlijst afdeling MDW

Agenda afdeling MDW 30.10.2008

Bundel vergadering afdelingsbestuur 30 oktober 2008

Notulen afd. MDW 30.10.2008-vastgesteld 03.12.2008

- 1 Opening
 Agenda afdeling MDW 30.10.2008
- 2.a Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)
 Oplegnotitie Reconstructie Midden Delfland
- 2.b Waterlopen in de Zouteveense polder (zie actiepunt 638 – actiepuntenlijst)
 Kaart met te plaatsen stuwen in de Holierhoekse en Z...
- 3 Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015
 Oplegnotitie WBP
 Bijlage WBP-Inhoudsopgave
 Bijlage WBP-stuk 10
- 4 Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008
 Concept notulen afdelingMidden-Delfland28augustus2008
 Bijlage - sheets Commandeurspolder Veilig + Mooi
 Bijlage - sheets Waterplan Maassluis
 Bijlage - sheets Waterstructuurplan MD
 Notulen afdeling Midden-Delfland & Waterweg 30 oktober 2008 (notulen zijn in deze laatste vergadering vastgesteld!)
- 5 Actiepuntenlijst
 Actiepuntenlijst afdeling MDW
- 6 Mededelingen en ingekomen stukken
- 7 Begroting 2009
 Bijlage 1 - Beleidsbegroting 2009
- 8 Groenblauwe diensten
- 9 Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam
 Oplegnotitie resultaten Watersysteemanalyse Schiedam
 Bijlage I maatregelen WSA Rotterdam - niet bijgevoegd...
 Bijlage II maatregelen WSA Schiedam
 Bijlage VV WSA Rotterdam en Schiedam
- 10 Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"
 Oplegnotitie Bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland
 Bijlage 1 Gebiedsbegrenzing Hof van Delfland
 Bijlage 2 Bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland
- 11 Rondvraag
- 12 Sluiting

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING MIDDEN-DELFLAND EN WATERWEG

30 oktober 2008

NR	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	Vergadering 15 februari 2007		
636	<i>Status parkeerplaatsen Noordijk Maassluis</i> Nagegaan zal worden of de parkeerplaatsen ten behoeve van Delfland in de buurt van het gemeenlandshuis te Maassluis weer beschikbaar kunnen worden gesteld voor het publiek.	Via secretaris	Zie voetnoot (1) in het verslag van de afdelingsvergadering van 28 augustus 2008. ✓
	Vergadering 17 januari 2008 en 28 augustus 2008		
637	3. <i>Agendering Proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten</i> Delfland zal eerst heel goed moet weten wat het wil met de blauwe diensten. Er kan worden gedacht aan een pilot in de Duifpolder. Afgesproken wordt om in oktober de proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten in het afdelingsbestuur te bespreken. Zo mogelijk wordt dit geagendeerd voor de extra vergadering van 28 augustus 2008. Anders wordt dit onderwerp voor de reguliere vergadering van 30 oktober geagendeerd. Op verzoek van de leden van het afdelingsbestuur zal de evaluatie nvo's onderdeel uitmaken van de voor 30 oktober 2008 over dit onderwerp aan te leveren notitie.	H. Hangelbroek	Stand van zaken gegeven in afdelingsvergadering 28 augustus 2008. Geagendeerd voor de afdelingsvergadering van 30 oktober 2008. Agendapunt 8 ✓
	Vergadering 22 mei 2008 / 28 augustus 2008		
638	3. <i>Waterlopen in de Zouteveense polder (n.a.v. verslag vergadering d.d. 17 januari 2008):</i> De heer <u>Doelman</u> hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder. De waterstand langs de hoofdwatergang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.	C. Pater	z.s.m.
	4. <i>De voorzitter zal blijvende aandacht geven aan informatieverstrekking rond de projecten:</i> - Reconstructiecommissie Midden-Delfland - Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam - Kadeverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade) - Waterplannen	Voorzitter	p.m.
639	5b <i>Beheerplannen recreatiegebieden Midden-Delfland:</i> Delfland zal zich strikter moeten opstellen ten opzichte van		Brief d.d. 14 augustus

	.	het recreatieschap en duidelijk maken dat de zaken in het najaar van 2008 op orde moeten zijn. Zo nodig zal Delfland hierover nog schriftelijk contact met het recreatieschap opnemen.		2008, kenmerk 707528, verzonden. Leden afdelingsbestuur hebben via de mail een afschrift ontvangen. ✓
Vergadering 28 augustus 2008				
755	6.	<p><i>N.a.v. notulen vergadering 25 oktober 2007 (Begroting 2008 en meerjarenraming):</i></p> <p><i>Kosten ecologisch onderhoud:</i> Intern wordt nagegaan of een overzicht kan worden gegeven waaruit blijkt hoeveel geld Delfland uitgeeft ten behoeve van natuur en landschap, en hoeveel voor de waterbeheersing. De wnd. voorzitter (Aad Wiegman) is bereid om de organisatie te verzoeken een globaal overzicht op te stellen, maar niet als dat veel tijd (en dus geld) van de organisatie zou vragen.</p> <p>In de cie. FIN d.d. 19.08.08 is toegezegd binnen de organisatie na te gaan of het misschien toch mogelijk is om althans een indicatie van de onderhoudskosten op tafel te krijgen. Ook voor de KRW-maatregelen is dat van belang. Verder zal worden nagegaan of de Unie misschien over cijfers op dit punt beschikt.</p>	Leo van Asperen	Antwoord is opgenomen in concept verslag van de commissie Financiën d.d. 23 september 2008 (agendapunt 02). ✓

13.10.2008/MvS

Agenda voor de vergadering van de Afdeling Midden-Delfland en Waterweg van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008 om 09.30 uur in Gemeenlandshuis Maassluis.

A G E N D A

1.	Opening	09.30 uur
2.a.	Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)	09.35 uur
	b. Waterlopen in de Zouteveense polder (zie actiepoint 638 – actiepuntenlijst)	
3.	Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015	09.50 uur
4.	Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008	10.15 uur
5.	Actiepuntenlijst	10.20 uur
6.	Mededelingen en ingekomen stukken	10.25 uur
	a. Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam	
	b. Kadverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade)	
	c. Waterplannen	
7.	Begroting 2009	10.30 uur
8.	Groenblauwe diensten (presentatie)	11.00 uur
9.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam	11.25 uur
10.	Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"	11.50 uur
11.	Rondvraag	11.55 uur
12.	Sluiting	12.00 uur
	Laatste vergadering afdelingsbestuur.	

Op 3 november 2008 wordt in Het Trefpunt te Maasland nog een informatiebijeenkomst voor de ingezetenen van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg gehouden. Onderwerpen: Waterbeheerplan 2010-2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

Agenda voor de vergadering van de Afdeling Midden-Delfland en Waterweg van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008 om 09.30 uur in Gemeenlandshuis Maassluis.

A G E N D A

1.	Opening	09.30 uur
2.a.	Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)	09.35 uur
	b. Waterlopen in de Zouteveense polder (zie actiepoint 638 – actiepuntenlijst)	
3.	Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015	09.50 uur
4.	Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008	10.15 uur
5.	Actiepuntenlijst	10.20 uur
6.	Mededelingen en ingekomen stukken	10.25 uur
	a. Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam	
	b. Kadverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade)	
	c. Waterplannen	
7.	Begroting 2009	10.30 uur
8.	Groenblauwe diensten (presentatie)	11.00 uur
9.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam	11.25 uur
10.	Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"	11.50 uur
11.	Rondvraag	11.55 uur
12.	Sluiting	12.00 uur
	Laatste vergadering afdelingsbestuur.	

Op 3 november 2008 wordt in Het Trefpunt te Maasland nog een informatiebijeenkomst voor de ingezetenen van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg gehouden. Onderwerpen: Waterbeheerplan 2010-2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718901 2.a
Bijlage(n) : 0

Datum : 7 oktober 2008
Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)

De Reconstructie Midden Delfland is bijna afgerond. Hieronder kunt u kort de huidige stand van zaken rondom een aantal onderdelen van de Reconstructie vinden:

Plan van Toedeling:

Dit plan is in juni 2006 afgerond met de overgang van de eigendommen op 23 juni 2006 naar de uiteindelijke eigenaren. Voor de meeste agrariërs was dit daarvoor al realiteit omdat ze het tijdelijk gebruik al hadden. Delfland kreeg echter pas op dat moment (2006) de nieuwe eigendommen ter beschikking. Vanaf augustus 2006 is het dagelijks onderhoud ook in het veld zichtbaar geworden en over het algemeen is de overgang vrij soepel verlopen. Er zijn wat klachten geweest over de exacte begrenzing en achterstallig onderhoud, maar deze zijn inmiddels ook opgelost. In de akte van toedeling zaten echter nogal wat fouten, die nog steeds niet allemaal gecorrigeerd zijn.

Lijst der Geldelijke Regelingen (LGR)

Deze lijst heeft in december 2006/januari 2007 ter inzage gelegen. Hiermee worden alle eigendomsovergangen en algemene kosten, voor zover voor rekening van de belanghebbenden, verrekend. Op de lijst zijn ongeveer 400 bezwaren binnengekomen bij de Reconstructiecommissie (toedeling betrof 600 bezwaren), die op dit moment door de bezwarencommissie en de rechtbank afgehandeld worden.

Delfland heeft zelf op drie punten bezwaar gemaakt:

1. De toegezegde precario was niet verwerkt,
Bij de toedeling bleek dat op de kaden die bij Delfland in eigendom kwamen nogal wat objecten stonden (variërend van geitenhokken, bruggen, wegen tot steigers). Er vanuit gaande dat deze gewoon in gebruik blijven bij de voormalige eigenaren en dat ze met vergunning zijn aangelegd, wordt de vorige eigenaar hierover precarioplichtig. In de behandeling van de bezwaren van het plan van toedeling is door Delfland toegezegd dat deze precario afgekocht zou worden bij de LGR. Dit was dus niet gedaan, waardoor de kans bestond dat Delfland al deze mensen individueel zou moeten afkopen. Dit is de reden van dit onderdeel van het Delflandse bezwaar geweest: toezeggingen moet je als Reconstructie nakomen en Delfland zat niet te wachten op allerhande individuele zaken. De precario is inmiddels verwerkt: Delfland heeft de bekende gevallen aangegeven en verder zijn bezwaren hierover toegekend, indien rechtmatig.
2. De toedeling was niet goed administratief verwerkt door het Kadaster, zodat de financiën ook niet goed verwerkt konden worden;
De toedeling is enigszins verbeterd, maar nog steeds niet helemaal.
3. Eén perceel met achterstallig onderhoud.
Over het perceel met achterstallig onderhoud is overleg geweest met de vorige eigenaar, hierbij is een bedrag aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.

De LGR zoals deze ter inzage heeft gelegen bedroeg voor Delfland in totaal: 1.097.847 euro. De omvang van dit bedrag is in november 2006 ook ter kennisname aan de VV gebracht.

De twee grootste bezwaren tegen Delfland in het kader van de LGR zijn de volgende:

- de drie agrariërs in de Woudse Polder wiens grond op de locatie van de huidige berging is uitgeruild tegen huiskavels en andere percelen buiten de berging, claimden op deze gronden een niet-agrarische meerwaarde. In de behandeling van dit bezwaar hebben Delfland en de Reconstructiecommissie kunnen aantonen dat Delfland op eigen risico de gronden heeft verworven, nog zonder zekerheden over de realisatie van de berging op deze locatie. De rechtbank heeft daarop geoordeeld dat er geen sprake is van een meerwaarde op deze gronden.
- Bij de Boonervliet, vlakbij de Korte Buurt in Maasland ligt een loswal. Een loswal is een plek langs het water waar met groot materiaal tot op de waterkant gereden kan worden en waar boten geladen en gelost kunnen worden. Deze loswal was in de LGR als agrarisch perceel met waarde nul getaxeerd. De voormalige eigenaar (een aannemer) van deze loswal claimde ten eerste een veel hogere waarde voor dit perceel en ten tweede schade omdat hij met de loswal een betere positie had dan zijn concurrenten. Met het verlies van de loswal raakte hij ook een bedrijfsmiddel kwijt. De rechter heeft de hogere waarde tot op zekere hoogte geaccepteerd en vastgesteld op 43.500 euro. De schade is niet toegekend, omdat deze aannemer het perceel pas in 2004 had verworven en had kunnen weten dat deze aan Delfland was toegedeeld bij het Plan van Toedeling in 2002.

De laatste behandeling van bezwaren van inwoners heeft, als het goed is, op 17 oktober 2008 bij de Rechtbank plaatsgevonden. De Reconstructiecommissie had echter ook nog een bezwaar ingediend dat nu als laatste wordt behandeld. Naar verwachting zal de definitieve LGR in het voorjaar van 2009 worden vastgesteld.

Voor Delfland staat de LGR nu op ca 1.051.000 euro. Mogelijk verandert dit bedrag nog naar aanleiding van de laatste bezwaren.

Voor de afrekening van de LGR zal er in het voorjaar van 2009 een VV-notitie worden opgesteld, waarna de financiële afrekening in 2010 zal plaatsvinden.

Inrichting Zuidrand (recreatiegebied ten noorden van Vlaardingen/Schiedam)

De inrichting van het gebied Zuidrand is zo goed als gereed. Voor Delfland zitten hier niet zo heel veel grote werken in, waardoor de bemoeienis met de uitvoering ook beperkt is.

Uitvoering overige werken

Als onderdeel van de verbetering van de waterhuishouding in het gebied zullen op diverse plaatsen nog een aantal stuwen geplaatst of verbeterd moeten worden. Naar verwachting zal dit nog voor eind 2008 plaatsvinden.

Een aantal werkzaamheden in de Commandeurspolder (peilverlaging in het agrarische gebied) zijn afhankelijk van grondverwerving buiten het Reconstructiegebied, deze grondverwerving verloopt zeer moeizaam, waardoor de uitvoering van de werken steeds uitgesteld moet worden.

Met betrekking tot het Kraaiennest zijn afspraken gemaakt met de gemeente Midden-Delfland en het Recreatieschap over het verplaatsen van het strandje naar de zogenoemde surfplas, waardoor de huidige zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. Hiermee wordt een berging van ca 70.000 m3 gerealiseerd. De werkzaamheden behelzen overigens ook het aanleggen van een stuw vanuit de Kralingerpolder, het permanent maken van de bemaling op deze plas en aanpassing van de oevers. De werkzaamheden zullen in de komende jaren worden uitgevoerd. De peilscheiding in de Dorppolder (gras-glas) kan worden doorgevoerd als ook de bemaling in deze polder is aangepast, hier loopt echter nog een studie naar.

Bewonersavond op 30 oktober

Op 30 oktober zal door Delfland (in samenwerking met DLG) een avond voor de inwoners van het Reconstructiegebied worden gehouden waarin Delfland uitlegt wat er op het gebied van

waterbeheersing is gebeurd en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De avond wordt gehouden in het Trefpunt in Maasland.

Reconstructiecommissie

Met de beëindiging van de Reconstructie zal ook de Reconstructie-commissie opgeheven worden. Dit zal naar verwachting in de loop van 2009 plaatsvinden. De commissie zal een vervolg krijgen in de Hof van Delflandraad die in het kader van het Urgentie Programma Randstad (UPR)-project 'Mooi en Vitaal Delfland' wordt opgericht. Delfland is een van de betrokken partijen in dat project en zal in die raad zitting nemen (zie ook agendapunt Hof van Delfland).

Te plaatsen stuwen in de Holierhoekse en Zouteveensepolder

NOTA

<u>Aan de besturen van afdeling:</u>		Ons kenmerk : 719750	3
Oostland :	d.d. 30 oktober 2008	Bijlage(n) : 2	
Haagland:	d.d. 27 oktober 2008		
Westland :	d.d. 5 november 2008		
Midden Delfland en Waterweg:	d.d. 30 oktober 2008		
		Datum : 15 oktober 2008	
		Beslissing : Adviseren	

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering zijn met name de paragrafen 10.3 en 10.5 van belang.

Bijlagen:

1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

INHOUD

SAMENVATTING	1
INHOUD.....	7
INLEIDING	9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan	9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan	9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld	9
1.4 Relatie met andere plannen	10
1.5 Procedure en status	10
1.6 Leeswijzer	11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR	12
2.1 Taakstelling	12
2.2 Missie	12
2.3 Beheergebied.....	12
2.4 Watersysteem.....	13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF	16
3.1 Het klimaat verandert	16
3.2 Zoetwatervoorziening.....	17
3.3 Het beheergebied verandert.....	18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN.....	22
4.1 Ambities	22
4.2 Aanpak	23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	27
5 SCHOON WATER.....	28
5.1 Taakstelling	29
5.2 Ontwikkelingen en trends	29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen	32
5.4 Actuele situatie	35
5.5 Ambitie en strategie.....	37
5.6 Resultaat	42
6 VOLDOENDE WATER	45
6.1 Taakstelling	46
6.2 Ontwikkelingen en trends	46
6.3 Doelstellingen	47
6.4 Actuele situatie	48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie.....	51
6.6 Resultaat	58
7 STEVIGE DIJKEN	62
7.1 Taakstelling	63
7.2 Ontwikkelingen en trends	63
7.3 Doelstellingen	65
7.4 Actuele situatie	66
7.5 Ambitie en strategie.....	69
7.6 Resultaat	72
8 GEZUIVERD AFVALWATER.....	74
8.1 Taakstelling	75
8.2 Ontwikkelingen en trends	75
8.3 Doelstellingen	78
8.4 Actuele situatie	78
8.5 Ambitie en strategie.....	81
8.6 Resultaat	85
9 OVERIGE TAKEN	87
9.1 Grondwaterbeheer	87
9.2 Nautisch beheer	90
9.3 Muskusrattenbestrijding	91
9.4 Crisisbeheersing.....	92

9.5	Recreatief medegebruik.....	94
9.6	Cultuurhistorie	94
10	GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN	96
10.1	Haagland	96
10.2	Westland.....	100
10.3	Midden-Delfland	104
10.4	Oostland	108
10.5	Waterweg.....	111
11	DE INZET VAN INSTRUMENTEN.....	117
11.1	Gebiedsgericht werken	117
11.2	Communicatie.....	121
11.3	Realisatie van projecten	122
11.4	Regulering en toezicht.....	123
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	126
12	MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN.....	128
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	128
12.2	Rapporteren en actualiseren	128
13	FINANCIËN	129
13.1	Introductie	129
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	129
13.3	Exploitatiekosten.....	129
13.4	Investeringen	130
13.5	Lastenontwikkeling	130
14	ORGANISATIE	133
14.1	Ontwikkeling van Delfland	133
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk 'druk'. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

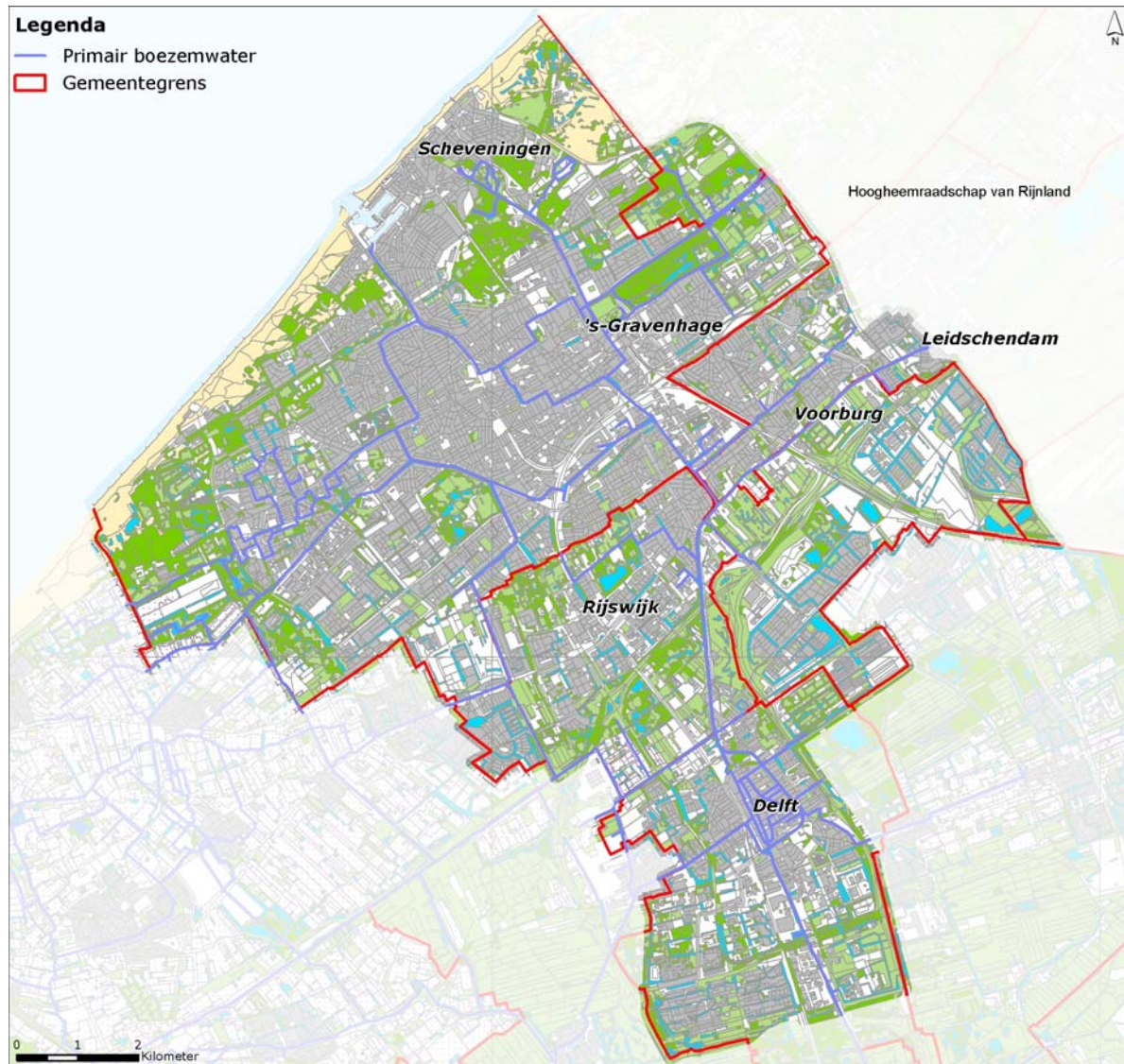
Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lageregelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.

Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeekeringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveldterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m³ berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

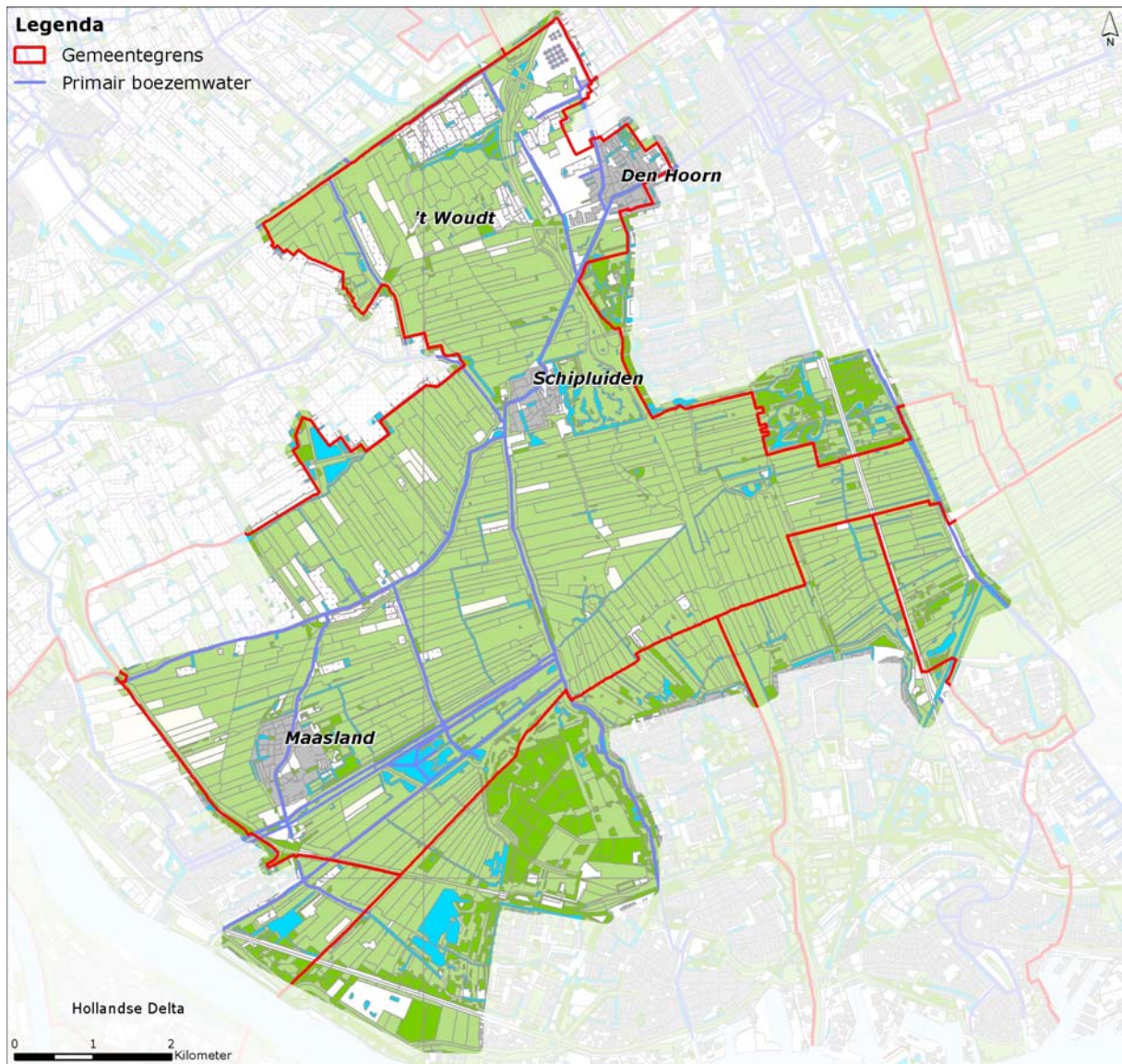
Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratiekelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiters- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

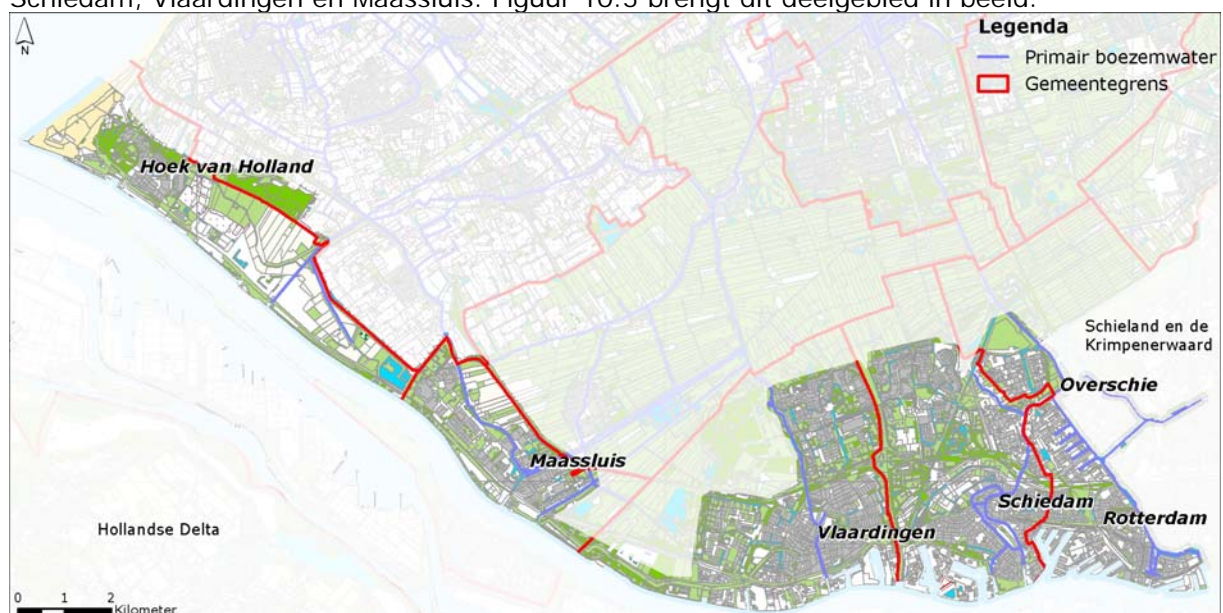
De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjevouterpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimssloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaier, gemaal Parksluizen en het Schiegemaal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjevouterpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

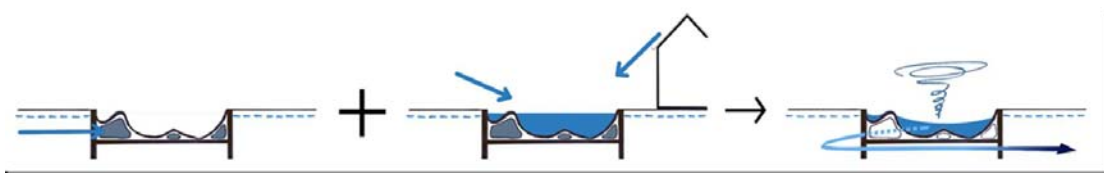
De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: schets van een waterplein

- CONCEPT -

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 28 augustus 2008 te Delft.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels en A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen (secretaris);
ir. C.J.G. Langelaan (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 5),
mevr. ir. N.N. Lorenz (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 6) en
ir. J. Rietdijk (team Waterkeringen, voor agendapunt 7).

Afwezig mkg: C. Doelman, dr.ir. G.P.J. Dijkema, A.L.A. van Ispelen, ir. T.C.T. van der Laan Bouma, W.A.M. van Vliet en mevr. I.J.A. ter Woorst, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

2. Notulen vergadering 22 mei 2008

Deze notulen worden vastgesteld met de volgende correctie: op blz. 1, onderaan, moet de inbreng van de heer Doelman worden geformuleerd als volgt:

De heer Doelman hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder (blz. 2, één na laatste alinea). De waterstand langs de hoofdwatgang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.

Naar aanleiding van de notulen worden nog enkele punten aangesneden:

- Blz. 1, noot 1: De heer Van Dam vindt dat het aan de vragensteller (in dit geval de heer Doelman) is om te bepalen of een actie als afgerond kan worden beschouwd, dus niet aan de ambtelijke organisatie of een hoogheemraad. Mevrouw Van Duijn herinnert eraan dat dit punt verleden week in de commissie Financiën opnieuw aan de orde is gesteld, waarbij is benadrukt dat bekend moet zijn wat de gemiddelde kosten zijn van de aanleg van bijvoorbeeld 100 meter ecologische oever. De heer Wiegman heeft toen toegezegd daar opnieuw serieus naar te kijken, vooral toegespitst op de ecologische oevers. De voorzitter geeft aan dat er nog weinig kengetallen zijn. Mevrouw Van Duijn vindt dat die dan snel ontwikkeld moeten worden, eventueel aan de hand van gegevens van andere waterschappen. De heer Zonne kan zich niet voorstellen dat er binnen Delfland geen gegevens over te achterhalen zijn.

- Blz. 1, noot 2: De heer Olsthoorn beaamt dat er nog een aantal stuwen moeten worden geplaatst, maar daarmee worden de problemen met de waterafvoer bij Schipluiden niet opgelost. De voorzitter zegt toe dit op te nemen met hoogheemraad Van der Burg, en het afdelingsbestuur te informeren over de uitkomst hiervan.

- Blz. 2, agendapunt 5.b: Daarnaast gevraagd door de heer Olsthoorn zegt de voorzitter, dat het college inmiddels een brief heeft gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland, waarin is aangegeven dat vóór 1 oktober 2008 aan Delfland moet worden opgegeven op welke plaatsen in de recreatiegebieden het onderhoud is uitgevoerd, en dat vóór 1 november a.s. de beheerplannen gereed moeten zijn. Verder is in de brief gezegd dat het achterstallig onderhoud vóór 1 november 2009 moet zijn uitgevoerd. Zij zal de schouwmanager vragen om de betrokken schouwmeesters hierover in te lichten. De leden van het afdelingsbestuur krijgen een kopie van de brief aan het Recreatieschap toegezonden.¹

¹ Brief d.d. 14 augustus 2008, kenmerk 707528, verzonden aan het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap Mid-

Mevrouw Van Duijn vermoedt dat het wel nodig zal zijn, nu dit punt al zo lang aansleept, om in de komende tijd bestuurlijke druk te blijven uitoefenen. Ook de voorzitter verwacht dat. Een goede gelegenheid daarvoor is het jaarlijkse overleg met het Recreatieschap.

- Blz. 7, vierde alinea van boven: Aan mevrouw Van Kester die vraagt hoe het staat met de evaluatie van de pilot met het beheer van natuurvriendelijke oevers door boeren, antwoordt de voorzitter dat op dit moment de laatste hand aan die evaluatie wordt gelegd. Dit stuk wordt eerst besproken met de betreffende boeren en komt daarna in het college van D&H aan de orde. Zij gaat ervan uit dat dit punt kan worden betrokken bij de bespreking van de groenblauwe diensten in de volgende vergadering (30 oktober a.s.).

3. Actiepuntenlijst

- Status parkeerplaatsen Noorddijk Maassluis: Deze actie is voorlopig opgeschort, nu Delfland onderhandelt over de verkoop van het Gemeenlandshuis in Maassluis. De voorzitter kan niet overzien in hoeverre de VV betrokken wordt bij een mogelijke verkoop. Het is wel de bedoeling dat Delfland na verkoop gebruik kan blijven maken van het pand.²

- Ad 4: In de vergadering van 30 oktober a.s. geeft mevr. Burger een presentatie over de stand van zaken Reconstructie Midden-Delfland.

- Over de bestuursovereenkomst A4 is geen nieuws te melden.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september 2008 is er in Midden-Delfland opnieuw een zgn. LOP-synthesetafel: een bijeenkomst over het landschapsonwikkelingsplan. De leden van het afdelingsbestuur worden daarvoor uitgenodigd.

- Zoals al gemeld, wordt voor de volgende vergadering het onderwerp groenblauwe diensten geagendeerd. De leden krijgen hierover van te voren een notitie, waarin ook de actuele stand van zaken met de FES-proeftuin blauwe diensten zal worden aangegeven.

5. Waterstructuurplan Midden-Delfland: presentatie door de heer Langelaan³

- Het Waterplan Midden-Delfland bestaat uit een watervisie, een waterstructuurplan en een uitvoeringsprogramma. De watervisie (aansluitend op de gebiedsvisie Midden-Delfland) is in oktober 2007 vastgesteld door het college van D&H en het college van B&W. In het waterstructuurplan wordt de watervisie nader uitgewerkt, worden de wateropgaven concreet gemaakt en worden procesafspraken met de gemeente beschreven. Op een later moment komt het uitvoeringsprogramma op tafel, waarin wordt aangegeven wie het initiatief neemt voor de uitvoering van concrete maatregelen, wanneer die maatregelen worden uitgevoerd, en hoe de verdeling van de kosten zal zijn. In het waterstructuurplan wordt aandacht gegeven aan waterkeringen, waterhuishouding, waterkwaliteit, waterketen en beheer + onderhoud. Andere belangrijke aspecten zijn de betekenis van water voor landbouw en recreatie, en de samenwerking tussen partijen, waaronder die tussen de gemeente en het hoogheemraadschap.
- Bij waterkeringen gaat het om het handhaven van de beschermingszones en het uitvoeren van onderhouds- en verbeteringsprojecten. Daarnaast gaat het om het koppelen van functies, zoals de waterkerende functie aan een verkeersfunctie, een recreatieve functie of een functie ten behoeve van ecologie.
- Speerpunt bij waterhuishouding is in de eerste plaats het uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies. Met die studies is de wateropgave bepaald, en vervolgens moet die opgave worden ingevuld, bijvoorbeeld door verbreding van watergangen en oevers, het realiseren van open water en plas/dras-situaties, toepassing van onderbemaling e.d. Gezien de gebiedskenmerken (de "harde rand" langs het glastuinbouwgebied, de zuidrand die een wat meer natuurlijke uitstraling heeft, en het open middengebied) is ervoor gekozen om de waterbergingen te realiseren aan de randen en dat vooral te doen door middel van verbreding van watergangen, en daarbij aan te sluiten op al bestaande waterzones. Daarnaast is het de bedoeling met behulp van onderbemaling in het Kraaienest waterberging te realiseren. Tijdens de

den-Delfland

² In de VV van 4 september 2008 toegezegd om in de commissie B&O d.d. 23 september 2008, dan wel de VV van 9 oktober 2008 informatie te geven over de status van het Gemeenlandshuis in Maassluis en over een betrokkenheid van de VV bij de besluitvorming hierover.

³ Sheets presentatie bijgevoegd.

laatstgehouden LOP-synthesetafel (9 juli jl.) is gebleken dat deze keuzen grotendeels overeenkomen met de ideeën van de deelnemers aan deze bijeenkomst.

- Een tweede belangrijk aspect van waterhuishouding is het in beeld brengen van mogelijke win-win situaties. Daarbij wordt gedacht aan waterbergingen die de ruimtelijke structuur versterken, zowel waterberging (wellicht ook ten behoeve van het Westland) als zwemmen in het Kraaienest, natuurvriendelijke oevers rond de Slinksloot, en ontwikkelingen in het kader van het FES Waterkader Haaglanden.
- In de derde plaats is bij waterhuishouding het gemeentelijk beleid voor de afvoer van neerslag in stedelijk gebied van belang. De gemeente Midden-Delfland stelt zich hierbij op dit moment enigszins terughoudend op, in afwachting van nieuwe ontwikkelingen op landelijk niveau, o.a. geïnitieerd door RioNed.
- Bij het onderwerp waterkwaliteit speelt uiteraard de Kaderrichtlijn Water. Daarbij gaat het om het opstellen van beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit, maatregelen om kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie (zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van IBA's en drukrioleringen, ecologisch beheer en onderhoud en visstandsmaatregelen) en verontreiniging door diffuse bronnen.
- In het kader van de waterketen lopen er optimalisatiestudies voor de AWZI's, waarbij het complete stelsel vanaf de huisaansluiting tot en met het lozingspunt onder de loep wordt genomen. De bedoeling is aan de hand van de uitkomsten van die studies te komen tot meer permanente vormen van samenwerking.
- Bij beheer + onderhoud spelen vooral aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers en het intensiveren van ecologisch onderhoud. Inmiddels hebben de diverse beheerders in Midden-Delfland een convenant gesloten over samenwerking bij het onderhoud.
- Samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van oprichting van één waterloket, is een belangrijk aspect in het waterplan. Hetzelfde geldt voor procesafspraken voor de watertoets, het uitvoeren van de nieuwe wetgeving over grondwater, en de mogelijke instelling van een waterfonds.

- Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter, dat de waterschappen geen instrumenten hebben om iets te doen aan verontreiniging door diffuse bronnen en daarom al jarenlang bij de rijksoverheid erop aandringen, dat zij beleid maakt en de waterschappen van instrumenten voorziet om dat beleid uit te voeren. Dit punt zou worden opgenomen in de Toekomstagenda Milieu die VROM vorig jaar heeft opgesteld, maar daar is het niet van gekomen. Er wordt opnieuw aandacht voor gevraagd in de KRW-stroomgebiedbeheerplannen.

Aansluitend vraagt de heer Van Dam om meer informatie over een pilot in de Woudse Droogmakerij voor de aanpak van diffuse bronnen. Hij heeft begrepen dat Delfland aan die pilot meedoet. De voorzitter licht toe dat het gaat om een pilot van de Wageningse universiteit en een aantal tuinders, met een betrokkenheid van LTO Glaskracht. Ook Delfland participeert, maar alleen waar het gaat om het meten van verontreiniging, omdat dit een taak van Delfland is. Deze pilot is ook gericht op verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering en zo mogelijk een nul-emissie van glastuinbouwbedrijven, terwijl het bij diffuse bronnen over veel méér gaat, bijvoorbeeld ook vervuiling door het verkeer, bouwmaterialen e.d. Zij zal laten nagaan of er binnen Delfland meer informatie over deze pilot beschikbaar is.⁴

- De heer Van Dam vraagt zich af of er binnen Delfland voldoende zicht is op de soorten planten die geschikt zijn voor natuurvriendelijke oevers. Hij ziet soms natuurvriendelijke oevers waarvan een deel vrijwel helemaal kaal is, zodat daar de aangeplante flora kennelijk niet aangeslagen is. De voorzitter licht toe dat DLG al jaren geleden is begonnen met de aanleg van natuurvriendelijke oevers in het gebied van Midden-Delfland, maar er moest toen nog veel geleerd worden en dat is in de praktijk ook nog te zien. Op een aantal plaatsen, vooral in de Slinksloot, is de aanleg van deze oevers mislukt en wordt nu met veel moeite gewerkt aan herstel. Verder blijkt de botanische waarde van natuurvriendelijke oevers soms veel minder te zijn dan was gehoopt, en bovendien is er in voorgaande jaren vaak alleen maar riet aangeplant. Inmiddels is er veel geleerd en wordt de inrichting van bijvoorbeeld ecologische zones bij waterbergingen nu heel anders aangepakt.

- De heer Van Dam vraagt vervolgens wat de hoofdbestemming van het water in Midden-Delfland is: agrarische doeleinden, natuur of vooral recreatie? Hij heeft de indruk dat al te gemakkelijk ervan wordt uitgegaan dat watergangen wel gebruikt kunnen worden als recreatieve routes, terwijl in een aantal gevallen juist voor de bestemming natuur gekozen zou moeten worden, zeker als er hoge investeringen in de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn gedaan. De voorzitter zegt dat de hoofdbestemming van watergangen vooral af- en aanvoer van water is. Verder heeft zij de gemeente Midden-Delfland, naar aanleiding van opmerkingen vanuit het afde-

⁴ Zie de bij dit verslag gevoegde bijlage *Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij*

lingsbestuur, al gevraagd wat de plannen zijn voor het ontwikkelen van routes voor toervaart. Zij zal dit punt ook inbrengen bij het Recreatieschap. Een aantal functies is te combineren, maar er moet dan wel goed op gelet worden dat ze elkaar niet in de weg gaan zitten.

6. Waterplan Maassluis: presentatie door mevrouw Lorenz⁵

Voorafgaand aan de presentatie licht de voorzitter in antwoord aan mevrouw Van Kester toe, dat binnenkort door het college van BenW van Maassluis, nadat het eerst de betrokken raadscommissie heeft gehoord, besloten wordt over het vrijgeven van dit waterplan voor inspraak. Pas als de inspraakperiode is afgerond en de binnengekomen reacties zijn verwerkt, is de VV aan bod om het waterplan vast te stellen.

Na de doelen van het waterplan en de gehanteerde uitgangspunten te hebben beschreven, zegt mevrouw Lorenz eerst dat de wateropgave voor heel Maassluis aan de hand van de watersysteemanalyse is vastgesteld op in totaal 3,7 ha, waarvan 1,4 ha in het bestaand stedelijk gebied van de Dijkpolder, en 2,3 ha in de landelijke Aalkeetpolders.

Hierna gaat zij in op de knelpunten in de diverse gebieden van Maassluis, en op de maatregelen die in het waterplan zijn opgenomen voor het wegnemen van die knelpunten:

- Steendijkpolder: Knelpunten zijn hier de waterkwaliteit (vooral als gevolg van riooloverstorten) en een watertekort. Als maatregelen zijn daarom in het plan opgenomen afkoppelen hemelwater, aanleg natuurvriendelijke oever, extra water inlaten vanuit de Burgemeesterswijk en onderzoek naar een betere doorstroming van het water.
- Dijkpolder: Op zichzelf is er ook voor het landelijke gebied van de Dijkpolder een wateropgave, maar die kan volledig worden ingevuld door het nieuwe stedelijke gebied in deze polder te ontwikkelen met de norm van 325 m³/ha. In principe blijft bij die stedelijke ontwikkeling de huidige verbinding, onder de A20 door, met de Dijkpolder in Maasland behouden. Verder zijn de knelpunten voor de gehele Dijkpolder het waterbergingsstekort in het bestaand stedelijk gebied, de waterkwaliteit en de wateraanvoer. De wateropgave is eenvoudig technisch aan te pakken, door een simpele aanpassing van de peilen. Verder is voorzien in een zoekgebied voor KRW-maatregelen langs de provinciale ecologische hoofdstructuur, zal ook hier afkoppelen zorgen voor een betere waterkwaliteit, en wordt samen met de gemeente nader gekeken naar mogelijkheden van het inlaten van water.
- Sluispolder: In het Wipperspark doet zich grondwateroverlast voor, waarschijnlijk veroorzaakt door verkeerde drainage of verstopte afvoerpijpjes. In overleg met de gemeente en de bewoners ter plaatse zal hier nader naar gekeken worden. Ook langs de Vlieten is er sprake van grondwateroverlast in de vorm van kwel, en daar zal de gemeente gericht naar gaan kijken.
- Aalkeetpolders: Naast de waterbergingsstekorten is er een probleem met de waterkwaliteit, die sterk onder de maat is. Ook is sprake van een watertekort, voornamelijk in de Aalkeet Buitenpolder. Er wordt overleg gestart met de grondeigenaren over het invullen van de wateropgave op een andere manier dan het graven van bergingen, namelijk door een soort compensatieregeling in de vorm van blauwe diensten te bieden. Verder wordt nagegaan of een deel van de wateropgave kan worden gerealiseerd in het kader van het dijkverbeteringsproject langs de Boonervliet. In dit gebied zijn ook KRW-maatregelen voorzien, met name het realiseren van natuurvriendelijke oevers.
- Maassluis-West: Knelpunten zijn hier wateroverlast (bij veel neerslag blijft er water staan op lager gelegen delen van parken of op de verharding), een geringe waterbeleving, de wateraanvoer Kwartelsingel (een nieuwe singel die hoger gelegen is) en de waterkwaliteit in de haven, vooral in droge perioden, gezien de twee overstorten die op de haven uitkomen. Als maatregel tegen dit laatste knelpunt is in het plan voorzien in een onderzoek naar een watertransportstrook (een wadi) naar de haven toe. In zo'n strook, gelegen op maaiveldniveau, wordt hemelwater verzameld en verder getransporteerd. Bovendien wordt met zo'n strook enige waterberging geboden, wordt het water gezuiverd en werkt het positief op de beleving van water. Het knelpunt van de Kwartelsingel kan eenvoudig worden opgelost door een inlaat naar deze nieuwe singel te realiseren. Daarnaast zal worden onderzocht of afgekoppeld water vanuit Maassluis-West gebruikt kan worden ten behoeve van de Steendijkpolder.

Tenslotte zegt mevrouw Lorenz dat de totale kosten van het waterplan worden geraamd op € 17,2 miljoen, waarvan 34% ten laste van de gemeente, 40% ten laste van Delfland, en 26% ten laste van ruimtelijke ontwikkelingen. Een klein deel van dit bedrag, namelijk € 0,6 miljoen, is gereserveerd voor onderzoek. Voor het invullen van de wateropgave is circa € 4 miljoen nodig. Al met al zijn de kosten voor Delfland circa € 7 miljoen, en die zijn grotendeels al opgenomen in

⁵ Sheets presentatie bijgevoegd.

het kader van andere activiteiten: ABC, KRW, optimalisatiestudies en afkoppelen.

- Aan de heer Van Dam die wijst op de mogelijkheid om de waterkwaliteit te verhogen door het water in het gebied zelf te laten circuleren, antwoordt mevrouw Lorenz dat het de bedoeling is om goed naar die mogelijkheid te kijken, in de eerste plaats in de Steendijkpolder. De voorzitter zegt aanvullend, dat Delfland hier ook nog in het kader van de watertoets op kan toetsen.

- Mevrouw Van Duijn vraagt zich af wat de reden is dat er in de Aalkeetpolders toch nog een wateropgave is. De heer Olsthoorn voegt daar de vraag aan toe of bij dit waterplan alleen is gelet op het deel van de Aalkeetpolder dat binnen de gemeente Maassluis ligt. Mevrouw Lorenz antwoordt dat er naar de hele Aalkeetpolder is gekeken, waarbij is gebleken dat de wateropgave voor de Aalkeet Binnenpolder voor circa 90% in Vlaardingen ligt, en dus maar voor een klein deel in Maassluis. De wateropgave voor de Aalkeetpolders heeft vooral te maken met de hogere ligging.

7. Startdocument kadeverbetering Commandeurspolder Veilig + Mooi: presentatie door de heer Rietdijk⁶

- Uitgangspunten voor dit document waren: voldoen aan de veiligheidsopgave, behouden/versterken landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden, aansluiten bij de gebiedsvisie Midden-Delfland, en samenwerken met gemeente, bewoners en belangenorganisaties. Met het oog hierop is eerst de veiligheid getoetst en is zowel in het startdocument als in de ontwerp-ateliers veel aandacht gegeven aan een toelichting op de veiligheidsopgave. Vervolgens zijn de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kades geïnventariseerd, waarvoor door Delfland het bureau Feddes Olthof landschapsarchitecten (inmiddels de rijksadviseur voor het landschap) is aangetrokken.
- In het volgende hoofdstuk van het startdocument wordt ingegaan op randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer. Tot nu toe gold binnen Delfland een vaste set van randvoorwaarden voor het ontwerpen van kades, zoals een kruinbreedte van 3 meter en een talud van 1:4, maar voor de Commandeurspolder is gekozen voor maatwerk en een bandbreedte, in de zin van "robuust waar het kan, maatwerk waar het moet". Dit principe wordt inmiddels verwerkt in een nieuw beleidskader voor boezemkades, dat te zijner tijd ter besluitvorming aan de VV wordt voorgelegd.
- Hoofdstuk 5 van het startdocument beschrijft randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid, zoals mogelijke win-win situaties. In dat verband wordt aandacht gegeven aan de gedachte om de huidige Molenweg te veranderen in een fietspad, en het idee om langs de Oostgaag woningbouw te realiseren. Hoofdstuk 6 bevat een eerste lijst van punten om de varianten voor de kadeverbetering aan te toetsen. In de laatste twee hoofdstukken wordt aandacht gegeven aan mogelijke varianten voor de kadeverbetering, en aan kansrijke varianten die na een eerste quick scan op tafel zijn gebleven.
- In het kader van de variantenstudie worden de varianten meer in detail uitgewerkt en daarna beoordeeld aan de hand van de criteria. Ook in die fase zijn samenwerking en consultatie belangrijk. De keuze van een voorkeursvariant is het meest kritische moment in het proces, en zal dan ook goed worden voorbereid. Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren zijn in dit geheel belangrijke aandachtspunten voor de projectgroep.
- Het startdocument is inmiddels behandeld in de klankbordgroep, en het advies van die groep heeft geleid tot enige kleine aanpassingen van het document. Daarna is het document op 18 augustus jl. vastgesteld door het college van D&H. Op 9 september 2008 wordt dit document in een informatieve bijeenkomst aan de VV gepresenteerd. De periode van consultatie (een soort inspraak) loopt van 22 september tot 17 oktober 2008, en op 1 oktober a.s. vindt er een informatieavond plaats. Na 17 oktober 2008 worden de reacties van een antwoord voorzien, en kan het definitieve startdocument door het college van D&H en het college van B&W worden vastgesteld.

- De heer Olsthoorn is het opgevallen dat de kaart over de doorstromingscapaciteit van de boezem op verschillende plaatsen aangeeft, dat er problemen met opstuwning zijn. Dat wordt echter niet vermeld bij de Vlaardingsevaart, terwijl die vaart juist moet zorgen voor de afvoer naar de Boonervliet en het gemaal. De heer Rietdijk zegt dat er bij deze studie voor is gekozen om een aantal trajecten buiten beschouwing te laten. Hij weet echter niet meer om welke reden die buiten beschouwing zijn gelaten, bijvoorbeeld omdat al glashelder was dat die trajecten te smal zijn, of juist dat ze volledig voldoen. Hij beseft dat de betreffende kaart hierdoor een wat verwarrend beeld weergeeft, en zal hier dan ook opnieuw naar kijken.

⁶ Sheets presentatie bijgevoegd.

- De heer Van Dam ziet de gedachte om de Molenweg te veranderen in een fietspad als luchtfietsrij, al is het maar omdat de provincie heeft laten weten pas te willen praten over het afwaarderen van de huidige Molenweg als de A4 door Midden-Delfland gereed is. De heer Rietdijk onderschrijft dat op zichzelf, maar de gemeente heeft gevraagd om rekening te houden met deze mogelijkheid. Daarom wordt hier toch nader naar gekeken.

- Gevraagd door de heer Olsthoorn naar een tijdplanning antwoordt de heer Rietdijk, dat het de bedoeling is om de variantenstudie in de zomer van 2009 af te ronden. Meer kan hij er nu niet over zeggen, ook al omdat nog niet is besloten of de kadeverbetering al dan niet in fasen uitgevoerd zal worden. De heer Olsthoorn dringt erop aan de vaart erin te houden. Deze kadeverbetering sleept al vele jaren.

Aansluitend antwoordt de voorzitter aan mevrouw Van Duijn, dat een voorstel over de keuze van een voorkeursvariant ook een plan van aanpak voor de uitvoering van de verbetering zal bevatten. Mevrouw Van Duijn hoopt dat het zal lukken om met de gekozen procedure tot een goede besluitvorming te komen.

- De heer Van Dam heeft in het startdocument het probleem van piping bij de Noordvliet gemist, maar de heer Olsthoorn heeft daar wel het een en ander over gelezen in dit stuk. Zo wordt gesproken over het realiseren van een wat hogere dijk aan het eind van het water, opdat er vóór die dijk door piping een soort wadi of moeras ontstaat.

- De heer Van Dam is aangesproken door het idee om de wandelroutes rond de hele polder te herstellen; hij hoopt dat het daar inderdaad van komt. Zeer interessant vindt hij de passages over compartimentering. Verder vindt hij dat in het startdocument ook aandacht gegeven had moeten worden aan de keuze voor een tegengestelde ophoging, bij het onlangs op kwaliteitsniveau brengen van de Commandeurskade. Daarentegen hoort volgens hem het verplaatsen van de kade aan de Molenweg weer niet genoemd te worden in het startdocument, want dit is een kade van de Dijkpolder. Hetzelfde geldt voor de kade aan de Kwakelweg, want die kade ligt in de Duifpolder. De heer Rietdijk antwoordt dat het de bedoeling is om te bezien of ook de twee kades die in feite buiten de Commandeurspolder liggen, versterkt moeten worden.

- De heer Van Dam had verder verwacht dat er in het startdocument uitgebreider op herstel van de Vlietlandjes zou zijn ingegaan. Er zijn daar ook nog mogelijkheden voor uitbreiding, door aankoop van buitendijks land. Dan wordt er echt het nodige aan ecologie gedaan, wat niet het geval is bij het idee over de omzetting van de Molenweg en de Kwakelweg. Juist herstel en uitbreiding van de Vlietlandjes strookt ook met de matrix die indertijd in een informatieve VV is gepresenteerd, toen het ging over prioritering van investeringen. Daarnaast is hij benieuwd naar de innovatieve oplossingen.

8. Rondvraag

De heer Van Dam heeft in de commissie Waterbeheer gevraagd naar een pilotproject in Delft om met behulp van algen fosfaat en stikstof uit het water te halen, waarna de algen weer gebruikt kunnen worden voor o.a. bioplastic. Hij krijgt daar graag meer informatie over. De voorzitter heeft in de commissie begrepen dat de heer Verbeek hier aandacht aan zal geven.

9. Sluiting: 11.30 uur.

Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober 2008.

De secretaris,

De voorzitter,

Mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen

Mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg

Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij

Telen met toekomst

Het praktijknetwerk Telen met toekomst werkt aan de verbreding en implementatie van duurzame teeltmaatregelen, die een bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het Convenant Gewasbescherming en de mestwetgeving. Telers in open en bedekte teelten worden ondersteund in het toetsen of geïntegreerde teeltmaatregelen (Best Practices) in de praktijk ook daadwerkelijk haalbaar, effectief en uitvoerbaar zijn. Hierbij worden ook andere partijen betrokken die voor de ondernemers van belang zijn, zoals teelt- en gewasbeschermingadviseurs, toeleveranciers en producenten van gewasbeschermingsmiddelen. Een belangrijk doel van Telen met toekomst is daarnaast het bij elkaar brengen van de belangen die verschillende stakeholders bij bepaalde knelpunten hebben.

Gebiedsgericht emissie terugdringen

Telen met toekomst in de glastuinbouw is op de gewasbescherming gericht. De implementatie van geïntegreerde gewasbeschermingsmaatregelen alleen blijkt niet voldoende om alle waterkwaliteitsknelpunten rond gewasbeschermingsmiddelen op te lossen. Daarom is besloten ook aandacht te geven aan de emissie van gewasbeschermingsmiddelen.

In deze nieuwe benadering is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. Door deze aanpak kan er heel gericht gewerkt worden aan het oplossen van de specifieke waterkwaliteitsknelpunten in het gebied. Bovendien kan bij een gebiedsgerichte aanpak de waterkwaliteit in het gebied gedurende het project gevolgd worden. De keuze is uiteindelijk gevallen op het gebied 'de Woudse Droogmakerij' in het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Samenwerking

Het project draait voor een belangrijk deel om de samenwerking tussen de verschillende stakeholders. Doel hiervan is door informatievoorziening en bewustwording, begrip voor elkaars standpunten en belangen te creëren. In het projectteam zijn LTO Glaskracht, Agrodīs (brancheorganisatie toeleveranciers van gewasbeschermingsmiddelen), Delfland en Telen met Toekomst (WUR Glastuinbouw & DLV Plant) betrokken. Natuurlijk is ook een goede samenwerking met de bedrijven in het gebied een vereiste.

Officiële start

Op 19 juni 2008 ging het project in de Woudse Droogmakerij officieel van start met een bijeenkomst voor alle telers in het gebied. De bijeenkomst werd voorgezeten door de heer Aerts van LTO Glaskracht Nederland en was een groot succes. De belangstelling voor het project is groot. Dit bleek ook uit de grote opkomst bij de startbijeenkomst: 75 procent van de telers uit het gebied waren vertegenwoordigd. De telers kunnen rekenen op een diepgaand onderzoek naar de teelt en bedrijfsvoering. Dit gebeurt met de eigen adviseurs van de telers en specialisten van Telen met Toekomst. Mogelijke knelpunten en verbetermogelijkheden komen zo tevoorschijn, hierdoor worden de emissies terug gedrongen.

Het project in de Woudse Droogmakerij heeft een looptijd van drie jaar en wordt in 2010 afgerond.

Afdelingsbestuur Midden-Delfland en Nieuwe Waterweg

Jeroen Rietdijk
28 augustus 2008

Hoogheemraadschap van Delfland

Commandeurspolder Veilig én Mooi

Voldoen aan de veiligheidsopgave

Behouden/versterken landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden

Aansluiten bij de Gebiedsvisie Midden-Delfland

Samenwerken met bewoners en belangenorganisaties

2 De veiligheid getoetst

- 2.1 Het fenomeen 'veendijk'
- 2.2 Het bepalen van de veiligheid van een boezemkade
- 2.3 Resultaten van het veiligheidsonderzoek naar de kaden van de Commandeurspolder

3 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kaden

- 3.1 Landschappelijke karakteristiek van de Commandeurspolder
- 3.2 De ontstaansgeschiedenis van de Commandeurspolder
- 3.3 Karakteristieke waarden per kade
- 3.4 Samenvatting karakteristieke waarden

1 veerhoeps + veemkerfjes voor de ontginning

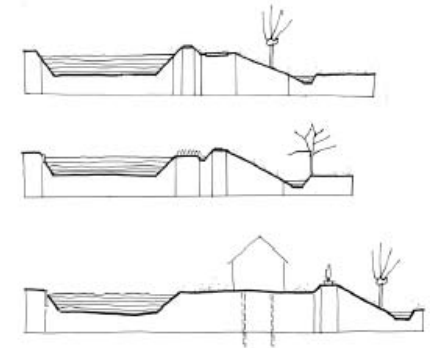
2 ontginning deel van het veen + kadearring

3 ontgravingen aan weerskanten eerste blok

4 probeel bodemboring, water steeds meer boven het land

Kenmerkende kadeprofielen van de Zuidgaag

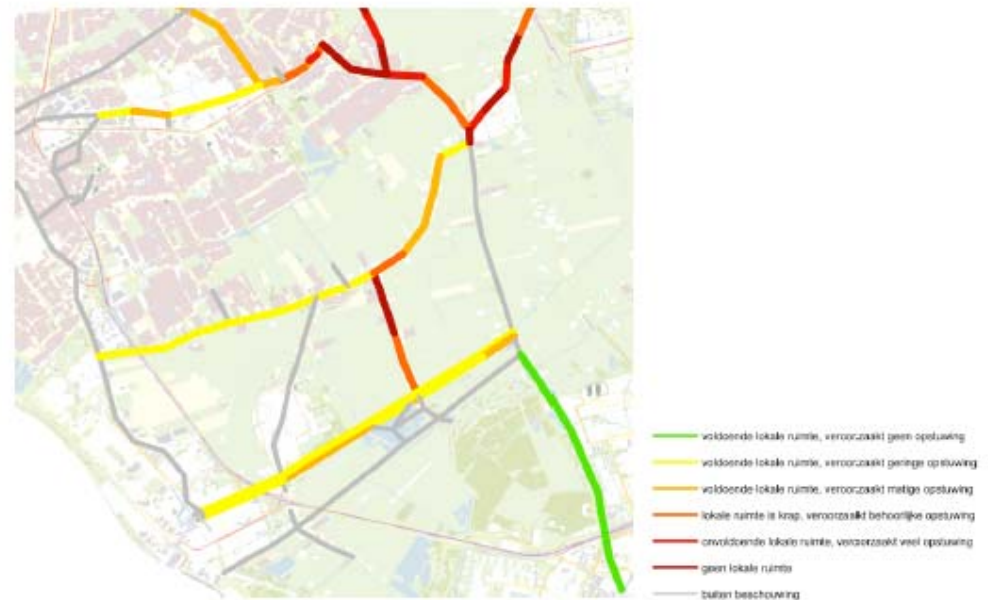
Inventaristatiekaart Zuidgaag

4 Randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer

- 4.1 Beleidskader
- 4.2 Toelichting op de indeling in veiligheidsklassen
- 4.3 Toelichting op de technische randvoorwaarden bij het kade-ontwerp
- 4.4 Randvoorwaarden vanuit het waterbeheer

Veiligheidsklasse	Gevolgschade [Miljoen €]	Overschrijdingsfrequentie MBP [1/jaar]	Stabiliteitsfactor toetsing
I	<8	1:10	0,80
II	8 – 22,5	1:30	0,85
III	22,5 – 80	1:100	0,90
IV	80 – 225	1:300	0,95
V	>225	1:1000	1,00

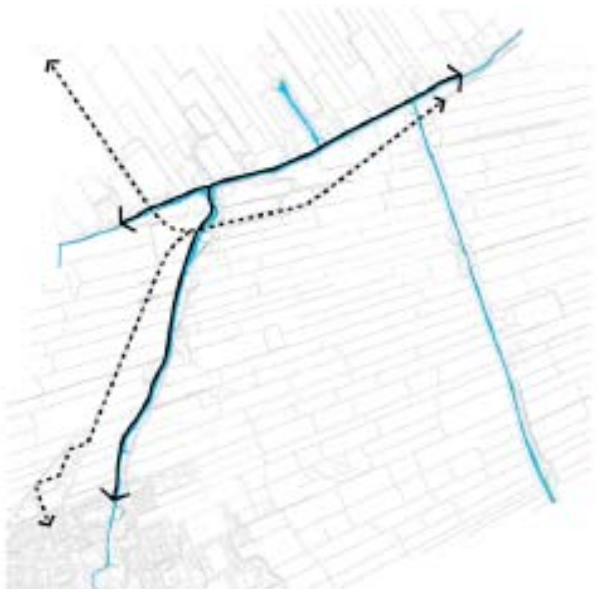
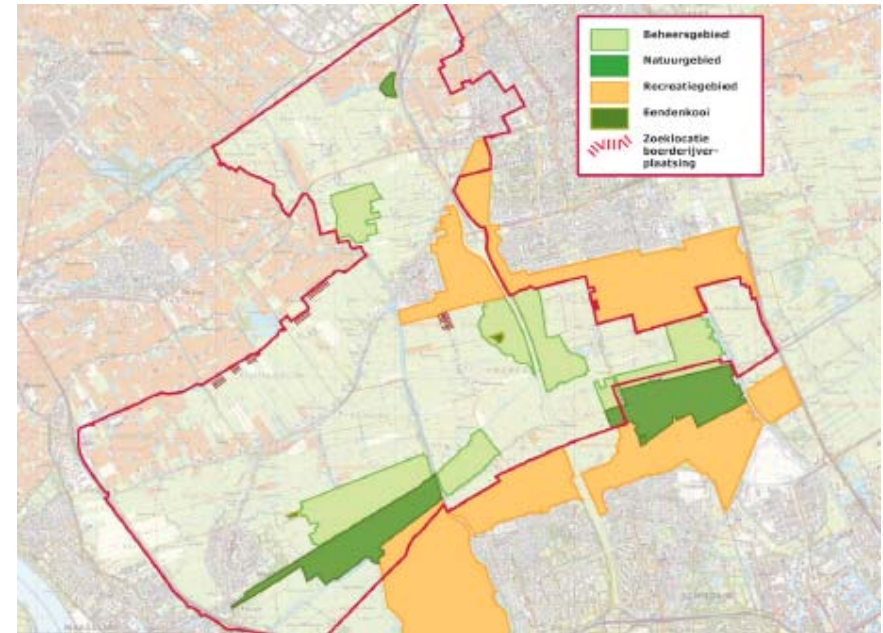
Hoe hoger de veiligheidsklasse hoe strenger de eis betreffende optredende boezemwaterstand en hoe strenger de eis betreffende de stabiliteit (uitgedrukt in een stabiliteitsfactor).

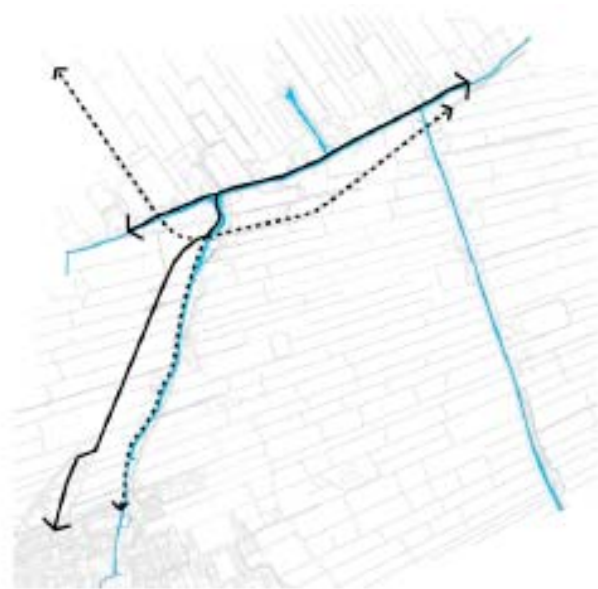
Doorstromingscapaciteit boezem

5 Randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid

- 5.1 Beleidsmatige toetsing
- 5.2 Toekomstige ontwikkelingen grondgebruik in de Commandeurspolder
- 5.3 Toekomstige ontwikkelingen langs de randen van de polder

Molenweg bestaande situatie

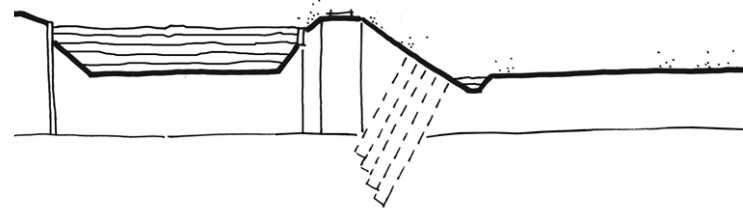
Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

6 Ontwerp uitgangspunten voor de kadeverbetering

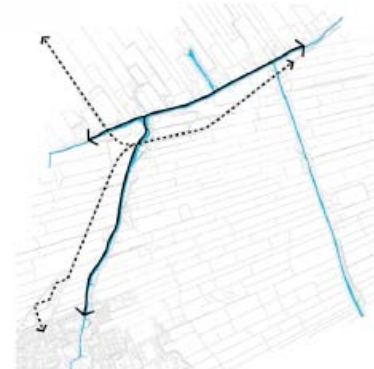
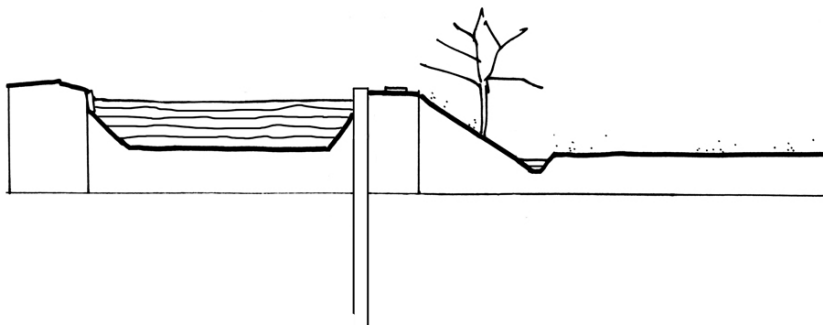
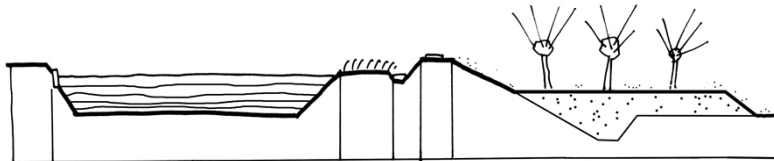
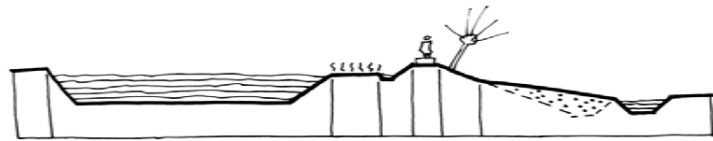
- Veiligheidsniveau (norm)
- Beheersbaarheid bij Calamiteit
- Beheer & onderhoud
- Ruimtelijke kwaliteit
- Cultuur historie & archeologische waarden
- Financiën
- Omgevingsaspecten

7 Mogelijke varianten voor de kadeverbetering

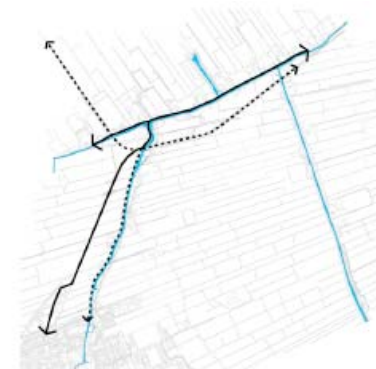
- 7.1 Voor de polder als geheel
- 7.2 Specifiek voor de Zuidgaag
- 7.3 Specifiek voor de Oostgaag
- 7.4 Specifiek voor de Middelwatering
- 7.5 Specifiek voor de Noordvliet

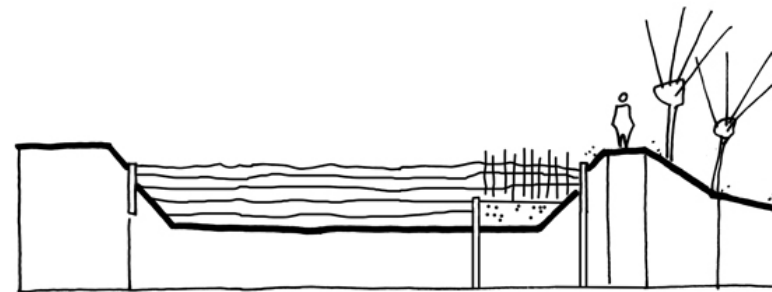
8 Samenvatting kansrijke varianten

Molenweg bestaande situatie

Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

Stand van zaken en vervolgstappen

- Startdocument behandeld in klankbordgroep
- Startdocument vastgesteld in D&H 18 augustus 2008
- Consultatie (inspraak) 22 september – 17 oktober
- 1 oktober informatieavond
- Reacties worden beantwoord
- Definitieve vaststelling Startdocument in D&H en B&W

Doorkijk Variantenstudie

- Uitwerken van de varianten
- Beoordelen varianten (criteria)
- Samenwerking en Consultatie
- Keuze voorkeursvariant
- Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren

Vragen?

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (1)

- gezond & klimaatproof watersysteem tot 2015
 - kwantitatief
 - kwalitatiefvanuit gezamenlijke watervisie
- uitwerken visie in concrete maatregelen

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (2)

- afspraken uitvoering tegen maatschappelijk verantwoorde kosten
- afstemmen beleid en samenwerking beheer en onderhoud
- vergroten maatschappelijk bewustzijn water

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitgangspunten

- beleidskaders ABC, NBW & KRW
- bestaande afspraken afvalwater OAS
- Watervisie op hoofdlijnen
- WaterSysteemAnalyse
- veldbezoek

4
3

Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

Steendijkpolder

Dijkpolder

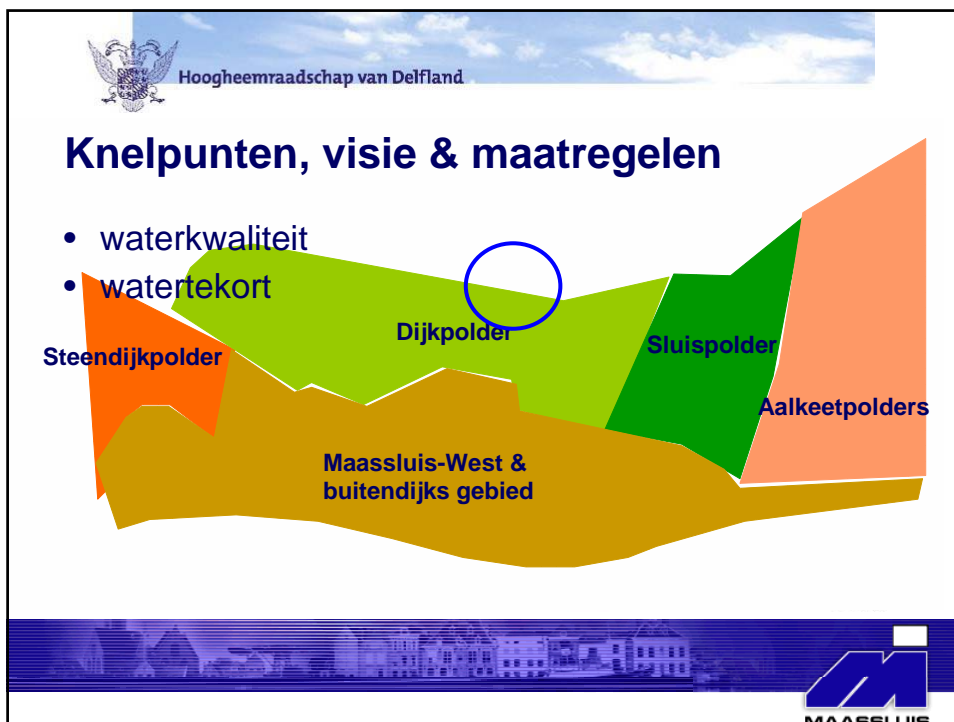
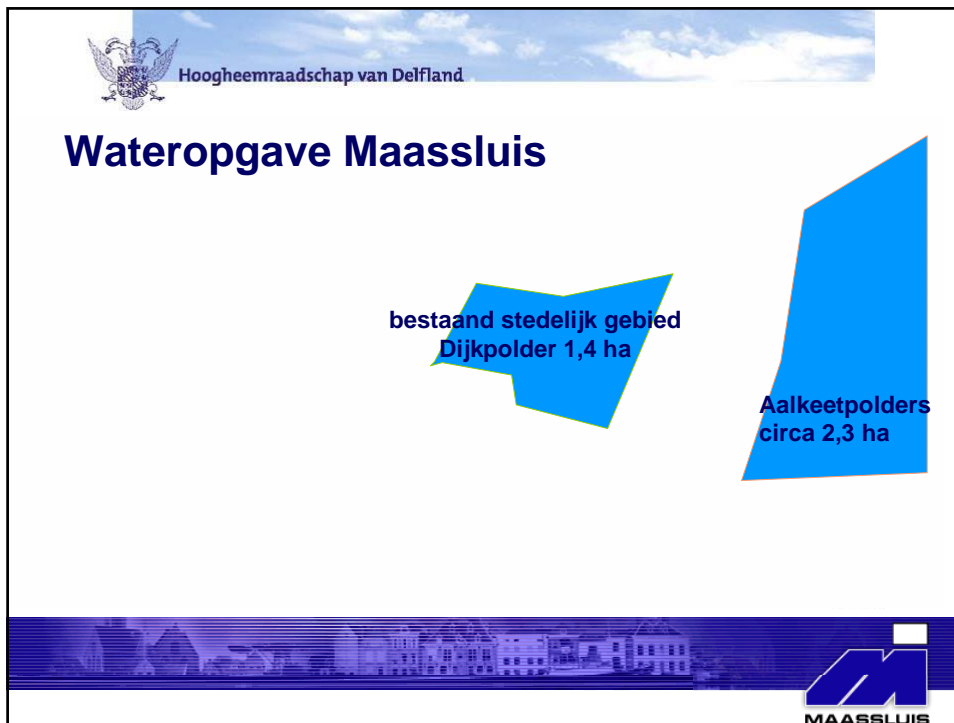
Sluispolder

Aalkeetpolders

Maassluis-West & buitendijks gebied

actual 1:15.000

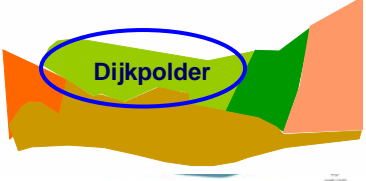

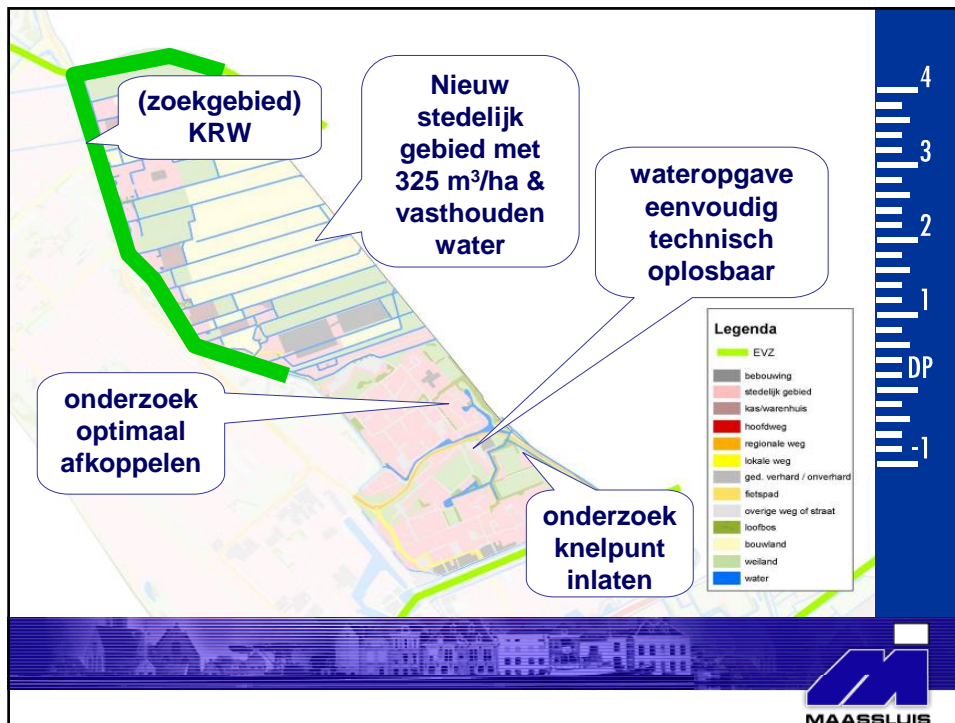

 Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingstekort (1,4 ha)
- waterkwaliteit door overstort gemengd riool
- wateraanvoer
- PEHS

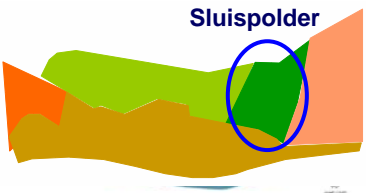
The figure is a slide from a presentation. It features the logo of Hoogheemraadschap van Delfland at the top left. The main title is 'Knelpunten, visie & maatregelen'. Below the title is a bulleted list of four points: 'waterbergingstekort (1,4 ha)', 'waterkwaliteit door overstort gemengd riool', 'wateraanvoer', and 'PEHS'. To the right of the list is a 3D diagram of a dijkpolder (Dijkpolder) showing water levels and flow directions. The MAASLUIS logo is visible in the bottom right corner.

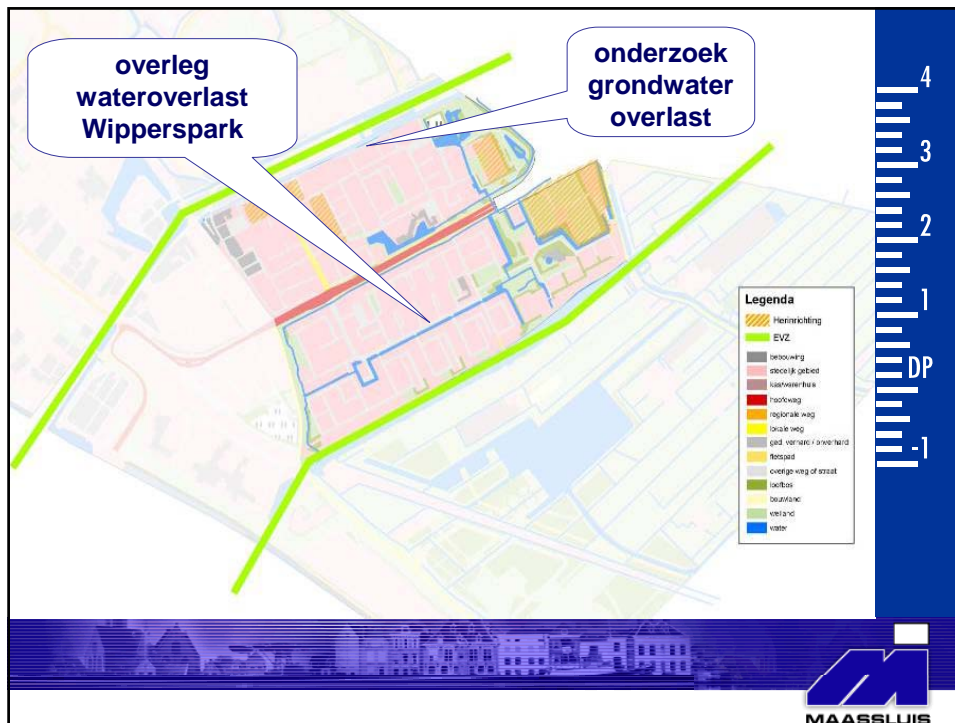

 Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- (grond)wateroverlast
Wipperspark versus 0 ha wateropgave
- waterkwaliteit (Zn & Cu)
- grondwateroverlast

 Sluispolder

MAASLUIS

 Hoogheemraadschap van Delfland

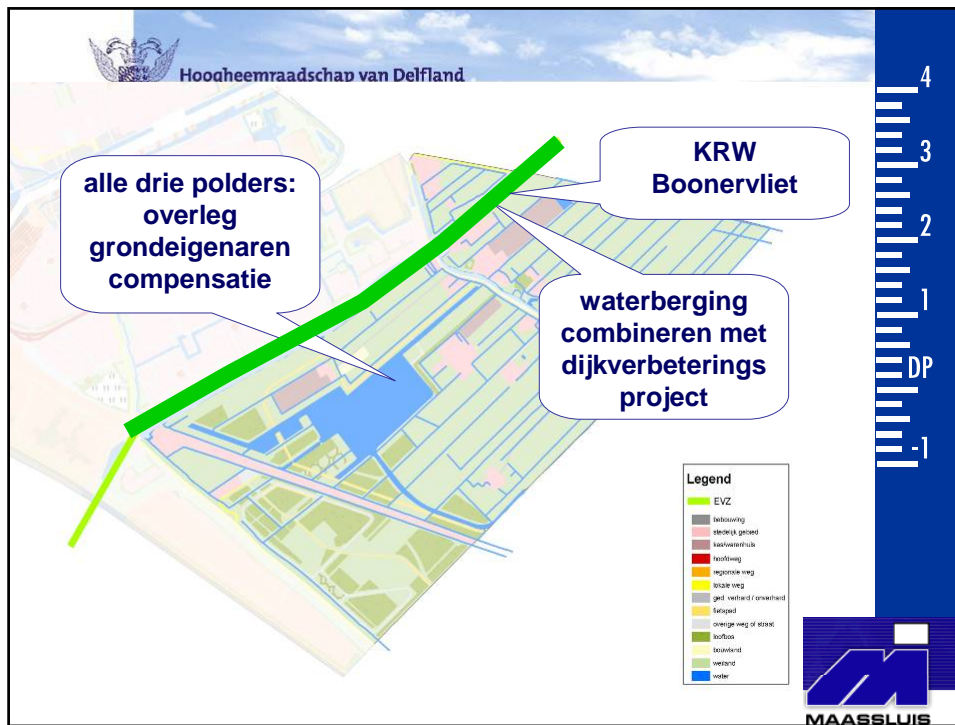
Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingsstekorten
- waterkwaliteit (hoge voedselrijkdom)
- watertekort

Aalkeetpolders

MAASLUIS

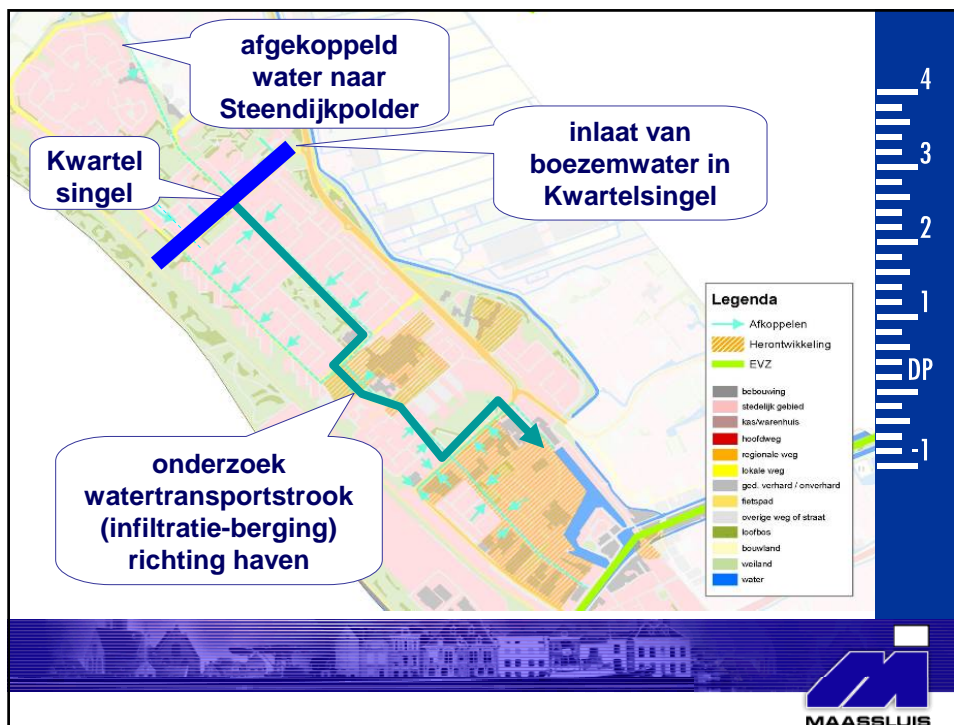
Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- wateroverlast
- geen water(beleving)
- wateraanvoer Kwartelsingel
- waterkwaliteit in de haven

Maassluis-West

MAASLUIS

 Hoogheemraadschap van Delfland

Kosten waterplan

- totale kosten 17,2 miljoen euro:
 - verdeling: 34% gemeente, 40% Delfland, 26% ruimtelijke ontwikkelingen
 - 0,6 miljoen onderzoek versus 16,2 miljoen uitvoering
 - kosten realiseren wateropgave 2015: 3,9 miljoen (22% van totale kosten)

4
3
2
1
DP
-1

MAASLUIS

Hoogheemraadschap van Delfland

Kosten waterplan

- kosten voor Delfland (miljoen euro):

ABC	2,2
KRW	2,9
OAS & afkoppelen	1,2
<i>nieuwe</i> maatregelen vanuit waterplan	0,6
totaal	6,9

Hoogheemraadschap van Delfland

Vragen / discussie?

Waterplan Midden Delfland

Waterstructuurplan

Carlo Langelaan

Water is leven

Aanleiding

- Nationaal Bestuursakkoord Water 2003
- Regionaal Bestuursakkoord Water

Waterplan

1. Watervisie

2. Waterstructuurplan

3. Uitvoeringsprogramma

- Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Watervisie

Vastgesteld door college D&H (en B&W) oktober 2007

Aansluitend op de gebiedsvisie Midden Delfland

Waterstructuurplan

1. Waterkeringen
2. Waterhuishouding
3. Waterkwaliteit
4. Waterketen
5. Beheer en onderhoud
6. Landbouw en recreatie
7. Samenwerking

Waterkeringen

1. Handhaven beschermingszones
2. Uitvoeren onderhoud en verbeteringsprojecten
3. Koppelen

Waterhuishouding

1. Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies
2. In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties
3. Beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterhuishouding

1 Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies

- **Ruimtelijke inpassing**

- Opgave bepalen
- Principes
- Gebiedskenmerken
- Toepassen principes voor het gebied
- Maatregelen op de kaart

3. KWANTITATIEVE KAART

De Groeneveldse polder ligt deels in gemeente Westland en deels in gemeente Midden-Delfland. De wateropgave ligt geheel in het Westlandse deel. Het Midden Delflandse deel bestaat uit grasland en heeft geen wateropgave. De wateropgave van het Westland kan gedeeltelijk worden opgelost door het aanleggen van een waterrijke zone op de grens tussen glastuinbouwgebied en het grasland.

In de Dorppolder-zuid is de wateropgave 19.300 m³. Een waterrijke zone aanleggen langs de westkant van de polder tegen het noordelijk deel van Dorpse polder die fysiek gescheiden is van de rest van de polder, een watergang in het midden van de polder te verbreden en van natuurvriendelijke oevers voorzien.

De Oude Campspolder, Kralingerpolder en Dorppolder-noord vormen één bemalingsgebied met een bergingstekort van totaal 79.400 m³. Dit bergingstekort ligt geheel in gemeente Westland. Het grootste deel van dit bergingstekort kan worden opgelost in het Kraaieneest door de zuidelijke plas onder te bemalen. De zwermwaterfunctie moet dan worden verplaatst naar de noordelijke plas. Het is daarnaast mogelijk om te onderzoeken of in Midden-Delfland een deel van de wateropgave van het Westland kan worden gerealiseerd. Dit kan door de hoofdwatgangen in het gebied te verbreden en aan de west kant van de polder een brede waterzone aan te leggen. Daarmee kan de landschappelijke structuur worden versterkt.

De hoofdwatgangen in het gebied verbreden, in het noordoosten van de polder een waterberginglocatie realiseren en onderzoeken of het in onderbemalingsgebieden mogelijk is vaker dan 1 keer per 10 jaar (de NBW-norm) water op maaiveld mag komen (eventueel tegen vergoeding/blauwe dienst).

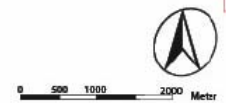
Er zijn in principe drie mogelijkheden om dit bergingstekort op te lossen. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt hoe dit bergingstekort moet worden opgelost. Allereerst moet onderzoek gedaan naar deze mogelijkheden. Tevens wordt gezocht naar een extra doorverbinding (watergang) in het polder om de afvoer van het water te verbeteren.

Ten costen van de rijksweg wordt in het kader van de Weteringzone een nieuw bedrijventerrein aangelegd. Daarin zal 4.000 m³ waterberging worden gerealiseerd. De toekomstige wateropgave voor de Woudse-polder is dus 17.500 m³.

De wateropgave is 4.900 m³. Daarvan is 2400 m³ te realiseren in de 'oksels' van de A4 en 2500 m³ door het aanleggen van een brede watergang in het midden van de polder.

legenda

- Bebouwing
- Glastuinbouw
- Beplanting
- Plangebied
- Natuurgebied
- Boezemkades (klasse 3/4/5)
- Polderkades
- Boezemwater (primaair/ secundair/ tertiair)
- Hoofdwatgang/ polderwater
- Voorstellen voor locatie waterberging
- Verbreden watgangen
- Bestaande calamiteitenberging
- Onderzoek inzet onderbemaling

4
3
2
1
DP
-1

Waterhuishouding

2 In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties

- Waterbergen en versterken ruimtelijke structuur
- Bergen en zwemmen in het Kraaijenest
- Ook voor Westland waterbergen
- NVO's rond Slinksloot
- Ontwikkelingen in het kader van FES Waterkader Haaglanden

Waterhuishouding

- 3 Gemeentelijk beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterkwaliteit

Kaderrichtlijn Water

1. Opstellen beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit;
2. maatregelen om de kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie;
3. het diffuse bronnenbeleid.

Waterketen

1. Verkennen, onderzoeken en realiseren van optimalisatiemogelijkheden
2. doorpakken richting gestructureerde en meer permanente vormen van samenwerking
3. procesafspraken voor samenwerking

Beheer en onderhoud

1. Uitbreiden en intensiveren van ecologisch onderhoud
2. Aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers

Betekenis van water

1. Agrarisch
2. Recreatie

Samenwerking

1. Waterloket
2. Procesafspraken watertoets
3. Grondwater
4. Waterfonds

Uitvoeringsprogramma

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING MIDDEN-DELFLAND EN WATERWEG

30 oktober 2008

NR	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	Vergadering 15 februari 2007		
636	<i>Status parkeerplaatsen Noordijk Maassluis</i> Nagegaan zal worden of de parkeerplaatsen ten behoeve van Delfland in de buurt van het gemeenlandshuis te Maassluis weer beschikbaar kunnen worden gesteld voor het publiek.	Via secretaris	Zie voetnoot (1) in het verslag van de afdelingsvergadering van 28 augustus 2008. ✓
	Vergadering 17 januari 2008 en 28 augustus 2008		
637	3. <i>Agendering Proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten</i> Delfland zal eerst heel goed moet weten wat het wil met de blauwe diensten. Er kan worden gedacht aan een pilot in de Duifpolder. Afgesproken wordt om in oktober de proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten in het afdelingsbestuur te bespreken. Zo mogelijk wordt dit geagendeerd voor de extra vergadering van 28 augustus 2008. Anders wordt dit onderwerp voor de reguliere vergadering van 30 oktober geagendeerd. Op verzoek van de leden van het afdelingsbestuur zal de evaluatie nvo's onderdeel uitmaken van de voor 30 oktober 2008 over dit onderwerp aan te leveren notitie.	H. Hangelbroek	Stand van zaken gegeven in afdelingsvergadering 28 augustus 2008. Geagendeerd voor de afdelingsvergadering van 30 oktober 2008. Agendapunt 8 ✓
	Vergadering 22 mei 2008 / 28 augustus 2008		
638	3. <i>Waterlopen in de Zouteveense polder (n.a.v. verslag vergadering d.d. 17 januari 2008):</i> De heer <u>Doelman</u> hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder. De waterstand langs de hoofdwatergang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.	C. Pater	z.s.m.
	4. <i>De voorzitter zal blijvende aandacht geven aan informatieverstrekking rond de projecten:</i> - Reconstructiecommissie Midden-Delfland - Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam - Kadeverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade) - Waterplannen	Voorzitter	p.m.
639	5b <i>Beheerplannen recreatiegebieden Midden-Delfland:</i> Delfland zal zich strikter moeten opstellen ten opzichte van		Brief d.d. 14 augustus

	.	het recreatieschap en duidelijk maken dat de zaken in het najaar van 2008 op orde moeten zijn. Zo nodig zal Delfland hierover nog schriftelijk contact met het recreatieschap opnemen.		2008, kenmerk 707528, verzonden. Leden afdelingsbestuur hebben via de mail een afschrift ontvangen. ✓
		Vergadering 28 augustus 2008		
755	6.	<p><i>N.a.v. notulen vergadering 25 oktober 2007 (Begroting 2008 en meerjarenraming):</i></p> <p><i>Kosten ecologisch onderhoud:</i> Intern wordt nagegaan of een overzicht kan worden gegeven waaruit blijkt hoeveel geld Delfland uitgeeft ten behoeve van natuur en landschap, en hoeveel voor de waterbeheersing. De wnd. voorzitter (Aad Wiegman) is bereid om de organisatie te verzoeken een globaal overzicht op te stellen, maar niet als dat veel tijd (en dus geld) van de organisatie zou vragen.</p> <p>In de cie. FIN d.d. 19.08.08 is toegezegd binnen de organisatie na te gaan of het misschien toch mogelijk is om althans een indicatie van de onderhoudskosten op tafel te krijgen. Ook voor de KRW-maatregelen is dat van belang. Verder zal worden nagegaan of de Unie misschien over cijfers op dit punt beschikt.</p>	Leo van Asperen	Antwoord is opgenomen in concept verslag van de commissie Financiën d.d. 23 september 2008 (agendapunt 02). ✓

13.10.2008/MvS

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Beleidsveld:
Aard voorstel: Besluitvormend

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:
Kenmerk VV: 706188
Aantal bijlagen: 2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 500 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 500 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Probleemstelling:

Als onderdeel van de P&C-cyclus moet de begroting voor 2009 worden vastgesteld.

Beoogd effect:

Vastgestelde begroting voor 2009.

Inleiding

Hierbij wordt u de begroting voor 2009 ter vaststelling voorgelegd.

Kader

Het kader wordt gevormd door:

- 1 Het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van 30 september 2008, kenmerk 714802;
- 2 Het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;
- 3 De artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

Toelichting exploitatie

De begroting sluit op een negatief saldo van 37,8 miljoen euro, als volgt te specificeren:

Saldo watersysteem	- 5,0 miljoen
Saldo waterzuivering	- <u>32,8 miljoen</u>
	- 37,8 miljoen

Toelichting investeringen

Uw vergadering wordt gevraagd een besluit te nemen voor wat betreft de mutaties in het investeringsplan en –krediet. In een aparte bijlage is het één en ander uitgewerkt op investeringsniveau.

Risico's en beheersmaatregelen

Een overzicht van de actuele risico's is opgenomen in de begroting.

Personele en organisatorische consequenties

Uw vergadering wordt gevraagd in te stemmen met een formatie uitbreiding van **18,8 fte.**

Overige consequenties

Geen.

Besluitvormingstraject/vervolgtraject en communicatie

Geen.

Bijlage(n)

1. Beleidsbegroting 2009.
2. Staat van nieuwe investeringen.

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188
Beleidsveld:

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 30 september 2008,
kenmerk 714802;

gelezen het advies van de commissies Waterbeheer, Bestuur en Organisatie en Financiën;

gelet op de artikelen 99 tot en met 104 van de Waterschapswet.

BESLUIT

- I. De begroting voor 2009 tot een totaal van € 231,8 miljoen aan kosten en € 194,0 miljoen aan inkomsten vast te stellen;
- II. In te stemmen met nieuwe investeringsplannen van € 9,5 miljoen en de daarbij behorende kredieten voor 2009 van € 3,8 miljoen, zoals in de bijgevoegde vertrouwelijke bijlage is gespecificeerd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 20 november 2008.

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

Begroting 2009

Kenmerk VV: 706188

Vergaderdatum: 20 november 2008
Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

(tekst komt nog van Communicatie)

MEMO

Aan: Afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg
Van: M.E.M. de Jong-Schmitz

Datum: 9 oktober 2008

9

Onderwerp: Resultaten Watersysteemanalyse Schiedam

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de resultaten van de Watersysteemanalyse Schiedam zoals deze in de Verenigde vergadering van 18 december 2008 ter besluitvorming aan u zullen worden voorgelegd. In de afdelingsvergadering van 30 oktober a.s. worden de wateropgave en de voorkeursmaatregelen van het watersysteem in Schiedam, alsmede het vervolgproces kort aan u gepresenteerd.

Hoogachtend,

Marleen de Jong

Kopie : M.P.M. Ruijgh, M. Schwartz, R. Tekke, J. Fritz, A. Wijnants

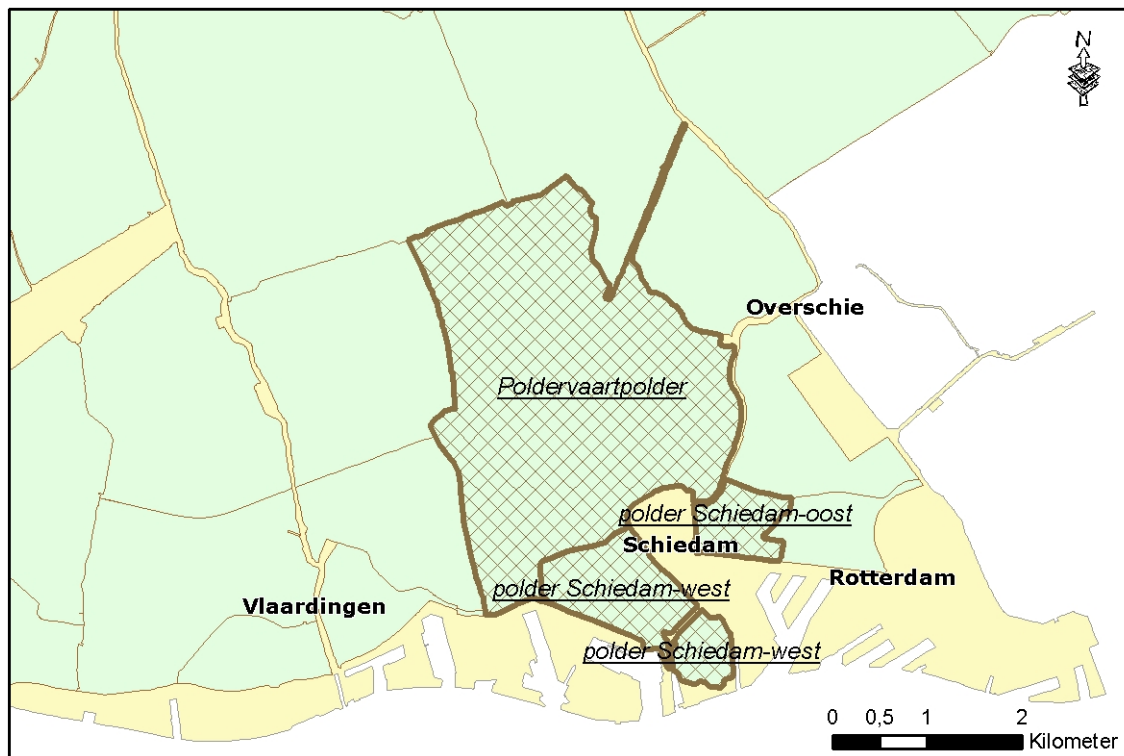
Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam niet gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg. Deze resultaten zijn gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Oostland.

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

A. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit de polders Schiedam-west, Schiedam-Oost en de Poldervaartpolder. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost en een deel van de Poldervaartpolder (Harga) zijn in 2007 herpolderd. In figuur 1 zijn de onderzochte polders op kaart weergegeven.

Figuur 1: Onderzoeksgebied Watersysteemanalyse Schiedam

De drie polders bevinden zich in het zuiden van het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland langs de Nieuwe Waterweg. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost worden gekenmerkt door een waterhuishouding die sterk is vervlochten met de riolering en beide polders hebben een gering oppervlak open water: 0,5 % in Schiedam-west en 1,4% in Schiedam-oost. De beide polders hebben een gemengd riolsysteem dat zorgt voor de afvoer van het grootste deel van het hemelwater. In het geval van Schiedam-oost bevinden zich overstorten op streefpeil die daardoor ook dienst doet als middel voor peilhandhaving. Bij hevige neerslag worden door middel van overstortbemaling op De Schie en de Nieuwe Maas de overstorten in de polder beperkt.

De Poldervaartpolder heeft een oppervlak van 950 hectare en bestaat uit woonwijken, parken en sportterreinen. Binnen het watersysteem van de Poldervaartpolder varieert het polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. In de polder bevindt zich totaal 7% open water.

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het huidige grondgebruik binnen de polders, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik in de polders in Schiedam, huidige situatie

Polder	Stedelijk gebied [ha]	Glastuinbouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water* [ha]
Schiedam-west	158	-	-	158	0,8
Schiedam-oost	60	-	-	60	0,8
Poldervaartpolder	930	-	20	950	66,4

* Het aandeel open water is onderdeel van het oppervlak grondgebruik (dus niet bij het totaal op te tellen)

B. Bergings- en afvoercapaciteit en TEWOR

In het onderzoek naar het technisch functioneren van het watersysteem is in de polders een analyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de bergings- en bemalingscapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hoofdsysteem. In de analyse zijn ook de effecten van overstorten op de waterkwaliteit meegenomen (TEWOR).

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is de tijdreeksystematiek gebruikt volgens de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast' van de Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2004). Voor de polders is een hydrodynamisch en neerslag-afvoer model opgesteld waarmee het functioneren van het watersysteem bij extreme neerslag is gesimuleerd. In alle polders zijn daarbij het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem in één model opgenomen zodat de interactie tussen beide kon worden gesimuleerd.

Ter bepaling van de bergingstekorten zijn met het model van iedere polder buienreeksen doorgerekend en herhalingstijden van waterstanden bepaald. Voor ieder type landgebruik is bepaald welke waterstand met een bepaalde herhalingstijd mag optreden, bijvoorbeeld 1/10 jaar een waterstand ter hoogte van het 5% laagste maaiveld in graslandgebieden en in stedelijk gebied 1/100 jaar een waterstand ter hoogte van het laagste maaiveld. Waar van toepassing is de overstortbemaling in de modelberekeningen in stand gehouden.

Vervolgens is uit de berekende herhalingstijd van waterstanden het bergingstekort berekend. Deze bergingstekorten zijn vergeleken met de bergingstekorten die met de ABC-werknormen zijn berekend. Tussen de berekende tekorten tussen beide methoden zitten vrij verschillen die kunnen worden verklaard uit het feit dat in de NBW-methode het systeemgedrag beter wordt gesimuleerd. Dit geldt vooral voor gebieden die afwateren over een stuw en gebieden waar het oppervlaktewater sterk is vervlochten met de riolering en waar overstortbemaling aanwezig is.

Tabel 2: Bergingstekorten polders WSA Schiedam

Polder	Aanwezige berging [m3]	Bergingstekort NBW [m3] ¹	Historisch tekort [m3]
Schiedam-west	5.300	0	0
Schiedam-oost	8.100	5.700	0
Poldervaartpolder	269.300	0	0

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken is getoetst aan de afvoernormen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf D per polder zijn beschreven.

Voor de bemalingscapaciteit van poldergemalen gelden de normen zoals weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bemalingsnormen

	Bemalingsnorm
onverhard oppervlak	14,4 mm/d (10 m3/min.100ha)
verhard oppervlak	28,8 mm/d (20 m3/min.100ha)

In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de benodigde en aanwezige bemalingscapaciteit.

Tabel 4: Bemalingscapaciteit polders WSA Schiedam

	Aanwezig [m3/min]	benodigd (regulier) [m3/min]	Tekort [m3/min]	Overcapaciteit [%]
Schiedam-west	0	24,4	24,4	0
Schiedam-oost	0	10,2	10,2	0
Poldervaartpolder	96	138,2	42,2	0

Volgens de bemalingsnormen voldoet geen van de polders aan de bemalingsnorm. In alle polders is overstortbemaling aanwezig waardoor de belasting op het oppervlaktewater beperkt blijft.

¹ Na uitvoeren technische voorkeursmaatregelen

De TEWOR-toets geeft een indicatie van de korte-termijn effecten van overstortingen uit de riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De toets is gebaseerd op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater en is een indicatie voor de kans op het optreden van vissterfte. De TEWOR-toets maakt onderscheid in 4 klassen. Afhankelijk van de klasse moeten bronmaatregelen of mitigerende maatregelen worden genomen om de effecten te reduceren. In klasse I en II zijn maatregelen niet direct noodzakelijk, in klasse III en IV wel. Tabel 5 geeft een overzicht van de locaties waar TEWOR-klasse III en IV optreedt en maatregelen noodzakelijk zijn. Opgemerkt moet worden dat de hoge TEWOR-scores in de Poldervaartpolder niet door de gemeente Schiedam werden herkend.

Tabel 5: overstortlocaties met TEWOR-klasse III/IV polders WSA Schiedam

Polder	locatie	klasse	opmerkingen
Schiedam-west	Julianapark	IV	
Schiedam-oost	Marconistraat Cornelis Drebbelstraat	IV III	
Poldervaartpolder	Schiedam-noord Nieuwland	IV III	

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn, waterkwaliteit/ecologie en kosten. In paragraaf D worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

Vervolgactiviteiten

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	Indicatieve uitvoeringstermijn
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker in graslandgebied.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage PIB)
Onderzoeksmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is aanvullend onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is verdere planningvorming nodig of kan direct worden uitgevoerd.	
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2 ^e fase bergingscapaciteit.	- 1 ^e fase maatregelen: 5 jaar - 2 ^e fase maatregelen: 2015

1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1^e fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden. Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1^e fase maatregelen. De 2^e fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de

waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2^e fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, de gemeente Rotterdam en de deelgemeenten Delfshaven en Overschie.

Daarmee samenhangend geeft de 1^e of 2^e fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever (B&O team waterhuishouding) draagt de voorkeursmaatregelen over aan operationeel waterbeheer. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de borging van voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject. De planvormingsmaatregelen worden in het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van B&O, team water en ruimtelijke ontwikkelingen (WRO). De onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd.

D. Knelpunten en voorkeursmaatregelen per polder

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, waterkwaliteit en kosten. Hieronder worden per polder de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

D1. Schiedam-west

Het oppervlaktewatersysteem in de polder Schiedam-west bestaat uit één singel die niet is voorzien van een oppervlaktewatergemaal. Het functioneren van het watersysteem wordt gekenmerkt door een sterke interactie met de riolering via de riooloverstorten. Bij hevige neerslag stroomt via de overstorten rioolwater naar het oppervlaktewater. Dit overtollige water stroomt door de aanwezigheid van een relatief grote pompcapaciteit van de rioolgemalen weer terug naar de riolering. Via de overstortbemaling wordt een deel van dit overtollige water naar de Schie en de Nieuwe Maas uitgemalen. Ten behoeve van peilhandhaving in droge periodes is er een inlaat vanuit de Schie die bestaat uit twee afsluitbare inlaatduikers.

De polder Schiedam-west is recentelijk herpolderd. Het operationele beheer is in handen van de gemeente Schiedam. Er is momenteel geen peilbesluit van Hoogheemraadschap van Delfland van kracht.

Volgens gegevens van de gemeente Schiedam is het oppervlaktewaterpeil NAP-0,50 meter. Vooralnog is niet duidelijk hoe dit peil kan worden gehandhaafd omdat geen oppervlaktewatergemaal aanwezig is en de afvoer van overtollige neerslag via de overstorten verloopt. Ten behoeve van de NBW-toetsing is daarom uitgegaan van een flexibel waterpeil hoogste waterpeil gelijk aan de overstorthoogte van NAP-0,25 meter. Mogelijk worden bij hoge waterstanden de afsluitbare inlaatduikers naar de boezem ook gebruikt om water af te voeren.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- Er is geen afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem;
- Er is geen mogelijkheid om water aan te voeren ten behoeve van doorspoelen naar de boezem;
- Er zijn twee te krappe duikers;
- De kwaliteit van het oppervlaktewater is matig als gevolg van overstorten vanuit de riolering;
- Er treedt ongewenste instroming op naar de riolering via de overlaat bij het Julianapark.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De voorkeursmaatregelen die in de watersysteemanalyse zijn geformuleerd zijn gericht op het verbeteren van de afwatering vanuit de polder naar de boezem (Schie) en het tegengaan van terugstroming naar de riolering. In het maatregelenpakket worden twee te krappe duikers

vervangen. Als uitgangspunt geldt dat een polderpeil van minimaal NAP-0,4 meter wordt gehandhaafd en dat de afvoer naar de boezem via een stuw gaat verlopen. De huidige inlaatconstructie die bestaat uit twee duikers wordt vervangen door een automatische stuw. Deze stuw dient ook voor waterinlaat. Om terugstroming in de riolering tegen te gaan wordt een terugslagklep geplaatst op de rioolverstort bij het Julianapark.

In een peilbesluitprocedure moet een polderpeil in de polder worden vastgesteld. Onderzocht dient te worden welk peil wenselijk is met het oog op gebruiksfuncties in de omgeving. In het maatregelenpakket wordt aangenomen dat een polderpeil van minimaal NAP-0,40 meter wordt gehandhaafd. In dat geval is afvoer via een automatische stuw mogelijk. Indien een lager peil dan boezempeil moet worden gehandhaafd zal een oppervlaktewatergemaal moeten worden aangelegd. In dat geval zal een nieuwe toetsing van de bergingscapaciteit moeten worden uitgevoerd.

Ten behoeve van de waterkwaliteit is het wenselijk het watersysteem te kunnen doorspoelen. Om dit doorspoelen mogelijk te maken dient te worden onderzocht of kwelwater uit het zuidelijker gelegen Volkspark kan worden benut. Om de matige waterkwaliteit van het oppervlaktewater in de polder te verbeteren dienen daarnaast aanvullende maatregelen te worden genomen die in het waterplan moeten worden uitgewerkt.

Na het uitvoeren van de voorkeursmaatregelen is er geen bergingstekort in de polder waarbij wordt opgemerkt dat de polder tijdens neerslagpieken versneld afvoert naar de boezem. Daarnaast geldt dat als mitigerende maatregel tegen wateroverlast door middel van overstorbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater wordt beperkt.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-west				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Vervangen van 2 duikers	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Plaatsen terugslagklep overlaat Julianapark		B&O/ WRO
	3	Gebruik kwelwater Volkspark t.b.v. doorspoelen		B&O/ WRO
2^e	Onderzoekmaatregelen			
	4	Onderzoek gewenst polderpeil en effect daarvan op de bergingsopgave in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH
	5	Afvoerconstructie vervangen in samenhang met gewenst polderpeil in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH

D2. Schiedam oost

Het watersysteem in Schiedam-oost bestaat uit twee watergangen en een bergingsvijver. Overtollig oppervlaktewater wordt via twee overstorten en een pompje naar het riool afgevoerd. In de polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. Er is een inlaatmogelijkheid vanuit de Schie voor peilhandhaving en doorspoelen van het watersysteem.

In de polder is een gemengd rioelstelsel aanwezig dat wordt bemalen door het rioolgemaal bij de Marconistraat. Bij hevige neerslag wordt met behulp van overstorbemaling water rechtstreeks op de Nieuwe Waterweg gepompt. Dit moet de overstorten op het oppervlaktewater van de polder zo veel mogelijk beperken.

Het maaiveld in de polder ligt laag: De toelaatbare peilstijging bedraagt op plaatsen slechts 0,28 meter.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- De waterafvoer verloopt via overstorten naar de riolering hetgeen leidt tot ongewenste belasting van de afvalwaterzuivering;

- Er is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig voor peilhandhaving;
- Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken ongewenste opstuwing;

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De maatregelen voor Schiedam-Oost zijn gericht op het verbeteren van de afvoer en het tegengaan van terugstroming in de riolering. De instroom in de riolering is ongewenst vanwege de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallatie met 'rioolvreemd' water. Deze instrooming van rioolvreemd water wordt tegengegaan door het plaatsen van terugslagkleppen op de overstorten.

Om de afvoer vanuit de polder te verbeteren dient een oppervlaktewatergemaal te worden aangelegd. Dit gemaal zal tevens dienst doen voor het noordelijker gelegen nog te ontwikkelen Schieveste (bemalingsnorm 1,7 m³/min). De locatie van het gemaal is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen in de polder.

Een kansrijke mogelijkheid om overtollig water vanuit de polder af te voeren zou kunnen liggen in een verbinding met de Rotterdamse polder Oud-Mathenesse. Deze verbinding kan ook voor de polder Oud-Mathenesse voordeel bieden omdat er een mogelijkheid voor doorspoelen van het watersysteem ontstaat. In een vervolgonderzoek zal moeten worden onderzocht of zo'n verbinding mogelijk is met het oog de waterhuishoudkundige karakteristieken van beide gebieden.

Als mitigerende maatregel tegen wateroverlast wordt door middel van overstortbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater beperkt.

Na uitvoering van de voorkeursmaatregelen bestaat er een bergingstekort van 5.700 m³.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-oost				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Plaatsen terugslagkleppen op overstort Cornelis Drebbelstraat en Marconiweg	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Vervangen van drie duikers (door duikers Ø 1100 mm)		B&O/ WRO
	3	Realiseren van berging (5.700 m ³ ; 1,4 ha)		B&O/ WRO
	4	Verbinding met Schieveste ten behoeve van bemaling en wateraanvoer		B&O/ WRO
	5	Onderzoek locatie nieuw oppervlaktewatergemaal	11,9 m ³ /min	B&O/ WRO
	6	Onderzoek koppeling met polder Oud-Mathenesse bij Hogenbanweg		B&O/ WRO

D3. Poldervaartpolder

Het watersysteem van de Poldervaartpolder bestaat uit een aantal peilvakken met een polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. Het overtollige water wordt vanuit het hoofdpeilvak met behulp van gemaal Fokkerstraat via een persleiding naar de Schie gepompt.

In het grootste deel van de Poldervaartpolder is er een gemengd rioolstelsel aanwezig met op een aantal locaties drukriolering. Verspreid over de polder bevinden zich riooloverstorten van het gemengde stelsel. Het afvalwater van de riolering wordt naar de Grote Lucht gepompt. In de wijk Nieuwland is daarnaast overstortbemaling aanwezig die bij hoge waterstanden naar rioolgemaal Marconi pompt en bij zeer hoge waterstanden naar de boezem van Delfland.

Bij de NBW-toetsing van het watersysteem is vastgesteld dat de gemaalcapaciteit niet voldoet aan de bemalingsnorm en dat 26 duikers een grotere opstuwing dan de norm veroorzaken. Een aantal onderbemalingen heeft daarnaast een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Daarnaast voldoen drie peilvakken niet aan het vereiste beschermingsniveau. In de peilvakken I en III vindt dit zijn oorzaak mede in een geringe toelaatbare peilstijging in een deel van het peilvak. Voor het onderbemalen peilvak X geldt dat de aanwezige gemaalcapaciteit groter is dan de bemalingsnorm. Met de aanwezige gemaalcapaciteit bestaat er in dit peilvak X geen bergingstekort.

Peilvak III, dat uit park en grasland bestaat, is getoetst als stedelijk gebied met een herhalingstijd van inundatie van het laagste maaiveld van T100. Dit peilvak voldoet wel aan een lager beschermingsniveau van T10. Als maatregelen wordt voorgesteld dit lagere beschermingsniveau hier te accepteren.

In de watersysteemanalyse is onderzocht in hoeverre het oplossen van de hydraulische knelpunten, dus het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit bijdraagt aan een hoger beschermingsniveau. Daarbij kwam naar voren dat het oplossen van de hydraulische knelpunten nauwelijks invloed heeft op het tekort aan oppervlaktewaterberging: Zowel met als zonder deze maatregelen is er een bergingstekort van ca. 28.000 m³. Ook op de TEWOR-score heeft het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit geen effect. De oorzaak hiervan is dat in de bovenstroomse delen van de peilvakken meer water wordt vastgehouden door de beperkte afvoercapaciteit van duikers. Een geringere gemaalcapaciteit heeft in dat geval een beperkte invloed op de peilstijging in de benedenstrooms gelegen delen van de peilvakken. Voor peilvak II, waar overstortbemaling aanwezig is, geldt dat de extra peilstijging ook wordt beperkt door de aanwezige overstortbemaling.

Knelpunten watersysteem

De geconstateerde knelpunten in de Poldervaartpolder zijn:

- Drie peilvakken voldoen niet aan het vastgestelde beschermingsniveau;
- De gemaalcapaciteit van gemaal Fokkerstraat voldoet niet aan de bemalingsnorm;
- Er is een groot aantal duikers die meer opstuwing dan de norm veroorzaken;
- Een aantal onderbemalingen heeft een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

Vanuit oogpunt van kosteneffectiviteit is het oplossen van de hydraulische knelpunten, i.e. het vervangen van duikers en vergroten gemaalcapaciteit niet gewenst. Zoals hierboven is beschreven zorgen de maatregelen niet voor een toename van het beschermingsniveau. Wel wordt aanbevolen te onderzoeken of te krappe duikers het functioneren van het gemaal aan de Fokkerstraat nadelig beïnvloeden.

Voor de onderbemalingen met een gemaalcapaciteit die groter is dan de bemalingsnorm wordt als maatregel voorgesteld de actuele capaciteit te behouden. Voor peilvak X betekent deze maatregel dat er geen bergingstekort bestaat.

Voor peilvak I wordt voorgesteld een onderbemaling te stichten in het laagste deel van de polder. Onderzocht moet worden of het verlagen van het streefpeil hier mogelijk is. Voor peilvak III dat uit park en grasland bestaat wordt als maatregel voorgesteld een lager beschermingsniveau dan T100 namelijk inundatie bij T10 te accepteren. Als mitigerende maatregel om wateroverlast te voorkomen wordt de overstortbemaling in de wijk Nieuwland in stand gehouden.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Poldervaartpolder				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Onderbemaling stichten in peilvak I		B&O/ WRO
	2	Onderzoek capaciteit duikers toevoer naar gemaal		B&O/ WRO
	3	Accepteren lager beschermingsniveau in peilvak III (Beatrixpark)	T10 ipv T100	B&O/ WRO

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Beleidsveld:	<i>Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	Vergaderdatum:	18-12-2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	
		Kenmerk VV:	717679
		Aantal bijlagen:	2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Ontwerpbesluit:

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Probleemstelling:

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van deze (deel)gemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam. Bij het vaststellen van waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is afgesproken dat de resultaten van de watersysteemanalyse afzonderlijk aan de verenigde vergadering zullen worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21^e eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten. Daarnaast dienen kansen waar waterkwaliteit kan meeliften met maatregelen voor waterkwantiteit te worden benut.

Inleiding

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van de deelgemeentelijke waterplannen en het uitvoeringsprogramma van het waterplan van de gemeente Schiedam heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. Dit onderzoek komt in de plaats van een deel van de ABC-polderstudie van cluster 10. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam.

Voor de polder Schieveen is alleen het westelijk deel getoetst aan de normen omdat voor het deel oostelijk van de A13 volgens het nieuwe concept-bestemmingsplan herinrichting plaatsvindt naar bedrijventerrein en natuurgebied.

Voor ieder van deze polders is een watersysteemanalyse uitgevoerd. Voor de polders Schieveen-west, Spangen, Oost Abtspolder, Schiedam-west en Schiedam-oost is een concreet pakket van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregelentabellen zijn opgenomen in de bijlagen. Voor Oud-Mathenesse worden de voorkeursmaatregelen binnen het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven opgesteld. Dit zal naar verwachting in begin 2009 ter besluitvorming aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Kader

Het kader voor de watersysteemanalyse is gelijk aan die van de ABC-polderstudies en bestaat uit zowel landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) als Delflands beleidsuitgangspunten, te weten:

- Het bereikte beschermingsniveau voor een gebied voldoet aan de randvoorwaarden van het waterbeleid voor de 21^e eeuw;
- Met de maatregelen wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen;
- Water kan meer (mede)sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- Binnen ABC-Polders worden maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen die kunnen meeliften met kwantiteitsmaatregelen (meeliftmaatregelen);
- Binnen ABC-Polders worden geen losstaande maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen. Met 'losstaand' worden zuiver waterkwaliteits- en ecologiematregelen bedoeld, waarbij geen sprake is van het nemen van een kwantiteitsmaatregel.

Binnen de ABC-Polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast. Voor grasland betekent dit dat in principe 5% van het (laagste) oppervlak geïnundeerd mag zijn, voordat gesproken wordt van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5). Omdat er in werkelijkheid sprake is van vele typen grondgebruik is het soms nodig om een verdere classificering naar beschermingsniveau te geven. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor natuurgebieden wordt getoetst aan het beschermingsniveau van 1:10 jaar en kunnen mogelijk nadere afspraken gemaakt worden over een lager beschermingsniveau;
- Grote recreatiegebieden, voormalige vuilstortlocaties, parken en plantsoenen gelegen binnen het stedelijke gebied krijgen een beschermingsniveau van 1:10 jaar;
- Golfterreinen, grote gebieden met volkstuinten of sportparken krijgen een beschermingsniveau van 1:25 jaar.

Toelichting

Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast. Als uitgangspunt geldt dat de knelpunten in de afwatering vanuit de polders, zoals te kleine duikers of te een kleine gemaalcapaciteit, worden opgelost. Dit resulteert in technische

voorkeursmaatregelen. Bij het bepalen van de benodigde maatregelen wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

Naast de technische voorkeursmaatregelen resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Het concretiseren van deze bergingsopgave vindt plaats binnen de deelgemeentelijke waterplannen 'Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West', 'Delfshaven', 'Overschie' en het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam.

De resultaten van het onderzoek staan in bijlage I en II. Hier worden uitvoeringsmaatregelen en planvormingsmaatregelen onderscheiden.

- Voor Schieveen-west zijn concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd voor het verbeteren van de afwatering.
- In de dicht bebouwde stedelijke polders Spangen, Oud-Mathenesse, Oost-Abtspolder, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder zullen de technische maatregelen moeten worden uitgevoerd in samenspraak met de gemeentes Rotterdam en Schiedam. Daarom is voor deze polders een meer algemene opgave geformuleerd die als planvormingsmaatregel wordt meegegeven aan de deelgemeentelijke waterplannen Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West, Delfshaven, Overschie en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

In paragraaf D van de bijlagen zijn de voorkeursmaatregelen per polder weergegeven. De belangrijkste opgaves, knelpunten en maatregelen zijn hieronder per polder gegeven:

- Schieveen-west:
Er is één duiker met een te kleine diameter die moet worden vervangen. Twee peilvakken voldoen niet aan het vereiste beschermingsniveau. In beide peilvakken moet waterberging worden gerealiseerd of moet de afvoer naar het oostelijk deel van Schieveen worden vergroot. Deze verbeteringen moeten worden opgepakt bij herinrichting van de polder Schieveen ten oosten van de rijksweg A13 waarbij de waterhuishouding ingrijpend zal wijzigen. Het Hoogheemraadschap van Delfland is nauw betrokken bij de planvorming voor deze herinrichting.
- Oost-Abtspolder:
Een belangrijk knelpunt is de verzakte Matlingeweg die regelmatig onder water staat. Daarnaast treedt te veel opstuwing op bij lokale uitstroompunten van het regenwaterriool zodat vier duikers langs de Matlingeweg moeten worden vervangen door grotere exemplaren. De gemeente Rotterdam is volgens afspraken in het kader van waterplan 2 Rotterdam voornemens de Matlingeweg op termijn op te hogen. Het vervangen van de duikers kan tegelijk worden opgepakt.

De vaste stuw waarmee peilvak I naar de boezem afwatert moet worden vervangen door een automatische stuw om de beheersbaarheid van het watersysteem te verbeteren. Zo kan de normafvoer al bij een geringe peilstijging worden gerealiseerd. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt deze automatische stuw tevens de mogelijkheid wateroverlast te beperken.

De nieuw te realiseren automatische stuw zal niet worden aangestuurd op de bemalingsnorm maar op de bovenstrooms beschikbare berging, waardoor de boezem relatief ten opzichte van een bemalen polder zwaarder wordt belast. Door dit versneld afvoeren moet in de boezem een 6.900 m³ extra berging worden gerealiseerd¹. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren. Afspraken over het realiseren van de stuw worden gemaakt in het waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West en waterplan Overschie.

¹ Dit is de hoeveelheid berging die in peilvak I van de Oost-Abtspolder zou moeten worden gerealiseerd als de afvoer van dat peilvak wel zou voldoen aan de bemalingsnorm.

- Spangen:
De capaciteit van het poldergemaal is te klein en de afvoer vanuit peilvak II (Thurledevijver) moet worden verbeterd. Daarnaast is de aanvoer naar het gemaal beperkt door te kleine duikers die moeten worden vervangen door ruimere exemplaren. De afwatering van een watergang bij het Van Nelle-terrein is onbekend, maar verloopt mogelijk via de riolering, hetgeen ongewenst is. Hier moet worden onderzocht hoe het water in de praktijk wordt afgevoerd. Vervolgens moet een gemaal worden gerealiseerd zodat direct naar de boezem kan worden afgevoerd. Rekening houdend met de benodigde verbetering van de afwatering is er een bergingstekort van 9.600 m³.
- Oud-Mathenesse:
Twee duikers zijn te klein gedimensioneerd en er is een te geringe gemaalcapaciteit. Er is een wateropgave van 9.800 m³. Afspraken over maatregelen worden gemaakt in waterplan Delfshaven.
- Schiedam-west
Een belangrijk knelpunt in Schiedam-west is het ontbreken van een afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem naar de boezem. Het is voornamelijk onduidelijk hoe beheersing van het watersysteem plaatsvindt en welke oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Daarnaast is er een sterke interactie met de riolering waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit na overstorten matig is en er ongewenste instroming van oppervlaktewater optreedt naar de riolering. Er is bovendien geen mogelijkheid om water aan te voeren om het systeem te kunnen doorspoelen na het optreden van riooloverstort. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Schiedam-oost
In deze polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. De afvoer van overtollig water vindt plaats via de overstorten van de riolering. Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken een te grote opstuwning. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- Poldervaartpolder
De capaciteit van het hoofdgemaal is kleiner dan de bemalingsnorm. Daarnaast wordt in drie peilvakken niet voldaan aan het vastgestelde beschermingsniveau. Twee van deze peilvakken betreffen onderbemalingen. In één onderbemalen peilvak is de gemaalcapaciteit groter dan de bemalingsnorm waardoor wateroverlast in dat peilvak beperkt blijft. Een tweede onderbemaling betreft een park waarvoor een lager beschermingsniveau wordt voorgesteld. Een groot aantal duikers veroorzaakt een grotere opstuwning dan volgens de norm toelaatbaar is. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Financiën

Op basis van kentallen is een kostenraming opgesteld. De verwachte kosten voor de uitvoering van de 1^e fase van de voorkeursmaatregelen bedragen €70.000.

De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen ziet er als volgt uit:

Polder	Kostenindicatie 1^e fase basismaatregelen
Schieveen	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud-Mathenesse	-
Schiedam-west	-
Schiedam-oost	-
Poldervaartpolder	-
Totaal	€ 70.000

Voor de overige maatregelen is de uitvoering afhankelijk van afspraken met de gemeente in de deelgemeentelijke waterplannen.

Risico's en beheersmaatregelen

Onzekerheid van kostenindicatie maatregelen watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam
De kostenindicatie is gebaseerd op kentallen van april 2007. Deze kentallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar gezien de projectsituatie (stedelijk gebied, aanwezigheid van kabels en leidingen enz.) redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Echter blijft er een grote onzekerheid bestaan over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van meer of nu onbekende kabels/leidingen e.d. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1^e als 2^e fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk

Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1^e fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgttraject nodig. Dit wordt geborgd in waterplan 2 Rotterdam, de deelgemeentelijke waterplannen Delfshaven, Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Personele en organisatorische consequenties

Niet van toepassing.

Overige consequenties

Niet van toepassing.

Vervolgttraject en communicatie

Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming

De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen (1^e fase maatregelen) kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages.

Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden nodig is (planvorming en onderzoek), zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, gemeenten en derde partijen in (deelgemeentelijke) waterplannen.

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Het streven is alle voorkeursmaatregelen dan te hebben uitgevoerd. Indien blijkt dat het kosteneffectiever is de maatregelen later uit te voeren, dan zal dat samen met de gemeente in kaart worden gebracht en onderbouwd.

Communicatie

- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij de watersysteemanalyse.
- De voorkeursmaatregelen dienen als input voor de waterplannen die op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten worden besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond in het kader van de deelgemeentelijke waterplannen.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets

De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor deelgemeentelijke Waterplannen en de watertoets. In het kader van Waterplannen maken de Rotterdamse deelgemeenten, gemeente Schiedam en Delfland nadere afspraken over de realisatie van de wateropgave.

Bijlage(n)

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mw. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM EN SCHIEDAM

Kenmerk VV: 717679

Beleidsveld: Inrichting en onderhoud watersystemen

Vergaderdatum: 18-12-2008

Agendapunt:

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d.,
kenmerk;

gelezen het advies van de commissie Waterbeheer
gelet op het advies/instemming Ondernemingsraad.

BESLUIT

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Aldus besloten in de openbare vergadering van ...

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

de Voorzitter,

Mw. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Hoogheemraadschap van Delfland

WATEROPGAVE EN VOORKEURSMATREGELEN ROTTERDAM

Kenmerk VV:

Vergaderdatum:

Agendapunt:

KERNBOODSCHAP

In het kader van de watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam heeft de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland de wateropgave en voorkeursmaatregelen vastgesteld voor de verbetering van het watersysteem in 7 polders. Het gaat om de polders Schieveen-west (Het deel van de polder dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder.

Met dit besluit geeft Delfland concrete invulling aan de algemene doelstelling van het project ABC-Polders: 'Het volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid voor de 21ste eeuw realiseren van robuuste en beheersbare polderwatersystemen, die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten'.

De voorkeursmaatregelen zijn er op gericht om polderwatersystemen te realiseren die in staat zijn om een grote hoeveelheid neerslag goed te kunnen verwerken. In het onderzoek zijn hiervoor verschillende oplossingsrichtingen bekeken. De uiteindelijk gekozen maatregelen zijn beoordeeld op onder andere effectiviteit, duurzaamheid en kosten. De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen 1^e fase bedraagt € 70.000.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig die samen met de (deel)gemeente(n) moeten worden uitgewerkt, zoals het realiseren van waterbergingen. Vanwege het ruimtelijke aspect en de medeverantwoordelijkheid van de (deel)gemeente(n), worden deze maatregelen in overleg met de betrokken partijen en belanghebbenden verder uitgewerkt in waterplannen. Hierbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718604 10
Bijlage(n) : 0

Datum : 3 oktober 2008
Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Geachte leden van het afdelingsbestuur,

Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland neemt deel aan het project 'Hof van Delfland'. Dit is één van de projecten uit het Urgentieprogramma Randstad (UPR), een initiatief van dit kabinet. Het plangebied "Hof van Delfland" omvat globaal gezien het gehele groen-blauwe gebied vanaf de Nieuwe Waterweg tot aan Den Haag (zie kaart in bijlage 1).

Doel van het project en belang voor Delfland

Doel van het project 'Hof van Delfland' is om de recreatieve mogelijkheden in het gebied te verbeteren en de groene waarden duurzaam in stand te houden. De ambitie is om te komen tot een meer integrale, daadkrachtige en duurzame aanpak in het gehele open groene gebied van Delfland, samen met de betrokken partners.

Door deelname is het voor Delfland mogelijk om:

- gebruik te maken van het momentum voor maatregelen in het gebied en daarbij werk met werk te maken;
- wellicht extra kostendragers te vinden voor recreatief en landschappelijk aantrekkelijker waterhuishoudkundige inpassingsmaatregelen;
- direct invloed uit te oefenen op de keus voor een toekomstig (planologische) beschermingsregime, nu de Reconstructiewet Midden Delfland binnenkort ten einde loopt.

Besluitvorming

Het College van D&H heeft in oktober 2007 voor het eerst kennisgenomen van het Urgentieprogramma Randstad en het voornemen onderhavig project de status van UPR-project te geven. Onze dijkgraaf heeft daarop initiatieven genomen richting de bestuurlijk verantwoordelijken, in casu LNV-Minister Verburg en wethouder van de gemeente Midden Delfland Van der Kamp. Dit om het Hoogheemraadschap als belangrijke gebiedspartner en uitvoerder van mogelijke acties voor het voetlicht te brengen. Daarnaast heeft de dijkgraaf richting overige gebiedspartners een belangrijke motiverende rol gespeeld om óók actief te participeren. Het College van D&H heeft in september 2008 ingestemd met de ondertekening van de bestuurlijke ambitieverklaring. Deze ondertekening heeft inmiddels plaatsgevonden.

Inhoud van de ambitieverklaring (zie bijlage 2)

Naast een omschrijving van het doel en de ambitie zoals hierboven omschreven houdt de ambitieverklaring op dit moment in concreto in dat:

- de Hof van Delflandraad geïnstalleerd wordt, die de werkwijze van de huidige Reconstructiecommissie gaat voortzetten.
- een structuurvisie voor het gebied opgesteld wordt die kader gaat bieden aan alle ruimtelijke ontwikkelingen. Deze visie zal gebaseerd worden op het Landschapsontwikkelingsplan Midden Delfland en een zelfde plan voor het Oostland. De wateropgave krijgt nadrukkelijk een plaats in deze visies en plannen.
- Een aantal versnellingsprojecten met urgentie in uitvoering worden gebracht.

Vervolg

Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak dat kader moet bieden aan het proces dat de komende jaren zal lopen. Delfland is betrokken bij de totstandkoming van dit plan en heeft daarin een actieve rol.

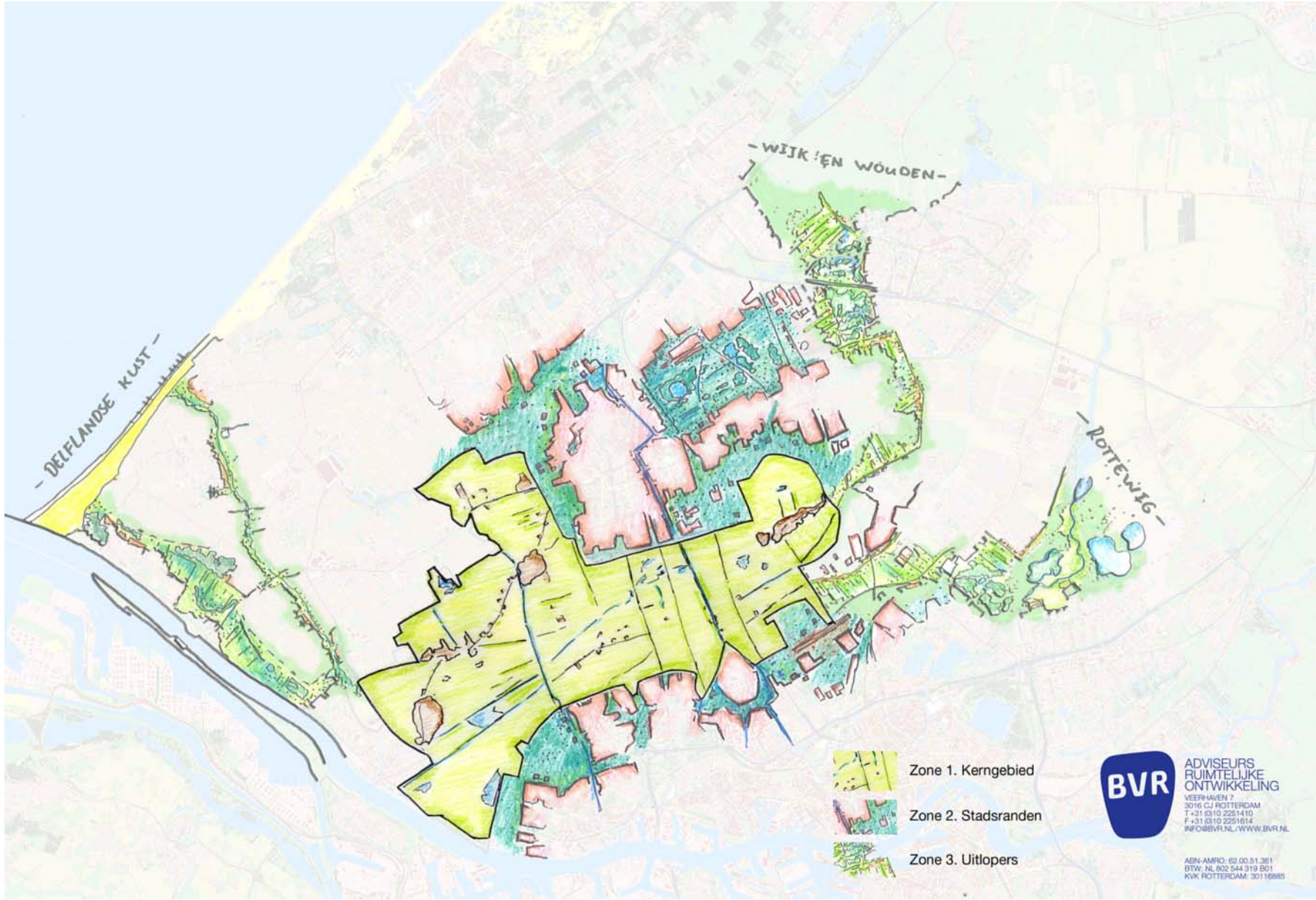
Het is nadrukkelijk de bedoeling om zo min mogelijk nieuwe visies en plannen te maken, maar vooral te focussen op een bestuurlijk daadkrachtiger aanpak van maatregelen in dit gebied.

De ambitieverklaring geeft aan dat over 2 jaar, met een ijkmoment over 1 jaar:

- de Hof van Delflandraad is geïnstalleerd en een beschermingsregime van kracht is
- de structuurvisie gereed is.

Bijlage(n)

1. Gebiedsbegrenzing Hof van Delfland
2. Bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland

- Zone 1. Kerngebied
- Zone 2. Stadsranden
- Zone 3. Uitlopers

BVR ADVISEURS
RUIMTELIJKE
ONTWIKKELING
VEERHAVEN 7
3016 CJ ROTTERDAM
T +31 (0)10 2251410
F +31 (0)10 2251814
INFO@BVR.NL / WWW.BVR.NL

ASN-AMRO: 62.00.51.361
BTW: NL.802.544.019.001
KVK ROTTERDAM: 30116685

Bestuurlijke ambitieverklaring **Hof van Delfland**

Eindversie 21 augustus 2008

Wenkend perspectief

Over tien jaar is de Hof van Delfland (zie bijgaande kaart) een gevarieerd landschapspark van internationale landschappelijke en recreatieve allure. Het internationale investeringsklimaat heeft een belangrijke impuls gekregen. De agrarische sector in het kerngebied van de Hof van Delfland is vitaal, onder andere door verbreding met andere kleinschalige functies. De sector draagt het landschap en kan op een enthousiaste stedelijke supporterskring rekenen.

De stedeling heeft de boer gevonden! Water is één van de kernkwaliteiten van het gebied. De stadsranden zijn dynamische gebieden waar, in een groen-blauwe omlijsting, ruimte is gevonden voor kunst, cultuur, sport en manifestaties. Aan de stadsgrens hebben de steden de herstructurering zo vormgegeven dat de omslag naar een naar buiten gerichte stad is gemaakt.

De bereikbaarheid van de Hof van Delfland is aanmerkelijk vergroot. Vanuit de stad is het mogelijk om langs recreatief ingerichte routes Delfland al in de stad te ervaren. Groen-blauwe tongen dringen diep de stad binnen. Ook de doorkruisbaarheid van de Hof van Delfland zelf is fors aangepakt. Hagenaars, Rotterdammers en andere stedelingen fietsen zonder barrières van Zuiderpark tot Zuiderpark. Infrastructuur is landschappelijk ingepast en wordt niet als storend ervaren. De inrichting is berekend op de klimaatveranderingen. De verspreid liggende, niet duurzame, glastuinbouw is niet meer aanwezig en de overgangen naar de duurzame glastuinbouwgebieden zijn verbeterd.

Om dit streefbeeld te realiseren, roepen wij de Hof van Delflandraad in het leven. Verder maken de provincie, de stadsregio's en de betrokken gemeenten samen één regionale structuurvisie voor het gebied en laten deze binnen nog af te spreken termijnen doorwerken in alle relevante bestemmingsplannen. Om de hierboven beschreven ambitie te realiseren, krijgt de Hof van Delflandraad de verantwoordelijkheden en de daarbij horende bijbehorende mandaten en middelen (juridisch, financieel en menskracht). Binnen één jaar maken wij hierover nadere afspraken zodat deze raad binnen twee jaar volledig operationeel is. Met de oprichting van de raad wordt gelijktijdig de huidige bestuurlijke versnippering in het gebied opgeheven. De Hof van Delfland heeft een identiteit die erkenning vindt in de Randstad en het kerngebied heeft een wettelijke status.

Wat staat ons te doen?

Met de ondertekening van deze ambitieverklaring starten de betrokken bestuurders het proces dat leidt tot het ontwerpen van de structuurvisie voor de Hof van Delfland en het instellen van de Hof van Delflandraad. Deze bestuurlijke samenwerkingvorm draagt zorg voor behoud en versterking van de landschappelijke, economische, ecologische en cultuur-historische kwaliteit van het gehele gebied, die erkend wordt in de stedelijke omgeving.

De partijen die deel uitmaken van de raad zorgen er voor dat er structureel geld wordt besteed aan de ontwikkeling en instandhouding van het kerngebied in de Hof van Delfland. Daarmee draagt de raad bij aan de versterking van het woon-, werk- én investeringsklimaat voor de gehele zuidvleugel van de Randstad.

De raad waarborgt dat burgers en bedrijven in het gebied bij één loket terecht kunnen voor alle zaken die met de inrichting, de ontwikkeling, de bescherming en het beheer van het gebied te maken hebben. De organisatie en werkwijze achter dit loket maken dat mogelijk.

De raad zorgt ervoor dat het gebied een herkenbare identiteit heeft, vanuit een gemeenschappelijk idee beheerd wordt, voldoende planologische bescherming heeft, economisch vitaal blijft en zich in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De raad ontstaat uit en wordt gevormd door bestuurders uit overheden die bij het gebied betrokken zijn. Maar ook partijen van buiten het publieke domein worden uitgenodigd om deel te nemen.

De raad zet de werkwijze voort van de Reconstructiecommissie, nu gebaseerd op de Reconstructiewet Midden-Delfland, tot de raad vol in bedrijf is. Na intrekken van de Reconstructiewet en aflopen van een overgangsregeling is er een nieuwe beschermende status gerealiseerd, passend bij een landschap dat waardevol is voor de Randstad. Deze nieuwe status geldt voor het kerngebied: de Akerdijkse Plassen, Oude Leede en Midden-Delfland.

De nieuwe status, de structuurvisie en de raad regelen de samenhang tussen bescherming, ontwikkeling en beheer van het gebied, en tussen het gebied en de steden.

Samen sterk

Alle overheden en maatschappelijk partners worden uitgenodigd om deel te nemen aan het proces dat moet leiden tot de definitieve vormgeving van een duurzame bescherming, een duurzaam beheer en een duurzame ontwikkeling van de Hof van Delfland. De betrokken overheden en maatschappelijke partners blijven denken vanuit hun eigen rol, maar dragen tegelijkertijd bij aan het gemeenschappelijke doel.

Binnen twee jaar richten wij de Hof van Delflandraad op en brengen wij de beoogde bescherming van het Hof van Delflandgebied tot stand. Als betrokken bestuurders bij dit gebied willen wij hiervoor een wettelijke status aan het kerngebied toekennen. Dit onderstreept het belang dat wij allen hechten aan het in stand houden en versterken van de Hof van Delfland. Ook stellen provincie, stadsregio's en betrokken gemeenten binnen twee jaar samen een regionale structuurvisie op.

Binnen één jaar maken wij nadere afspraken over de opstelling van de structuurvisie en de vormgeving en uitwerking van de beoogde bescherming van de Hof van Delfland en de Hof van Delflandraad. Binnen een maand na ondertekening wijzen wij hiervoor een manager aan, die de opdracht krijgt deze processen te organiseren, en wijzen wij de bijbehorende projectmiddelen toe.

Samen doorpakken op de ingeslagen weg

Het uitwerken van de structuurvisie en de Hof van Delflandraad neemt enige tijd in beslag, maar de opgaven voor de Hof van Delfland zijn urgent. Met de uitwerking van deze ambitieverklaring pakken wij door op de lijn die inmiddels door een groot aantal bestuurlijke partners is ingezet. De komende jaren, voordat de raad definitief is, de nieuwe status geldt en de regionale structuurvisie gereed is, handelen wij in de geest van onze gezamenlijke ambitie.

Wij spreken af om in onze plannen, projecten en afwegingen rekening te houden met de ontwikkeling van een mooi en vitaal Delfland. Daar waar wij kansen zien om dát Delfland dichterbij te brengen, pakken wij die. Of het nu gaat om het behoud van landschap, het ontwikkelen van een verbindingzone, verbetering van het waterbeheersysteem of het toegankelijk maken van het gebied vanuit de omliggende steden, vanuit onze ambities en deze ambitieverklaring benutten wij alle mogelijkheden – groot en klein – om bij te dragen aan een groengebied waar ondernemers en inwoners in de zuidelijke Randstad wat aan hebben. Wij spreken elkaar daar ook op aan.

Wij gaan aan de slag met de aangewezen versnellingsprojecten, in samenwerking met de projectverantwoordelijken. Dat zijn:

- De Groenzone Berkel-Pijnacker, in samenwerking met Randstad-Urgentproject Transitie Greenport een claim voor het Nota Ruimte-budget uitwerken om de kwaliteit van de inrichting te verhogen;
- Sanering Glastuinbouw toegespitst op het kerngebied, voor de beoogde sanering een combinatie maken van de middelen uit projecten en regelingen van betrokken partijen;
- Oranjevuitenpolder en Bonnenpolder, voor elk gebied een apart financieel sluitend projectvoorstel tot stand brengen;
- Kwaliteitsprojecten IODS, bij voorkeur de sanering van verspreid liggende glastuinbouw en het grondinstrument;
- Compensatie natuurlijke handicaps, vrijmaken van (Rijks- en/of Europese) middelen om de regeling uit te voeren.

Ja of ja

Wij beseffen dat wij met ons voorstel een appèl doen op overheden en maatschappelijke organisaties om de Hof van Delfland tot een succes te maken. Wij durven dit te doen omdat de Hof van Delfland van groot belang is voor het leef- en vestigingsklimaat in de Randstad.

Wanneer wij deze uitdaging nu niet samen oppakken, zal het gebied, en daarmee de gehele zuidelijke Randstad, aan kwaliteit verliezen. Verrommeling, sluipende verstedelijking, onvoldoende beheer en onderhoud veroorzaken dan achteruitgang. Over twintig jaar resteert dan een verrommeld gebied: wég zijn de ruimte, openheid en kwaliteit waar de inwoners van de Randstad om vragen; wég is ook een uniek gebied met een identiteit waaraan zoveel jaren is gewerkt.

Het is onze eer te na om dat te laten gebeuren. Wij beschouwen het als onze persoonlijke bestuurlijke opdracht om de samenwerking via de Hof van Delflandraad tot een succes te maken en zullen ons daarvoor inzetten.

Ondertekenaars:

- Het ministerie van LNV, tevens Rijkstrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mw. G. Verburg,
- Regiotrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mr. C. van der Kamp,
- Het ministerie van VROM, mw. drs. J. Cramer,
- De provincie Zuid-Holland, mr. J.L. Evertse,
- De gemeente Den Haag, drs. J.M. Norder,
- De gemeente Rotterdam, drs. L.M.M. Bolsius,
- Stadsgewest Haaglanden, portefeuillehouder Groen, Recreatie en Toerisme, Mr. M.A.Houtzager,
- Stadsregio Rotterdam, mevr. J.H.M. Hermans,
- Hoogheemraadschap Delfland, mr. M.A.P. van Haersma Buma,
- Gemeente Midden Delfland, A.J. Rodenburg,
- Gemeente Pijnacker-Nootdorp, C.J. van der Kraan,
- Gemeente Lansingerland, N.A. Boedhoe of H. de Rijke,
- Gemeente Delft, mevr. A.L. Koning of mevr. S.C.C.M. Bolten,
- Gemeente Zoetermeer, F.J. Speel,
- Gemeente Vlaardingen, J.L. Robberegt,
- Gemeente Schiedam, M. Groene,
- Gemeente Westland, drs. A.W. Meijer,
- Gemeente Rijswijk, W. van Putten,
- Gemeente Maassluis, A.G.M. Keijzer of J. Luijendijk

Bijlage: kaart van de Hof van Delfland

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 30 oktober 2008 te Maassluis.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, C. Doelman, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, A.L.A. van Ispelen, mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels, W.A.M. van Vliet, mevr. I.J.A. ter Woorst en A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen (secretaris);
mevr. ir. J. Burger (Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 2a), G. Smit (FEZ, voor agendapunt 7) en mevr. H. Hangelbroek (B&O/WSK voor agendapunt 8).

Afwezig mkg: dr.ir. G.P.J. Dijkema en ir. T.C.T. van der Laan Bouma, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hierna zegt zij dat de heer Paauwe niet langer accountmanager voor Midden-Delfland en Waterweg is, omdat hij nu taken uitvoert in verband met het Waterkader Haaglanden, met name de innovatieve onderdelen daarvan. Per 1 januari a.s. treedt een nieuwe accountmanager aan, maar het is nog niet bekend welke accountmanager dan voor Midden-Delfland en Waterweg gaat werken.

2.a. Reconstructie Midden-Delfland: nota d.d. 7 oktober jl. over stand van zaken

Naar aanleiding van deze nota en een korte toelichting daarop door mevrouw Burger komen er uit het afdelingsbestuur enige vragen en opmerkingen:

- De heer Olsthoorn vraagt of er bij het oplossen van klachten over begrenzing en onderhoud ook is nagegaan of inwoners hun tuinen tot op de kade hebben laten doorlopen, en of dat inmiddels al is teruggedraaid. Mevrouw Burger weet dat niet. Haar is niet gemeld dat hier conflicten over zijn ontstaan, maar misschien is er tot nu toe bij het uitvoeren van onderhoud maar voor gekozen om zulke tuinen met rust te laten. Overigens is er op een aantal plaatsen vergunning verleend om de tuin tot op de kade uit te breiden.

Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat de kades niet voor niets aan Delfland zijn toegedeeld: waterkering is één van de hoofdtaken van Delfland. Zij vindt dan ook dat Delfland niet te gemakkelijk tuinen op de kades hoort toe te staan. Bovendien geeft dat het risico dat mensen zich in feite openbaar gebied toeëigenen, terwijl er in het Waterbeheerplan ook een ambitie is geformuleerd over recreatief medegebruik van o.a. kades.

- Aan mevrouw Van Duijn bevestigt mevrouw Burger dat de afspraak over precario inhoudt dat voormalige eigenaren van objecten op de kaden die bij Delfland in eigendom zijn gekomen en die door deze eigenaren gebruikt blijven worden, van Delfland een afkoopsom ontvangen waarmee ze in staat worden gesteld in de komende jaren de precarioheffing te betalen. De afkoopsom is circa 20 keer het jaarbedrag aan precario en als die som op een spaarrekening wordt gezet, dan is het mogelijk om daarvan 26 keer de precario te betalen, inclusief de gebruikelijke indexering.
- Op de lijst geldelijke regelingen staat ook een perceel met achterstallig onderhoud, dat aan Delfland is toebedeeld. Inmiddels is dit onderhoud door Delfland verricht; dit heeft € 4000 gekost. Door de vorige eigenaar (BBL) is € 2500 aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.
- Mevrouw Burger heeft begrepen dat er inmiddels een mondeling akkoord is bereikt over de grondverwerving buiten het Reconstructiegebied, die nodig is voor een aantal werkzaamheden in verband met peilverlaging in de Commandeurspolder.
- Aan de heer Doelman en mevrouw Van Duijn licht de voorzitter toe, dat er weliswaar door de provincie op het Kraaiennest een zwemwaterbestemming is gelegd, maar dat daarbij niet is aangegeven voor welke plas die bestemming geldt. Daarom kon ervoor worden gekozen om het strandje van de huidige zwemplas naar de surfplas te verplaatsen en de surfplas óók als zwemplas aan te merken, waardoor de vroegere zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. De Reconstructiecommissie is hiermee akkoord gegaan en het recreatieschap moet zich er nu voor inspannen dat de bacteriologische kwaliteit van de nieuwe zwem/surfplas in orde komt.

Of er in de komende jaren in deze plas nog veel blauwwieren zullen zijn, valt niet te voorspellen. Voor de provincie is dat overigens geen reden om op voorhand het standpunt in te nemen dat deze plas geen zwemwater kan zijn. Dit is de enige manier waarop in dit gebied tegen redelijke kosten een berging kan worden gerealiseerd. Het alternatief valt vele malen duurder uit en zou ook niets veranderen aan de situatie rond het zwemwater.

- De heer Van Dam dringt erop aan dat hoge prioriteit wordt gegeven aan een goede verwerking door het Kadaster. Er zijn daarmee nog steeds problemen. Verder vindt hij het niet terecht dat in de nota over de loswal bij de Boonervliet wordt gezegd dat de voormalige eigenaar had kunnen weten dat deze wal al was toegedeeld. Betrokkene heeft deze loswal in 2004 verworven en de notaris, waar de transactie is verleden, heeft toen niet nagegaan of de wal wellicht al aan een ander was toegedeeld. De fout ligt dus bij deze notaris. Mevrouw Burger wil daar liever buiten blijven, want Delfland gaat daar niet over. De voorzitter zegt dat er ook door de Reconstructiecommissie aandacht wordt gegeven aan de verwerking door het Kadaster.

Afsluitend herinnert de voorzitter aan de informatieavond die vanavond samen met de DLG wordt georganiseerd voor de inwoners van het Reconstructiegebied, waar Delfland op detailniveau zal uitleggen wat er inmiddels is gedaan op het gebied van waterbeheersing en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De leden van het afdelingsbestuur zijn van harte welkom op deze avond. De avond is mede belegd om het punt van de Reconstructie op een goede manier op te nemen in het overdrachtdossier.

2.b. Waterlopen in de Zouteveense polder

In de Holierhoekse en Zouteveense polder worden twee stuwen geplaatst: een klepstuw en een stuw met een vast schut. De aannemer voor deze werkzaamheden is al bekend. Er wordt nu met de eigenaar gesproken over het rijden over diens erf, het aanleggen van de elektriciteit die nodig is voor de klepstuw, e.d. Het is de vraag of deze werkzaamheden vóór 1 januari 2009 kunnen worden afgerond, maar dan wordt het hooguit enkele maanden later. Verder zijn met de instelling van het winterpeil al enige tijdelijke maatregelen genomen, waardoor het water wat hoger blijft staan dan vorig jaar. De bedoeling is om gedurende een jaar te monitoren hoe het gaat met beide stuwen.

3. Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015¹

Mevrouw Van Duijn dringt erop aan om in de stukken steeds consequent aan te geven dat de groenblauwe slinger niet stopt bij de Dijkpolder, maar doorgaat naar de voor ogen staande natuuruitbreiding in de Oranjepolder. Ook in het voorliggende plan wordt weer gezegd dat deze slinger een ecologische verbinding is van de Ackerdijkse Plassen naar de Vlietlanden. Mevrouw Burger kan zich deze opmerking voorstellen, maar in het Waterbeheerplan is ook een aparte paragraaf opgenomen over het gebied Waterweg en daar wordt gesproken over de "ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland". Mevrouw Van Duijn pleit er toch voor om ook in het deel dat over Midden-Delfland gaat, aan te geven dat de groenblauwe slinger verder gaat dan Midden-Delfland. De voorzitter zal bevorderen dat de tekst in die zin wordt aangepast.

Verder zet mevrouw Van Duijn een vraagteken bij de zin, dat Delfland er geen bezwaar tegen heeft dat de gemeenten een bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave in te vullen. De voorzitter licht toe dat het bij overstortbemaling in principe gaat om regenwater, al is dat vaak wel vermengd met vuil water. Daarom heeft Delfland er geen bezwaar tegen dat overstortbemalingen worden gebruikt om regenwater naar de Nieuwe Waterweg te leiden, te meer omdat het vervallen van deze mogelijkheid voor de betreffende gemeenten zou leiden tot onmogelijk te behalen bergingsopgaven. Op zichzelf zou Delfland liever niet zien dat er met dat regenwater ook vuil water naar de Nieuwe Waterweg gaat, maar het is aan Rijkswaterstaat om daar maatregelen tegen te nemen. Bovendien is het aan de gemeenten bekend dat er op den duur een einde zal komen aan het mogen lozen van vuil water, zodat zij moeten gaan werken aan een betere scheiding van regenwater en vuil water. De heer Van Dam kan zich hier niet in vinden, niet alleen omdat er hierdoor vuil water in het oppervlaktewater komt, maar ook omdat er omgekeerd regenwater in de riolen gaat. Mevrouw Van Duijn begrijpt dat het op zichzelf om een ongewenste situatie gaat, maar dat Delfland die toelaat omdat anders de waterplannen niet haalbaar zijn.

Gevraagd door mevrouw Van Duijn waarom voorwaarden voor blauwe diensten vastgelegd zouden moeten worden in bestemmingsplan en legger zegt de voorzitter dat, als de blauwe dienst

¹ De tekstwijzigingen zijn verwerkt in de Nota van Wijziging behorende bij het Waterbeheerplan 2010-2015, kenmerk 716796 (VV van 20 november 2008).

betrekking heeft op berging van regenwater, een planologische verankering nodig is. Voor andere blauwe diensten geldt dat inderdaad niet. Zij zal kijken naar de formulering van deze zin.

Mevrouw Ter Woorst zou de zin aan het slot van paragraaf 1.3.2 van hoofdstuk 10, waarin wordt gezegd dat Delfland een voorkeur heeft voor het zoeken naar mogelijkheden "tussen het glas" zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd, willen laten luiden als: "Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden, zoveel mogelijk in lijn met het Nationaal Bestuursakkoord Water". In het NBW staat immers dat de oplossing vooral bij de veroorzaker gezocht moet worden. Zij heeft ook nooit eerder gehoord dat het doel van Delfland zou zijn om bergingen gespreid over het gebied aan te leggen. Mevrouw Burger wijst erop dat dit uit waterhuishoudkundig oogpunt wel de voorkeur verdient, want dan wordt er echt "ter plekke" geborgen en hoeven er ook geen brede aanvoerroutes te worden aangelegd, zoals die wel nodig zijn bij één centrale berging voor een groot gebied. Anderzijds zijn kleine bergingen ter plekke niet altijd mogelijk omdat het water daar nauwelijks kan komen, en bovendien geeft één centrale berging weer minder onderhoudskosten dan een aantal kleine die gespreid zijn over het gebied. Mevrouw Ter Woorst kan zich dit voorstellen, maar de nu in het Waterbeheerplan opgenomen tekst gaat op voorhand al uit van één manier van werken. De voorzitter merkt wel op dat hier alleen een voorkeur wordt uitgesproken, maar zij zal de gemaakte opmerkingen overwegen.

De heer Van Vliet vindt dat in paragraaf 3.1, in de laatste alinea voorafgaand aan het kopje "Het gebied over 10 jaar", oorzaak en gevolg door elkaar zijn gehaald. Volgens hem zijn de plannen voor uitbreiding van natuur- en recreatiegebieden in IODS-kader een gevolg van de aanleg van de A4. Mevrouw Burger zal naar de formulering kijken.

Daarnaast vindt de heer Van Vliet het niet terecht dat in paragraaf 1.3.1 zonder meer wordt gesteld dat de uitstoot van nutriënten door de landbouw een serieus probleem is voor de waterkwaliteit. Inderdaad is het in Midden-Delfland niet mogelijk om aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen, maar dat heeft te maken met het kader dat het landelijke mestbeleid nu eenmaal stelt. De voorzitter zegt een aanpassing van deze tekst toe.

De heer Van Dam wijst erop, in verband met de passage in paragraaf 1.2.1 over het gebruik van oppervlaktewater, dat ook in Midden-Delfland de meeste grondgebonden bedrijven gebruik maken van hemelwateropvang. Verder wordt hier ten onrechte gesteld dat tuinbouwbedrijven die los van de grond telen, dus met substraat werken, in droge zomers gebruik maken van oppervlaktewater. Die bedrijven kunnen dat namelijk niet en maken dan ook gebruik van omgekeerde osmose, waar de provincie juist op termijn van af wil. Als dat doorgaat, zal dat belangrijke negatieve gevolgen hebben, niet alleen voor de betrokken bedrijven, maar ook voor Delfland. Immers, als dan oppervlaktewater moet worden gebruikt, dan zal dat water ook gezuiverd moeten worden, maar het is de vraag waar Delfland dan heen moet met de organische vervuiling en de zouten die uit het water worden gehaald. Mevrouw Burger bestrijdt dat tuinbouwbedrijven die met substraat werken, in droge perioden geen gebruik zouden maken van oppervlaktewater. Verder is omgekeerde osmose beslist geen duurzaam systeem en zij vindt het dan ook begrijpelijk dat de provincie wil dat hiermee gestopt wordt. Overigens is de bedoeling van de tekst in deze paragraaf juist om te signaleren dat hier een probleem ligt, dat op de een of andere manier opgelost moet worden. Zij zal opnieuw naar de tekst kijken.

De heer Van Dam vindt het verder onterecht dat aan het slot van paragraaf 1.3 een uitspraak wordt gedaan over sanering van verspreid liggende glastuinbouw. Delfland heeft daar immers geen enkele rol in. De voorzitter zegt dat met deze zin alleen is bedoeld aan te geven dat er over tien jaar waarschijnlijk een functieverandering zal hebben plaatsgevonden. Op zichzelf kan deze zin zonder bezwaar geschrapt worden.

Aan de heer Van Dam antwoordt mevrouw Burger over de opsomming van de polders waarin de bergingsopgave tot 2015 is gelegen (paragraaf 1.5.1), dat met "Dijkpolder (Maasland)" wordt bedoeld op het Maassluise deel van deze polder.

Hierna herinnert de heer Van Dam er bij dezelfde paragraaf 1.5.1 aan dat indertijd door de VV is besloten dat de Oranjevuitenpolder geen waterparel wordt. De voorzitter zet uiteen dat de provincie een besluit heeft genomen tot aanwijzing van waterparels, waaronder de Oranjevuitenpolder. Dat is ook een bevoegdheid van de provincie. Vervolgens heeft Delfland besloten om voorlopig geen onderzoek naar de Oranjevuitenpolder te gaan doen, zolang nog niet duidelijk is welke natuurdoelstellingen de provincie voor deze waterparel wil stellen.

Tenslotte vraagt de heer Van Dam zich af of bij de inrichting van waterpleinen (paragraaf 1.5.2)

niet ook rekening moet worden gehouden met vervuilde grond. Mevrouw Burger antwoordt dat het de bedoeling is dat zulke pleinen helemaal verhard worden. Er staat wel dat het water wegzakt in de bodem, maar daarmee wordt gedoeld op het schoonwaterriool.

4. Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008

Deze notulen worden vastgesteld met één correctie op blz. 1, halverwege: in de zinsnede "het water richting Schipluiden naar de Slinksloot" moet het woord "Slinksloot" vervangen worden door "Keen".

Mevrouw Ter Woorst had graag gezien dat op de sheet over het waterplan Midden-Delfland die als opschrift "Betekenis van water" heeft, nog een derde punt was genoemd, namelijk "Ecologie en landschap".

5. **Actiepuntenlijst:** Geen opmerkingen.

6. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september jl. heeft weer de LOP-synthesetafel plaatsgevonden. De heer Van Dam, mevrouw Ter Woorst en mevrouw Van Kester hebben daaraan deelgenomen.
- Op 8 oktober jl. was er een bijeenkomst met de schouwmeesters van Midden-Delfland en Waterweg. Deze is goed verlopen.
- De schouwmeesters hebben inmiddels een brief ontvangen voor de najaarsschouw van 3 november a.s. Mede naar aanleiding van de vorige vergadering van het afdelingsbestuur heeft het college een brief gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland over het onderhoud. Binnenkort vindt er ook bestuurlijk overleg met dit schap plaats. De voorzitter zal graag direct na 3 november van de heer Olsthoorn horen, hoe het is gesteld met het onderhoud in de door hem te schouwen gebieden.
- Er wordt hard gewerkt aan de trajectnota MER voor rijksweg A4 Delft-Schiedam.
- De recente nieuwsbrief over de kadeverbeteringen Commandeurspolder is met de stukken toegezonden aan de leden.
- De nota van beantwoording en het waterplan Maassluis worden op 4 resp. 11 november 2008 vastgesteld door het college van BenW resp. het college van D&H. De vaststelling van het waterplan door de gemeenteraad is voorzien op 9 december, 2008 en de vaststelling door de VV op 18 december 2008. Op 9 december a.s. start de fotowedstrijd. De finale van deze wedstrijd vindt plaats in februari 2009, waarbij ook de publieksfolder over het waterplan wordt uitgereikt.

7. Begroting 2009

De projectenlijst wordt doorgelopen, waarbij een enkele opmerking wordt gemaakt:

- Keersluis Maassluis: Mevrouw Van Duijn zal graag enige argumentatie krijgen voor dit voorstel, zeker nu deze sluis niet vaak geopend en gesloten zal hoeven te worden. De voorzitter zal ervoor zorgen dat het antwoord in het verslag wordt vermeld.²
- Akkerdijksche polder: De heer Olsthoorn vindt het niet logisch dat deze polder is ingedeeld in de afdeling Midden-Delfland & Waterweg. Deze polder ligt immers aan de andere kant van de Schie. De voorzitter herinnert aan het besluit van een aantal jaren geleden om, o.a. met het oog op het vele overleg met gemeenten over waterplannen, de grenzen van de afdelingen groten-deels te laten samenvallen met die van de gemeenten. Daardoor komen de grenzen van de afdelingen niet meer overal overeen met de polderbegrenzingsen.
- Groenblauwe slinger: De heer Olsthoorn constateert dat in de tekst van de begroting wordt gezegd dat de groenblauwe slinger natuurgebied is. Midden-Delfland, waar de groenblauwe slinger doorheen loopt, is echter geen natuurgebied, maar een agrarisch gebied.
- Project afvalverwerking Haagse regio: De laatste AHR-voortgangsrapportage wordt geagendeerd voor de VV-vergadering van 18 december a.s.

Hierna komen er nog opmerkingen over andere delen van de begroting:

- Mevrouw Van Duijn vindt het jammer dat in de begroting de cijfers over 2007 niet zijn vermeld. Daardoor is het niet meer zo eenvoudig voor VV-leden om een vergelijking met vorige jaren te maken.
- Aan de heer Olsthoorn antwoordt de heer Smit dat de belangrijkste oorzaak voor het stijgen van de begrote uitgaven ligt in het verdubbelen van de dienstverleningsvergoeding die Delfland

² Het plan om de deuren van de Keersluis Maassluis voortaan automatisch te openen en te sluiten maakt geen deel uit van het TA-project. Op dit moment is alleen een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en eind 2009 worden een krediet en een investeringsplan aangevraagd. In dat verband zal aandacht worden gegeven aan nut en noodzaak van deze automatisering.

betaalt voor de AWZI Harnaschpolder. Verder is een aantal ABC-werken afgerond en daarom zijn nu in de begroting de kapitaallasten van die werken opgenomen.

- Aansluitend merkt mevrouw Van Duijn op dat in de afgelopen jaren, toen vele plannen werden gemaakt en uitgevoerd, op bestuurlijk niveau eigenlijk nooit de vraag aan de orde is gekomen of Delfland dit alles financieel wel aan kon. De heer Zonne wijst erop dat er indertijd wel haast moest worden gemaakt omdat het hele watersysteem niet meer adequaat was, met als gevolg een voortdurende ernstige wateroverlast. Hij vindt het dan ook begrijpelijk dat in die tijd de aandacht niet zozeer uitging naar de financiële kant, maar vooral naar het maken en uitvoeren van plannen om het systeem te verbeteren. Het is alleen maar te prijzen dat Delfland toen voortvarend te werk is gegaan. Inmiddels werkt dit alles door in verhogingen van de tarieven, maar anderzijds kan niet gesteld worden dat die echt niet meer betaald kunnen worden door de ingelanden.

- Ook de heer Van Dam heeft in de afgelopen jaren gemerkt dat er weinig aandacht was voor kostenramingen en overschrijdingen bij lopende projecten. Hij is dan ook blij dat de nieuwe directeur de VV-leden daar bewuster van heeft gemaakt. In de komende jaren zal Delfland veel zuiniger met het geld moeten omgaan, en zullen er bij projecten zeker geen "gouden knoppen" meer aangebracht kunnen worden. De heer Zonne vindt dat overdreven en ook mevrouw Ter Woorst is het niet eens met deze uitspraak over "gouden knoppen".

8. Groenblauwe diensten: Evaluatie, conclusies en vervolg Beheerplan natuurvriendelijke oevers Midden-Delfland

Mevrouw Hangelbroek verzorgt hierover een presentatie:

- In het kader van de Reconstructie zijn 50 km natuurvriendelijke oevers aangelegd, waarvan 32 km grenzend aan grond van agrariërs. Op een later moment zijn die oevers in eigendom aan Delfland overgedragen. Er is toen besloten om 4 km bij wijze van experiment door agrariërs te laten onderhouden, 12 km door agrariërs te laten afrasteren en de rest van de oevers te laten onderhouden door een aannemer of Delfland zelf. Er is toen ook een beheerplan vastgesteld, met een looptijd van drie jaar: 2005 t/m 2007.

- Hoofddoelen van de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn: mede vormgeven van de ecologische hoofdstructuur door ecologische doelstellingen, en tegengaan oeverafkalving. Nevendoelen zijn: bijdrage aan belevingswaarde van het gebied, aan Vitaal Midden-Delfland en aan een grotere organisatorische doelmatigheid en efficiëntie.

- De conclusies voor de ecologische doelstellingen: ondanks de dominantie van riet voldoet circa 50% van de oevers aan het beoogde streefbeeld (dat overigens niet zo ambitieus was), de ontwikkeling van negatieve soorten (zoals akkerdistel of jacobskruiskruid) is minimaal en het ecologisch potentieel van natuurvriendelijke oevers is veel groter dan vroeger werd gedacht. Hier is nog veel winst te behalen. Overigens wordt hier door Delfland al sinds enige jaren op ingespeeld. Verder is op circa 75% van de oevers oeverafkalving tegengegaan, mede dankzij het plaatsen van onderwaterbeschoeiingen.

- Voor de belevingswaarde is de conclusie, dat rietvegetatie wel bijdraagt aan het fixeren van de oever, maar uit recreatief oogpunt en voor het open houden van het landelijk gebied minder gewenst is.

- De bijdrage aan Vitaal Midden-Delfland is slechts bescheiden: het agrarisch inkomen is hierdoor met € 1600 tot € 4000 gestegen. Het gaat hier wel om relatief goedbetaalde arbeid, waarmee Delfland uitkomt boven de Europese normen die in de nationale catalogus groenblauwe diensten zijn vermeld. Overigens is in die catalogus het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, zoals dat in Delfland plaatsvindt, niet zo helder beschreven. De bedoeling is om in de komende tijd te bereiken dat deze soort onderhoud goed wordt beschreven in de catalogus en dat Delfland na afloop van de huidige contracten voortaan lagere prijzen voor het onderhoud door agrariërs betaalt, waarmee ook dichter wordt gekomen bij de prijs die aannemers in rekening brengen. In totaal betaalt Delfland nu jaarlijks circa € 90.000 aan agrariërs.

- Conclusies voor organisatorische doelmatigheid: taakverdeling tussen aannemers en agrariërs is voor verbetering vatbaar, vergoedingen aan de agrariërs sterker differentiëren, herformuleren van doelen en streefbeelden in verband met toekomstige functies van natuurvriendelijke oevers, en meer aandacht voor monitoring, communicatie en handhaving.

- De betrokken agrariërs hebben als positieve punten naar voren gebracht: enthousiasme voor het onderhoud aan rasters en oevers, tevredenheid over de (lokale) aannemer die onderhoudswerkzaamheden uitvoert, en tevredenheid over de onderhoudsbepalingen en de vergoedingen. Als minder positieve punten zijn genoemd: dominantie van riet en verruiging van oevers, en het soms "onzichtbaar zijn" van Delfland waar het gaat om handhaving en communicatie.

- Vervolgstappen die Delfland moet zetten: aanpassen catalogus groenblauwe diensten, aanpassen overeenkomsten met agrariërs, en herzien van streefbeelden, ecologische doelstellingen en onderhoudsbepalingen, ook in relatie met de nieuwe inrichtingscriteria voor watergangen.

Mevrouw Van Duijn vraagt zich af of rietvegetatie, bijvoorbeeld rietkragen waar rietzangers in zitten, wel zo ongewenst is uit recreatief oogpunt. De voorzitter stelt daartegenover dat rietkragen het vaak voor mensen onmogelijk maken om het open landschap te zien, bijvoorbeeld als ze op een bankje zitten. Aan de LOP-synthesetafel heeft zij dan ook al eens de suggestie gedaan om een soort welstandscommissie in te stellen, waarmee kan worden gesproken over de meest gewenste inrichting van natuurvriendelijke oevers uit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit. Op sommige plaatsen zal rietvegetatie bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, op andere weer niet. Van boeren komt nogal eens de opmerking dat ze door al het riet het vee niet meer kunnen zien en ook kanoërs vinden riet vaak niet leuk, maar vogelaars stellen juist weer veel prijs op riet. Aansluitend wijst de heer Van Vliet erop dat van oudsher de kenmerken van Midden-Delfland zijn: vochtige weilanden en een open landschap. Als er echter niet meer gemaaid wordt, dan komen er al snel elzen op aan de oevers en ontstaat er op den duur een elzenbos, waardoor de openheid van het landschap wordt aangetast. Het is voor hem zeer de vraag of dat wel gewenst is.

De voorzitter tekent bij het onderhoud door agrariërs nog aan, dat bij de vernieuwing van contracten ook zal worden nagegaan of de afrastering de komende jaren gehandhaafd moet blijven. De heer Olsthoorn denkt dat het verwijderen van de afrastering alleen mogelijk is op die plekken waar rietvegetatie aanwezig is. Als dat ook bij de andere oevers wordt gedaan, kan de ecologische doelstelling volgens hem wel vergeten worden.

Mevrouw Ter Woorst wijst er in dit verband op dat de Europese normen geen vrijblijvende normen zijn, maar een richtlijn van de Europese Commissie. Zij ziet daardoor het risico dat de betrokken agrariërs geld aan Delfland zullen moeten terugbetalen. Dat kan worden omzeild door het onderhoud te gaan aanbesteden, maar dat geeft wel weer erg veel rompslomp, terwijl de omvang van het onderhoud maar bescheiden is. Mevrouw Hangelbroek antwoordt dat de organisatie zich dit risico inmiddels realiseert en er de nodige aandacht aan geeft. Ook dit punt wordt ingebracht in de vormgeving van de FES-proeftuin Midden-Delfland. Zo is het misschien mogelijk om te gaan werken met een soort intermediair die al het onderhoud op zich neemt en dat vervolgens weer verdeelt. De voorzitter zegt aanvullend dat de heer Van der Burg en zichzelf binnenkort met LTO en de vereniging Vockestaert overleg zullen voeren over het kader waarbinnen Delfland in de toekomst groenblauwe diensten wil inkopen.

De heer Doelman pleit ervoor dat, als het onderhoud door een aannemer wordt gedaan, dit een aannemer is die ter plaatse goed bekend is en overleg pleegt met de eigenaren over het best mogelijke moment voor het onderhoud.

Mevrouw Ter Woorst vraagt of het "onzichtbaar zijn" van Delfland bij handhaving en communicatie ook te maken heeft met niet-vervulde vacatures. Handhaving wordt kennelijk door de agrariërs van belang geacht, zeker door degenen die het onderhoud op een goede manier willen uitvoeren. Mevrouw Hangelbroek bevestigt dat vacatures een rol hebben gespeeld, o.a. bij handhaving, waar bijna een jaar lang een vacature niet vervuld kon worden. Inmiddels is de organisatie echter weer volledig op sterkte.

De heer Van Vliet vraagt om bij het inrichten van natuurvriendelijke oevers ook aandacht te geven aan het belang van schuilplaatsen voor wild, zoals vossen.

Mevrouw Van Duijn kan zich voorstellen dat schouwmeesters bij de schouw ook nagaan hoe het er met de natuurvriendelijke oevers voor staat, maar de voorzitter zegt dat dit niet de bedoeling is. Delfland heeft een aparte sector Operationeel Waterbeheer, die dit werk doet.

Tenslotte vraagt mevrouw Van Duijn hoe het gaat met andere groenblauwe diensten dan het onderhoud van natuurvriendelijke oevers. De voorzitter heeft al opgemerkt dat er binnenkort overleg plaatsvindt over een kader voor het inkopen van groenblauwe diensten. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld waterberging op het land. In de FES-proeftuin is er ruimte om daarvoor een pilot op te zetten, als dat wenselijk wordt gevonden.

9. Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam

De heer van Dam constateert dat er op veel plaatsen problemen zijn met riooloverstorten, dat veel gemalen onvoldoende capaciteit hebben en dat er veel te kleine duikers zijn. Gaat het om achterstallig onderhoud of is het hele systeem ontoereikend? Welke afspraken zijn hierover met Schiedam gemaakt in het kader van de herpoldering? De voorzitter antwoordt dat er bij een herpoldering altijd afspraken worden gemaakt over achterstallig onderhoud, maar dan wordt wel

uitgegaan van de indertijd geldende eisen. Bij het bepalen van de wateropgave wordt uitgegaan van de eisen zoals die in het Nationaal Bestuursakkoord Water zijn opgenomen. Op basis daarvan is tot de conclusie gekomen dat de afvoer- en bergingscapaciteit onvoldoende zijn en is ook aangegeven waarom dat het geval is. Het heeft veel tijd en werk gekost om gegevens hierover op tafel te krijgen, ook al omdat Schiedam alles dat met water te maken heeft, had overdragen aan het nutsbedrijf ONS.

De heer Van Dam zal graag concreet horen of het uitsluitend te maken heeft met de scherpere eisen die nu gehanteerd worden, dan wel of het ook te maken heeft met gebrek aan inzicht in de situatie toen de afspraken in het kader van de herpoldering werden gemaakt. De voorzitter zal proberen het antwoord hierop in het verslag te laten opnemen.³

Verder herinnert de heer Van Dam aan zijn al geuite zorg over de riooloverstorten. Ook de heer Olsthoorn kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het watersysteem in met name Schiedam-Oost en -West niet deugt. Daar moet immers al het hemelwater via de rioolgemalen weggewerkt worden en dat is een structureel verkeerde situatie. De voorzitter wijst erop dat op dat vlak de nodige maatregelen zijn opgenomen in het afvalwaterakkoord dat o.a. met Schiedam is gesloten. Dat neemt niet weg dat er inderdaad nog een grote opgave in de stedelijke polders ligt. Veel méér kan zij hierover nu niet zeggen, maar zij weet wel dat er in Schiedam bij de herpoldering met dezelfde systematiek is gewerkt als eerder in o.a. Vlaardingen. Er is al een overeenkomst met Schiedam gesloten over de voorwaarden waarop delen van de gemeente herpolderd worden. De heer Olsthoorn, daarin bijgevalen door de heer Van Vliet, blijft toch met een ongemakkelijk gevoel over dit voorstel zitten.

Mevrouw Van Kester vraagt waar TEWOR voor staat (blz. 2 van bijlage II). De voorzitter weet niet precies wat deze afkorting betekent, maar het heeft te maken met de effecten van de overstorten op de waterkwaliteit.

Hierna ontstaat nog enige discussie over de vraag of het afdelingsbestuur, gezien de nu gerezen zorgen, wel positief aan de VV kan adviseren over de voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen. Daarbij wordt vastgesteld dat de zorgen zich richten op de vraag hoe de wateropgave is ontstaan en dat er op zichzelf geen zorgen leven over de omvang van deze opgave en de voorgestelde voorkeursmaatregelen. Daarnaast wordt vastgesteld dat er in het VV-stuk alleen een kostenindicatie voor de eerstefase basismaatregelen wordt gegeven voor de Rotterdamse polders Schieveen en Oost-Abtspolder, dus niet voor Schiedamse polders.

Met het oog hierop adviseert het afdelingsbestuur positief over het ontwerpbesluit, maar wel met het voorstel om punt 2 te laten luiden als "De investering in de polders Schieveen en Oost-Abtspolder ten laste te laten komen enz."⁴

10. Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter dat met deze verklaring de ambitie wordt vastgelegd om het gebied open te houden als een traditioneel Nederlands polderlandschap, waarin de landbouw vitaal kan zijn en ook recreatiedoeleinden worden gediend. Inderdaad wordt op blz. 3 van de ambitieverklaring gesproken over het aanwijzen van een manager en het toewijzen van projectmiddelen, maar dat is niet of nauwelijks van belang voor Delfland, omdat Delfland vooral in natura gaat bijdragen, net zoals het dat indertijd bij het IOPW heeft gedaan. Andere partijen hechten sterk aan meedoen van Delfland en doen dat met het oog op het bestuurlijke elan dat van de kant van Delfland wordt verwacht, dus niet in de verwachting dat het hoogheemraadschap wel een forse financiële bijdrage zal leveren.

Mevrouw Van Duijn acht bestuurlijke samenhang van groot belang en vindt het ook belangrijk dat er een orgaan komt dat een bepaalde richting aangeeft, maar anderzijds is er al veel bestuurlijke drukte in het open gebied van Midden-Delfland, waar naast gemeenten en de provincie ook nog een recreatieschap opereert. De voorzitter zegt dat in de Hof van Delflandraad zeker zal worden gesproken over een goede manier van financiering van de recreatieactiviteiten en over een betrokkenheid daarbij van alle gemeenten die de verklaring hebben ondertekend.

De heer Van Dam stelt vast dat de Hof van Delfland een veel groter gebied beslaat dan het gebied waarvoor de Reconstructiewet gold. Daarmee worden ook gemeenten als Westland en Rotterdam, die nooit iets te maken hebben gehad met het reconstructiegebied, erbij betrokken. Het bijgevoegde kaartje vindt hij onvoldoende. Zo blijkt er niet uit wat er in de Bonnenpolder wordt gedaan met compostering en een baggerdepot, en zo'n depot is voor het gebied wel van levensbelang. De voorzitter heeft begrepen dat de Bonnenpolder buiten het plangebied Hof van Delf-

³ Ten tijde van het opmaken van dit verslag was het antwoord nog niet beschikbaar. De leden zullen het antwoord alsnog ontvangen.

⁴ Zie herziene versie van het VV-voorstel *Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam*.

land valt. In het Urgentieprogramma Randstad is de omgrenzing van dit plangebied vastgelegd. Zij neemt echter aan dat de Bonnenpolder alsnog aan het plangebied kan worden toegevoegd, als daar genoeg animo voor is. De heer Van Dam gaat het er vooral om dat de ambities die voor een bepaald gebied worden gevormd, niet in strijd komen met al vastgelegde bestemmingen in dat gebied.

De heer Van Vliet staat op zichzelf achter een constructie waardoor zoveel mogelijk mensen met elkaar kunnen communiceren. Er zijn echter ook lastige punten, zoals de vraag wat de inrichting van het landschap zou moeten zijn. De voorzitter denkt dat vooral ingezet zou moeten worden op het ontstaan van een netwerk van ambtelijke medewerkers, net zoals dat er is bij het Waterkader Haaglanden en ook bij het Bestuurlijk Overleg KRW Delfland. Daardoor wordt het een gezamenlijke verantwoordelijkheid, dat ieder zijn eigen taak goed uitvoert.

Mevrouw Ter Woorst staat positief tegenover de ambitieverklaring. Zij ziet Midden-Delfland als een belangrijk gebied voor het hoogheemraadschap, omdat juist daar kansen liggen op het gebied van waterkwaliteit en waterkwantiteit. De heer Van Dam moet nog zien hoe het zal gaan lopen. Hij herinnert eraan dat de kleine gemeente Midden-Delfland de afgelopen jaren al veel heeft geïnvesteerd in de Midden-Delflandvisie. Omliggende gemeenten willen daar graag over meepraten, maar als het gaat om een financiële bijdrage van die kant, blijft het stil. Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat met de ambitieverklaring nu de betrokkenheid van alle partijen wordt vastgelegd.

Ook mevrouw Van Duijn wil zich positief opstellen ten opzichte van de ambitieverklaring, waarbij zij ervan uitgaat dat de VV zich actief zal laten informeren over de verdere ontwikkelingen.

11. Rondvraag

- Mevrouw Van Duijn heeft op de LOP-bijeenkomsten steeds gemerkt, dat er grote behoefte is aan recreatiewater. Ook ziet zij dat er allerlei "wilde plannen" worden gelanceerd om in die behoefte te voorzien. Neemt Delfland daarover een positie in? De voorzitter bevestigt dat. Die positie is dat Delfland verantwoordelijk is voor een goede werking van het aanwezige watersysteem en alleen maar streeft naar uitbreiding van dit systeem als dat nodig is voor de bergings- en de afvoercapaciteit. Met het oog hierop zijn een aantal suggesties om ten behoeve van de recreatie meer boezemkanalen te graven, alweer van tafel verdwenen. Overigens denkt zij wel dat Delfland bereid moet zijn om, als er toch meer water komt, het beheer daarvan op zich te nemen. Aanvullend wijst de heer Zonne erop dat Delfland in principe alleen ervoor zorgt dat kwaliteit en kwantiteit van het watersysteem zodanig zijn, dat de bestaande functies in het gebied optimaal kunnen worden uitgeoefend. Mocht er behoefte zijn aan meer recreatiewater, dan moeten daarvoor bestemmingen worden gewijzigd en dat is primair een zaak van gemeenten en de provincie, niet van Delfland.

Mevrouw Ter Woorst vraagt, hierop aansluitend, om het LOP te zijner tijd ook ter bespreking aan de VV voor te leggen. Dit ontwikkelingsplan kan immers vergaande consequenties hebben voor Delfland, zeker op het punt van onderhoud en beheer. De voorzitter zal deze vraag opnemen in het overdrachtdossier voor het nieuwe bestuur.

- Mevrouw Ter Woorst constateert dat het afdelingsbestuur vandaag voor het laatst bijeen is geweest, nu het onder de werking van de nieuwe waterschapswetgeving per eind december 2008 moet worden opgeheven. Het bestuur heeft, optredend als oog en oor van het gebied, de afgelopen jaren enige belangrijke zaken weten te realiseren, zoals het beheerplan natuurvriendelijke oevers en een andere aanpak van de kadeverbetering Commandeurspolder dan aanvanke-lijk in de bedoeling lag. Gezien de bijzondere functie van het gebied van de afdeling en de grote waarde van een gebiedsgerichte benadering waarin de verschillende watertaken worden geïntegreerd, pleit zij voor een opvolging van het huidige afdelingsbestuur, eventueel in de vorm van een gebiedscommissie. Het afdelingsbestuur steunt mevrouw Ter Woorst hierin.

Desgevraagd door mevrouw Van Duijn zegt de voorzitter dat zij in haar rol als dagelijks bestuurder altijd veel heeft gehad aan de inbreng vanuit het afdelingsbestuur. Van belang daarbij is ook dat het bij Midden-Delfland & Waterweg gaat om een specifiek gebied, met een heel andere samenhang en heel andere opgaven dan bijvoorbeeld in Haagland of Westland. Anderzijds is het ook van belang dat er in de nieuwe bestuursperiode, waarin het aantal VV-leden teruggaat naar 30 en er met fracties wordt gewerkt, zo weinig mogelijk vaste commissies zijn.

- Hierna dankt de voorzitter de heer Olsthoorn voor diens jarenlange inbreng in de vergaderingen van het afdelingsbestuur en biedt zij hem een boek aan. De heer Olsthoorn dankt het bestuur hiervoor. Hij heeft altijd met veel plezier zijn rol als adviseur vervuld.

(Applaus)

- Vervolgens herinnert de heer Doelman aan de opheffing van de afzonderlijke polderbesturen, op 1 januari 1977. Toen al leefde de vrees dat hierdoor de afstand tussen de ingelanden en het centrale bestuur in Delft veel te groot zou worden, en daarom zijn toen eerst zeven districtsbesturen ingesteld, die later zijn vervangen door de huidige vier afdelingsbesturen. Die besturen hebben altijd goed gefunctioneerd. Daarom stelt hij zich voor om volgende week in de commissie Bestuur en Organisatie ervoor te pleiten in ieder geval een gebiedscommissie voor Midden-Delfland in te stellen.

Hierna dankt hij de voorzitter en de overige aanwezigen voor de plezierige samenwerking gedurende de afgelopen jaren. De voorzitter wenst hij tenslotte veel genoegens toe als "gewoon" VV-lid, dat zij met ingang van begin januari zal zijn. (Applaus)

- Mevrouw Ter Woorst biedt, onder applaus van de aanwezigen, een waterkan aan de voorzitter aan, om de dank van het afdelingsbestuur te onderstrepen. Hierna citeert zij het gedicht "Midden-Delfland" van Tineke van Gils:

Van Krabbeplas tot Woudsepolder,
van Mandjeska' tot Boonervliet,
het wintervoer ligt hier op zolder,
de kikker huist hier in het riet.
Dit grazige land met zijn greppen en vlieten
en kreekruigen waar boerderijen staan,
met trekkades waar de panden liepen
en kwakels om over het water te gaan,
waar de wind vrij waait uit alle streken,
het geluid tot aan de einder draagt,
waar de mist in de avond als een deken
het water ontstijgt en het vee vervaagt.
Weids is dit land met zijn vaarten en tochten
waar wilgen geknot langs de panden staan;
voortdurend wordt hier met het water gevochten -
laat dit land niet ten onder gaan.

Want - dit is het land tussen kassen en steden,
de gastvrije grond waar verleden en heden
langs Gaag en Schie elkaar ontmoeten,
waar stad en land elkaar begroeten.
Sta op uit de veren
er is heel wat te doen,
nóg rust hier de hemel
op een bedje van groen.

12. Sluiting: 12.50 uur.

Aldus vastgesteld op 3 december 2008.

de Secretaris,

de Voorzitter,

mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen

mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg

Agenda voor de vergadering van de Afdeling Midden-Delfland en Waterweg van het Hoogheemraadschap van Delfland op 30 oktober 2008 om 09.30 uur in Gemeenlandshuis Maassluis.

A G E N D A

1.	Opening	09.30 uur
2.a.	Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)	09.35 uur
	b. Waterlopen in de Zouteveense polder (zie actiepoint 638 – actiepuntenlijst)	
3.	Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015	09.50 uur
4.	Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008	10.15 uur
5.	Actiepuntenlijst	10.20 uur
6.	Mededelingen en ingekomen stukken	10.25 uur
	a. Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam	
	b. Kadverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade)	
	c. Waterplannen	
7.	Begroting 2009	10.30 uur
8.	Groenblauwe diensten (presentatie)	11.00 uur
9.	Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam	11.25 uur
10.	Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"	11.50 uur
11.	Rondvraag	11.55 uur
12.	Sluiting	12.00 uur
	Laatste vergadering afdelingsbestuur.	

Op 3 november 2008 wordt in Het Trefpunt te Maasland nog een informatiebijeenkomst voor de ingezetenen van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg gehouden. Onderwerpen: Waterbeheerplan 2010-2015, de tarieven 2009 en een verkiezingsmarkt.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718901

Bijlage(n) : 0

Datum : 7 oktober 2008

Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Reconstructie Midden-Delfland (s.v.z.)

De Reconstructie Midden Delfland is bijna afgerond. Hieronder kunt u kort de huidige stand van zaken rondom een aantal onderdelen van de Reconstructie vinden:

Plan van Toedeling:

Dit plan is in juni 2006 afgerond met de overgang van de eigendommen op 23 juni 2006 naar de uiteindelijke eigenaren. Voor de meeste agrariërs was dit daarvoor al realiteit omdat ze het tijdelijk gebruik al hadden. Delfland kreeg echter pas op dat moment (2006) de nieuwe eigendommen ter beschikking. Vanaf augustus 2006 is het dagelijks onderhoud ook in het veld zichtbaar geworden en over het algemeen is de overgang vrij soepel verlopen. Er zijn wat klachten geweest over de exacte begrenzing en achterstallig onderhoud, maar deze zijn inmiddels ook opgelost. In de akte van toedeling zaten echter nogal wat fouten, die nog steeds niet allemaal gecorrigeerd zijn.

Lijst der Geldelijke Regelingen (LGR)

Deze lijst heeft in december 2006/januari 2007 ter inzage gelegen. Hiermee worden alle eigendomsovergangen en algemene kosten, voor zover voor rekening van de belanghebbenden, verrekend. Op de lijst zijn ongeveer 400 bezwaren binnengekomen bij de Reconstructiecommissie (toedeling betrof 600 bezwaren), die op dit moment door de bezwarencommissie en de rechtbank afgehandeld worden.

Delfland heeft zelf op drie punten bezwaar gemaakt:

1. De toegezegde precario was niet verwerkt,
Bij de toedeling bleek dat op de kaden die bij Delfland in eigendom kwamen nogal wat objecten stonden (variërend van geitenhokken, bruggen, wegen tot steigers). Er vanuit gaande dat deze gewoon in gebruik blijven bij de voormalige eigenaren en dat ze met vergunning zijn aangelegd, wordt de vorige eigenaar hierover precarioplichtig. In de behandeling van de bezwaren van het plan van toedeling is door Delfland toegezegd dat deze precario afgekocht zou worden bij de LGR. Dit was dus niet gedaan, waardoor de kans bestond dat Delfland al deze mensen individueel zou moeten afkopen. Dit is de reden van dit onderdeel van het Delflandse bezwaar geweest: toezeggingen moet je als Reconstructie nakomen en Delfland zat niet te wachten op allerhande individuele zaken. De precario is inmiddels verwerkt: Delfland heeft de bekende gevallen aangegeven en verder zijn bezwaren hierover toegekend, indien rechtmatig.
2. De toedeling was niet goed administratief verwerkt door het Kadaster, zodat de financiën ook niet goed verwerkt konden worden;
De toedeling is enigszins verbeterd, maar nog steeds niet helemaal.
3. Eén perceel met achterstallig onderhoud.
Over het perceel met achterstallig onderhoud is overleg geweest met de vorige eigenaar, hierbij is een bedrag aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.

De LGR zoals deze ter inzage heeft gelegen bedroeg voor Delfland in totaal: 1.097.847 euro. De omvang van dit bedrag is in november 2006 ook ter kennisname aan de VV gebracht.

De twee grootste bezwaren tegen Delfland in het kader van de LGR zijn de volgende:

- de drie agrariërs in de Woudse Polder wiens grond op de locatie van de huidige berging is uitgeruild tegen huiskavels en andere percelen buiten de berging, claimden op deze gronden een niet-agrarische meerwaarde. In de behandeling van dit bezwaar hebben Delfland en de Reconstructiecommissie kunnen aantonen dat Delfland op eigen risico de gronden heeft verworven, nog zonder zekerheden over de realisatie van de berging op deze locatie. De rechtbank heeft daarop geoordeeld dat er geen sprake is van een meerwaarde op deze gronden.
- Bij de Boonervliet, vlakbij de Korte Buurt in Maasland ligt een loswal. Een loswal is een plek langs het water waar met groot materiaal tot op de waterkant gereden kan worden en waar boten geladen en gelost kunnen worden. Deze loswal was in de LGR als agrarisch perceel met waarde nul getaxeerd. De voormalige eigenaar (een aannemer) van deze loswal claimde ten eerste een veel hogere waarde voor dit perceel en ten tweede schade omdat hij met de loswal een betere positie had dan zijn concurrenten. Met het verlies van de loswal raakte hij ook een bedrijfsmiddel kwijt. De rechter heeft de hogere waarde tot op zekere hoogte geaccepteerd en vastgesteld op 43.500 euro. De schade is niet toegekend, omdat deze aannemer het perceel pas in 2004 had verworven en had kunnen weten dat deze aan Delfland was toegedeeld bij het Plan van Toedeling in 2002.

De laatste behandeling van bezwaren van inwoners heeft, als het goed is, op 17 oktober 2008 bij de Rechtbank plaatsgevonden. De Reconstructiecommissie had echter ook nog een bezwaar ingediend dat nu als laatste wordt behandeld. Naar verwachting zal de definitieve LGR in het voorjaar van 2009 worden vastgesteld.

Voor Delfland staat de LGR nu op ca 1.051.000 euro. Mogelijk verandert dit bedrag nog naar aanleiding van de laatste bezwaren.

Voor de afrekening van de LGR zal er in het voorjaar van 2009 een VV-notitie worden opgesteld, waarna de financiële afrekening in 2010 zal plaatsvinden.

Inrichting Zuidrand (recreatiegebied ten noorden van Vlaardingen/Schiedam)

De inrichting van het gebied Zuidrand is zo goed als gereed. Voor Delfland zitten hier niet zo heel veel grote werken in, waardoor de bemoeienis met de uitvoering ook beperkt is.

Uitvoering overige werken

Als onderdeel van de verbetering van de waterhuishouding in het gebied zullen op diverse plaatsen nog een aantal stuwen geplaatst of verbeterd moeten worden. Naar verwachting zal dit nog voor eind 2008 plaatsvinden.

Een aantal werkzaamheden in de Commandeurspolder (peilverlaging in het agrarische gebied) zijn afhankelijk van grondverwerving buiten het Reconstructiegebied, deze grondverwerving verloopt zeer moeizaam, waardoor de uitvoering van de werken steeds uitgesteld moet worden.

Met betrekking tot het Kraaiennest zijn afspraken gemaakt met de gemeente Midden-Delfland en het Recreatieschap over het verplaatsen van het strandje naar de zogenoemde surfplas, waardoor de huidige zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. Hiermee wordt een berging van ca 70.000 m3 gerealiseerd. De werkzaamheden behelzen overigens ook het aanleggen van een stuw vanuit de Kralingerpolder, het permanent maken van de bemaling op deze plas en aanpassing van de oevers. De werkzaamheden zullen in de komende jaren worden uitgevoerd. De peilscheiding in de Dorppolder (gras-glas) kan worden doorgevoerd als ook de bemaling in deze polder is aangepast, hier loopt echter nog een studie naar.

Bewonersavond op 30 oktober

Op 30 oktober zal door Delfland (in samenwerking met DLG) een avond voor de inwoners van het Reconstructiegebied worden gehouden waarin Delfland uitlegt wat er op het gebied van

waterbeheersing is gebeurd en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De avond wordt gehouden in het Trefpunt in Maasland.

Reconstructiecommissie

Met de beëindiging van de Reconstructie zal ook de Reconstructie-commissie opgeheven worden. Dit zal naar verwachting in de loop van 2009 plaatsvinden. De commissie zal een vervolg krijgen in de Hof van Delflandraad die in het kader van het Urgentie Programma Randstad (UPR)-project 'Mooi en Vitaal Delfland' wordt opgericht. Delfland is een van de betrokken partijen in dat project en zal in die raad zitting nemen (zie ook agendapunt Hof van Delfland).

Te plaatsen stuwen in de Holierhoekse en Zouteveensepolder

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d. 30 oktober 2008
Haagland: d.d. 27 oktober 2008
Westland : d.d. 5 november 2008
Midden Delfland en Waterweg: **d.d. 30 oktober 2008**

Ons kenmerk : 719750

Bijlage(n) : 2

Datum : 15 oktober 2008

Beslissing : Adviseren

Onderwerp: Ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015

Delfland dient wettelijk iedere 6 jaar een waterbeheerplan vast te stellen. Het huidige waterbeheerplan loopt tot eind 2009. Voor de periode 2010-2015 dient een nieuw, vierde waterbeheerplan te worden vastgesteld. Uitgangspunt is dat Delfland in het waterbeheerplan 2010-2015 haar ambities beschrijft, deze uitwerkt in een uitvoeringsprogramma en de financiële consequenties hiervan inzichtelijk maakt. Ten behoeve van het Waterbeheerplan 2010-2015 moeten keuzes worden gemaakt. Ter ondersteuning van het maken van die keuzes heeft uw vergadering op 3 juli 2008 de Strategienota 'Keuzes maken, kansen benutten' vastgesteld. Deze Strategienota heeft de basis gelegd van de gemaakte keuzes in, en de verdere uitwerking van het waterbeheerplan 2010-2015.

In de Verenigde Vergadering van 20 november 2008 staat het ontwerp-waterbeheerplan geagendeerd met als gevraagd besluit het ontwerp-waterbeheerplan 2010-2015 vast te stellen ten behoeve van de inspraakprocedure. Het ontwerp-waterbeheerplan ontvangt u op korte termijn met de reguliere zending voor de VV van 20 november 2008 en in ieder geval nog vóór uw afdelingsvergadering.

Het ontwerp-waterbeheerplan staat geagendeerd voor uw afdelingsvergadering. Ten behoeve van deze vergadering ontvangt u hiertoe alvast de inhoudsopgave en hoofdstuk 10 van het plan. In hoofdstuk 10 is het beheergebied van Delfland onderverdeeld in 5 deelgebieden; Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg. Per deelgebied wordt nader ingegaan op de karakteristiek en de ruimtelijke dynamiek, wordt de wateropgave beschreven en wordt ingegaan op synergiemogelijkheden en instrumenten. In de afdelingsvergadering zal u worden gevraagd zonodig een advies te geven aan de commissies over de regionale aspecten van het ontwerp-waterbeheerplan. Voor uw afdelingsvergadering zijn met name de paragrafen 10.3 en 10.5 van belang.

Bijlagen:

1. Inhoudsopgave ontwerp-waterbeheerplan Keuzes maken, kansen benutten.
2. Hoofdstuk 10 van het ontwerp-waterbeheerplan.

INHOUD

SAMENVATTING	1
INHOUD	7
INLEIDING	9
1.1 Waarom een nieuw Waterbeheerplan	9
1.2 Relatie met het vorige Waterbeheerplan	9
1.3 Voor wie is dit plan bedoeld	9
1.4 Relatie met andere plannen	10
1.5 Procedure en status	10
1.6 Leeswijzer	11
2 WAAR STAAT DELFLAND VOOR	12
2.1 Taakstelling	12
2.2 Missie	12
2.3 Beheergebied	12
2.4 Watersysteem	13
3 WAT KOMT ER OP DELFLAND AF	16
3.1 Het klimaat verandert	16
3.2 Zoetwatervoorziening	17
3.3 Het beheergebied verandert	18
3.4 Ontwikkelingen in wet- en regelgeving	19
3.5 Wat betekenen de ontwikkelingen voor Delfland	21
4 AMBITIES EN AANPAK OP HOOFDLIJNEN	22
4.1 Ambities	22
4.2 Aanpak	23
4.3 Uitwerking in concrete resultaten en maatregelen	27
5 SCHOON WATER	28
5.1 Taakstelling	29
5.2 Ontwikkelingen en trends	29
5.3 Waterkwaliteitsdoelen	32
5.4 Actuele situatie	35
5.5 Ambitie en strategie	37
5.6 Resultaat	42
6 VOLDOENDE WATER	45
6.1 Taakstelling	46
6.2 Ontwikkelingen en trends	46
6.3 Doelstellingen	47
6.4 Actuele situatie	48
6.5 Voldoende water: ambitie en strategie	51
6.6 Resultaat	58
7 STEVIGE DIJKEN	62
7.1 Taakstelling	63
7.2 Ontwikkelingen en trends	63
7.3 Doelstellingen	65
7.4 Actuele situatie	66
7.5 Ambitie en strategie	69
7.6 Resultaat	72
8 GEZUIVERD AFVALWATER	74
8.1 Taakstelling	75
8.2 Ontwikkelingen en trends	75
8.3 Doelstellingen	78
8.4 Actuele situatie	78
8.5 Ambitie en strategie	81
8.6 Resultaat	85
9 OVERIGE TAKEN	87
9.1 Grondwaterbeheer	87
9.2 Nautisch beheer	90
9.3 Muskusrattenbestrijding	91
9.4 Crisisbeheersing	92

9.5	Recreatief medegebruik.....	94
9.6	Cultuurhistorie	94
10	GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN	96
10.1	Haagland	96
10.2	Westland.....	100
10.3	Midden-Delfland	104
10.4	Oostland	108
10.5	Waterweg.....	111
11	DE INZET VAN INSTRUMENTEN.....	117
11.1	Gebiedsgericht werken	117
11.2	Communicatie.....	121
11.3	Realisatie van projecten	122
11.4	Regulering en toezicht.....	123
11.5	Kennisontwikkeling en innovatie	126
12	MONITOREN, RAPPORTEREN EN ACTUALISEREN.....	128
12.1	Monitoren van concreet geformuleerde doelen	128
12.2	Rapporteren en actualiseren	128
13	FINANCIËN	129
13.1	Introductie	129
13.2	Ontwikkeling: een nieuw belastingstelsel	129
13.3	Exploitatiekosten.....	129
13.4	Investeringen	130
13.5	Lastenontwikkeling	130
14	ORGANISATIE	133
14.1	Ontwikkeling van Delfland	133
14.2	Waar gaat Delfland naartoe	133

GEBIEDSGERICHT IS INTEGRAAL KIJKEN

Gebiedsgericht kijken betekent: kijken naar een streek met al zijn eigenschappen, eventuele knelpunten en kansen. Vervolgens zaken integraal aanpakken, samen met gemeenten en andere partners. In de Randstad is het fysiek, maatschappelijk en bestuurlijk 'druk'. Vooruitzien en samenwerken is belangrijk om ruimte te vinden voor water. Er zijn veel partijen om mee samen te werken: buurwaterschappen, provincie en gemeenten, bedrijven, LTO, terreinbeheerders, onderzoeksinstellingen, maatschappelijke organisaties en particuliere grondeigenaren.

In dit hoofdstuk wordt vanuit het ruimtegebruik en de ruimtelijke ontwikkelingen naar de wateropgaven gekeken in de verschillende gebiedsdelen van Delfland. Daarna worden de plaatjes van de sectorale hoofdstukken op elkaar gelegd. Zo ontstaat een integraal beeld van de deelgebieden van Delfland.

Delfland is onder te verdelen in vijf deelgebieden die elk een min of meer logisch afgebakend geheel zijn qua karakteristieke eigenschappen of grondgebruik. Bestuurlijke of waterhuishoudkundige grenzen spelen hier dus geen rol. Bij de beschrijving per deelgebied wordt eerst een korte karakteristiek van het gebied gegeven, met daarbij het beeld dat Delfland heeft van dat gebied over tien jaar. Dit is een algemeen beeld, niet zozeer vanuit het waterbeheer gezien. Daarna volgt een beschrijving van de samenhang tussen de belangrijkste (sectorale) wateropgaven in het gebied, en van de maatregelen waarmee Delfland die wil oplossen. Met instrumenten als watergebiedsstudies, waterplannen en gebiedsgerichte coördinatie wordt in de planperiode gebouwd aan een verdere integratie van deze opgaven. Hierdoor kunnen mogelijk sommige accenten iets verschuiven, maar aan de opgaven zoals die geformuleerd zijn, wordt niet getornd.

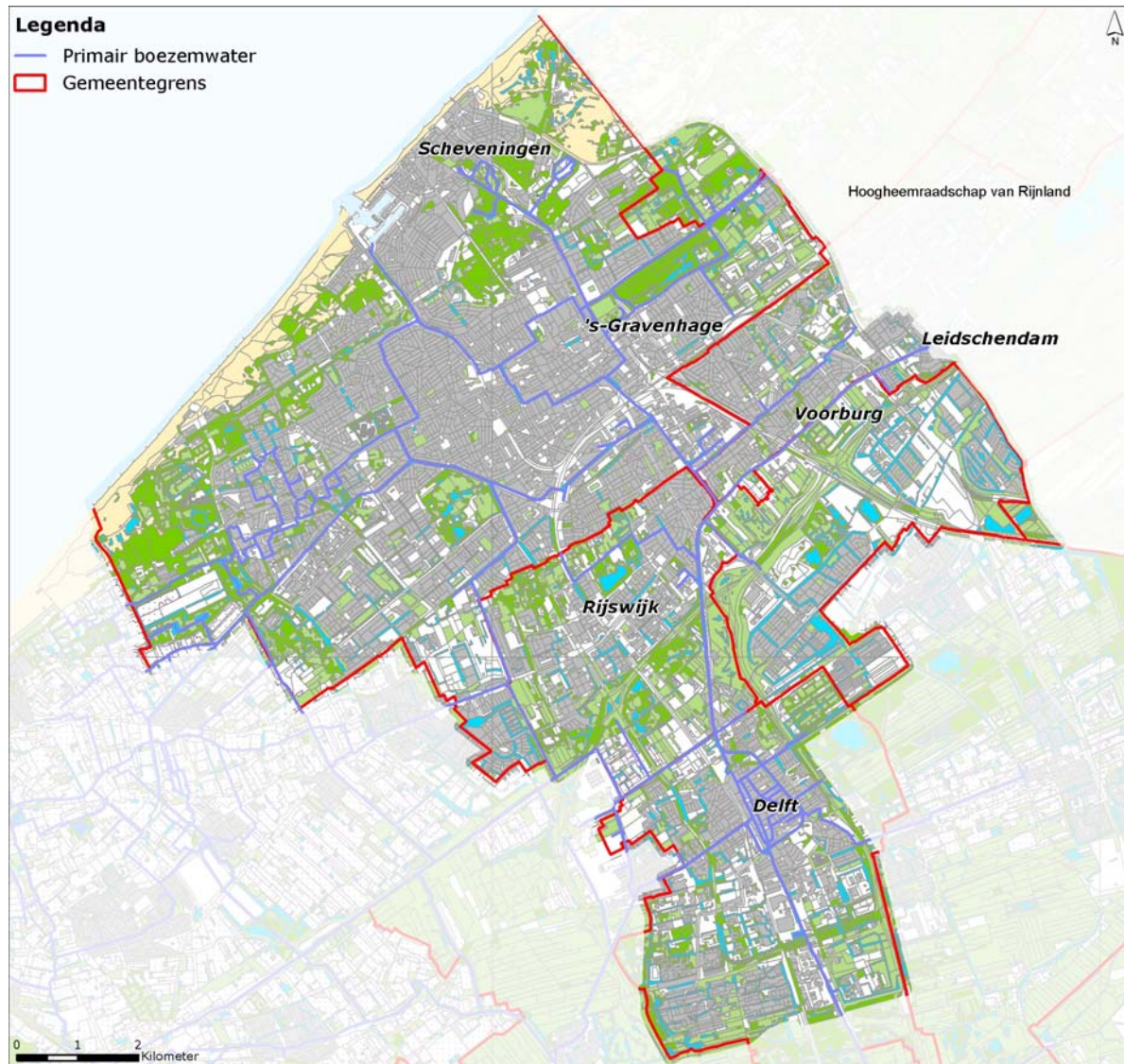
Als gevolg van de gestelde prioriteiten, zoals verwoord in de hoofdstukken 5 t/m 9 is het mogelijk dat er bijvoorbeeld in de waterplannen met de gemeenten afspraken zijn gemaakt, die wellicht niet binnen de planperiode van dit Waterbeheerplan kunnen worden ingevuld. Delfland zal in deze gevallen het gesprek met de betreffende gemeenten aangaan, om te bezien welke aanpassingen er mogelijk zijn.

De vijf deelgebieden die hieronder belicht worden zijn: Haagland, Westland, Midden-Delfland, Oostland en Waterweg.

1.1 Haagland

1.1.1 Gebiedsbeschrijving

Onder Haagland verstaan we in deze paragraaf het stedelijke gebied van de gemeenten Den Haag, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk en Delft (zie figuur 10.1).

Figuur 10.1 Haagland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Haagland is een uitgesproken stedelijk gebied. Het bestaat gedeeltelijk uit (hooggelegen) boezemland, tegen de kuststrook aan in de omgeving van Den Haag. Op het boezemland liggen de oude stads- en dorpskernen Scheveningen, Loosduinen, Duindorp-Vogelwijk, Den Haag-Centrum, Rijswijk, Voorburg, Leidschendam en Delft. In de grote, lagergelegen polders meer landinwaarts wordt veel nieuw gebouwd, zoals op de Vinexlocaties Ypenburg, Leidschenveen en Wateringse Veld, en worden bedrijventerreinen aangelegd. Op de grotere wateren, de Schie en de Vliet, is veel beroeps- en recreatievaart; plezierbootjes maken ook gebruik van de zijkanalen.

Het strand en de duinen zijn primaire waterkeringen en hebben als nevenfuncties recreatie en natuur, maar de bebouwing rukt steeds verder op in de richting van de zeekeringen.

Ruimtelijke dynamiek

Het stedelijke gebied is laag-dynamisch. Dat wil zeggen: ontwikkelingen vinden er plaats voor een lange periode van minimaal 50 jaar. Anderzijds: momenteel is er veel dynamiek, in die zin dat er veel oudstedelijk gebied op de schop gaat, zoals bij de herstructurering van de Transvaalwijk in Den Haag of de Bomenwijk in Delft. Gezien de woningbouwopgaven - in Den Haag alleen al komen er 20.000 woningen bij – zal het stedelijke gebied nog verder 'verdichten'. Ook in Scheveningen-Haven, waar de waterkering landinwaarts omheen loopt en de bebouwing voor een belangrijk deel buitendijks ligt, staat van alles te gebeuren, waaronder woningbouw op het vrijgekomen terrein van de Norfolk-line. Omdat daarna alles weer voor lange tijd vastligt, moet Delfland daar dus bij zijn!

Beeld van het gebied over 10 jaar

Rond 2020 zijn de verouderde stedelijke gebieden en bedrijventerreinen gedeeltelijk vernieuwd en geherstructureerd. Schoon en vuil water zijn zoveel mogelijk van elkaar gescheiden. Van het verharde oppervlak is 10-20 % afgekoppeld, waardoor de verontreiniging vanuit overstorten bijna gehalveerd is. De Vinexwijken zijn volledig gerealiseerd. Omdat de dynamiek laag is, zal dit gebied er niet zo heel anders uitzien dan in 2010. Vanwege de uitbreiding van het aantal inwoners is wel de vraag naar recreatieve mogelijkheden uitgebreid.

1.1.2 Wateropgaven 2010 - 2015

Waterkeringen

Voor de versterking van 'Zwakke' Schakel Scheveningen ligt een ontwerp klaar; dit zal in de planperiode worden uitgevoerd. Het hoogstedelijke karakter van het gebied betekent dat er veel functies op en rond de kades aanwezig zijn. Bij kadeverbeteringen moet hier rekening mee worden gehouden.

Waterkwantiteit

In Haagland moet nog ruimte gevonden worden voor het bergen van in totaal 325.000 m³ water, hiervan zal in de planperiode in ieder geval 146.000 m³ gerealiseerd worden, waarmee in elke polder 80% van de benodigde berging aanwezig is. Daarnaast kan er meer berging worden gerealiseerd als zich unieke kansen voordoen. Het grootste deel van deze opgave ligt niet in het boezemland, maar in de lager gelegen poldergebieden. De polders waar we tot 2015 in ieder geval aan de slag gaan zijn: Veen- en Binkhorstpolder, Noordpolder, Plaspoel- en Schaapweipolder, Hoge Broekpolder, Polder Vrijenban, Delft-Oost, Delft-West, Delftse Wippolder.

In de polders is er een groot verschil tussen oud- en nieuwstedelijk gebied, globaal van vóór, respectievelijk na 1995. Nieuwstedelijk is onder andere Leidschenveen, Ypenburg en Wateringse Veld. In deze nieuwe wijken is al veel beter rekening gehouden met de waterproblematiek dan in eerder bebouwde omgeving. Maar ook hier is nog verbetering mogelijk en noodzakelijk. Bedrijventerrein Plaspoelpolder bijvoorbeeld is grotendeels verhard,

en er is weinig open water. In overleg met de gemeenten kan hier innovatief anders omgegaan worden met water.

Waterkwaliteit

Haagland is een dichtbebouwd, intensief gebruikt gebied waar relatief weinig ruimte is voor ecologie. De intensieve beroeps- en recreatievaart hebben grote invloed op de waterkwaliteit. De scheepvaart zal eerder toe- dan afnemen.

In Haagland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Westboezem. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

In het dichtbebouwde gebied van Haagland is weinig ruimte om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland heeft daarom met de gemeenten afgesproken om in te zetten op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek door natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen als het gebied toch al op de schop gaat voor nieuwbouw of herinrichting. De oude grachten in de historische binnensteden krijgen geen natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen, omdat dat niet past bij het historische karakter van het gebied. Delfland zal daar wel waterplanten laten staan, als dit de waterafvoer en scheepvaart niet belemmert.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de doelen van de KRW. Delfland maakt onder andere het gemaal Schoute in Scheveningen passeerbaar voor vis.

Waterketen

Werken aan de waterkwaliteit is in Haagland ook het zuiveren van afvalwater en het voorkomen van emissies vanuit riooloverstorten. Delfland is hierover in overleg met de gemeenten en de gemeenten nemen ook al maatregelen die tot de KRW-afspraken behoren. De laatste jaren heeft Delfland veel geïnvesteerd in de awzi's Houtrust en Harnaschpolder. Deze voldoen dan ook aan alle wettelijke eisen en vragen geen grote investeringen meer in de komende jaren. Het effluent van de zuiveringen gaat via een pijpleiding naar zee. Het wordt ver uit de kust geloosd, zodat de kwaliteit van het (zwem)water bij Scheveningen er niet onder lijdt.

In Delft komen afvalwaterstromen samen vanuit Schipluiden, Den Hoorn, Pijnacker, Berkel en Rodenrijs. Het is een verzamelpunt en daarmee een gevoelige plek in het afvalwatersysteem. Om de risico's bij calamiteiten te beperken komt er een zogenaamde calamiteitenleiding, de Tweede Delftleiding.

Overige taken

In Delft vindt een grote grondwateronttrekking plaats van circa 12 miljoen m³ per jaar. Deze onttrekking heeft echter invloed op het grondwater in een veel groter gebied rondom Delft. DSM heeft al in 2005 aangegeven te willen stoppen met deze onttrekking. Zonder maatregelen zal dit in Haaglanden en in heel Delfland leiden tot grondwateroverlast, tot schade aan kades, en gebouwen. In de planperiode zal duidelijk worden welke maatregelen er genomen moeten worden en zal een begin gemaakt worden met de uitvoering ervan.

1.1.3 Synergiemogelijkheden en instrumenten

In oude én nieuwe wijken is innovatie belangrijk om de wateropgaven te kunnen realiseren. Delfland wil meedenken met gemeenten over de vraag hoe meer water tijdelijk vastgehouden kan worden op de plek waar het valt. De mogelijkheden worden bekeken in nauwe samenhang met het grondwaterbeleid (GGOR). Behalve afkoppelen van regenwater zijn er meer ideeën, bijvoorbeeld: groene daken, parkeerterreinen als waterplein, poreuze deklaag als verharding. Gemeenten zien zichzelf wel in staat om hun wateropgave te realiseren, zij het niet voor 2015. Dit komt doordat ze mede afhankelijk zijn van het meeliften met andere ontwikkelingen.

Juist in dit stedelijke gebied zijn de waterplannen een zeer goed middel om met de vier gemeenten in dit gebied afspraken te maken over de manier waarop de diverse wateropgaven gerealiseerd kunnen worden.

1.2 Westland

Met Westland bedoelen we in deze paragraaf: het Westlands glasgebied. Dat omvat het grondgebied van de gemeente Westland, het noordelijk buitengebied van Hoek van Holland (polder Nieuwland-Noordland) en het westelijke deel van de gemeente Midden-Delfland. In figuur 10.2 is dit gebied aangegeven.

Figuur 10.2 Westland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Het meest in het oog springend in het Westland is de glastuinbouw. Het hele gebied oogt als één grote kas. Verspreid in het gebied liggen elf kleine tot middelgrote woonkernen. De laatste jaren komen er ook steeds meer nieuwe bedrijventerreinen, zoals het bedrijventerrein Honderdland, Leehove en de uitbreiding van het bloemenveldterrein in Honselersdijk.

Waterhuishoudkundig gezien bestaat het gebied voor een belangrijk deel uit zogenaamd boezemland; dit ligt vooral tegen de duinen aan. Oostelijker zijn er ook polders. Het Westland is dichtbebouwd, vaak langs historisch gegroeide lijnen. In de huidige tijd is deze structuur niet altijd meer logisch. Ze bezorgt de schaalvergroting in de glastuinbouw problemen. De inpassing van water kreeg in de tweede helft van de twintigste eeuw weinig aandacht. Water is niet erg prominent aanwezig in het gebied. De dichte bebouwing maakt het moeilijk om ruimte te vinden voor water of andere functies. Als er al ruimte beschikbaar komt, dan geldt de aloude wet van vraag en aanbod: grond/ruimte is schaars en dus duur.

Langs de Noordzeekust ligt een smalle zeereep. Deze heeft als belangrijkste functie het land te beschermen tegen de zee. Daarnaast zijn natuur en recreatie belangrijk. De doorgaande boezemverbindingen in het Westland, zoals de Gantel en de Zweth, zijn belangrijk voor de recreatievaart.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek van de glastuinbouw is hoog te noemen in vergelijking met andere functies als woningbouw. Kassen worden ongeveer elke 20 jaar vervangen. Dat gaat vaak gepaard met herstructurering en schaalvergroting.

Ontwikkelingen in stedelijk gebied en bij de bedrijventerreinen vinden op de korte termijn in hoog tempo plaats. De verwachting is echter dat dit tempo over een aantal jaren lager zal liggen. De dynamiek in bestaand stedelijk gebied is, met een herstructurering eens in de 50 á 100 jaar, veel lager.

Het gebied over 10 jaar

De gemeente Westland geeft in de Greenportvisie Westland 2020 haar kijk op de toekomst van het gebied. De gemeente gaat daarbij uit van een vitale glastuinbouw waar schaalvergroting nadrukkelijk aan de orde is, maar een deel van het glas maakt plaats voor woningen. In het buitengebied van Hoek van Holland zal naar verwachting over tien tot twintig jaar een substantieel deel van de glastuinbouw zijn verdwenen ten gunste van woningbouw.

De verwachting is dat er het komende decennium veel gebouwd gaat worden: rond 2020 zijn de bedrijventerreinen afgerond en de plannen van Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' (ONW) in het kader van de Greenportvisie uitgewerkt en uitgevoerd. De recreatieve structuur zal versterkt zijn met de uitvoering van de plannen voor de Zwethzone en de Poelzone, maar ook door de versterking en herinrichting van de kuststrook.

1.2.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Het project Zwakke Schakels Delflandse kust wordt afgerond. Voor de primaire keringen is er elke vijf jaar een toetsing. De zeewering zal tijdens de planperiode daarom opnieuw worden getoetst. In het oostelijke deel van het Westland ligt een aantal regionale keringen, waaronder veenkades, die ook in de lopende planperiode getoetst en mogelijk verbeterd zullen worden. In het kader van de veiligheid loopt er een studie naar mogelijke compartimentering van gebieden. Deze studie zal ook duidelijkheid scheppen over de status van de Maasdijk als waterkering.

Waterkwantiteit

De wateropgave in het kader van het NBW is zeer omvangrijk en bedraagt voor Westland in totaal 450.000 m³ waterberging in de polders. Dit komt overeen met een oppervlakte open water van ongeveer 160 ha.

In het kader van ABC-Boezem loopt er een aantal projecten om boezemwateren te verbreden en de hoofdwaterstructuur te verbeteren. De verwachting is dat met deze projecten aan het einde van de planperiode in 2015 de opgave voor de boezem is gerealiseerd. Om de ambitie van 80% berging in alle polders in 2015 te realiseren zal er in de planperiode 180.000 m³ berging aangelegd moeten worden. Dit betreft de polders: Oude Lierpolder, Waalblok, Olieblok, Heen- en Geestvaartpolder, Oranjepolder, Dijkpolder (Poeldijk), Boschpolder, Zwartenhoek, Oudeland, Westmade, Oude Campspolder, Kralingerpolder, Dorppolder en de Groeneveldse polder.

De glastuinbouw is een grote watervrager. In het Westland bevindt zich nog relatief veel grondgebonden glastuinbouw, die nog veel gebruik maakt van oppervlaktewater voor begieting. Voor zover de glastuinbouwbedrijven eigen gietwaterbassins hebben die met regenwater gevoed worden, hebben deze bassins in droge zomers meestal onvoldoende capaciteit, waardoor men genoodzaakt is om over te schakelen op alternatieven, waaronder oppervlaktewater. De zomer van 2003 heeft laten zien dat dit inderdaad op grote schaal gebeurt. In droge perioden voert Delfland water aan vanuit het Brielse Meer (Voorne-Putten) voor peilhandhaving, doorspoeling en beregening van gewassen. Als het inlaatpunt bij het Brielse Meer bij lage rivierafvoeren gestremd raakt, is de zoetwateraanvoer in Delfland niet gegarandeerd. Daarom wordt gebruikers van zoet water geadviseerd om, zeker met het oog op de toekomst, hun afhankelijkheid van het oppervlaktewater (verder) te verkleinen. De Proeftuin-projecten in het kader van Kennis voor Klimaat onderzoeken de mogelijkheden voor verbetering van de zelfvoorziening.

Waterkwaliteit

In het Westland bevindt zich circa tweederde van het KRW-waterlichaam Westboezem. Voor dit waterlichaam ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. Hoewel de ruimte in het Westland beperkt is, biedt de hoge ruimtelijke dynamiek mogelijkheden om de komende jaren een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Kanaalverbredingen, stedelijke ontwikkelingen en herstructureringen van glastuinbouwgebied zijn uitgelezen kansen om natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aan te leggen. De aanleg van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen past ook goed in de Greenportvisie en in de Groenvisie van de gemeente Westland. Deze plannen streven naar het versterken van de groenblauwe structuur, ten behoeve van een aantrekkelijker woon- en leefklimaat.

De waterkwaliteit in het Westland is de laatste decennia verbeterd, maar heeft nog altijd veel te lijden van de emissies van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen uit de glastuinbouw. Daarbij is er een groot contrast tussen schone bedrijven, die in staat zijn om hun producten praktisch emissieloos te produceren, en vuile bedrijven, met vaak nog forse verontreinigingen lozingen op het oppervlaktewater.

Delfland verwacht dat de lozingen op het oppervlaktewater de komende jaren sterk zullen teruglopen. Dat heeft twee belangrijke redenen: in de vorige planperiode zijn ook de laatste glastuinbouwbedrijven aangesloten op de riolering en awzi Nieuwe Waterweg is geschikt gemaakt voor het behandelen van afvalwater uit de glastuinbouw. Daarnaast is de wet- en regelgeving met betrekking tot emissies sterk in ontwikkeling, wat leidt tot strengere

emissienormen. De effecten daarvan zullen langzamerhand zichtbaar worden in een betere waterkwaliteit. Op de langere termijn heeft de oppervlaktewaterkwaliteit in het Westland de potentie om te voldoen aan alle waterkwaliteitsnormen.

Waterketen

Delfland werkt samen met de gemeenten aan het saneren van riooloverstorten en aan het verder terugdringen van de afvoer van regen- en grondwater via het riool, bijvoorbeeld door middel van afkoppelen.

1.2.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De verbreding van bestaande boezemwateren en de aanleg van nieuwe verbindingen bieden kansen om een groot aantal maatregelen die voortvloeien uit de Kaderrichtlijn water te realiseren en het watersysteem robuuster te maken. Waar mogelijk worden natuurvriendelijke oevers aangelegd.

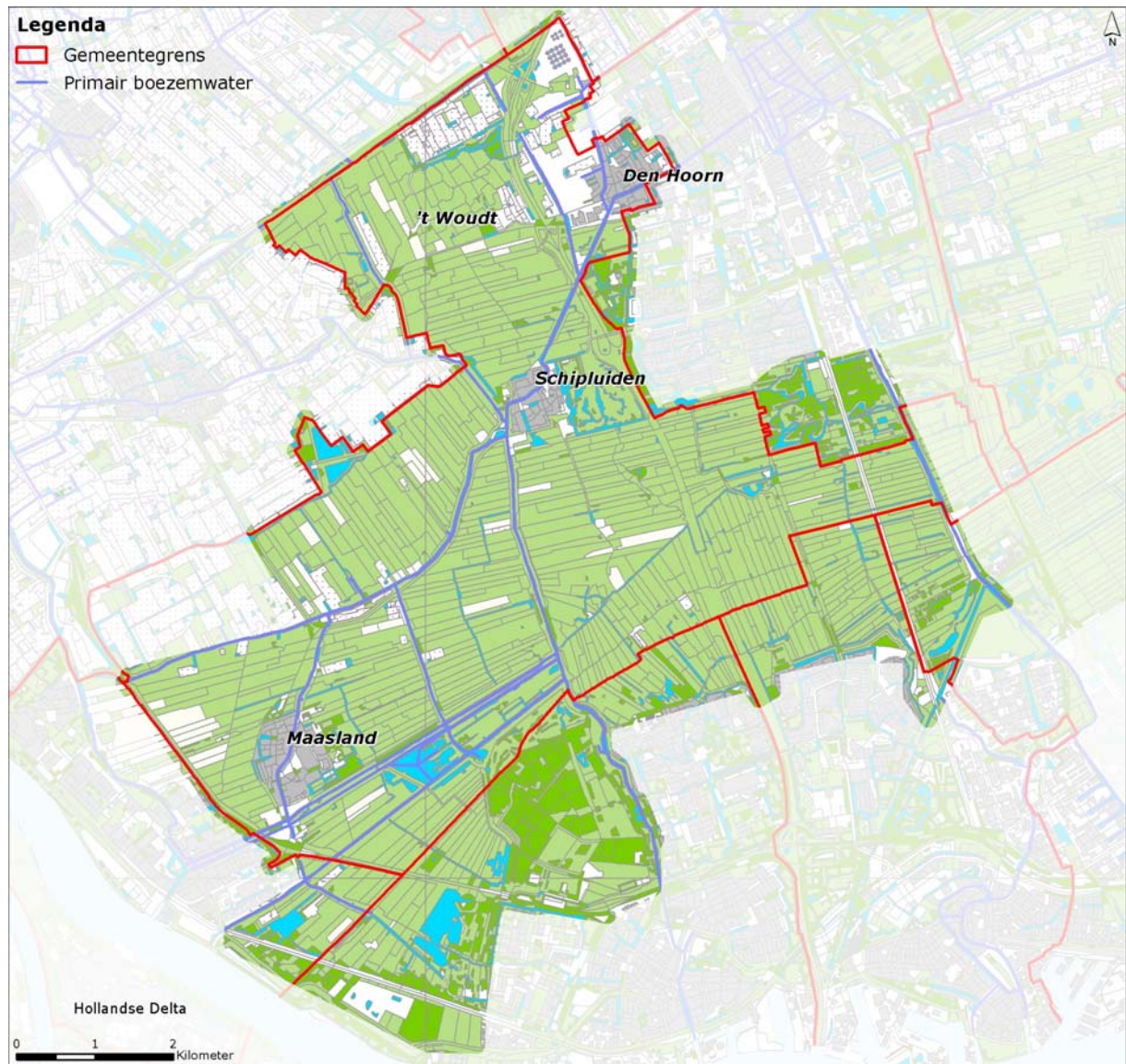
Ook met het terugdringen van rioolvreemd water en het verminderen van riooloverstorten snijdt het mes aan meerdere kanten tegelijk: het riool en de awzi's kunnen met minder capaciteit toe, het minder verdunde vieze water is efficiënter te zuiveren, en er komt minder vies water rechtstreeks in het oppervlaktewater.

Het waterplan van de gemeente Westland zal in de periode 2010 – 2015 worden uitgevoerd. Omdat het bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het glasgebied vaak om relatief kleinschalige projecten gaat, zal er nadrukkelijk samenwerking met de gemeente en de glastuinbouwsector worden gezocht om de kansen voor water in deze projecten optimaal te benutten. Dit gebied levert kansen om de wateropgave te realiseren door middel van innovatief meervoudig ruimtegebruik, met behoud van voldoende robuustheid en ruimte voor ecologie in het systeem.

Het glastuinbouwgebied in het buitengebied van Hoek van Holland zal op termijn helemaal voor woningbouw ontwikkeld gaan worden. De wateropgave krijgt ook hier in de planontwikkeling een prominente plek.

1.3 Midden-Delfland

Het gebied Midden-Delfland bevat natuurlijk de gemeente Midden-Delfland, maar het gebied is groter dan dat; ook het noordelijke buitengebied van Vlaardingen, Maassluis en Schiedam hoort erbij (zie figuur 10.3).

Figuur 10.3 Midden-Delfland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Midden-Delfland is een open en groen, typisch agrarisch cultuurlandschap, met de koe in de wei en kleinschalige recreatie op het land: fietsen en wandelen, vissen en varen. Het meest intensief is de recreatie dicht bij de grote steden, waar de zogenaamde 'recreatieve poorten' een overgang vormen naar het landelijke gebied. Grootschalige recreatievoorzieningen zoals pretparken zijn niet aan de orde.

De boezem is in dit gebied een in het oog springend element in het landschap door de hoge ligging ten opzichte van de laaggelegen polders. Fietsroutes en wegen lopen over dijken die van verre zichtbaar zijn. De verkaveling, met lange smalle kavels, is een cultuurhistorisch karakteristiek kenmerk.

Ruimtelijke dynamiek

De ruimtelijke dynamiek is laag in dit gebied. Het beleid is gericht op behoud van het typische polderlandschap, onder het motto 'behoud door ontwikkeling'. Dit is ook het uitgangspunt bij het kadeverbeteringsprogramma: aanpassing en versterking van de kades moet de veiligheid op peil houden, met behoud van landschappelijke kwaliteit.

Er zijn plannen voor uitbreiding (100 ha) van natuur- en recreatiegebieden in het kader van het project Integrale Ontwikkeling tussen Delft en Schiedam (IODS/A4). De voortgang hiervan is echter afhankelijk van de mogelijke verlenging van de A4 door Midden-Delfland. De Provincie Zuid-Holland voert de regie bij de uitvoering van IODS

Het gebied over 10 jaar

De lintbebouwing langs de kades en de karakteristieke verkaveling zijn zoveel mogelijk gehandhaafd. Water is duidelijk zichtbaar aanwezig in het gebied. De agrarische sector weet zich hier goed te handhaven en te ontwikkelen. Midden-Delfland is een wijds en open gebied met veel natte natuur: natuurvriendelijke oevers, een versterkte Groenblauwe Slinger, een ecologische verbinding van de Akerdijkse Plassen naar de Vlietlanden en moeraszones in de Holierhoekse en de Noord-Kethelpolder. Water biedt recreatie mogelijkheden die passen bij de andere functies van het watersysteem. De 'recreatieve poorten' bij de steden zijn met elkaar verbonden, door een goede structuur van de recreatieve routes. Bewoners voelen zich thuis in het gebied en voelen zich ermee verbonden, doordat er goed naar hen geluisterd is bij het maken en uitvoeren van de plannen. De verspreid liggende glastuinbouw is voor een groot deel gesaneerd.

1.3.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Van de vier grote kades rond de Commandeurspolder moeten er drieëneenhalf op de schop. Vanwege de lintbebouwing aan de dijk, de karakteristieke verkaveling en de bestaande natuurwaarden, is dit een ingrijpend project. De veiligheid staat voorop, en waar dat mogelijk is, worden cultuurhistorische en andere landschappelijke elementen behouden en versterkt. Het definitieve kadeverbeteringsplan is medio 2009 vastgesteld en wordt in de planperiode uitgevoerd.

Verder liggen er nog veel boezemkades in dit gebied. De boezemkades die bij de toetsing (2008/2009) zijn aangemerkt als te verbeteren, zullen voor een deel in de periode 2010-2015 worden aangepast.

Waterkwantiteit

De kwantiteitsopgave is in Midden-Delfland kleiner dan in andere deelgebieden. Dat komt doordat er weinig verhard oppervlak is en veel open water. De bergingsopgave in de polders bedraagt in totaal zo'n 175.000 m³ water, in de planperiode moet hiervan ongeveer 100.000 m³ worden gerealiseerd om tot een niveau van 80% van de totale benodigde berging in alle polders te komen. Het betreft dan vooral de polders: Dorppolder, Kralingerpolder en Oude Campspolder (die deels ook in het Westland liggen), Duifpolder. Commandeurspolder,

Dijkpolder Maasland (die deels ook in Maassluis ligt en een stedelijke ontwikkeling zal kennen). Een groot deel van deze opgave ligt in de polders waar ook glastuinbouw voorkomt. Ruimte voor waterberging is hier schaars en dus duur. Er moet bekeken worden of er goedkopere mogelijkheden zijn om te voldoen aan de waterbergingsopgave. Hierbij mogen andere belangen niet onevenredig belemmerd worden.

Waterkwaliteit

De waterkwaliteitsambitie voor Midden-Delfland is hoog. Het hele gebied is onderdeel van de Groenblauwe Slinger. De Holierhoekse en Zouteveensepolder en de (West)boezem zijn aangewezen als KRW-waterlichaam. Delfland wil de ruimte en de ruimtelijke dynamiek in Midden-Delfland gebruiken om een flink deel van de KRW-opgave te realiseren. Daarbij wordt het aanleggen van natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen zo veel mogelijk gecombineerd met de boezemverbredingen en kadeverbeteringen die in het gebied op stapel staan. Dit gebeurt bijvoorbeeld in de Commandeurspolder; daar worden bij de kadeverbetering meteen natuurvriendelijke oevers aangelegd.

Midden-Delfland is ook bij uitstek een aantrekkelijk gebied voor vis. Delfland wil hier de mogelijkheden voor vismigratie tussen de boezem en de polder vergroten. In de planperiode pakt Delfland de belangrijkste vismigratieknelpunten aan.

Met de agrariërs in Midden-Delfland zoekt het hoogheemraadschap naar mogelijkheden voor samenwerking in de vorm van groenblauwe diensten.

De uitstoot van nutriënten door de landbouw is een serieus probleem voor de waterkwaliteit. Het is in Midden-Delfland niet mogelijk om, binnen de kaders van het huidige mestbeleid, aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen. Delfland volgt in principe het landelijke mestbeleid, maar zoekt samen met de agrarische sector naar mogelijkheden om de emissie van meststoffen naar het oppervlaktewater op vrijwillige basis verder te reduceren. Dat gebeurt in zogenaamde nutriëntenpilots.

1.3.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

De kadeverbeteringsprojecten worden zoveel mogelijk gebiedsgericht uitgewerkt en uitgevoerd. Dat wil zeggen dat zo veel mogelijk samenhangende zaken in één keer met alle betrokken partijen in het gebied worden besproken en ingepast in verschillende plannen. Zo komt het project interactief tot stand, met inbreng van de bewoners, de gemeente en een landschapsarchitect en wordt technisch en financieel maatwerk geleverd. De sociale cohesie en betrokkenheid in het gebied is groot. Dat maakt goede communicatie extra belangrijk.

De waterkwantiteitsopgave in dit gebied kan mogelijk gerealiseerd worden met groen-blauwe diensten. Deze diensten kunnen het economische draagvlak in het gebied verstevigen en voor Delfland is deze methode financieel gunstiger dan het graven van extra open water. Tegelijk kan zo het landschap in stand gehouden worden. Voorwaarden voor blauwe diensten moeten vastgelegd worden in bestemmingsplan en legger. Omdat de ontwikkelingen relatief kleinschalig zijn, zou het inschakelen van een centrale coördinerende 'gebiedsmakelaar' een idee kunnen zijn. In de polders waar glastuinbouw voorkomt, ontstaat een dilemma bij het voldoen aan de wateropgave: wordt berging gecreëerd daar waar die nodig is – 'tussen het

glas' – of waar het het goedkoopst is – 'in het gras'? Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden 'tussen het glas', zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd.

Zowel bij kadeverbeteringsprojecten als bij projecten die gericht zijn op de verbetering van de waterstructuur wordt de aanleg van natuurvriendelijke oevers meegenomen. Die zorgen onder andere voor verbetering van de waterkwaliteit.

1.4 Oostland

Met Oostland wordt in deze paragraaf bedoeld: het grondgebied van Berkel en Rodenrijs, de gemeente Pijnacker-Nootdorp. Zie figuur 10.4.

Figuur 10.4 Oostland

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

Oostland is een gevarieerd gebied dat alles in zich heeft: het is groen, het is stedelijk en er is glastuinbouw. De diverse oude kleine dorpskernen zijn allemaal door de Vinexopgave fors gegroeid.

De groengebieden zijn natuur- en recreatiegebieden en weidegebieden. De meeste natuur- en recreatiegebieden zijn in de afgelopen twintig jaar aangelegd. De komende jaren zullen zij nog groeien, ten koste van de weidegebieden en verspreid liggende glastuinbouw.

De glastuinbouw is te vinden op verschillende plaatsen in Oostland: in Nootdorp (Noukoop), rond Pijnacker en aan de noordzijde van Berkel en Rodenrijs (Kleihoogt en Noordpolder). De samenstelling van het glas is in Oostland zeer divers: van zeer moderne nieuwe vestigingen in de Noordpolder, tot veel oudere kassen.

Ruimtelijke dynamiek

De aanleg van de Groenblauwe Slinger en de Vinexwijken zorgt nog zeker tot 2015 voor een hoge dynamiek in het Oostland. In de glastuinbouw is de vuistregel dat kassen een levensduur hebben van ongeveer twintig jaar. Vernieuwing gaat hier vaak samen met schaalvergroting. Ook de glastuinbouw geeft dus dynamiek in het gebied, zij het op een wat beperktere schaal dan de huidige stedelijke en groene ontwikkeling.

Groenblauwe Slinger

De Groenblauwe Slinger is de S-vormige open ruimte die Midden-Delfland verbindt met het Groene Hart. Dit gebied groeit de komende jaren uit tot een waterrijk natuurgebied van ongeveer 20.000 ha; een gebied met een ecologische en recreatieve invulling voor ruim twee miljoen bewoners. Het nieuwe gebied voorkomt dat Den Haag en Rotterdam samenklonteren tot één verstedelijkt gebied.

In het Oostland komen grote delen van de Groenblauwe Slinger te liggen. Het gaat om de volgende zones:

- de Bergboezem Berkel en de polder Oude Leede,
- de Zuidpolder van Delfgauw,
- de Groenzone,
- Balij-Bieslandse Bos,
- Akkerdijksche polder en
- Polder Schieveen.

In bijna al deze gebieden gaan inrichtingswerkzaamheden plaatsvinden. De beschikbare ruimte hiervoor is schaars. In Balij-Bieslandsebos zijn onderdelen al ingericht en in de Akkerdijksche polder is al een plassengebied aanwezig (Akkerdijkse Plassen).

Het gebied over 10 jaar

De Groenblauwe Slinger loopt ononderbroken van Maassluis tot aan het Groene Hart. Er is een netwerk van fiets-, ruiters- en wandelpaden. Het grasland is goeddeels omgezet in natuur. De nieuwe Vinexlocaties zijn gereed. Het glasgebied wordt geherstructureerd op die plekken waar het verouderd is.

1.4.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

Er zijn veel boezem- en polderkades in het gebied. Vanwege de ondergrond zijn veel van deze keringen in de Beleidsregel Veendijken aangemerkt als veenkade. De keringen langs het binnenboezemsysteem van Berkel en Rodenrijs zijn in 2008 onderzocht. De kades die hieruit naar voren komen als 'te verbeteren' en de keringen die bij de algemene toetsronde zijn afgekeurd, zullen voor een deel in de planperiode worden verbeterd.

Waterkwantiteit

Uit de ABC-studies is een grote bergingsopgave naar voren gekomen, in totaal circa 400.000 m³. Dat betekent een ruimtebeslag van ongeveer 130 ha. Voor de periode tot 2015 zal er ca 150.000 m³ moeten worden gerealiseerd om tot het niveau van 80% van de totaal benodigde berging te komen. Dit betreft opgaven in de Zuidpolder van Delfgauw, polder Schieveen (westelijk deel), Polder Berkel en de polder van Biesland.

De meeste polders in dit gebied zijn in het kader van ABC-Delfland al in een vroeg stadium – in 2001-2002 – onderzocht, vanwege de regelmatige overlast die optrad bij hevige regenval. In 2008 is in een groot deel van het gebied een watergebiedsstudie uitgevoerd. Samen met de al bekende resultaten uit de ABC-studies en de KRW-opgave zijn de gegevens omgezet in peilbesluiten en uitvoeringsmaatregelen.

In de Zuidpolder van Delfgauw wordt een bypass gemaakt voor de Pijnackerse vaart. Met deze bypass wordt het teveel aan water uit de kern van Pijnacker afgevoerd via een alternatief tracé op polderniveau in plaats van het rechtstreeks in de boezem te pompen.

Waterkwaliteit

In het Oostland liggen (delen van) de waterlichamen Oostboezem, Zuidpolder van Delfgauw en Polder Berkel. Voor deze waterlichamen ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats.

Het waterlichaam Zuidpolder van Delfgauw wordt de komende jaren zo ingericht dat het in 2015 voldoet aan de KRW. Voor de Oostboezem en Polder Berkel is dat niet mogelijk. De ruimte ontbreekt daar om de KRW-opgave overal en binnen korte tijd volledig te realiseren. Delfland en gemeenten zetten voor deze waterlichamen in op het benutten van de kansen in de ruimtelijke dynamiek: natuurvriendelijke oevers en vispaaiplaatsen aanleggen als het gebied toch op de schop gaat. Zo realiseert Delfland een deel van de KRW-opgave bij het aanleggen van Bergboezem Berkel, die deel uitmaakt van de Groenzone.

In het Oostland liggen drie waterparels: Akerdijksche Plassen, de Scheg en Polder Schieveen. Delfland stemt het waterbeheer in deze gebieden zo veel mogelijk af op de bestaande en potentiële natuurwaarden.

Waterketen

In de komende jaren zal in het Oostland de hoeveelheid verontreinigingen in het water geleidelijk minder worden. Dit komt doordat inmiddels het hele buitengebied is aangesloten op de riolering (of een IBA) en door de steeds strengere wet- en regelgeving voor de emissie van verontreinigingen vanuit de glastuinbouw.

1.4.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

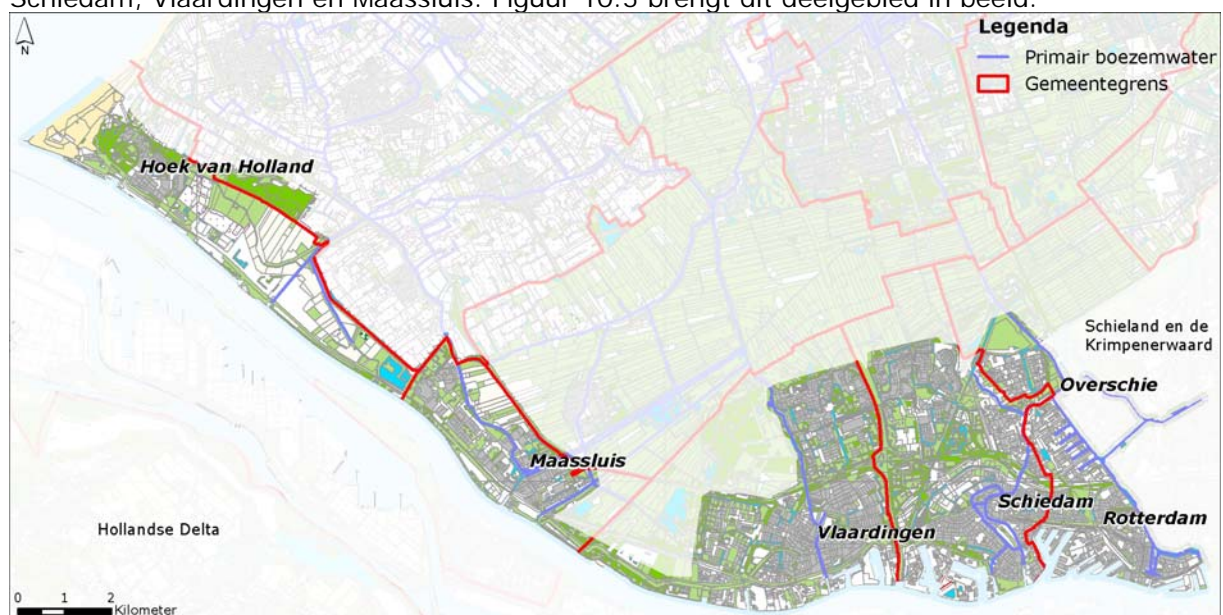
De opgaven in het gebied zijn groot, vooral op het gebied van waterberging. De gemeentelijke waterplannen zijn een belangrijk instrument, omdat daarmee in een vroeg stadium wordt nagedacht over het plaatsen van de opgaven in diverse ontwikkelingen. Juist doordat er veel gebeurt kunnen de grote opgaven hier een plek krijgen en kan een groot deel van de kwantitatieve opgave ingevuld worden in de ontwikkelingen zelf, zonder dat Delfland trekker is.

Bij de ontwikkeling van de groene gebieden heeft Delfland een iets andere rol. Hier zoekt het waterschap meer de participatie in projecten, waarbij onderdelen door Delfland getrokken kunnen worden. Dit gebeurt vooral in die gebieden waar een grote opgave voor Delfland kan worden ingevuld. Denk aan de Bergboezem van zowel de polder Berkel als de Zuidpolder van Delfgauw. In deze groenprojecten kan tegelijk de KRW-opgave gestalte krijgen.

In 2009 zal in Oostland een pilot 'gebiedsgericht werken' gaan lopen. Het is de bedoeling dat de verschillende projecten en processen van Delfland in dit gebied beter op elkaar afgestemd gaan worden. Hiervoor zal een nog nauwere afstemming met de gemeenten worden gezocht.

1.5 Waterweg

De Waterweg omvat het stedelijke gebied van Rotterdam vanaf Delfshaven tot en met Hoek van Holland. Hierin liggen de Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven, Overschie en Hoek van Holland, de bedrijventerreinen Spaanse Polder en Oost-Abtspolder en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Maassluis. Figuur 10.5 brengt dit deelgebied in beeld.

Figuur 10.5 Waterweg

Karakteristiek: hoofdfunctie en belangrijke andere functies

De Waterweggemeenten zijn oud stedelijk gebied dat direct grenst aan de Nieuwe Maas en de Nieuwe Waterweg. De oude kernen liggen vaak hoog, op het niveau van de boezem. Ze zijn in de loop van de twintigste eeuw uitgebreid in alle richtingen en hebben veel verhard oppervlak. De meeste nieuwere wijken zijn in lagergelegen polders gebouwd. Binnen dit stedelijke lint zijn alleen ten oosten en ten westen van Maassluis nog groene gebieden van enige omvang te vinden. Deze gebieden hebben vooral een recreatieve functie, maar deels ook een agrarische.

Er is slechts een relatief kleine hoeveelheid oppervlaktewater in het Waterweggebied. Dat dit niet tot overlast leidt is het gevolg van de overstortbemaling in al deze gemeenten is: bij hevige regenval wordt het water uit de riolering met een grote capaciteit op de Nieuwe Waterweg gepompt. In dit systeem zijn oppervlaktewater en riolering dus nauw met elkaar verweven, zodat er ook wel eens rioolwater in het oppervlaktewater terecht komt, en er anderzijds veel regenwater en oppervlaktewater via de riolering naar de zuivering wordt afgevoerd.

In dit gebied is de primaire waterkering, de Delflandse dijk, belangrijk. Deze deltadijk is in de jaren '70 van de vorige eeuw aangelegd, en beschermt het achterliggende gebied tegen het water van de Nieuwe Waterweg en de Nieuwe Maas. Op veel plaatsen liggen bedrijventerreinen of havens buitendijks, zodat de dijk niet altijd direct aan het water grenst en visueel ook niet overal als zodanig herkenbaar is. De oorspronkelijke primaire kering, de Maasdijk, ligt iets verder landinwaarts en is nu een secundaire kering.

Ruimtelijke dynamiek

De komende jaren gaat er veel gebeuren in het gebied. Veel na-oorlogse wijken en bedrijventerreinen worden geherstructureerd. Omdat de steden ook nieuwe woningen moeten bouwen, is verdere verdichting van de stad aan de orde, met verdere verharding als gevolg. Herstructurering vindt meestal in kleine stapjes plaats. Dat maakt het moeilijk om een logisch, samenhangend watersysteem op te bouwen. Ruimte voor water zal vooral aan de randen van de oude bebouwde gebieden gezocht moeten worden. De problematiek is hier zeer vergelijkbaar met die in Haagland (paragraaf 10.1.1).

Grotere kansen voor 'ruimte voor water' liggen bij de uitbreidingswijken. Rotterdam en Vlaardingen hebben in hun algemene visie voor de toekomst aangegeven dat de wateropgave kan worden ingepast bij het invullen van de stedelijke bouwopgave.

Veel van de buitendijkse oude bedrijventerreinen zullen in de komende decennia omgevormd worden tot woongebieden aan het water. Aandachtspunt hierbij is de veiligheid tegen overstromingen in deze gebieden in relatie tot de functies die er worden ontwikkeld.

Hoek van Holland heeft de ambitie om hét evenementenstrand van Nederland te worden en heeft daarom behoefte aan een betere ontsluiting. Verder wordt het bedrijventerrein er

vernieuwd en worden er nieuwe woningen gebouwd. De bevolking van Hoek van Holland kan daardoor groeien van 9.000 naar 15.000 inwoners.

Het gebied over 10 jaar

Hoek van Holland heeft een tweede ontsluitingsweg, het spoor is doorgetrokken naar het strand en is omgevormd tot lightrail. De glastuinbouw heeft er plaatsgemaakt voor woningbouw en vernieuwing van het bedrijventerrein.

Qua ruimtebeslag zijn de recreatiegebieden niet dominant; wel zijn ze erg belangrijk voor de leefbaarheid van de aangrenzende woongebieden. Uit de Oranjevuitenpolder en gedeeltelijk ook uit de Bonnenpolder is de agrarische activiteit verdwenen om plaats te maken voor recreatie en natuur. Hierdoor wordt de ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland versterkt. Ook in het Maassluise deel van de Dijkpolder (ten zuiden van de A20) hebben woningen de plaats ingenomen van agrarische activiteit.

1.5.1 Wateropgaven 2010-2015

Waterkeringen

In de planperiode worden de dijkvakken verbeterd die in de derde toetsronde van de primaire keringen (2008/2009) als onvoldoende zijn beoordeeld. Een bijzonder aandachtspunt daarbij is de Harwichknoop in Hoek van Holland. Dit is een zeer complexe situatie met veel verschillende verkeersstromen op een klein oppervlak.

Er loopt een zogenoemde compartimenteringsstudie voor het gebied van dijkring 14, waartoe Delfland geheel behoort. Uit deze studie zal moeten blijken welke status de Maasdijk zal krijgen. In afwachting van de resultaten van deze studie behoudt de Maasdijk zijn huidige status. De status van de dijk is bepalend voor de normen waaraan hij moet voldoen.

Het buitendijks bouwen staat in de komende jaren in de belangstelling. De provincie Zuid-Holland is bezig om hiervoor beleid op te stellen. Dat zal onder andere de verdeling van verantwoordelijkheden duidelijk maken. Voor Delfland gaat het hier dan vooral om de buitendijkse gebieden langs de Nieuwe Waterweg; dit zijn voormalige haventerreinen waarvan er veel een woonbestemming krijgen.

Waterkwantiteit

De waterbergingsopgave is voor het Waterweggebied relatief klein, in totaal 150.000m³, hoewel er weinig oppervlaktewater is. Dat komt door de gemeentelijke overstortbemaling die op veel plekken plaatsvindt. Delfland heeft er geen bezwaar tegen dat de gemeenten bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave (maximaal 125 m³ per hectare) in te vullen. Als overstortbemaling in stedelijk gebied om enigerlei reden niet

langer kan worden ingezet blijft de gemeente verantwoordelijk om de stedelijke bergingsopgave van 325 m³ per hectare op een andere manier te realiseren.

Voor het invullen van de wateropgave kijkt Delfland vooral naar de capaciteit van watergangen en gemalen. Door het gescheiden houden van oppervlaktewater en riolering ontstaat er een betere structuur. Bij het verbeteren van de riolering door het realiseren van een gescheiden stelsel komt er meer hemelwater in het oppervlaktewater. Dat leidt tot een extra opgave.

De bergingsopgave tot 2015 bedraagt ca 80.000 m³ water, er vanuit gaande dat er in het systeem geen grote wijzigingen optreden. Met de realisatie van deze 80.000 m³ berging komen we in alle polders tot invulling van ca 80% van de totale berging die nodig is. De opgave tot 2015 is vooral gelegen in de Oost-Abtspolder, Oud-Mathenesse, polder Spangen, polder Schiedam Oost en polder Schiedam West, Sluispolder, Dijkpolder (Maasland), Oranjevouterpolder (in samenhang met de Oranjepolder in het Westland), opspuiting Buien Nieuwland en de Lange Bonnen.

De capaciteit van gemaal Krimssloot in Hoek van Holland is al vergroot. Door de overname van het waterkwantiteitsbeheer in Schiedam en Vlaardingen (2008) zullen de inspanningen van Delfland voor beheer en onderhoud toenemen.

Waterkwaliteit

In het Waterweggebied ligt een klein gedeelte van de waterlichamen Westboezem en Oostboezem. Voor deze waterlichamen als geheel ligt er een forse inrichtingsopgave van tientallen hectares natuurvriendelijke oever en vispaaiplaats. In het stedelijke gebied langs de Nieuwe Waterweg is de ruimte beperkt. De ruimte die er is wordt benut voor natuurvriendelijke oevers en paaiplaatsen en verder wordt er ingezet op het meelopen met ruimtelijke ontwikkelingen om de KRW-inrichtingsopgave te realiseren.

Om de mogelijkheden voor vismigratie tussen de Nieuwe Waterweg en Delflands boezem te vergroten pakt Delfland drie belangrijke vismigratieknelpunten aan: gemaal Zaaijer, gemaal Parksluizen en het Schiegemeal worden vispasseerbaar gemaakt.

De Bonnenpolder en de Oranjevouterpolder krijgen in de toekomst mogelijk de status van waterparel als bij de ontwikkeling van deze gebieden de provinciale ecologische hoofdstructuur wordt ingepast (PEHS).

In het kader van de waterplannen staan diverse maatregelen op stapel om de waterkwaliteit te verbeteren, zoals de aanleg van natuurvriendelijke oevers en het verder ontkoppelen van riolering en watersysteem.

Waterketen

Langs de Nieuwe Waterweg liggen twee awzi's: De Groote Lucht in Vlaardingen en Nieuwe Waterweg in Hoek van Holland. Voor de awzi De Groote Lucht heeft Delfland samen met de gemeenten een optimalisatiestudie uitgevoerd. De resulterende maatregelen voeren gemeenten en Delfland uit in de planperiode, wat zorgt voor een forse kostenbesparing voor alle partijen.

Ook voor awzi Nieuwe Waterweg staat een optimalisatiestudie op stapel.

1.5.2 Synergiemogelijkheden en instrumenten

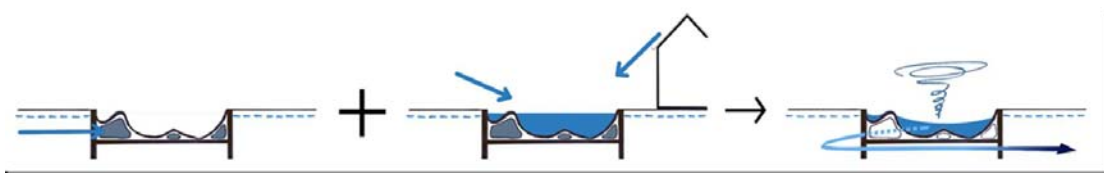
De onduidelijke status van de Maasdijk veroorzaakt een lastige situatie. Voor het lekenoog heeft de dijk geen functie omdat bij hoogwater de Delflandse dijk het water zal tegenhouden. Toch is de Maasdijk van belang. Dit moet Delfland goed duidelijk maken aan derden. Ook vanuit de cultuurhistorie en als landschappelijk element is de Maasdijk waardevol.

Bij het aanleggen en inrichten van water in de ecologische verbingszone bij De Bonnen worden zeker natuurvriendelijke oevers aangelegd. Als dat kan gebeurt dit op meerdere plaatsen.

In de dichtbebouwde stedelijke gebieden kan de wateropgave niet gehaald worden zonder innovatie. In dichtbebouwd stedelijk gebied is het realiseren van waterpleinen een kansrijke innovatie (zie kader). Ook groene daken en waterberging onder wegen of in kelders kunnen een bijdrage leveren. Het uitgangspunt van Delfland is dat het water zoveel mogelijk zichtbaar moet blijven. Want het is met water als met een geliefde: uit het oog, uit het hart. Bij onderhoud en beheer geeft ondergrondse waterkering extra werk en soms ook extra kosten. Zichtbaar water vergroot de belevingswaarde ervan, houdt de 'sense of urgency' bij burgers levend en is in de meeste gevallen onderhoudsvriendelijker. Waar het kan en waar ruimte is, wordt open water aangelegd.

Waterplein

Een aangenaam stadsplein met spelende kinderen verandert door een flinke regenbui tijdelijk in een waterspeelplaats. Het regenwater kan zich er verzamelen, zakt weg in de bodem en verdwijnt in een rustig tempo in het (gescheiden) riool. Bij de inrichting van het plein kan met de natte perioden rekening worden gehouden door waterproof meubilair of speeltoestellen te plaatsen.

Figuur 10.6: schets van een waterplein

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 28 augustus 2008 te Delft.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels en A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen (secretaris);
ir. C.J.G. Langelaan (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 5),
mevr. ir. N.N. Lorenz (team Water & Ruimtelijke Ordening, voor agendapunt 6) en
ir. J. Rietdijk (team Waterkeringen, voor agendapunt 7).

Afwezig mkg: C. Doelman, dr.ir. G.P.J. Dijkema, A.L.A. van Ispelen, ir. T.C.T. van der Laan Bouma, W.A.M. van Vliet en mevr. I.J.A. ter Woorst, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom.

2. Notulen vergadering 22 mei 2008

Deze notulen worden vastgesteld met de volgende correctie: op blz. 1, onderaan, moet de inbreng van de heer Doelman worden geformuleerd als volgt:

De heer Doelman hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder (blz. 2, één na laatste alinea). De waterstand langs de hoofdwaterring is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Keen. Dát geeft de problemen.

Naar aanleiding van de notulen worden nog enkele punten aangesneden:

- Blz. 1, noot 1: De heer Van Dam vindt dat het aan de vragensteller (in dit geval de heer Doelman) is om te bepalen of een actie als afgerond kan worden beschouwd, dus niet aan de ambtelijke organisatie of een hoogheemraad. Mevrouw Van Duijn herinnert eraan dat dit punt verleden week in de commissie Financiën opnieuw aan de orde is gesteld, waarbij is benadrukt dat bekend moet zijn wat de gemiddelde kosten zijn van de aanleg van bijvoorbeeld 100 meter ecologische oever. De heer Wiegman heeft toen toegezegd daar opnieuw serieus naar te kijken, vooral toegespitst op de ecologische oevers. De voorzitter geeft aan dat er nog weinig kengetallen zijn. Mevrouw Van Duijn vindt dat die dan snel ontwikkeld moeten worden, eventueel aan de hand van gegevens van andere waterschappen. De heer Zonne kan zich niet voorstellen dat er binnen Delfland geen gegevens over te achterhalen zijn.

- Blz. 1, noot 2: De heer Olsthoorn beaamt dat er nog een aantal stuwen moeten worden geplaatst, maar daarmee worden de problemen met de waterafvoer bij Schipluiden niet opgelost. De voorzitter zegt toe dit op te nemen met hoogheemraad Van der Burg, en het afdelingsbestuur te informeren over de uitkomst hiervan.

- Blz. 2, agendapunt 5.b: Daarnaast gevraagd door de heer Olsthoorn zegt de voorzitter, dat het college inmiddels een brief heeft gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland, waarin is aangegeven dat vóór 1 oktober 2008 aan Delfland moet worden opgegeven op welke plaatsen in de recreatiegebieden het onderhoud is uitgevoerd, en dat vóór 1 november a.s. de beheerplannen gereed moeten zijn. Verder is in de brief gezegd dat het achterstallig onderhoud vóór 1 november 2009 moet zijn uitgevoerd. Zij zal de schouwmanager vragen om de betrokken schouwmeesters hierover in te lichten. De leden van het afdelingsbestuur krijgen een kopie van de brief aan het Recreatieschap toegezonden.¹

¹ Brief d.d. 14 augustus 2008, kenmerk 707528, verzonden aan het Dagelijks Bestuur van het Recreatieschap Mid-

Mevrouw Van Duijn vermoedt dat het wel nodig zal zijn, nu dit punt al zo lang aansleept, om in de komende tijd bestuurlijke druk te blijven uitoefenen. Ook de voorzitter verwacht dat. Een goede gelegenheid daarvoor is het jaarlijkse overleg met het Recreatieschap.

- Blz. 7, vierde alinea van boven: Aan mevrouw Van Kester die vraagt hoe het staat met de evaluatie van de pilot met het beheer van natuurvriendelijke oevers door boeren, antwoordt de voorzitter dat op dit moment de laatste hand aan die evaluatie wordt gelegd. Dit stuk wordt eerst besproken met de betreffende boeren en komt daarna in het college van D&H aan de orde. Zij gaat ervan uit dat dit punt kan worden betrokken bij de bespreking van de groenblauwe diensten in de volgende vergadering (30 oktober a.s.).

3. Actiepuntenlijst

- Status parkeerplaatsen Noorddijk Maassluis: Deze actie is voorlopig opgeschort, nu Delfland onderhandelt over de verkoop van het Gemeenlandshuis in Maassluis. De voorzitter kan niet overzien in hoeverre de VV betrokken wordt bij een mogelijke verkoop. Het is wel de bedoeling dat Delfland na verkoop gebruik kan blijven maken van het pand.²

- Ad 4: In de vergadering van 30 oktober a.s. geeft mevr. Burger een presentatie over de stand van zaken Reconstructie Midden-Delfland.

- Over de bestuursovereenkomst A4 is geen nieuws te melden.

4. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september 2008 is er in Midden-Delfland opnieuw een zgn. LOP-synthesetafel: een bijeenkomst over het landschapsontwikkelingsplan. De leden van het afdelingsbestuur worden daarvoor uitgenodigd.

- Zoals al gemeld, wordt voor de volgende vergadering het onderwerp groenblauwe diensten geagendeerd. De leden krijgen hierover van te voren een notitie, waarin ook de actuele stand van zaken met de FES-proeftuin blauwe diensten zal worden aangegeven.

5. Waterstructuurplan Midden-Delfland: presentatie door de heer Langelaan³

- Het Waterplan Midden-Delfland bestaat uit een watervisie, een waterstructuurplan en een uitvoeringsprogramma. De watervisie (aansluitend op de gebiedsvisie Midden-Delfland) is in oktober 2007 vastgesteld door het college van D&H en het college van B&W. In het waterstructuurplan wordt de watervisie nader uitgewerkt, worden de wateropgaven concreet gemaakt en worden procesafspraken met de gemeente beschreven. Op een later moment komt het uitvoeringsprogramma op tafel, waarin wordt aangegeven wie het initiatief neemt voor de uitvoering van concrete maatregelen, wanneer die maatregelen worden uitgevoerd, en hoe de verdeling van de kosten zal zijn. In het waterstructuurplan wordt aandacht gegeven aan waterkeringen, waterhuishouding, waterkwaliteit, waterketen en beheer + onderhoud. Andere belangrijke aspecten zijn de betekenis van water voor landbouw en recreatie, en de samenwerking tussen partijen, waaronder die tussen de gemeente en het hoogheemraadschap.

- Bij waterkeringen gaat het om het handhaven van de beschermingszones en het uitvoeren van onderhouds- en verbeteringsprojecten. Daarnaast gaat het om het koppelen van functies, zoals de waterkerende functie aan een verkeersfunctie, een recreatieve functie of een functie ten behoeve van ecologie.

- Speerpunt bij waterhuishouding is in de eerste plaats het uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies. Met die studies is de wateropgave bepaald, en vervolgens moet die opgave worden ingevuld, bijvoorbeeld door verbreding van watergangen en oevers, het realiseren van open water en plas/dras-situaties, toepassing van onderbemaling e.d. Gezien de gebiedskenmerken (de "harde rand" langs het glastuinbouwgebied, de zuidrand die een wat meer natuurlijke uitstraling heeft, en het open middengebied) is ervoor gekozen om de waterbergingen te realiseren aan de randen en dat vooral te doen door middel van verbreding van watergangen, en daarbij aan te sluiten op al bestaande waterzones. Daarnaast is het de bedoeling met behulp van onderbemaling in het Kraaienest waterberging te realiseren. Tijdens de

den-Delfland

² In de VV van 4 september 2008 toegezegd om in de commissie B&O d.d. 23 september 2008, dan wel de VV van 9 oktober 2008 informatie te geven over de status van het Gemeenlandshuis in Maassluis en over een betrokkenheid van de VV bij de besluitvorming hierover.

³ Sheets presentatie bijgevoegd.

laatstgehouden LOP-synthesetafel (9 juli jl.) is gebleken dat deze keuzen grotendeels overeenkomen met de ideeën van de deelnemers aan deze bijeenkomst.

- Een tweede belangrijk aspect van waterhuishouding is het in beeld brengen van mogelijke win-win situaties. Daarbij wordt gedacht aan waterbergingen die de ruimtelijke structuur versterken, zowel waterberging (wellicht ook ten behoeve van het Westland) als zwemmen in het Kraaienest, natuurvriendelijke oevers rond de Slinksloot, en ontwikkelingen in het kader van het FES Waterkader Haaglanden.
- In de derde plaats is bij waterhuishouding het gemeentelijk beleid voor de afvoer van neerslag in stedelijk gebied van belang. De gemeente Midden-Delfland stelt zich hierbij op dit moment enigszins terughoudend op, in afwachting van nieuwe ontwikkelingen op landelijk niveau, o.a. geïnitieerd door RioNed.
- Bij het onderwerp waterkwaliteit speelt uiteraard de Kaderrichtlijn Water. Daarbij gaat het om het opstellen van beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit, maatregelen om kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie (zoals aanleg van natuurvriendelijke oevers, aanleg van IBA's en drukrioleringen, ecologisch beheer en onderhoud en visstandsmaatregelen) en verontreiniging door diffuse bronnen.
- In het kader van de waterketen lopen er optimalisatiestudies voor de AWZI's, waarbij het complete stelsel vanaf de huisaansluiting tot en met het lozingspunt onder de loep wordt genomen. De bedoeling is aan de hand van de uitkomsten van die studies te komen tot meer permanente vormen van samenwerking.
- Bij beheer + onderhoud spelen vooral aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers en het intensiveren van ecologisch onderhoud. Inmiddels hebben de diverse beheerders in Midden-Delfland een convenant gesloten over samenwerking bij het onderhoud.
- Samenwerking, bijvoorbeeld in de vorm van oprichting van één waterloket, is een belangrijk aspect in het waterplan. Hetzelfde geldt voor procesafspraken voor de watertoets, het uitvoeren van de nieuwe wetgeving over grondwater, en de mogelijke instelling van een waterfonds.

- Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter, dat de waterschappen geen instrumenten hebben om iets te doen aan verontreiniging door diffuse bronnen en daarom al jarenlang bij de rijksoverheid erop aandringen, dat zij beleid maakt en de waterschappen van instrumenten voorziet om dat beleid uit te voeren. Dit punt zou worden opgenomen in de Toekomstagenda Milieu die VROM vorig jaar heeft opgesteld, maar daar is het niet van gekomen. Er wordt opnieuw aandacht voor gevraagd in de KRW-stroomgebiedbeheerplannen.

Aansluitend vraagt de heer Van Dam om meer informatie over een pilot in de Woudse Droogmakerij voor de aanpak van diffuse bronnen. Hij heeft begrepen dat Delfland aan die pilot meedoet. De voorzitter licht toe dat het gaat om een pilot van de Wageningse universiteit en een aantal tuinders, met een betrokkenheid van LTO Glaskracht. Ook Delfland participeert, maar alleen waar het gaat om het meten van verontreiniging, omdat dit een taak van Delfland is. Deze pilot is ook gericht op verbetering van de kwaliteit van de bedrijfsvoering en zo mogelijk een nul-emissie van glastuinbouwbedrijven, terwijl het bij diffuse bronnen over veel méér gaat, bijvoorbeeld ook vervuiling door het verkeer, bouwmaterialen e.d. Zij zal laten nagaan of er binnen Delfland meer informatie over deze pilot beschikbaar is.⁴

- De heer Van Dam vraagt zich af of er binnen Delfland voldoende zicht is op de soorten planten die geschikt zijn voor natuurvriendelijke oevers. Hij ziet soms natuurvriendelijke oevers waarvan een deel vrijwel helemaal kaal is, zodat daar de aangeplante flora kennelijk niet aangeslagen is. De voorzitter licht toe dat DLG al jaren geleden is begonnen met de aanleg van natuurvriendelijke oevers in het gebied van Midden-Delfland, maar er moest toen nog veel geleerd worden en dat is in de praktijk ook nog te zien. Op een aantal plaatsen, vooral in de Slinksloot, is de aanleg van deze oevers mislukt en wordt nu met veel moeite gewerkt aan herstel. Verder blijkt de botanische waarde van natuurvriendelijke oevers soms veel minder te zijn dan was gehoopt, en bovendien is er in voorgaande jaren vaak alleen maar riet aangeplant. Inmiddels is er veel geleerd en wordt de inrichting van bijvoorbeeld ecologische zones bij waterbergingen nu heel anders aangepakt.

- De heer Van Dam vraagt vervolgens wat de hoofdbestemming van het water in Midden-Delfland is: agrarische doeleinden, natuur of vooral recreatie? Hij heeft de indruk dat al te gemakkelijk ervan wordt uitgegaan dat watergangen wel gebruikt kunnen worden als recreatieve routes, terwijl in een aantal gevallen juist voor de bestemming natuur gekozen zou moeten worden, zeker als er hoge investeringen in de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn gedaan. De voorzitter zegt dat de hoofdbestemming van watergangen vooral af- en aanvoer van water is. Verder heeft zij de gemeente Midden-Delfland, naar aanleiding van opmerkingen vanuit het afde-

⁴ Zie de bij dit verslag gevoegde bijlage *Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij*

lingsbestuur, al gevraagd wat de plannen zijn voor het ontwikkelen van routes voor toervaart. Zij zal dit punt ook inbrengen bij het Recreatieschap. Een aantal functies is te combineren, maar er moet dan wel goed op gelet worden dat ze elkaar niet in de weg gaan zitten.

6. Waterplan Maassluis: presentatie door mevrouw Lorenz⁵

Voorafgaand aan de presentatie licht de voorzitter in antwoord aan mevrouw Van Kester toe, dat binnenkort door het college van BenW van Maassluis, nadat het eerst de betrokken raadscommissie heeft gehoord, besloten wordt over het vrijgeven van dit waterplan voor inspraak. Pas als de inspraakperiode is afgerond en de binnengekomen reacties zijn verwerkt, is de VV aan bod om het waterplan vast te stellen.

Na de doelen van het waterplan en de gehanteerde uitgangspunten te hebben beschreven, zegt mevrouw Lorenz eerst dat de wateropgave voor heel Maassluis aan de hand van de watersysteemanalyse is vastgesteld op in totaal 3,7 ha, waarvan 1,4 ha in het bestaand stedelijk gebied van de Dijkpolder, en 2,3 ha in de landelijke Aalkeetpolders.

Hierna gaat zij in op de knelpunten in de diverse gebieden van Maassluis, en op de maatregelen die in het waterplan zijn opgenomen voor het wegnemen van die knelpunten:

- Steendijkpolder: Knelpunten zijn hier de waterkwaliteit (vooral als gevolg van riooloverstorten) en een watertekort. Als maatregelen zijn daarom in het plan opgenomen afkoppelen hemelwater, aanleg natuurvriendelijke oever, extra water inlaten vanuit de Burgemeesterswijk en onderzoek naar een betere doorstroming van het water.
- Dijkpolder: Op zichzelf is er ook voor het landelijke gebied van de Dijkpolder een wateropgave, maar die kan volledig worden ingevuld door het nieuwe stedelijke gebied in deze polder te ontwikkelen met de norm van 325 m³/ha. In principe blijft bij die stedelijke ontwikkeling de huidige verbinding, onder de A20 door, met de Dijkpolder in Maasland behouden. Verder zijn de knelpunten voor de gehele Dijkpolder het waterbergingsstekort in het bestaand stedelijk gebied, de waterkwaliteit en de wateraanvoer. De wateropgave is eenvoudig technisch aan te pakken, door een simpele aanpassing van de peilen. Verder is voorzien in een zoekgebied voor KRW-maatregelen langs de provinciale ecologische hoofdstructuur, zal ook hier afkoppelen zorgen voor een betere waterkwaliteit, en wordt samen met de gemeente nader gekeken naar mogelijkheden van het inlaten van water.
- Sluispolder: In het Wipperspark doet zich grondwateroverlast voor, waarschijnlijk veroorzaakt door verkeerde drainage of verstopte afvoerpijpjes. In overleg met de gemeente en de bewoners ter plaatse zal hier nader naar gekeken worden. Ook langs de Vlieten is er sprake van grondwateroverlast in de vorm van kwel, en daar zal de gemeente gericht naar gaan kijken.
- Aalkeetpolders: Naast de waterbergingsstekorten is er een probleem met de waterkwaliteit, die sterk onder de maat is. Ook is sprake van een watertekort, voornamelijk in de Aalkeet Buitenpolder. Er wordt overleg gestart met de grondeigenaren over het invullen van de wateropgave op een andere manier dan het graven van bergingen, namelijk door een soort compensatieregeling in de vorm van blauwe diensten te bieden. Verder wordt nagegaan of een deel van de wateropgave kan worden gerealiseerd in het kader van het dijkverbeteringsproject langs de Boonervliet. In dit gebied zijn ook KRW-maatregelen voorzien, met name het realiseren van natuurvriendelijke oevers.
- Maassluis-West: Knelpunten zijn hier wateroverlast (bij veel neerslag blijft er water staan op lager gelegen delen van parken of op de verharding), een geringe waterbeleving, de wateraanvoer Kwartelsingel (een nieuwe singel die hoger gelegen is) en de waterkwaliteit in de haven, vooral in droge perioden, gezien de twee overstorten die op de haven uitkomen. Als maatregel tegen dit laatste knelpunt is in het plan voorzien in een onderzoek naar een watertransportstrook (een wadi) naar de haven toe. In zo'n strook, gelegen op maaiveldniveau, wordt hemelwater verzameld en verder getransporteerd. Bovendien wordt met zo'n strook enige waterberging geboden, wordt het water gezuiverd en werkt het positief op de beleving van water. Het knelpunt van de Kwartelsingel kan eenvoudig worden opgelost door een inlaat naar deze nieuwe singel te realiseren. Daarnaast zal worden onderzocht of afgekopeld water vanuit Maassluis-West gebruikt kan worden ten behoeve van de Steendijkpolder.

Tenslotte zegt mevrouw Lorenz dat de totale kosten van het waterplan worden geraamd op € 17,2 miljoen, waarvan 34% ten laste van de gemeente, 40% ten laste van Delfland, en 26% ten laste van ruimtelijke ontwikkelingen. Een klein deel van dit bedrag, namelijk € 0,6 miljoen, is gereserveerd voor onderzoek. Voor het invullen van de wateropgave is circa € 4 miljoen nodig. Al met al zijn de kosten voor Delfland circa € 7 miljoen, en die zijn grotendeels al opgenomen in

⁵ Sheets presentatie bijgevoegd.

het kader van andere activiteiten: ABC, KRW, optimalisatiestudies en afkoppelen.

- Aan de heer Van Dam die wijst op de mogelijkheid om de waterkwaliteit te verhogen door het water in het gebied zelf te laten circuleren, antwoordt mevrouw Lorenz dat het de bedoeling is om goed naar die mogelijkheid te kijken, in de eerste plaats in de Steendijkpolder. De voorzitter zegt aanvullend, dat Delfland hier ook nog in het kader van de watertoets op kan toetsen.

- Mevrouw Van Duijn vraagt zich af wat de reden is dat er in de Aalkeetpolders toch nog een wateropgave is. De heer Olsthoorn voegt daar de vraag aan toe of bij dit waterplan alleen is gelet op het deel van de Aalkeetpolder dat binnen de gemeente Maassluis ligt. Mevrouw Lorenz antwoordt dat er naar de hele Aalkeetpolder is gekeken, waarbij is gebleken dat de wateropgave voor de Aalkeet Binnenpolder voor circa 90% in Vlaardingen ligt, en dus maar voor een klein deel in Maassluis. De wateropgave voor de Aalkeetpolders heeft vooral te maken met de hogere ligging.

7. Startdocument kadeverbetering Commandeurspolder Veilig + Mooi: presentatie door de heer Rietdijk⁶

- Uitgangspunten voor dit document waren: voldoen aan de veiligheidsopgave, behouden/versterken landschappelijke, natuurlijke en cultuurhistorische waarden, aansluiten bij de gebiedsvisie Midden-Delfland, en samenwerken met gemeente, bewoners en belangenorganisaties. Met het oog hierop is eerst de veiligheid getoetst en is zowel in het startdocument als in de ontwerp-ateliers veel aandacht gegeven aan een toelichting op de veiligheidsopgave. Vervolgens zijn de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kades geïnventariseerd, waarvoor door Delfland het bureau Feddes Olthof landschapsarchitecten (inmiddels de rijksadviseur voor het landschap) is aangetrokken.
- In het volgende hoofdstuk van het startdocument wordt ingegaan op randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer. Tot nu toe gold binnen Delfland een vaste set van randvoorwaarden voor het ontwerpen van kades, zoals een kruinbreedte van 3 meter en een talud van 1:4, maar voor de Commandeurspolder is gekozen voor maatwerk en een bandbreedte, in de zin van "robuust waar het kan, maatwerk waar het moet". Dit principe wordt inmiddels verwerkt in een nieuw beleidskader voor boezemkades, dat te zijner tijd ter besluitvorming aan de VV wordt voorgelegd.
- Hoofdstuk 5 van het startdocument beschrijft randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid, zoals mogelijke win-win situaties. In dat verband wordt aandacht gegeven aan de gedachte om de huidige Molenweg te veranderen in een fietspad, en het idee om langs de Oostgaag woningbouw te realiseren. Hoofdstuk 6 bevat een eerste lijst van punten om de varianten voor de kadeverbetering aan te toetsen. In de laatste twee hoofdstukken wordt aandacht gegeven aan mogelijke varianten voor de kadeverbetering, en aan kansrijke varianten die na een eerste quick scan op tafel zijn gebleven.
- In het kader van de variantenstudie worden de varianten meer in detail uitgewerkt en daarna beoordeeld aan de hand van de criteria. Ook in die fase zijn samenwerking en consultatie belangrijk. De keuze van een voorkeursvariant is het meest kritische moment in het proces, en zal dan ook goed worden voorbereid. Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren zijn in dit geheel belangrijke aandachtspunten voor de projectgroep.
- Het startdocument is inmiddels behandeld in de klankbordgroep, en het advies van die groep heeft geleid tot enige kleine aanpassingen van het document. Daarna is het document op 18 augustus jl. vastgesteld door het college van D&H. Op 9 september 2008 wordt dit document in een informatieve bijeenkomst aan de VV gepresenteerd. De periode van consultatie (een soort inspraak) loopt van 22 september tot 17 oktober 2008, en op 1 oktober a.s. vindt er een informatieavond plaats. Na 17 oktober 2008 worden de reacties van een antwoord voorzien, en kan het definitieve startdocument door het college van D&H en het college van B&W worden vastgesteld.

- De heer Olsthoorn is het opgevallen dat de kaart over de doorstromingscapaciteit van de boezem op verschillende plaatsen aangeeft, dat er problemen met opstuwing zijn. Dat wordt echter niet vermeld bij de Vlaardingsevaart, terwijl die vaart juist moet zorgen voor de afvoer naar de Boonervliet en het gemaal. De heer Rietdijk zegt dat er bij deze studie voor is gekozen om een aantal trajecten buiten beschouwing te laten. Hij weet echter niet meer om welke reden die buiten beschouwing zijn gelaten, bijvoorbeeld omdat al glashelder was dat die trajecten te smal zijn, of juist dat ze volledig voldoen. Hij beseft dat de betreffende kaart hierdoor een wat verwarrend beeld weergeeft, en zal hier dan ook opnieuw naar kijken.

⁶ Sheets presentatie bijgevoegd.

Telen met Toekomst in de Woudse Droogmakerij

Telen met toekomst

Het praktijknetwerk Telen met toekomst werkt aan de verbreding en implementatie van duurzame teeltmaatregelen, die een bijdrage leveren aan het realiseren van de doelstellingen van het Convenant Gewasbescherming en de mestwetgeving. Telers in open en bedekte teelten worden ondersteund in het toetsen of geïntegreerde teeltmaatregelen (Best Practices) in de praktijk ook daadwerkelijk haalbaar, effectief en uitvoerbaar zijn. Hierbij worden ook andere partijen betrokken die voor de ondernemers van belang zijn, zoals teelt- en gewasbeschermingadviseurs, toeleveranciers en producenten van gewasbeschermingsmiddelen. Een belangrijk doel van Telen met toekomst is daarnaast het bij elkaar brengen van de belangen die verschillende stakeholders bij bepaalde knelpunten hebben.

Gebiedsgericht emissie terugdringen

Telen met toekomst in de glastuinbouw is op de gewasbescherming gericht. De implementatie van geïntegreerde gewasbeschermingsmaatregelen alleen blijkt niet voldoende om alle waterkwaliteitsknelpunten rond gewasbeschermingsmiddelen op te lossen. Daarom is besloten ook aandacht te geven aan de emissie van gewasbeschermingsmiddelen.

In deze nieuwe benadering is gekozen voor een gebiedsgerichte aanpak. Door deze aanpak kan er heel gericht gewerkt worden aan het oplossen van de specifieke waterkwaliteitsknelpunten in het gebied. Bovendien kan bij een gebiedsgerichte aanpak de waterkwaliteit in het gebied gedurende het project gevolgd worden. De keuze is uiteindelijk gevallen op het gebied 'de Woudse Droogmakerij' in het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland.

Samenwerking

Het project draait voor een belangrijk deel om de samenwerking tussen de verschillende stakeholders. Doel hiervan is door informatievoorziening en bewustwording, begrip voor elkaars standpunten en belangen te creëren. In het projectteam zijn LTO Glaskracht, Agrodis (brancheorganisatie toeleveranciers van gewasbeschermingsmiddelen), Delfland en Telen met Toekomst (WUR Glastuinbouw & DLV Plant) betrokken. Natuurlijk is ook een goede samenwerking met de bedrijven in het gebied een vereiste.

Officiële start

Op 19 juni 2008 ging het project in de Woudse Droogmakerij officieel van start met een bijeenkomst voor alle telers in het gebied. De bijeenkomst werd voorgezeten door de heer Aerts van LTO Glaskracht Nederland en was een groot succes. De belangstelling voor het project is groot. Dit bleek ook uit de grote opkomst bij de startbijeenkomst: 75 procent van de telers uit het gebied waren vertegenwoordigd. De telers kunnen rekenen op een diepgaand onderzoek naar de teelt en bedrijfsvoering. Dit gebeurt met de eigen adviseurs van de telers en specialisten van Telen met Toekomst. Mogelijke knelpunten en verbetermogelijkheden komen zo tevoorschijn, hierdoor worden de emissies terug gedrongen.

Het project in de Woudse Droogmakerij heeft een looptijd van drie jaar en wordt in 2010 afgerond.

- De heer Van Dam ziet de gedachte om de Molenweg te veranderen in een fietspad als luchtfietsrij, al is het maar omdat de provincie heeft laten weten pas te willen praten over het afwaarderen van de huidige Molenweg als de A4 door Midden-Delfland gereed is. De heer Rietdijk onderschrijft dat op zichzelf, maar de gemeente heeft gevraagd om rekening te houden met deze mogelijkheid. Daarom wordt hier toch nader naar gekeken.

- Gevraagd door de heer Olsthoorn naar een tijdplanning antwoordt de heer Rietdijk, dat het de bedoeling is om de variantenstudie in de zomer van 2009 af te ronden. Meer kan hij er nu niet over zeggen, ook al omdat nog niet is besloten of de kadeverbetering al dan niet in fasen uitgevoerd zal worden. De heer Olsthoorn dringt erop aan de vaart erin te houden. Deze kadeverbetering sleept al vele jaren.

Aansluitend antwoordt de voorzitter aan mevrouw Van Duijn, dat een voorstel over de keuze van een voorkeursvariant ook een plan van aanpak voor de uitvoering van de verbetering zal bevatten. Mevrouw Van Duijn hoopt dat het zal lukken om met de gekozen procedure tot een goede besluitvorming te komen.

- De heer Van Dam heeft in het startdocument het probleem van piping bij de Noordvliet gemist, maar de heer Olsthoorn heeft daar wel het een en ander over gelezen in dit stuk. Zo wordt gesproken over het realiseren van een wat hogere dijk aan het eind van het water, opdat er vóór die dijk door piping een soort wadi of moeras ontstaat.

- De heer Van Dam is aangesproken door het idee om de wandelroutes rond de hele polder te herstellen; hij hoopt dat het daar inderdaad van komt. Zeer interessant vindt hij de passages over compartimentering. Verder vindt hij dat in het startdocument ook aandacht gegeven had moeten worden aan de keuze voor een tegengestelde ophoging, bij het onlangs op kwaliteitsniveau brengen van de Commandeurskade. Daarentegen hoort volgens hem het verplaatsen van de kade aan de Molenweg weer niet genoemd te worden in het startdocument, want dit is een kade van de Dijkpolder. Hetzelfde geldt voor de kade aan de Kwakelweg, want die kade ligt in de Duifpolder. De heer Rietdijk antwoordt dat het de bedoeling is om te bezien of ook de twee kades die in feite buiten de Commandeurspolder liggen, versterkt moeten worden.

- De heer Van Dam had verder verwacht dat er in het startdocument uitgebreider op herstel van de Vlietlandjes zou zijn ingegaan. Er zijn daar ook nog mogelijkheden voor uitbreiding, door aankoop van buitendijks land. Dan wordt er echt het nodige aan ecologie gedaan, wat niet het geval is bij het idee over de omzetting van de Molenweg en de Kwakelweg. Juist herstel en uitbreiding van de Vlietlandjes strookt ook met de matrix die indertijd in een informatieve VV is gepresenteerd, toen het ging over prioritering van investeringen. Daarnaast is hij benieuwd naar de innovatieve oplossingen.

8. Rondvraag

De heer Van Dam heeft in de commissie Waterbeheer gevraagd naar een pilotproject in Delft om met behulp van algen fosfaat en stikstof uit het water te halen, waarna de algen weer gebruikt kunnen worden voor o.a. bioplastic. Hij krijgt daar graag meer informatie over. De voorzitter heeft in de commissie begrepen dat de heer Verbeek hier aandacht aan zal geven.

9. Sluiting: 11.30 uur.

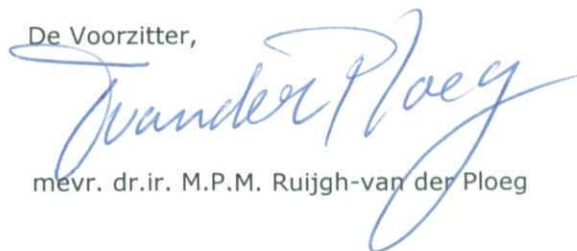
Aldus vastgesteld in de vergadering van 30 oktober 2008.

De Secretaris,

mevr. M.A.K. van Steenbergen-Hagen

De Voorzitter,

mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg

Afdelingsbestuur Midden-Delfland en Nieuwe Waterweg

Jeroen Rietdijk
28 augustus 2008

Hoogheemraadschap van Delfland

Commandeurspolder Veilig én Mooi

Voldoen aan de veiligheidsopgave

Behouden/versterken landschappelijke, natuur- en cultuurhistorische waarden

Aansluiten bij de Gebiedsvisie Midden-Delfland

Samenwerken met bewoners en belangenorganisaties

2 De veiligheid getoetst

- 2.1 Het fenomeen 'veendijk'
- 2.2 Het bepalen van de veiligheid van een boezemkade
- 2.3 Resultaten van het veiligheidsonderzoek naar de kaden van de Commandeurspolder

3 Landschappelijke en cultuurhistorische waarden van polder en kaden

- 3.1 Landschappelijke karakteristiek van de Commandeurspolder
- 3.2 De ontstaansgeschiedenis van de Commandeurspolder
- 3.3 Karakteristieke waarden per kade
- 3.4 Samenvatting karakteristieke waarden

1 veerhoepels + veerkerfjes voor de ontgraving

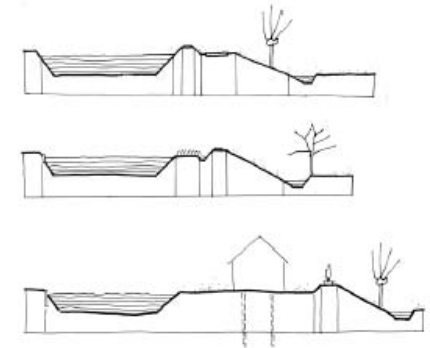
2 ontgraving deel van het veen + kadearring

3 ontgravingen aan weerskanten eerste blok

4 probeel bodemboring, water steeds meer boven het land

Kenmerkende kadeprofielen van de Zuidgaag

boerderij	kade
bebouwing met bijzondere wanden	verkeveling
woring	steen-/groenestek
schuur	gredend
bijgebouw	overbepanting
kassen	solitaire boom
hooiberg	laanbepanting
brug	knotbomen
boezemwater	fruitbomen
pokersloot	knotbomengroep
hooftwatergang	hogere bepanting (boei)
erf	haag
weg	vlietland
fietspad	ritvegetatie
voetpad	culturele bepanting

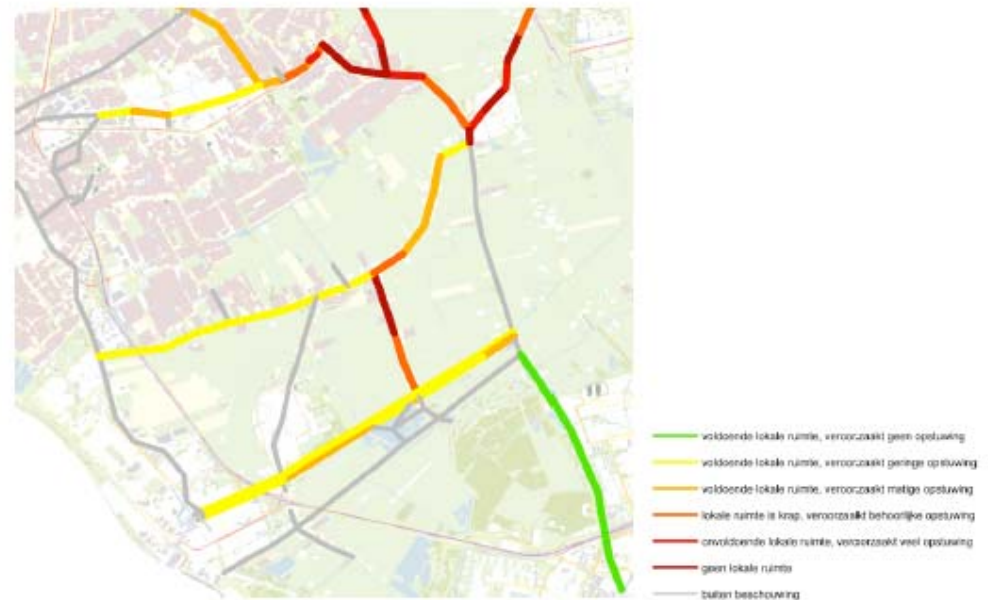
Inventaristatiekaart Zuidgaag

4 Randvoorwaarden en wensen vanuit veiligheid en waterbeheer

- 4.1 Beleidskader
- 4.2 Toelichting op de indeling in veiligheidsklassen
- 4.3 Toelichting op de technische randvoorwaarden bij het kade-ontwerp
- 4.4 Randvoorwaarden vanuit het waterbeheer

Veiligheidsklasse	Gevolgschade [Miljoen €]	Overschrijdingsfrequentie MBP [1/jaar]	Stabiliteitsfactor toetsing
I	<8	1:10	0,80
II	8 – 22,5	1:30	0,85
III	22,5 – 80	1:100	0,90
IV	80 – 225	1:300	0,95
V	>225	1:1000	1,00

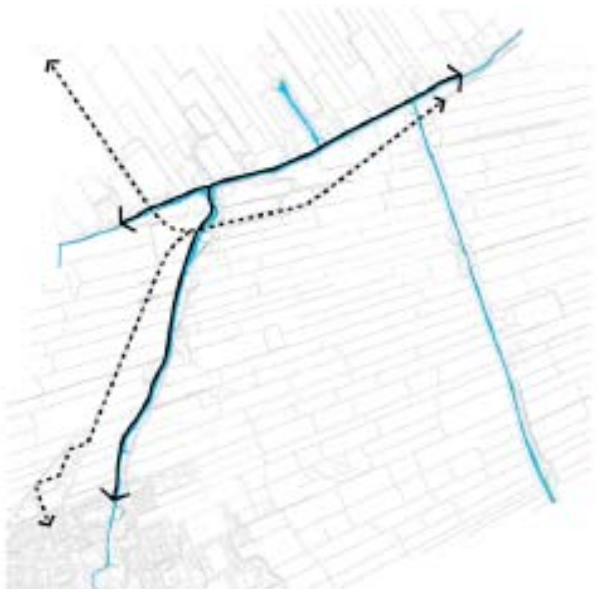
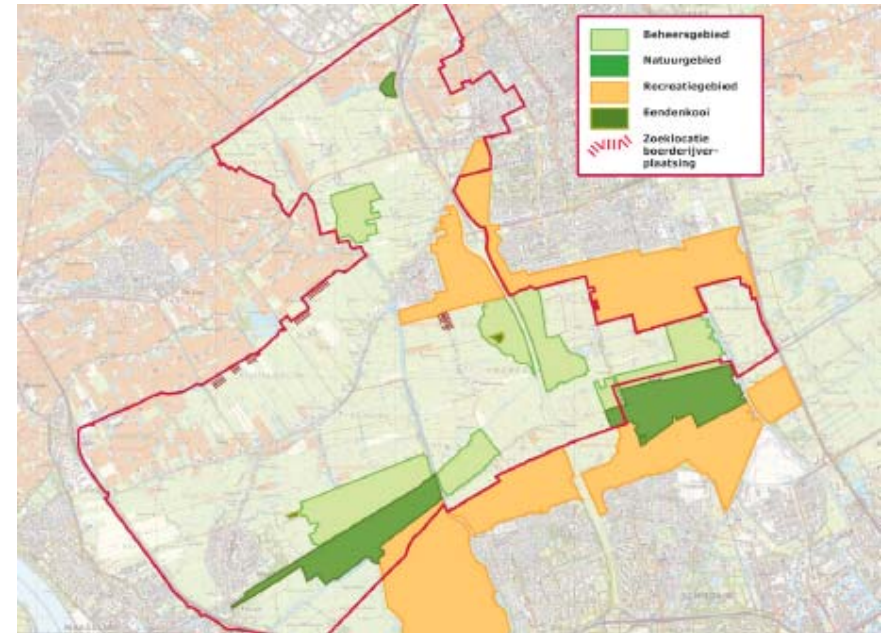
Hoe hoger de veiligheidsklasse hoe strenger de eis betreffende optredende boezemwaterstand en hoe strenger de eis betreffende de stabiliteit (uitgedrukt in een stabiliteitsfactor).

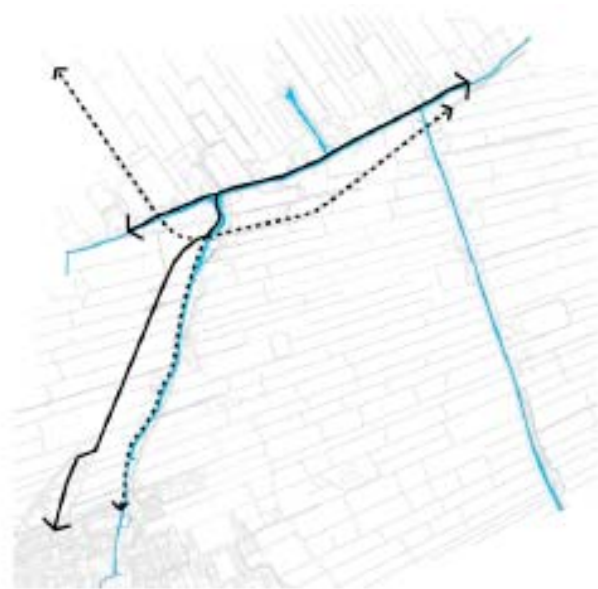
Doorstromingscapaciteit boezem

5 Randvoorwaarden en aanknopingspunten vanuit het ruimtelijk beleid

- 5.1 Beleidsmatige toetsing
- 5.2 Toekomstige ontwikkelingen grondgebruik in de Commandeurspolder
- 5.3 Toekomstige ontwikkelingen langs de randen van de polder

Molenweg bestaande situatie

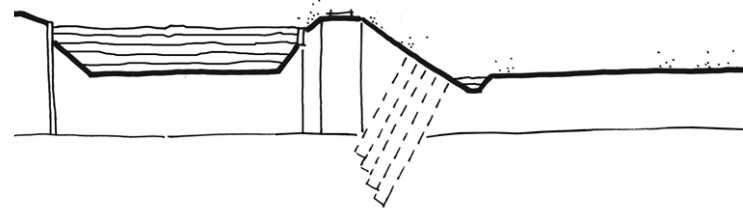
Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

6 Ontwerp uitgangspunten voor de kadeverbetering

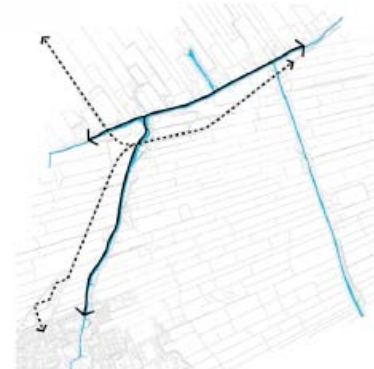
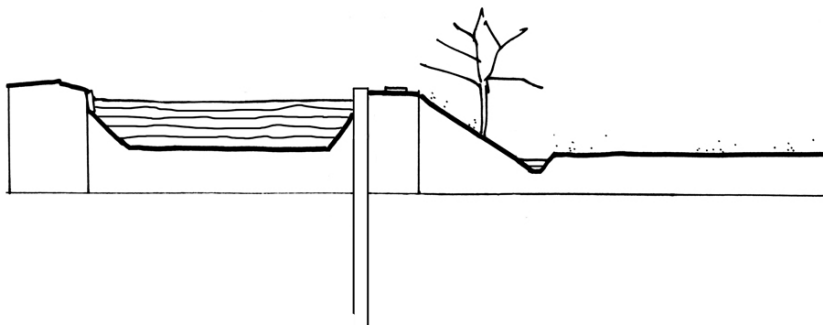
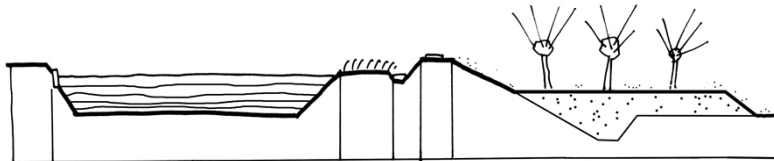
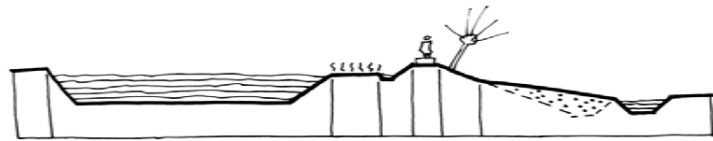
- Veiligheidsniveau (norm)
- Beheersbaarheid bij Calamiteit
- Beheer & onderhoud
- Ruimtelijke kwaliteit
- Cultuur historie & archeologische waarden
- Financiën
- Omgevingsaspecten

7 Mogelijke varianten voor de kadeverbetering

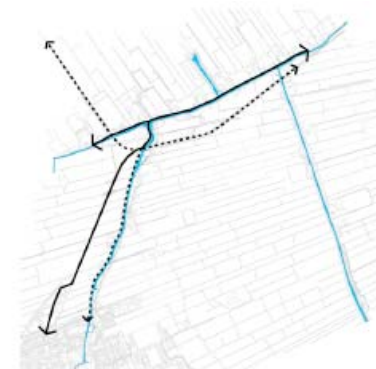
- 7.1 Voor de polder als geheel
- 7.2 Specifiek voor de Zuidgaag
- 7.3 Specifiek voor de Oostgaag
- 7.4 Specifiek voor de Middelwatering
- 7.5 Specifiek voor de Noordvliet

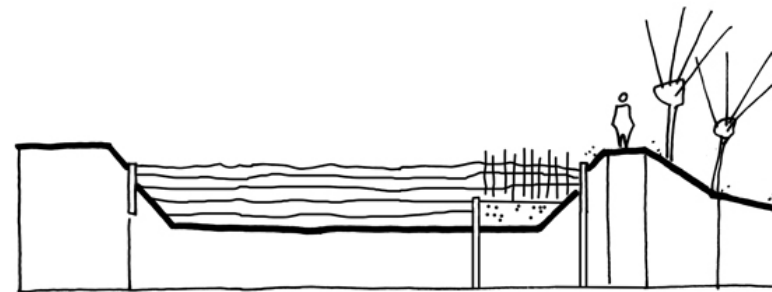
8 Samenvatting kansrijke varianten

Molenweg bestaande situatie

Molenweg mogelijke omdraaiing auto-fietsroute

Stand van zaken en vervolgstappen

- Startdocument behandeld in klankbordgroep
- Startdocument vastgesteld in D&H 18 augustus 2008
- Consultatie (inspraak) 22 september – 17 oktober
- 1 oktober informatieavond
- Reacties worden beantwoord
- Definitieve vaststelling Startdocument in D&H en B&W

Doorkijk Variantenstudie

- Uitwerken van de varianten
- Beoordelen varianten (criteria)
- Samenwerking en Consultatie
- Keuze voorkeursvariant
- Risico's beheersen, kosten bewaken en zorgvuldig communiceren

Vragen?

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (1)

- gezond & klimaatproof watersysteem tot 2015
 - kwantitatief
 - kwalitatiefvanuit gezamenlijke watervisie
- uitwerken visie in concrete maatregelen

 Hoogheemraadschap van Delfland

Doel waterplan (2)

- afspraken uitvoering tegen maatschappelijk verantwoorde kosten
- afstemmen beleid en samenwerking beheer en onderhoud
- vergroten maatschappelijk bewustzijn water

Hoogheemraadschap van Delfland

Uitgangspunten

- beleidskaders ABC, NBW & KRW
- bestaande afspraken afvalwater OAS
- Watervisie op hoofdlijnen
- WaterSysteemAnalyse
- veldbezoek

4
3

Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

Steendijkpolder

Dijkpolder

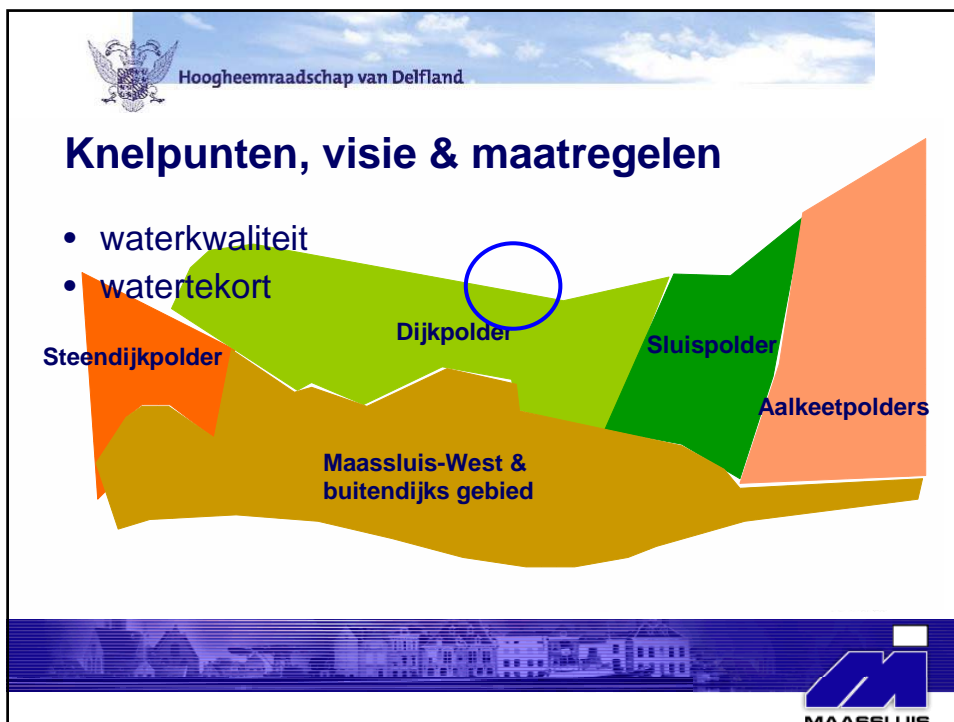
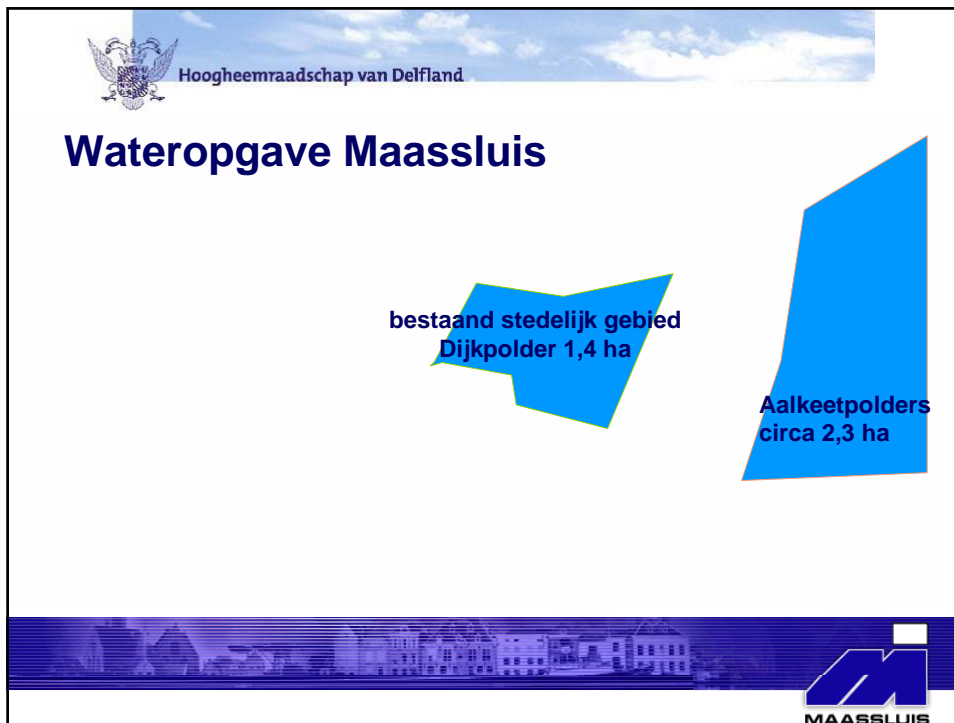
Sluispolder

Aalkeetpolders

Maassluis-West & buitendijks gebied

1:15.000

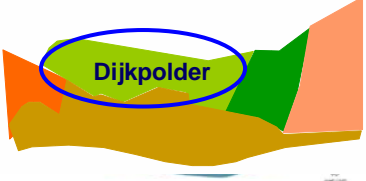

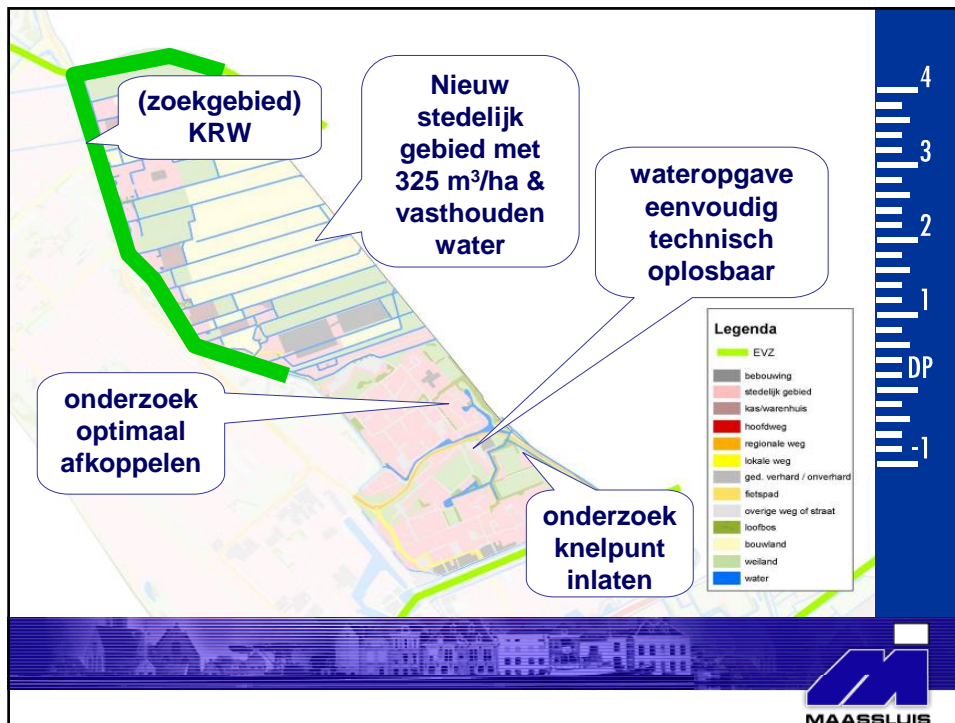

 Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingstekort (1,4 ha)
- waterkwaliteit door overstort gemengd riool
- wateraanvoer
- PEHS

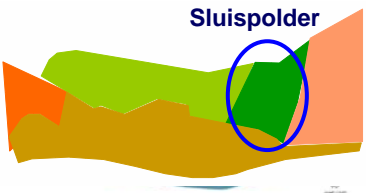
The figure is a slide from a presentation. It features the logo of Hoogheemraadschap van Delfland at the top left. The main title is 'Knelpunten, visie & maatregelen'. Below the title is a bulleted list of four points: 'waterbergingstekort (1,4 ha)', 'waterkwaliteit door overstort gemengd riool', 'wateraanvoer', and 'PEHS'. To the right of the list is a 3D diagram of a dijkpolder, showing a cross-section of a dike and the water level inside the polder. The diagram is labeled 'Dijkpolder'. The MAASLUIS logo is visible in the bottom right corner.

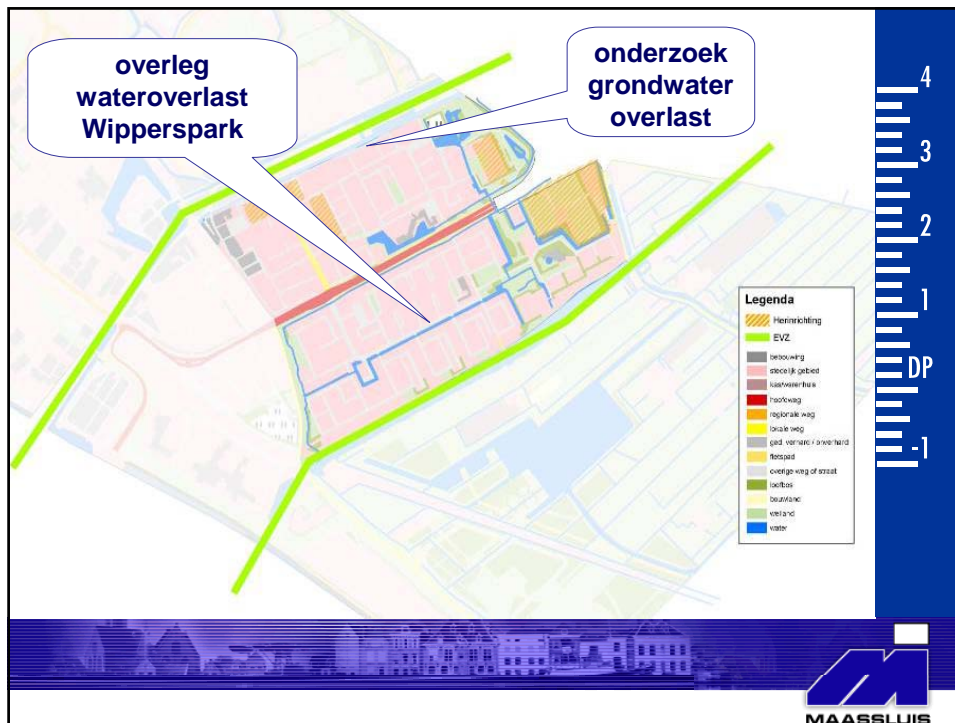

 Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- (grond)wateroverlast
Wipperspark versus 0 ha wateropgave
- waterkwaliteit (Zn & Cu)
- grondwateroverlast

 Sluispolder

MAASLUIS

 Hoogheemraadschap van Delfland

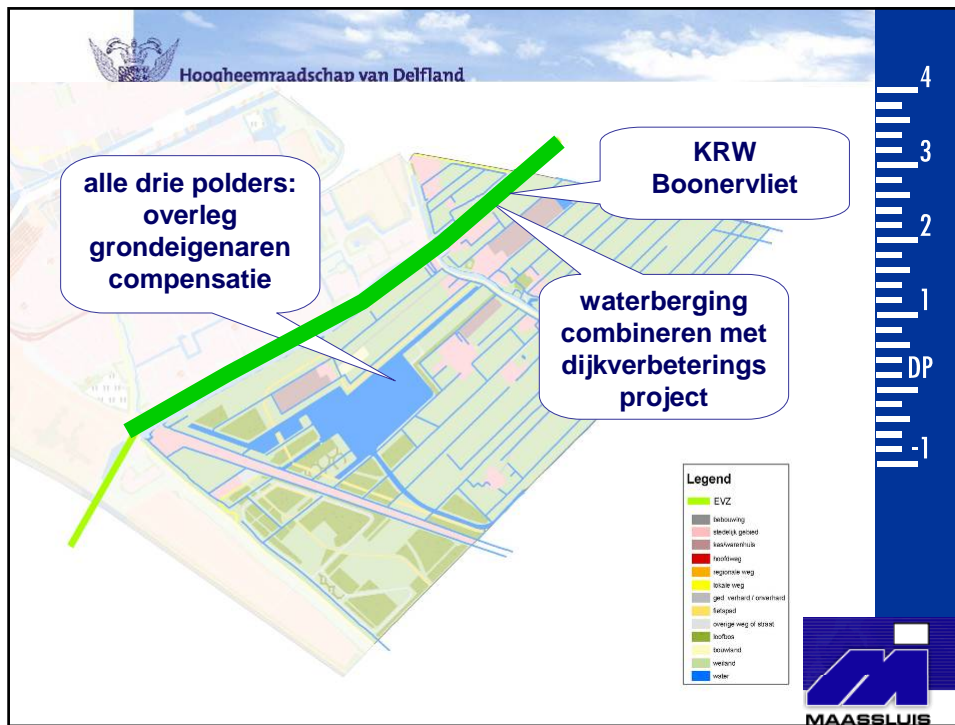
Knelpunten, visie & maatregelen

- waterbergingskortoren
- waterkwaliteit (hoge voedselrijkdom)
- watertekort

Aalkeetpolders

MAASLUIS

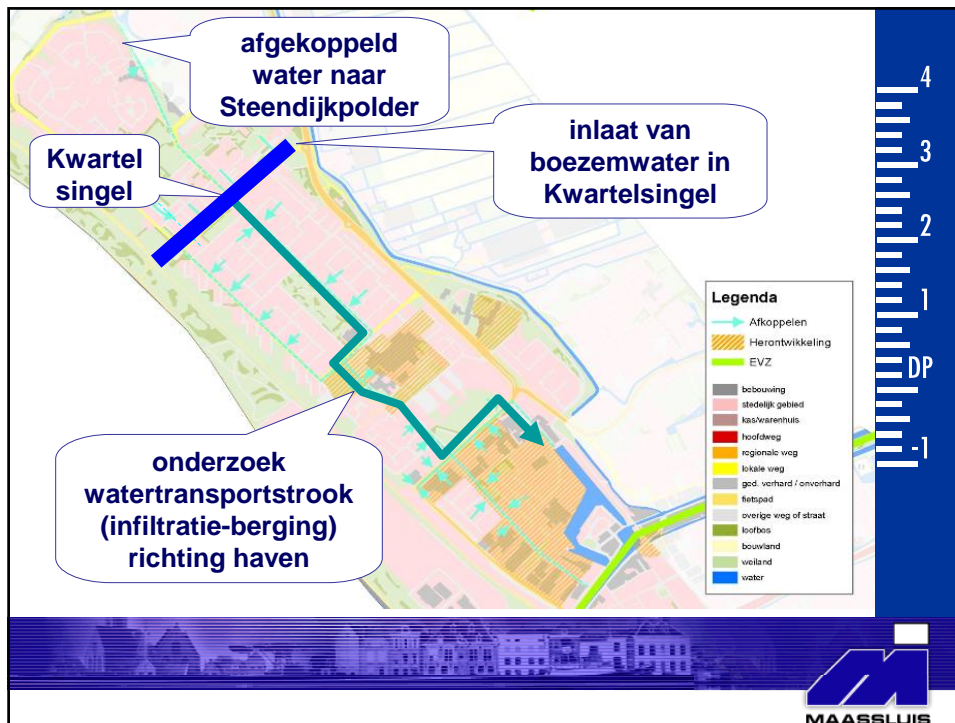
Hoogheemraadschap van Delfland

Knelpunten, visie & maatregelen

- wateroverlast
- geen water(beleving)
- wateraanvoer Kwartelsingel
- waterkwaliteit in de haven

Maassluis-West

MAASLUIS

 Hoogheemraadschap van Delfland

Kosten waterplan

- totale kosten 17,2 miljoen euro:
 - verdeling: 34% gemeente, 40% Delfland, 26% ruimtelijke ontwikkelingen
 - 0,6 miljoen onderzoek versus 16,2 miljoen uitvoering
 - kosten realiseren wateropgave 2015: 3,9 miljoen (22% van totale kosten)

4
3
2
1
DP
-1

MAASSLUIS

Hoogheemraadschap van Delfland

Kosten waterplan

- kosten voor Delfland (miljoen euro):

ABC	2,2
KRW	2,9
OAS & afkoppelen	1,2
<i>nieuwe</i> maatregelen vanuit waterplan	0,6
totaal	6,9

Hoogheemraadschap van Delfland

Vragen / discussie?

Waterplan Midden Delfland

Waterstructuurplan

Carlo Langelaan

Water is leven

Aanleiding

- Nationaal Bestuursakkoord Water 2003
- Regionaal Bestuursakkoord Water

Waterplan

1. Watervisie
 2. Waterstructuurplan
 3. Uitvoeringsprogramma
- Landschapsontwikkelingsplan (LOP)

Watervisie

Vastgesteld door college D&H (en B&W) oktober 2007

Aansluitend op de gebiedsvisie Midden Delfland

Waterstructuurplan

1. Waterkeringen
2. Waterhuishouding
3. Waterkwaliteit
4. Waterketen
5. Beheer en onderhoud
6. Landbouw en recreatie
7. Samenwerking

Waterkeringen

1. Handhaven beschermingszones
2. Uitvoeren onderhoud en verbeteringsprojecten
3. Koppelen

Waterhuishouding

1. Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies
2. In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties
3. Beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterhuishouding

1 Uitwerken en ruimtelijk inpassen van de resultaten van de ABC-Polderstudies

- **Ruimtelijke inpassing**

- Opgave bepalen
- Principes
- Gebiedskenmerken
- Toepassen principes voor het gebied
- Maatregelen op de kaart

3. KWANTITATIEVE KAART

De Groeneveldse polder ligt deels in gemeente Westland en deels in gemeente Midden-Delfland. De wateropgave ligt geheel in het Westlandse deel. Het Midden Delflandse deel bestaat uit grasland en heeft geen wateropgave. De wateropgave van het Westland kan gedeeltelijk worden opgelost door het aanleggen van een waterrijke zone op de grens tussen glastuinbouwgebied en het grasland.

In de Dorppolder-zuid is de wateropgave 19.300 m³. Een waterrijke zone aanleggen langs de westkant van de polder tegen het noordelijk deel van Dorpse polder die fysiek gescheiden is van de rest van de polder, een watergang in het midden van de polder te verbreden en van natuurvriendelijke oevers voorzien.

De Oude Campspolder, Kralingerpolder en Dorppolder-noord vormen één bemalingsgebied met een bergingstekort van totaal 79.400 m³. Dit bergingstekort ligt geheel in gemeente Westland. Het grootste deel van dit bergingstekort kan worden opgelost in het Kraaieneest door de zuidelijke plas onder te bemalen. De zwermwaterfunctie moet dan worden verplaatst naar de noordelijke plas. Het is daarnaast mogelijk om te onderzoeken of in Midden-Delfland een deel van de wateropgave van het Westland kan worden gerealiseerd. Dit kan door de hoofdwatgangen in het gebied te verbreden en aan de west kant van de polder een brede waterzone aan te leggen. Daarmee kan de landschappelijke structuur worden versterkt.

De hoofdwatgangen in het gebied verbreden, in het noordoosten van de polder een waterberginglocatie realiseren en onderzoeken of het in onderbemalingsgebieden mogelijk is vaker dan 1 keer per 10 jaar (de NBW-norm) water op maaiveld mag komen (eventueel tegen vergoeding/blauwe dienst).

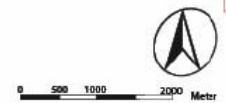
Er zijn in principe drie mogelijkheden om dit bergingstekort op te lossen. Er is nog geen definitieve keuze gemaakt hoe dit bergingstekort moet worden opgelost. Allereerst moet onderzoek gedaan naar deze mogelijkheden. Tevens wordt gezocht naar een extra doorverbinding (watergang) in het polder om de afvoer van het water te verbeteren.

Ten costen van de rijksweg wordt in het kader van de Weteringzone een nieuw bedrijventerrein aangelegd. Daarin zal 4.000 m³ waterberging worden gerealiseerd. De toekomstige wateropgave voor de Woudse-polder is dus 17.500 m³.

De wateropgave is 4.900 m³. Daarvan is 2400 m³ te realiseren in de 'oksels' van de A4 en 2500 m³ door het aanleggen van een brede watergang in het midden van de polder.

legenda

- Bebouwing
- Glastuinbouw
- Beplanting
- Plangebied
- Natuurgebied
- Boezemkades (klasse 3/4/5)
- Polderkades
- Boezemwater (primaair/ secundair/ tertiair)
- Hoofdwatgang/ polderwater
- Voorstellen voor locatie waterberging
- Verbreden watgangen
- Bestaande calamiteitenberging
- Onderzoek inzet onderbemaling

Ontwerptafel

Landschapsontwikkelingsplan
Midden-Delfland® 2025

Motivatie bij onze keuzes:

Waterhuishouding

2 In beeld brengen van de mogelijke win-win situaties

- Waterbergen en versterken ruimtelijke structuur
- Bergen en zwemmen in het Kraaijenest
- Ook voor Westland waterbergen
- NVO's rond Slinksloot
- Ontwikkelingen in het kader van FES Waterkader Haaglanden

Waterhuishouding

- 3 Gemeentelijk beleid afvoer neerslag in stedelijk gebied agenderen.

Waterkwaliteit

Kaderrichtlijn Water

1. Opstellen beleidsdoelen voor verbetering van de waterkwaliteit;
2. maatregelen om de kansen te benutten voor verbetering van waterkwaliteit en ecologie;
3. het diffuse bronnenbeleid.

Waterketen

1. Verkennen, onderzoeken en realiseren van optimalisatiemogelijkheden
2. doorpakken richting gestructureerde en meer permanente vormen van samenwerking
3. procesafspraken voor samenwerking

Beheer en onderhoud

1. Uitbreiden en intensiveren van ecologisch onderhoud
2. Aanleg en beheer van natuurvriendelijke oevers

Betekenis van water

1. Agrarisch
2. Recreatie

Samenwerking

1. Waterloket
2. Procesafspraken watertoets
3. Grondwater
4. Waterfonds

Uitvoeringsprogramma

Secretariaat afdelingsbesturen

Notulen van de vergadering van het **bestuur van de afdeling Midden-Delfland en Waterweg** van het Hoogheemraadschap van Delfland, gehouden op 30 oktober 2008 te Maassluis.

Aanwezig: mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg, voorzitter;
J. van Dam, C. Doelman, mevr. L.G. van Duijn-Camfferman, A.L.A. van Ispelen,
mevr. W.P.M. van Kester-Zwinkels, W.A.M. van Vliet, mevr. I.J.A. ter Woorst en
A.P. Zonne, leden afdelingsbestuur;
E. Olsthoorn (adviseur afdelingsbestuur) en mevr. M.A.K. van Steenbergen-Hagen
(secretaris);
mevr. ir. J. Burger (Beleid en Onderzoek, voor agendapunt 2a), G. Smit (FEZ,
voor agendapunt 7) en mevr. H. Hangelbroek (B&O/WSK voor agendapunt 8).

Afwezig mkg: dr.ir. G.P.J. Dijkema en ir. T.C.T. van der Laan Bouma, leden afdelingsbestuur.

1. Opening

De voorzitter opent te 09.30 uur de bijeenkomst en heet de aanwezigen welkom. Hierna zegt zij dat de heer Paauwe niet langer accountmanager voor Midden-Delfland en Waterweg is, omdat hij nu taken uitvoert in verband met het Waterkader Haaglanden, met name de innovatieve onderdelen daarvan. Per 1 januari a.s. treedt een nieuwe accountmanager aan, maar het is nog niet bekend welke accountmanager dan voor Midden-Delfland en Waterweg gaat werken.

2.a. Reconstructie Midden-Delfland: nota d.d. 7 oktober jl. over stand van zaken

Naar aanleiding van deze nota en een korte toelichting daarop door mevrouw Burger komen er uit het afdelingsbestuur enige vragen en opmerkingen:

- De heer Olsthoorn vraagt of er bij het oplossen van klachten over begrenzing en onderhoud ook is nagegaan of inwoners hun tuinen tot op de kade hebben laten doorlopen, en of dat inmiddels al is teruggedraaid. Mevrouw Burger weet dat niet. Haar is niet gemeld dat hier conflicten over zijn ontstaan, maar misschien is er tot nu toe bij het uitvoeren van onderhoud maar voor gekozen om zulke tuinen met rust te laten. Overigens is er op een aantal plaatsen vergunning verleend om de tuin tot op de kade uit te breiden. Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat de kades niet voor niets aan Delfland zijn toegedeeld: waterkering is één van de hoofdtaken van Delfland. Zij vindt dan ook dat Delfland niet te gemakkelijk tuinen op de kades hoort toe te staan. Bovendien geeft dat het risico dat mensen zich in feite openbaar gebied toeëigenen, terwijl er in het Waterbeheerplan ook een ambitie is geformuleerd over recreatief medegebruik van o.a. kades.
- Aan mevrouw Van Duijn bevestigt mevrouw Burger dat de afspraak over precario inhoudt dat voormalige eigenaren van objecten op de kaden die bij Delfland in eigendom zijn gekomen en die door deze eigenaren gebruikt blijven worden, van Delfland een afkoopsom ontvangen waarmee ze in staat worden gesteld in de komende jaren de precarioheffing te betalen. De afkoopsom is circa 20 keer het jaarbedrag aan precario en als die som op een spaarrekening wordt gezet, dan is het mogelijk om daarvan 26 keer de precario te betalen, inclusief de gebruikelijke indexering.
- Op de lijst geldelijke regelingen staat ook een perceel met achterstallig onderhoud, dat aan Delfland is toebedeeld. Inmiddels is dit onderhoud door Delfland verricht; dit heeft € 4000 gekost. Door de vorige eigenaar (BBL) is € 2500 aan Delfland toegezegd ter vergoeding van de extra gemaakte kosten.
- Mevrouw Burger heeft begrepen dat er inmiddels een mondeling akkoord is bereikt over de grondverwerving buiten het Reconstructiegebied, die nodig is voor een aantal werkzaamheden in verband met peilverlaging in de Commandeurspolder.
- Aan de heer Doelman en mevrouw Van Duijn licht de voorzitter toe, dat er weliswaar door de provincie op het Kraaiennest een zwemwaterbestemming is gelegd, maar dat daarbij niet is aangegeven voor welke plas die bestemming geldt. Daarom kon ervoor worden gekozen om het strandje van de huidige zwemplas naar de surfplas te verplaatsen en de surfplas óók als zwemplas aan te merken, waardoor de vroegere zwemplas permanent voor waterberging beschikbaar komt. De Reconstructiecommissie is hiermee akkoord gegaan en het recreatieschap moet zich er nu voor inspannen dat de bacteriologische kwaliteit van de nieuwe zwem/surfplas in orde komt. Of er in de komende jaren in deze plas nog veel blauwwieren zullen zijn, valt niet te voorspellen.

Voor de provincie is dat overigens geen reden om op voorhand het standpunt in te nemen dat deze plas geen zwemwater kan zijn. Dit is de enige manier waarop in dit gebied tegen redelijke kosten een berging kan worden gerealiseerd. Het alternatief valt vele malen duurder uit en zou ook niets veranderen aan de situatie rond het zwemwater.

- De heer Van Dam dringt erop aan dat hoge prioriteit wordt gegeven aan een goede verwerking door het Kadaster. Er zijn daarmee nog steeds problemen. Verder vindt hij het niet terecht dat in de nota over de loswal bij de Boonervliet wordt gezegd dat de voormalige eigenaar had kunnen weten dat deze wal al was toegedeeld. Betrokkene heeft deze loswal in 2004 verworven en de notaris, waar de transactie is verleden, heeft toen niet nagegaan of de wal wellicht al aan een ander was toegedeeld. De fout ligt dus bij deze notaris. Mevrouw Burger wil daar liever buiten blijven, want Delfland gaat daar niet over. De voorzitter zegt dat er ook door de Reconstructiecommissie aandacht wordt gegeven aan de verwerking door het Kadaster.

Afsluitend herinnert de voorzitter aan de informatieavond die vanavond samen met de DLG wordt georganiseerd voor de inwoners van het Reconstructiegebied, waar Delfland op detailniveau zal uitleggen wat er inmiddels is gedaan op het gebied van waterbeheersing en welke werkzaamheden nog voorzien zijn. De leden van het afdelingsbestuur zijn van harte welkom op deze avond. De avond is mede belegd om het punt van de Reconstructie op een goede manier op te nemen in het overdrachtdossier.

2.b. Waterlopen in de Zouteveense polder

In de Holierhoekse en Zouteveense polder worden twee stuwen geplaatst: een klepstuw en een stuw met een vast schut. De aannemer voor deze werkzaamheden is al bekend. Er wordt nu met de eigenaar gesproken over het rijden over diens erf, het aanleggen van de elektriciteit die nodig is voor de klepstuw, e.d. Het is de vraag of deze werkzaamheden vóór 1 januari 2009 kunnen worden afgerond, maar dan wordt het hooguit enkele maanden later. Verder zijn met de instelling van het winterpeil al enige tijdelijke maatregelen genomen, waardoor het water wat hoger blijft staan dan vorig jaar. De bedoeling is om gedurende een jaar te monitoren hoe het gaat met beide stuwen.

3. Ontwerp-Waterbeheerplan 2010-2015¹

Mevrouw Van Duijn dringt erop aan om in de stukken steeds consequent aan te geven dat de groenblauwe slinger niet stopt bij de Dijkpolder, maar doorgaat naar de voor ogen staande natuuruitbreiding in de Oranjepolder. Ook in het voorliggende plan wordt weer gezegd dat deze slinger een ecologische verbinding is van de Ackerdijkse Plassen naar de Vlietlanden. Mevrouw Burger kan zich deze opmerking voorstellen, maar in het Waterbeheerplan is ook een aparte paragraaf opgenomen over het gebied Waterweg en daar wordt gesproken over de "ecologische verbinding vanaf de duinen ten noorden van Hoek van Holland tot aan Midden-Delfland". Mevrouw Van Duijn pleit er toch voor om ook in het deel dat over Midden-Delfland gaat, aan te geven dat de groenblauwe slinger verder gaat dan Midden-Delfland. De voorzitter zal bevorderen dat de tekst in die zin wordt aangepast.

Verder zet mevrouw Van Duijn een vraagteken bij de zin, dat Delfland er geen bezwaar tegen heeft dat de gemeenten een bestaande overstortbemaling gebruiken om een deel van de bergingsopgave in te vullen. De voorzitter licht toe dat het bij overstortbemaling in principe gaat om regenwater, al is dat vaak wel vermengd met vuil water. Daarom heeft Delfland er geen bezwaar tegen dat overstortbemalingen worden gebruikt om regenwater naar de Nieuwe Waterweg te leiden, te meer omdat het vervallen van deze mogelijkheid voor de betreffende gemeenten zou leiden tot onmogelijk te behalen bergingsopgaven. Op zichzelf zou Delfland liever niet zien dat er met dat regenwater ook vuil water naar de Nieuwe Waterweg gaat, maar het is aan Rijkswaterstaat om daar maatregelen tegen te nemen. Bovendien is het aan de gemeenten bekend dat er op den duur een einde zal komen aan het mogen lozen van vuil water, zodat zij moeten gaan werken aan een betere scheiding van regenwater en vuil water. De heer Van Dam kan zich hier niet in vinden, niet alleen omdat er hierdoor vuil water in het oppervlaktewater komt, maar ook omdat er omgekeerd regenwater in de riolen gaat. Mevrouw Van Duijn begrijpt dat het op zichzelf om een ongewenste situatie gaat, maar dat Delfland die toelaat omdat anders de waterplannen niet haalbaar zijn.

Gevraagd door mevrouw Van Duijn waarom voorwaarden voor blauwe diensten vastgelegd zouden moeten worden in bestemmingsplan en legger zegt de voorzitter dat, als de blauwe dienst betrekking heeft op berging van regenwater, een planologische verankering nodig is. Voor ande-

¹ De tekstwijzigingen zijn verwerkt in de Nota van Wijziging behorende bij het Waterbeheerplan 2010-2015, kenmerk 716796 (VV van 20 november 2008).

re blauwe diensten geldt dat inderdaad niet. Zij zal kijken naar de formulering van deze zin.

Mevrouw Ter Woorst zou de zin aan het slot van paragraaf 1.3.2 van hoofdstuk 10, waarin wordt gezegd dat Delfland een voorkeur heeft voor het zoeken naar mogelijkheden "tussen het glas" zodat de berging verspreid over het gebied kan worden aangelegd, willen laten luiden als: "Delfland heeft een voorkeur voor het zoeken naar innovatieve en betaalbare mogelijkheden, zoveel mogelijk in lijn met het Nationaal Bestuursakkoord Water". In het NBW staat immers dat de oplossing vooral bij de veroorzaker gezocht moet worden. Zij heeft ook nooit eerder gehoord dat het doel van Delfland zou zijn om bergingen gespreid over het gebied aan te leggen. Mevrouw Burger wijst erop dat dit uit waterhuishoudkundig oogpunt wel de voorkeur verdient, want dan wordt er echt "ter plekke" geborgen en hoeven er ook geen brede aanvoerroutes te worden aangelegd, zoals die wel nodig zijn bij één centrale berging voor een groot gebied. Anderzijds zijn kleine bergingen ter plekke niet altijd mogelijk omdat het water daar nauwelijks kan komen, en bovendien geeft één centrale berging weer minder onderhoudskosten dan een aantal kleine die gespreid zijn over het gebied. Mevrouw Ter Woorst kan zich dit voorstellen, maar de nu in het Waterbeheerplan opgenomen tekst gaat op voorhand al uit van één manier van werken. De voorzitter merkt wel op dat hier alleen een voorkeur wordt uitgesproken, maar zij zal de gemaakte opmerkingen overwegen.

De heer Van Vliet vindt dat in paragraaf 3.1, in de laatste alinea voorafgaand aan het kopje "Het gebied over 10 jaar", oorzaak en gevolg door elkaar zijn gehaald. Volgens hem zijn de plannen voor uitbreiding van natuur- en recreatiegebieden in IODS-kader een gevolg van de aanleg van de A4. Mevrouw Burger zal naar de formulering kijken.

Daarnaast vindt de heer Van Vliet het niet terecht dat in paragraaf 1.3.1 zonder meer wordt gesteld dat de uitstoot van nutriënten door de landbouw een serieus probleem is voor de waterkwaliteit. Inderdaad is het in Midden-Delfland niet mogelijk om aan de KRW-normen voor meststoffen te voldoen, maar dat heeft te maken met het kader dat het landelijke mestbeleid nu eenmaal stelt. De voorzitter zegt een aanpassing van deze tekst toe.

De heer Van Dam wijst erop, in verband met de passage in paragraaf 1.2.1 over het gebruik van oppervlaktewater, dat ook in Midden-Delfland de meeste grondgebonden bedrijven gebruik maken van hemelwateropvang. Verder wordt hier ten onrechte gesteld dat tuinbouwbedrijven die los van de grond telen, dus met substraat werken, in droge zomers gebruik maken van oppervlaktewater. Die bedrijven kunnen dat namelijk niet en maken dan ook gebruik van omgekeerde osmose, waar de provincie juist op termijn van af wil. Als dat doorgaat, zal dat belangrijke negatieve gevolgen hebben, niet alleen voor de betrokken bedrijven, maar ook voor Delfland. Immers, als dan oppervlaktewater moet worden gebruikt, dan zal dat water ook gezuiverd moeten worden, maar het is de vraag waar Delfland dan heen moet met de organische vervuiling en de zouten die uit het water worden gehaald. Mevrouw Burger bestrijdt dat tuinbouwbedrijven die met substraat werken, in droge perioden geen gebruik zouden maken van oppervlaktewater. Verder is omgekeerde osmose beslist geen duurzaam systeem en zij vindt het dan ook begrijpelijk dat de provincie wil dat hiermee gestopt wordt. Overigens is de bedoeling van de tekst in deze paragraaf juist om te signaleren dat hier een probleem ligt, dat op de een of andere manier opgelost moet worden. Zij zal opnieuw naar de tekst kijken.

De heer Van Dam vindt het verder onterecht dat aan het slot van paragraaf 1.3 een uitspraak wordt gedaan over sanering van verspreid liggende glastuinbouw. Delfland heeft daar immers geen enkele rol in. De voorzitter zegt dat met deze zin alleen is bedoeld aan te geven dat er over tien jaar waarschijnlijk een functieverandering zal hebben plaatsgevonden. Op zichzelf kan deze zin zonder bezwaar geschrapt worden.

Aan de heer Van Dam antwoordt mevrouw Burger over de opsomming van de polders waarin de bergingsopgave tot 2015 is gelegen (paragraaf 1.5.1), dat met "Dijkpolder (Maasland)" wordt bedoeld op het Maassluisse deel van deze polder.

Hierna herinnert de heer Van Dam er bij dezelfde paragraaf 1.5.1 aan dat indertijd door de VV is besloten dat de Oranjevuitenpolder geen waterparel wordt. De voorzitter zet uiteen dat de provincie een besluit heeft genomen tot aanwijzing van waterparels, waaronder de Oranjevuitenpolder. Dat is ook een bevoegdheid van de provincie. Vervolgens heeft Delfland besloten om voorlopig geen onderzoek naar de Oranjevuitenpolder te gaan doen, zolang nog niet duidelijk is welke natuurdoelstellingen de provincie voor deze waterparel wil stellen.

Tenslotte vraagt de heer Van Dam zich af of bij de inrichting van waterpleinen (paragraaf 1.5.2) niet ook rekening moet worden gehouden met vervuilde grond. Mevrouw Burger antwoordt dat het de bedoeling is dat zulke pleinen helemaal verhard worden. Er staat wel dat het water weg-

zakt in de bodem, maar daarmee wordt bedoeld op het schoonwaterriool.

4. Notulen vergadering d.d. 28 augustus 2008

Deze notulen worden vastgesteld met één correctie op blz. 1, halverwege: in de zinsnede "het water richting Schipluiden naar de Slinksloot" moet het woord "Slinksloot" vervangen worden door "Keen".

Mevrouw Ter Woorst had graag gezien dat op de sheet over het waterplan Midden-Delfland die als opschrift "Betekenis van water" heeft, nog een derde punt was genoemd, namelijk "Ecologie en landschap".

5. **Actiepuntenlijst:** Geen opmerkingen.

6. Mededelingen en ingekomen stukken

- Op 24 september jl. heeft weer de LOP-synthesetafel plaatsgevonden. De heer Van Dam, mevrouw Ter Woorst en mevrouw Van Kester hebben daaraan deelgenomen.
- Op 8 oktober jl. was er een bijeenkomst met de schouwmeesters van Midden-Delfland en Waterweg. Deze is goed verlopen.
- De schouwmeesters hebben inmiddels een brief ontvangen voor de najaarsschouw van 3 november a.s. Mede naar aanleiding van de vorige vergadering van het afdelingsbestuur heeft het college een brief gezonden aan het Recreatieschap Midden-Delfland over het onderhoud. Binnenkort vindt er ook bestuurlijk overleg met dit schap plaats. De voorzitter zal graag direct na 3 november van de heer Olsthoorn horen, hoe het is gesteld met het onderhoud in de door hem te schouwen gebieden.
- Er wordt hard gewerkt aan de trajectnota MER voor rijksweg A4 Delft-Schiedam.
- De recente nieuwsbrief over de kadverbeteringen Commandeurspolder is met de stukken toegezonden aan de leden.
- De nota van beantwoording en het waterplan Maassluis worden op 4 resp. 11 november 2008 vastgesteld door het college van BenW resp. het college van D&H. De vaststelling van het waterplan door de gemeenteraad is voorzien op 9 december, 2008 en de vaststelling door de VV op 18 december 2008. Op 9 december a.s. start de fotowedstrijd. De finale van deze wedstrijd vindt plaats in februari 2009, waarbij ook de publieksfolder over het waterplan wordt uitgereikt.

7. Begroting 2009

De projectenlijst wordt doorgelopen, waarbij een enkele opmerking wordt gemaakt:

- Keersluis Maassluis: Mevrouw Van Duijn zal graag enige argumentatie krijgen voor dit voorstel, zeker nu deze sluis niet vaak geopend en gesloten zal hoeven te worden. De voorzitter zal ervoor zorgen dat het antwoord in het verslag wordt vermeld.²
- Akkerdijksche polder: De heer Olsthoorn vindt het niet logisch dat deze polder is ingedeeld in de afdeling Midden-Delfland & Waterweg. Deze polder ligt immers aan de andere kant van de Schie. De voorzitter herinnert aan het besluit van een aantal jaren geleden om, o.a. met het oog op het vele overleg met gemeenten over waterplannen, de grenzen van de afdelingen groten-deels te laten samenvallen met die van de gemeenten. Daardoor komen de grenzen van de afdelingen niet meer overal overeen met de polderbegrenzingsen.
- Groenblauwe slinger: De heer Olsthoorn constateert dat in de tekst van de begroting wordt gezegd dat de groenblauwe slinger natuurgebied is. Midden-Delfland, waar de groenblauwe slinger doorheen loopt, is echter geen natuurgebied, maar een agrarisch gebied.
- Project afvalverwerking Haagse regio: De laatste AHR-voortgangsrapportage wordt geagendeerd voor de VV-vergadering van 18 december a.s.

Hierna komen er nog opmerkingen over andere delen van de begroting:

- Mevrouw Van Duijn vindt het jammer dat in de begroting de cijfers over 2007 niet zijn vermeld. Daardoor is het niet meer zo eenvoudig voor VV-leden om een vergelijking met vorige jaren te maken.
- Aan de heer Olsthoorn antwoordt de heer Smit dat de belangrijkste oorzaak voor het stijgen van de begrote uitgaven ligt in het verdubbelen van de dienstverleningsvergoeding die Delfland betaalt voor de AWZI Harnaschpolder. Verder is een aantal ABC-werken afgerond en daarom zijn nu in de begroting de kapitaallasten van die werken opgenomen.

² Het plan om de deuren van de Keersluis Maassluis voortaan automatisch te openen en te sluiten maakt geen deel uit van het TA-project. Op dit moment is alleen een voorbereidingskrediet beschikbaar gesteld en eind 2009 worden een krediet en een investeringsplan aangevraagd. In dat verband zal aandacht worden gegeven aan nut en noodzaak van deze automatisering.

- Aansluitend merkt mevrouw Van Duijn op dat in de afgelopen jaren, toen vele plannen werden gemaakt en uitgevoerd, op bestuurlijk niveau eigenlijk nooit de vraag aan de orde is gekomen of Delfland dit alles financieel wel aan kon. De heer Zonne wijst erop dat er indertijd wel haast moest worden gemaakt omdat het hele watersysteem niet meer adequaat was, met als gevolg een voortdurende ernstige wateroverlast. Hij vindt het dan ook begrijpelijk dat in die tijd de aandacht niet zozeer uitging naar de financiële kant, maar vooral naar het maken en uitvoeren van plannen om het systeem te verbeteren. Het is alleen maar te prijzen dat Delfland toen voortvarend te werk is gegaan. Inmiddels werkt dit alles door in verhogingen van de tarieven, maar anderzijds kan niet gesteld worden dat die echt niet meer betaald kunnen worden door de ingelanden.
- Ook de heer Van Dam heeft in de afgelopen jaren gemerkt dat er weinig aandacht was voor kostenramingen en overschrijdingen bij lopende projecten. Hij is dan ook blij dat de nieuwe directeur de VV-leden daar bewuster van heeft gemaakt. In de komende jaren zal Delfland veel zuiniger met het geld moeten omgaan, en zullen er bij projecten zeker geen "gouden knoppen" meer aangebracht kunnen worden. De heer Zonne vindt dat overdreven en ook mevrouw Ter Woorst is het niet eens met deze uitspraak over "gouden knoppen".

8. Groenblauwe diensten: Evaluatie, conclusies en vervolg Beheerplan natuurvriendelijke oevers Midden-Delfland

Mevrouw Hangelbroek verzorgt hierover een presentatie:

- In het kader van de Reconstructie zijn 50 km natuurvriendelijke oevers aangelegd, waarvan 32 km grenzend aan grond van agrariërs. Op een later moment zijn die oevers in eigendom aan Delfland overgedragen. Er is toen besloten om 4 km bij wijze van experiment door agrariërs te laten onderhouden, 12 km door agrariërs te laten afrasteren en de rest van de oevers te laten onderhouden door een aannemer of Delfland zelf. Er is toen ook een beheerplan vastgesteld, met een looptijd van drie jaar: 2005 t/m 2007.
- Hoofddoelen van de aanleg van natuurvriendelijke oevers zijn: mede vormgeven van de ecologische hoofdstructuur door ecologische doelstellingen, en tegengaan oeverafkalving. Nevendoelen zijn: bijdrage aan belevingswaarde van het gebied, aan Vitaal Midden-Delfland en aan een grotere organisatorische doelmatigheid en efficiëntie.
- De conclusies voor de ecologische doelstellingen: ondanks de dominantie van riet voldoet circa 50% van de oevers aan het beoogde streefbeeld (dat overigens niet zo ambitieus was), de ontwikkeling van negatieve soorten (zoals akkerdistel of jacobskruiskruid) is minimaal en het ecologisch potentieel van natuurvriendelijke oevers is veel groter dan vroeger werd gedacht. Hier is nog veel winst te behalen. Overigens wordt hier door Delfland al sinds enige jaren op ingespeeld. Verder is op circa 75% van de oevers oeverafkalving tegengegaan, mede dankzij het plaatsen van onderwaterbeschoeiingen.
- Voor de belevingswaarde is de conclusie, dat rietvegetatie wel bijdraagt aan het fixeren van de oever, maar uit recreatief oogpunt en voor het open houden van het landelijk gebied minder gewenst is.
- De bijdrage aan Vitaal Midden-Delfland is slechts bescheiden: het agrarisch inkomen is hierdoor met € 1600 tot € 4000 gestegen. Het gaat hier wel om relatief goedbetaalde arbeid, waarmee Delfland uitkomt boven de Europese normen die in de nationale catalogus groenblauwe diensten zijn vermeld. Overigens is in die catalogus het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, zoals dat in Delfland plaatsvindt, niet zo helder beschreven. De bedoeling is om in de komende tijd te bereiken dat deze soort onderhoud goed wordt beschreven in de catalogus en dat Delfland na afloop van de huidige contracten voortaan lagere prijzen voor het onderhoud door agrariërs betaalt, waarmee ook dichter wordt gekomen bij de prijs die aannemers in rekening brengen. In totaal betaalt Delfland nu jaarlijks circa € 90.000 aan agrariërs.
- Conclusies voor organisatorische doelmatigheid: taakverdeling tussen aannemers en agrariërs is voor verbetering vatbaar, vergoedingen aan de agrariërs sterker differentiëren, herformuleren van doelen en streefbeelden in verband met toekomstige functies van natuurvriendelijke oevers, en meer aandacht voor monitoring, communicatie en handhaving.
- De betrokken agrariërs hebben als positieve punten naar voren gebracht: enthousiasme voor het onderhoud aan rasters en oevers, tevredenheid over de (lokale) aannemer die onderhoudswerkzaamheden uitvoert, en tevredenheid over de onderhoudsbepalingen en de vergoedingen. Als minder positieve punten zijn genoemd: dominantie van riet en verruiging van oevers, en het soms "onzichtbaar zijn" van Delfland waar het gaat om handhaving en communicatie.
- Vervolgstappen die Delfland moet zetten: aanpassen catalogus groenblauwe diensten, aanpassen overeenkomsten met agrariërs, en herzien van streefbeelden, ecologische doelstellingen en onderhoudsbepalingen, ook in relatie met de nieuwe inrichtingscriteria voor watergangen.

Mevrouw Van Duijn vraagt zich af of rietvegetatie, bijvoorbeeld rietkragen waar rietzangers in zitten, wel zo ongewenst is uit recreatief oogpunt. De voorzitter stelt daartegenover dat rietkra-

gen het vaak voor mensen onmogelijk maken om het open landschap te zien, bijvoorbeeld als ze op een bankje zitten. Aan de LOP-synthesetafel heeft zij dan ook al eens de suggestie gedaan om een soort welstandscommissie in te stellen, waarmee kan worden gesproken over de meest gewenste inrichting van natuurvriendelijke oevers uit een oogpunt van ruimtelijke kwaliteit. Op sommige plaatsen zal rietvegetatie bijdragen aan de ruimtelijke kwaliteit, op andere weer niet. Van boeren komt nogal eens de opmerking dat ze door al het riet het vee niet meer kunnen zien en ook kanoërs vinden riet vaak niet leuk, maar vogelaars stellen juist weer veel prijs op riet. Aansluitend wijst de heer Van Vliet erop dat van oudsher de kenmerken van Midden-Delfland zijn: vochtige weilanden en een open landschap. Als er echter niet meer gemaaid wordt, dan komen er al snel elzen op aan de oevers en ontstaat er op den duur een elzenbos, waardoor de openheid van het landschap wordt aangetast. Het is voor hem zeer de vraag of dat wel gewenst is.

De voorzitter tekent bij het onderhoud door agrariërs nog aan, dat bij de vernieuwing van contracten ook zal worden nagegaan of de afrastering de komende jaren gehandhaafd moet blijven. De heer Olsthoorn denkt dat het verwijderen van de afrastering alleen mogelijk is op die plekken waar rietvegetatie aanwezig is. Als dat ook bij de andere oevers wordt gedaan, kan de ecologische doelstelling volgens hem wel vergeten worden.

Mevrouw Ter Woorst wijst er in dit verband op dat de Europese normen geen vrijblijvende normen zijn, maar een richtlijn van de Europese Commissie. Zij ziet daardoor het risico dat de betrokken agrariërs geld aan Delfland zullen moeten terugbetalen. Dat kan worden omzeild door het onderhoud te gaan aanbesteden, maar dat geeft wel weer erg veel rompslomp, terwijl de omvang van het onderhoud maar bescheiden is. Mevrouw Hangelbroek antwoordt dat de organisatie zich dit risico inmiddels realiseert en er de nodige aandacht aan geeft. Ook dit punt wordt ingebracht in de vormgeving van de FES-proeftuin Midden-Delfland. Zo is het misschien mogelijk om te gaan werken met een soort intermediair die al het onderhoud op zich neemt en dat vervolgens weer verdeelt. De voorzitter zegt aanvullend dat de heer Van der Burg en zijzelf binnenkort met LTO en de vereniging Vockestaert overleg zullen voeren over het kader waarbinnen Delfland in de toekomst groenblauwe diensten wil inkopen.

De heer Doelman pleit ervoor dat, als het onderhoud door een aannemer wordt gedaan, dit een aannemer is die ter plaatse goed bekend is en overleg pleegt met de eigenaren over het best mogelijke moment voor het onderhoud.

Mevrouw Ter Woorst vraagt of het "onzichtbaar zijn" van Delfland bij handhaving en communicatie ook te maken heeft met niet-gevulde vacatures. Handhaving wordt kennelijk door de agrariërs van belang geacht, zeker door degenen die het onderhoud op een goede manier willen uitvoeren. Mevrouw Hangelbroek bevestigt dat vacatures een rol hebben gespeeld, o.a. bij handhaving, waar bijna een jaar lang een vacature niet vervuld kon worden. Inmiddels is de organisatie echter weer volledig op sterkte.

De heer Van Vliet vraagt om bij het inrichten van natuurvriendelijke oevers ook aandacht te geven aan het belang van schuilplaatsen voor wild, zoals vossen.

Mevrouw Van Duijn kan zich voorstellen dat schouwmeesters bij de schouw ook nagaan hoe het er met de natuurvriendelijke oevers voor staat, maar de voorzitter zegt dat dit niet de bedoeling is. Delfland heeft een aparte sector Operationeel Waterbeheer, die dit werk doet.

Tenslotte vraagt mevrouw Van Duijn hoe het gaat met andere groenblauwe diensten dan het onderhoud van natuurvriendelijke oevers. De voorzitter heeft al opgemerkt dat er binnenkort overleg plaatsvindt over een kader voor het inkopen van groenblauwe diensten. Daarbij gaat het om bijvoorbeeld waterberging op het land. In de FES-proeftuin is er ruimte om daarvoor een pilot op te zetten, als dat wenselijk wordt gevonden.

9. Vaststellen wateropgave en voorkeursmaatregelen Schiedam

De heer van Dam constateert dat er op veel plaatsen problemen zijn met riooloverstorten, dat veel gemalen onvoldoende capaciteit hebben en dat er veel te kleine duikers zijn. Gaat het om achterstallig onderhoud of is het hele systeem ontoereikend? Welke afspraken zijn hierover met Schiedam gemaakt in het kader van de herpoldering? De voorzitter antwoordt dat er bij een herpoldering altijd afspraken worden gemaakt over achterstallig onderhoud, maar dan wordt wel uitgegaan van de indertijd geldende eisen. Bij het bepalen van de wateropgave wordt uitgegaan van de eisen zoals die in het Nationaal Bestuursakkoord Water zijn opgenomen. Op basis daarvan is tot de conclusie gekomen dat de afvoer- en bergingscapaciteit onvoldoende zijn en is ook aangegeven waarom dat het geval is. Het heeft veel tijd en werk gekost om gegevens hierover

op tafel te krijgen, ook al omdat Schiedam alles dat met water te maken heeft, had overdragen aan het nutsbedrijf ONS.

De heer Van Dam zal graag concreet horen of het uitsluitend te maken heeft met de scherpere eisen die nu gehanteerd worden, dan wel of het ook te maken heeft met gebrek aan inzicht in de situatie toen de afspraken in het kader van de herpoldering werden gemaakt. De voorzitter zal proberen het antwoord hierop in het verslag te laten opnemen.³

Verder herinnert de heer Van Dam aan zijn al geuite zorg over de riooloverstorten. Ook de heer Olsthoorn kan zich niet aan de indruk onttrekken dat het watersysteem in met name Schiedam-Oost en -West niet deugt. Daar moet immers al het hemelwater via de rioolgemalen weggewerkt worden en dat is een structureel verkeerde situatie. De voorzitter wijst erop dat op dat vlak de nodige maatregelen zijn opgenomen in het afvalwaterakkoord dat o.a. met Schiedam is gesloten. Dat neemt niet weg dat er inderdaad nog een grote opgave in de stedelijke polders ligt. Veel méér kan zij hierover nu niet zeggen, maar zij weet wel dat er in Schiedam bij de herpoldering met dezelfde systematiek is gewerkt als eerder in o.a. Vlaardingen. Er is al een overeenkomst met Schiedam gesloten over de voorwaarden waarop delen van de gemeente herpolderd worden. De heer Olsthoorn, daarin bijgevalen door de heer Van Vliet, blijft toch met een ongemakkelijk gevoel over dit voorstel zitten.

Mevrouw Van Kester vraagt waar TEWOR voor staat (blz. 2 van bijlage II). De voorzitter weet niet precies wat deze afkorting betekent, maar het heeft te maken met de effecten van de overstorten op de waterkwaliteit.

Hierna ontstaat nog enige discussie over de vraag of het afdelingsbestuur, gezien de nu gerezen zorgen, wel positief aan de VV kan adviseren over de voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen. Daarbij wordt vastgesteld dat de zorgen zich richten op de vraag hoe de wateropgave is ontstaan en dat er op zichzelf geen zorgen leven over de omvang van deze opgave en de voorgestelde voorkeursmaatregelen. Daarnaast wordt vastgesteld dat er in het VV-stuk alleen een kostenindicatie voor de eerstefase basismaatregelen wordt gegeven voor de Rotterdamse polders Schieveen en Oost-Abtspolder, dus niet voor Schiedamse polders.

Met het oog hierop adviseert het afdelingsbestuur positief over het ontwerpbesluit, maar wel met het voorstel om punt 2 te laten luiden als "De investering in de polders Schieveen en Oost-Abtspolder ten laste te laten komen enz."⁴

10. Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Aan mevrouw Van Duijn antwoordt de voorzitter dat met deze verklaring de ambitie wordt vastgelegd om het gebied open te houden als een traditioneel Nederlands polderlandschap, waarin de landbouw vitaal kan zijn en ook recreatiedoeleinden worden gediend. Inderdaad wordt op blz. 3 van de ambitieverklaring gesproken over het aanwijzen van een manager en het toewijzen van projectmiddelen, maar dat is niet of nauwelijks van belang voor Delfland, omdat Delfland vooral in natura gaat bijdragen, net zoals het dat indertijd bij het IOPW heeft gedaan. Andere partijen hechten sterk aan meedoen van Delfland en doen dat met het oog op het bestuurlijke elan dat van de kant van Delfland wordt verwacht, dus niet in de verwachting dat het hoogheemraadschap wel een forse financiële bijdrage zal leveren.

Mevrouw Van Duijn acht bestuurlijke samenhang van groot belang en vindt het ook belangrijk dat er een orgaan komt dat een bepaalde richting aangeeft, maar anderzijds is er al veel bestuurlijke drukte in het open gebied van Midden-Delfland, waar naast gemeenten en de provincie ook nog een recreatieschap opereert. De voorzitter zegt dat in de Hof van Delflandraad zeker zal worden gesproken over een goede manier van financiering van de recreatieactiviteiten en over een betrokkenheid daarbij van alle gemeenten die de verklaring hebben ondertekend.

De heer Van Dam stelt vast dat de Hof van Delfland een veel groter gebied beslaat dan het gebied waarvoor de Reconstructiewet gold. Daarmee worden ook gemeenten als Westland en Rotterdam, die nooit iets te maken hebben gehad met het reconstructiegebied, erbij betrokken. Het bijgevoegde kaartje vindt hij onvoldoende. Zo blijkt er niet uit wat er in de Bonnenpolder wordt gedaan met compostering en een baggerdepot, en zo'n depot is voor het gebied wel van levensbelang. De voorzitter heeft begrepen dat de Bonnenpolder buiten het plangebied Hof van Delfland valt. In het Urgentieprogramma Randstad is de omgrenzing van dit plangebied vastgelegd. Zij neemt echter aan dat de Bonnenpolder alsnog aan het plangebied kan worden toegevoegd, als daar genoeg animo voor is. De heer Van Dam gaat het er vooral om dat de ambities die voor een bepaald gebied worden gevormd, niet in strijd komen met al vastgelegde bestemmingen in

³ Ten tijde van het opmaken van dit verslag was het antwoord nog niet beschikbaar. De leden zullen het antwoord alsnog ontvangen.

⁴ Zie herziene versie van het VV-voorstel *Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam*.

dat gebied.

De heer Van Vliet staat op zichzelf achter een constructie waardoor zoveel mogelijk mensen met elkaar kunnen communiceren. Er zijn echter ook lastige punten, zoals de vraag wat de inrichting van het landschap zou moeten zijn. De voorzitter denkt dat vooral ingezet zou moeten worden op het ontstaan van een netwerk van ambtelijke medewerkers, net zoals dat er is bij het Waterkader Haaglanden en ook bij het Bestuurlijk Overleg KRW Delfland. Daardoor wordt het een gezamenlijke verantwoordelijkheid, dat ieder zijn eigen taak goed uitvoert.

Mevrouw Ter Woorst staat positief tegenover de ambitieverklaring. Zij ziet Midden-Delfland als een belangrijk gebied voor het hoogheemraadschap, omdat juist daar kansen liggen op het gebied van waterkwaliteit en waterkwantiteit. De heer Van Dam moet nog zien hoe het zal gaan lopen. Hij herinnert eraan dat de kleine gemeente Midden-Delfland de afgelopen jaren al veel heeft geïnvesteerd in de Midden-Delflandvisie. Omliggende gemeenten willen daar graag over meepraten, maar als het gaat om een financiële bijdrage van die kant, blijft het stil. Mevrouw Ter Woorst wijst erop dat met de ambitieverklaring nu de betrokkenheid van alle partijen wordt vastgelegd.

Ook mevrouw Van Duijn wil zich positief opstellen ten opzichte van de ambitieverklaring, waarbij zij ervan uitgaat dat de VV zich actief zal laten informeren over de verdere ontwikkelingen.

11. Rondvraag

- Mevrouw Van Duijn heeft op de LOP-bijeenkomsten steeds gemerkt, dat er grote behoefte is aan recreatiewater. Ook ziet zij dat er allerlei "wilde plannen" worden gelanceerd om in die behoefte te voorzien. Neemt Delfland daarover een positie in? De voorzitter bevestigt dat. Die positie is dat Delfland verantwoordelijk is voor een goede werking van het aanwezige watersysteem en alleen maar streeft naar uitbreiding van dit systeem als dat nodig is voor de bergings- en de afvoercapaciteit. Met het oog hierop zijn een aantal suggesties om ten behoeve van de recreatie meer boezemkanalen te graven, alweer van tafel verdwenen. Overigens denkt zij wel dat Delfland bereid moet zijn om, als er toch meer water komt, het beheer daarvan op zich te nemen. Aanvullend wijst de heer Zonne erop dat Delfland in principe alleen ervoor zorgt dat kwaliteit en kwantiteit van het watersysteem zodanig zijn, dat de bestaande functies in het gebied optimaal kunnen worden uitgeoefend. Mocht er behoefte zijn aan meer recreatiewater, dan moeten daarvoor bestemmingen worden gewijzigd en dat is primair een zaak van gemeenten en de provincie, niet van Delfland.

Mevrouw Ter Woorst vraagt, hierop aansluitend, om het LOP te zijner tijd ook ter bespreking aan de VV voor te leggen. Dit ontwikkelingsplan kan immers vergaande consequenties hebben voor Delfland, zeker op het punt van onderhoud en beheer. De voorzitter zal deze vraag opnemen in het overdrachtsdossier voor het nieuwe bestuur.

- Mevrouw Ter Woorst constateert dat het afdelingsbestuur vandaag voor het laatst bijeen is geweest, nu het onder de werking van de nieuwe waterschapswetgeving per eind december 2008 moet worden opgeheven. Het bestuur heeft, optredend als oog en oor van het gebied, de afgelopen jaren enige belangrijke zaken weten te realiseren, zoals het beheerplan natuurvriendelijke oevers en een andere aanpak van de kadeverbetering Commandeurspolder dan aanvankelijk in de bedoeling lag. Gezien de bijzondere functie van het gebied van de afdeling en de grote waarde van een gebiedsgerichte benadering waarin de verschillende watertaken worden geïntegreerd, pleit zij voor een opvolging van het huidige afdelingsbestuur, eventueel in de vorm van een gebiedscommissie. Het afdelingsbestuur steunt mevrouw Ter Woorst hierin.

Desgevraagd door mevrouw Van Duijn zegt de voorzitter dat zij in haar rol als dagelijks bestuurder altijd veel heeft gehad aan de inbreng vanuit het afdelingsbestuur. Van belang daarbij is ook dat het bij Midden-Delfland & Waterweg gaat om een specifiek gebied, met een heel andere samenhang en heel andere opgaven dan bijvoorbeeld in Haagland of Westland. Anderzijds is het ook van belang dat er in de nieuwe bestuursperiode, waarin het aantal VV-leden teruggaat naar 30 en er met fracties wordt gewerkt, zo weinig mogelijk vaste commissies zijn.

- Hierna dankt de voorzitter de heer Olsthoorn voor diens jarenlange inbreng in de vergaderingen van het afdelingsbestuur en biedt zij hem een boek aan. De heer Olsthoorn dankt het bestuur hiervoor. Hij heeft altijd met veel plezier zijn rol als adviseur vervuld.
(Applaus)

- Vervolgens herinnert de heer Doelman aan de opheffing van de afzonderlijke polderbesturen, op 1 januari 1977. Toen al leefde de vrees dat hierdoor de afstand tussen de ingelanden en het centrale bestuur in Delft veel te groot zou worden, en daarom zijn toen eerst zeven districtsbe-

sturen ingesteld, die later zijn vervangen door de huidige vier afdelingsbesturen. Die besturen hebben altijd goed gefunctioneerd. Daarom stelt hij zich voor om volgende week in de commissie Bestuur en Organisatie ervoor te pleiten in ieder geval een gebiedscommissie voor Midden-Delfland in te stellen.

Hierna dankt hij de voorzitter en de overige aanwezigen voor de plezierige samenwerking gedurende de afgelopen jaren. De voorzitter wenst hij tenslotte veel genoeg toe als "gewoon" VV-lid, dat zij met ingang van begin januari zal zijn. (Applaus)

- Mevrouw Ter Woorst biedt, onder applaus van de aanwezigen, een waterkan aan de voorzitter aan, om de dank van het afdelingsbestuur te onderstrepen. Hierna citeert zij het gedicht "Midden-Delfland" van Tineke van Gils:

Van Krabbeplas tot Woudsepolder,
van Mandjeska' tot Boonervliet,
het wintervoer ligt hier op zolder,
de kikker huist hier in het riet.
Dit grazige land met zijn greppen en vlieten
en kreekruigen waar boerderijen staan,
met trekkades waar de panden liepen
en kwakels om over het water te gaan,
waar de wind vrij waait uit alle streken,
het geluid tot aan de einder draagt,
waar de mist in de avond als een deken
het water ontstijgt en het vee vervaagt.
Weids is dit land met zijn vaarten en tochten
waar wilgen geknot langs de panden staan;
voortdurend wordt hier met het water gevochten -
laat dit land niet ten onder gaan.

Want - dit is het land tussen kassen en steden,
de gastvrije grond waar verleden en heden
langs Gaag en Schie elkaar ontmoeten,
waar stad en land elkaar begroeten.
Sta op uit de veren
er is heel wat te doen,
nóg rust hier de hemel
op een bedje van groen.

12. Sluiting: 12.50 uur.

Aldus vastgesteld op 3 december 2008.

de Secretaris,

mevr. M.A.K. van Steenberg-Hagen

de Voorzitter,

mevr. dr.ir. M.P.M. Ruijgh-van der Ploeg

ACTIEPUNTENLIJST AFDELING MIDDEN-DELFLAND EN WATERWEG

30 oktober 2008

NR	AFSPRAAK	ACTIE	GEREED
	Vergadering 15 februari 2007		
636	<i>Status parkeerplaatsen Noordijk Maassluis</i> Nagegaan zal worden of de parkeerplaatsen ten behoeve van Delfland in de buurt van het gemeenlandshuis te Maassluis weer beschikbaar kunnen worden gesteld voor het publiek.	Via secretaris	Zie voetnoot (1) in het verslag van de afdelingsvergadering van 28 augustus 2008. ✓
	Vergadering 17 januari 2008 en 28 augustus 2008		
637	3. <i>Agendering Proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten</i> Delfland zal eerst heel goed moet weten wat het wil met de blauwe diensten. Er kan worden gedacht aan een pilot in de Duifpolder. Afgesproken wordt om in oktober de proeftuin Waterkader Haaglanden voor blauwe diensten in het afdelingsbestuur te bespreken. Zo mogelijk wordt dit geagendeerd voor de extra vergadering van 28 augustus 2008. Anders wordt dit onderwerp voor de reguliere vergadering van 30 oktober geagendeerd. Op verzoek van de leden van het afdelingsbestuur zal de evaluatie nvo's onderdeel uitmaken van de voor 30 oktober 2008 over dit onderwerp aan te leveren notitie.	H. Hangelbroek	Stand van zaken gegeven in afdelingsvergadering 28 augustus 2008. Geagendeerd voor de afdelingsvergadering van 30 oktober 2008. Agendapunt 8 ✓
	Vergadering 22 mei 2008 / 28 augustus 2008		
638	3. <i>Waterlopen in de Zouteveense polder (n.a.v. verslag vergadering d.d. 17 januari 2008):</i> De heer <u>Doelman</u> hoort nog steeds klachten over de slechte aanvoer van water naar het gemaal in de Zouteveense en Holierhoekse Polder. De waterstand langs de hoofdwatergang is nu wel in orde, maar in een groot deel van de polder staat het water te laag. Langs de Zouteveenseweg komt een hoger peilvak; het water richting Schipluiden moet dan helemaal om lopen naar de Slinksloot. Dát geeft de problemen.	C. Pater	z.s.m.
	4. <i>De voorzitter zal blijvende aandacht geven aan informatieverstrekking rond de projecten:</i> - Reconstructiecommissie Midden-Delfland - Bestuursovereenkomst Rijksweg A4 Delft – Schiedam - Kadeverbeteringsprojecten (o.a. Commandeurskade) - Waterplannen	Voorzitter	p.m.
639	5b <i>Beheerplannen recreatiegebieden Midden-Delfland:</i> Delfland zal zich strikter moeten opstellen ten opzichte van		Brief d.d. 14 augustus

	.	het recreatieschap en duidelijk maken dat de zaken in het najaar van 2008 op orde moeten zijn. Zo nodig zal Delfland hierover nog schriftelijk contact met het recreatieschap opnemen.		2008, kenmerk 707528, verzonden. Leden afdelingsbestuur hebben via de mail een afschrift ontvangen. ✓
Vergadering 28 augustus 2008				
755	6.	<p><i>N.a.v. notulen vergadering 25 oktober 2007 (Begroting 2008 en meerjarenraming):</i></p> <p><i>Kosten ecologisch onderhoud:</i> Intern wordt nagegaan of een overzicht kan worden gegeven waaruit blijkt hoeveel geld Delfland uitgeeft ten behoeve van natuur en landschap, en hoeveel voor de waterbeheersing. De wnd. voorzitter (Aad Wiegman) is bereid om de organisatie te verzoeken een globaal overzicht op te stellen, maar niet als dat veel tijd (en dus geld) van de organisatie zou vragen.</p> <p>In de cie. FIN d.d. 19.08.08 is toegezegd binnen de organisatie na te gaan of het misschien toch mogelijk is om althans een indicatie van de onderhoudskosten op tafel te krijgen. Ook voor de KRW-maatregelen is dat van belang. Verder zal worden nagegaan of de Unie misschien over cijfers op dit punt beschikt.</p>	Leo van Asperen	Antwoord is opgenomen in concept verslag van de commissie Financiën d.d. 23 september 2008 (agendapunt 02). ✓

13.10.2008/MvS

Hoogheemraadschap van Delfland

Beleidsbegroting 2009

Begroting 2009

Colofon

Delft, oktober 2008

Begroting 2009

Samenstelling

Hoogheemraadschap van Delfland

Foto omslag

Den Haag Ypenburg

Manon Eekhout

www.hhdelfland.nl

Hoogheemraadschap van Delfland

Phoenixstraat 32

Postbus 3061

2601 DB DELFT

tel: 015-2608108

VOORWOORD

Delfland verandert

Dat uit zich op vele manieren. Na jaren van plannen maken, zijn veel projecten in de uitvoeringsfase terechtgekomen of gerealiseerd. Er is veel werk verzet om Delfland ook in de komende jaren droog, veilig en schoon te houden. Dat is hard nodig, gezien de dalende bodem, het veranderende klimaat en het dichtbevolkte en dichtbebouwde gebied. Bovendien moeten we voldoen aan wettelijke normen en kaders. En die zijn er niet voor niets!

De meerjarenbegroting is een eerste succesvolle stap in de ontwikkeling naar een systeem van concrete, tijdige planning en beheersbaarheid. Door de nieuwe Waterschapswet die vanaf 1 januari 2009 in werking treedt, wijzigt de planning & controlcyclus. De voorbereidingen daarvoor zijn in volle gang.

Ook het meerjarenperspectief verandert. Delfland ontwikkelt zich van een eeuwenoude beheerorganisatie naar een jonge investeringsonderneming. Intern portfoliomanagement en externe samenwerking met heel veel partners zijn daarbij noodzakelijk. Deze groei dient beheersbaar te zijn en te blijven. Dat is een hele opgave. Alle projecten moeten per jaarschijf helder in beeld worden gebracht. Dit jaar is hard gewerkt om dat voor 2009 tot op detailniveau uit te werken. Daar gaat Delfland op sturen.

Veel meer dan in het verleden moet Delfland prioriteiten stellen. Bijvoorbeeld in het Waterbeheerplan 2010 – 2015. Tot en met 2015 zijn op hoofdlijnen prioriteiten gesteld en wordt het jaarlijks investeringsvolume op een maximum van 95 miljoen euro vastgesteld. Aan de hand van het Waterbeheerplan 2010 - 2015 worden de jaarschijven 2010 en volgende jaren verder in detail uitgewerkt.

Ten slotte moet de bedrijfsvoering veranderen om te voldoen aan de eisen die bij onze maatschappelijke verantwoordelijkheid horen. Delfland realiseert zich dat de hoge en stijgende kosten die het beheer van ons watersysteem en de zuivering van afvalwater met zich meebrengen, uitstekend moeten worden beheerd. Zodat de lasten op een open en transparante wijze kunnen worden verantwoord.

De dijkgraaf,

Michiel van Haersma Buma

De belangrijkste kengetallen van deze begroting zijn:

	Rekening 2007	Begroting 2008 (oorspr.)	Begroting 2009
Exploitatiekosten (mln. euro's)	175,7	185,6	231,8
<i>Watersysteembeheer</i>			81,8
<i>Zuiveringsbeheer</i>			150,0
Exploitatieopbrengsten	179,6	178,5	194,0
<i>Watersysteembeheer</i>			76,8
<i>Zuiveringsbeheer</i>			117,2
Exploitatiesaldo	3,9	- 7,1	- 37,8
<i>Watersysteembeheer</i>			- 5,0
<i>Zuiveringsbeheer</i>			- 32,8
Personeelsformatie (fte)	522,5	530,5	558,6
Investeringsuitgaven (mln. euro's)	169,2	89,9	94,1

INHOUDSOPGAVE

Leeswijzer	7
1. Programmaplan	9
A: Planvorming	11
B: Aanleg en onderhoud waterkeringen	14
C: Inrichting en onderhoud watersystemen	16
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	18
E: Vergunningverlening en handhaving keur	22
F: Beheersing van lozingen	26
G: Heffing en invordering	30
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	31
I: Bedrijfsvoering	33
J: Belastingopbrengsten	35
2. Paragrafen	37
2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen	39
2.2 Uitgangspunten en normen	40
2.3 Incidentele baten en lasten	43
2.4 Kostentoerekening	44
2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen	45
2.6 Waterschapsbelastingen	46
2.7 Weerstandsvermogen	50
2.8 Financiering	52
2.9 Verbonden partijen	54
2.10 Bedrijfsvoering	56
2.11 EMU-saldo	61
3. Begroting naar programma's en kostendragers (voor doorbel. bedrijfsvoering)	63
4. Begroting naar programma's en kostendragers (na doorbel. bedrijfsvoering)	67
5. Begroting naar kosten- en opbrengstensoorten	71
6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten	75
7. Berekening tarieven 2009	79

LEESWIJZER

Als gevolg van de nieuwe Waterschapswet is de begroting onderverdeeld in twee delen:

- Het programmaplan en de paragrafen bij de begroting;
- De exploitatiebegrotingen naar programma's, naar kostendragers en naar kosten- en opbrengstesoorten.

In hoofdstuk 1 worden alle programma's beschreven. Hier worden de doelstellingen voor 2009 beschreven en de maatregelen die worden genomen om deze doelstellingen te bereiken. Daarnaast worden de risico's per programma beschreven. Als gevolg van de invoering van het Waterschapsbesluit dient de meerjarenraming en de begroting vanaf 2009 te bestaan uit programmaplannen. De indeling van deze begroting is daarop aangepast. Deze indeling is vrijwel gelijk aan de indeling van de beleidsvelden.

In de paragrafen in hoofdstuk 2 worden de uitgangspunten, de hoofdlijnen van het beleid met betrekking tot relevante beheersmatige aspecten, alsmede financiële gevolgen van dat beleid beschreven.

In de eerste paragraaf komen de ontwikkelingen sinds het vorige begrotingsjaar aan de orde. Hier wordt voornamelijk ingegaan op de internationale en nationale ontwikkelingen, beleidsvoornemens en actualiteiten die van belang zijn voor de besluitvorming over het beleid dat in de begroting is verantwoord.

De tweede paragraaf besteedt aandacht aan het gehanteerde salarisspeil, autonome loonkostenontwikkeling en overige uitgangspunten en normen.

Omdat incidentele baten en lasten kunnen leiden tot minder inzicht in het reguliere, meerjarige beeld van baten en lasten en dus van de netto kosten, worden deze apart in de derde paragraaf vermeld.

In het kader van transparantie wordt de gehanteerde kostentoe rekeningssystematiek in paragraaf vier beschreven.

De toevoegingen en onttrekkingen in het komende begrotingsjaar van de overige vermogensbestanddelen, zoals de overige bestemmingsreserves en de voorzieningen, worden behandeld in paragraaf vijf.

In de paragrafen zes en zeven wordt aandacht besteed aan de waterschapsbelastingen en het weerstandsvermogen.

Als gevolg van de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) zijn de waterschappen verplicht een financieringsparagraaf in de begroting op te nemen. Deze is opgenomen in paragraaf acht.

Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren. Per partij wordt in paragraaf negen beschreven wat het financiële en het bestuurlijke belang is voor het waterschap.

In paragraaf tien komt de bedrijfsvoering aan de orde. Hier wordt met name ingegaan op de ondersteunende taken van het waterschap en de benodigde formatie-omvang voor het komende begrotingsjaar.

Tenslotte is in de laatste paragraaf een overzicht van het EMU-saldo opgenomen.

1. Programmaplan

1. PROGRAMMAPLAN

A: Planvorming

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de planvorming, zoals Waterbeheerplan, Beheerplan waterkeringen, Thema- en gebiedsgerichte plannen en Plannen van derden. Het programma wordt in vier onderdelen verdeeld, te weten kennisontwikkeling en innovatie, beleidsontwikkeling, instrumenten en cyclische processen.

1. Kennisontwikkeling en innovatie

Doelstelling:

In 2009 staat het op orde brengen en houden van de kennisbasis over het watersysteem van Delfland ten behoeve van beleid, beheer en advisering derden centraal. Ten behoeve van advisering en calamiteiten wordt de kennis van het boezemsysteem vergroot.

Maatregelen:

In een aantal 'proeftuinen' worden in Haaglanden effectievere vormen van waterberging onderzocht. Deze onderzoeken leveren kennis op over het proces en de inhoud om dergelijke waterbergingen te kunnen realiseren. De bergingen zullen uiteindelijk ook daadwerkelijk worden gerealiseerd door subsidies uit bijvoorbeeld het onderzoeksprogramma Kennis voor Klimaat. Voor alternatieve en innoverende waterbergingstechnieken zal een adviesloket worden geopend alsmede een systematiek voor de afweging van innovatieve technieken en de juridische borging ervan.

In het gebied van Delfland zijn een aantal kaden gevoelig voor droogte. Deze kaden worden vaak "veenkaden" genoemd. Voor een goed beheer en onderhoud van deze droogtegevoelige kaden is meer kennis nodig over hoe deze waterkeringen reageren op langdurige droogte. In het kader van de klimaatadaptatie wordt door Delfland aan dergelijke onderzoeken naar droogtegevoelige kaden meegewerkt. Om dijken te versterken worden ze vaak verbreed. Er zijn technieken in ontwikkeling om zonder dijkverbreding dijken te versterken. Onderzocht wordt of een pilot met één van deze technieken mogelijk is.

Delfland start in 2009 het onderzoeksprogramma Kaderrichtlijn Water (KRW) en neemt, in het kader van het Innovatie- en Synergieprogramma KRW, deel aan twee onderzoeksprojecten. In watergebiedstudies start Delfland met de uitwerking van ecologische doelen voor niet-KRW-wateren.

Risico's:

In verband met de onzekere situatie rond besluitvorming van proeftuinen waterkader Haaglanden over en het toekennen van subsidies, wordt het programma wellicht minder ambitieus en krijgt het een andere scope.

2. Beleidsontwikkeling

Doelstelling:

Het krijgen en houden van een actueel beoordelingskader van de beheerstaken van Delfland.

Maatregelen:

Ten behoeve van het voorkomen van wateroverlast, watertekort en grondwater zal Delfland zijn beleid op orde brengen en houden. Daartoe zal Delfland in 2009 onder meer de beleidsnota normering wateroverlast evalueren en zonodig bijstellen en een implementatieplan voor Klimaatadaptatie opstellen. De visie zoetwatervoorziening zal een vervolg krijgen onder andere in de vorm van een beleidsnota voor doorspoelen. Om haar invloed op de ontwikkelingen rond het Volkerak-Zoommeer te houden zal Delfland kiezen voor een actieve participatie.

De provincie draagt dit jaar een deel van haar taken voor wat betreft grondwater over aan Delfland. Ook een deel van het vaarwegbeheer taken wil de provincie overdragen. Ten aanzien van het vaarwegbeheer zal Delfland de consequenties van de overdracht in kaart brengen. Voor wat betreft de grondwatertaken zal Delfland grondwaterbeleid en een grondwaterverordening vaststellen en zullen afspraken worden gemaakt met de provincie en de gemeenten. De invulling van de Keur zal in 2009 vorm krijgen door naar verwachting twee beleidsnota's met bijbehorende beleidsregels. Deze vormen onderdeel van nota Integrale Inrichtingscriteria Wateren.

Met het uitwerken van financieel beleid voor keringen en waterkwaliteit zal het voorlopige bestuurlijke standpunt over de financiering van de kwantitatieve wateropgave worden omgezet in een definitief en integraal beleid. De Beleidsvisie Waterplannen uit 2004 wordt geëvalueerd en herzien om een beter kader te vormen voor de planprocessen met de gemeenten. Het aspect monitoring en evaluatie zullen een steviger plek krijgen.

In 2009 wordt een integrale visie omgaan met en beheren van waterkeringen opgesteld. Deze visie komt in de plaats van het beheerplan primaire waterkeringen. Het huidige beheerplan primaire waterkeringen 2005 – 2009 zal als gevolg van nieuwe wetgeving geen opvolger krijgen. Delfland acht een integrale visie noodzakelijk. Het gebied van Delfland is druk en vol. Het omgaan en het beheer van waterkeringen in dit gebied vraagt daarom veel zorgvuldigheid.

Volgend op deze visie zullen een aantal beleidsnota's worden opgesteld; deze beleidsnota's waren grotendeels reeds geprogrammeerd in het Waterbeheersplan (WBP) 3.

Delfland stelt in 2009 een emissiebeheersplan op en zet een beleidsmonitoringsstructuur op ten behoeve van de KRW. Delfland vertaalt de KRW-opgave in gebiedsplannen en stelt een beleidslijn op voor niet KRW-wateren.

Risico's:

Grondwater. Overdracht van taken kent vele risico's waar de komende twee jaar pas goed zicht op komt. Dit heeft te maken met inzicht in exacte omvang van de werkzaamheden die op ons afkomt, inzicht in huidige situatie ten aanzien van grondwateroverlast en de kwaliteit van het vergunningenbestand dat wordt overgedragen vanuit de provincie.

3. Instrumenten

Doelstelling:

Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland relevante planvorming op effectieve manier toetsen en selecteren op bruikbaarheid.

Maatregelen:

De werking van een 'waterbank' of 'waterfonds' als alternatieve en effectieve financieringsvorm voor de wateropgave wordt onderzocht. Dit onderzoek is gericht op het in beeld brengen van randvoorwaarden en mogelijke organisatievormen, inclusief een reëel experimenteergebied.

Om te bepalen wat voor inzet Delfland op plannen van derden levert, afhankelijk van urgentie en noodzaak van de opgaven, wordt in 2009 een instrumentarium ontwikkeld.

Op basis van de landelijke Handreiking Watertoets zal de Handreiking Watertoets Delfland uit 2008 worden voorzien van een paragraaf 'maatschappelijke kostenanalyse'. Met uitvoering van deze paragraaf zal bij advisering en beoordeling van initiatieven óók de kosteneffectiviteit van maatregelen betrokken worden. De watertoets wordt KRW-proof gemaakt.

Risico's:

Geen.

4. Cyclische processen

Doelstelling:

Met het uitvoeren van cyclische processen houdt Delfland haar beheerstaken op orde.

Maatregelen:

Naast de hiervoor beschreven ontwikkelingen kent de sector een aantal acties, die als cyclisch bestempeld kunnen worden. Deze zijn overigens wat betreft capaciteitsbeslag en druk op de financiën niet minderwaardig aan deze nieuwe ontwikkelingen. Hierbij kan gedacht worden aan het onderhouden en actualiseren van waterplannen, het uitvoeren van accountmanagement, het doen van watergebiedstudies, opstellen van peilbesluiten, participeren in of stimuleren van plannen van derden, actualiseren van leggers, uitvoeren van veiligheidstoetsen, bewaken en onderhouden van rioleringsplannen en het uitvoeren van eerder ingestelde subsidieregelingen.

Risico's:

Geen.

B: Aanleg en onderhoud waterkeringen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland de kades in het gebied. Daartoe worden visuele inspecties uitgevoerd, grasbekledingen op kades gemaaid, kleine herstelwerkzaamheden uitgevoerd en wordt buitengewoon onderhoud (aanpassing profiel) uitgevoerd om de waterkeringen op vereiste leggerafmetingen te houden en te laten voldoen aan gestelde veiligheidseisen. Primaire waterkeringen en genormeerde regionale waterkeringen worden regelmatig getoetst en waar nodig worden verbeteringswerken uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Met het ontwikkelen en actualiseren van zijn instrumentarium kan Delfland zijn veiligheidsbeleid realiseren;
2. Het in 2009 volgens planning uitvoeren van een deel van de versterking van de zwakke schakels Delflandse kust (gereed 2013);
3. Het volgens planning uitvoeren van versterking regionale waterkeringen;
4. Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud worden volgens planning uitgevoerd om er voor zorg te dragen dat kades blijven voldoen aan de veiligheidseisen. Het onderhoud voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten waterkeringen

Op basis van de uitkomsten van de veiligheidstoetsing regionale waterkeringen uit 2008 wordt in 2009 een nieuw kadeverbeteringsprogramma regionale waterkeringen opgesteld. Het programma regelt een op systematische wijze op orde brengen van de Delflandse waterkeringen. Voor 2015 moeten de meest risicovolle regionale waterkeringen op orde zijn. In 2009 moet worden gerapporteerd over de veiligheid van de primaire waterkeringen. Primaire waterkeringen worden na elke toetsronde op orde gebracht, conform de prioritering van het rijk.

Versterking zwakke schakels kust

De werkzaamheden aan de Delflandse kust starten najaar 2008 en zijn volgens planning eind 2011 gereed.

De versterking van de zwakke schakel bij Scheveningen start naar verwachting eind 2009 en duurt tot 2013.

Versterking regionale keringen

Eind 2008 wordt het eerste deel (globale toetsing) van de regionale keringen afgerond. Hieruit volgen een aantal verbeteringswerken, die worden geprioriteerd. Start van nieuwe werken is niet eerder dan 2010. In 2009 worden de in juli 2008 al lopende projecten voortgezet. Bij de planvorming wordt naast veiligheid zoveel mogelijk rekening gehouden met andere belangen. Afronding van de werkzaamheden vindt zoveel mogelijk plaats voor 2015, met in overleg met de provincie een uitloop naar 2020.

Inspecties, onderhoud en buitengewoon onderhoud

Jaarlijks worden de waterkeringen geïnspecteerd. Resultaten hiervan vormen een basis voor de onderhoudsprogrammering. Het dagelijks onderhoud (maaien) vindt twee maal per jaar plaats, waarbij gewerkt wordt binnen de randvoorwaarden uit de Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen.

Het programma voor buitengewoon onderhoud aan de kaden wordt jaarlijks vastgesteld en op de markt gezet. De werkzaamheden worden afgestemd met het verbeteringsprogramma.

Risico's:

Algemeen

Door middel van prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden. Uit de toetsing van kadeverbeteringen en de watergebiedstudies volgen aanvullende maatregelen, die vervolgens steeds nadere prioritering vereisen om het investeringsvolume niet te groot te laten worden.

Zwakke schakels

Projecten zijn in de uitvoeringsfase 100 % subsidiabel. De voorbereidingskosten mogen voor maximaal 15 % van de uitvoeringskosten worden gedeclareerd. Deze moeten wel door Delfland worden voorgesloten. Het beschikbare krediet van twee miljoen euro (en de toezegging dat, als het nodig is, er nog eens twee miljoen euro beschikbaar is) lijkt vooralsnog voldoende.

Met de opdrachtnemer, de gemeente Den Haag, zijn wat betreft Scheveningen nog geen afspraken gemaakt over betalingen van Delfland aan de gemeente. Delfland loopt hier het risico de laatste 20 % van de uitvoeringskosten te moeten voorschieten.

De kosten in de voorbereiding voor het project Scheveningen lopen flink op. Er wordt op gestuurd dat de voorbereidingskosten niet 15 % van de uitvoeringskosten overschrijden, maar overschrijding is niet in geheel uit te sluiten. In dat geval moet Delfland hiervan mogelijk een deel dragen.

C: Inrichting en onderhoud watersystemen

Omschrijving:

Al vele eeuwen onderhoudt Delfland watergangen en kades, voert baggerwerkzaamheden uit, onderhoudt kunstwerken om de afvoer van water te waarborgen. De normale cyclische onderhoudsprocessen zoals baggeren, krozen en zuiveren, maaien van grasbekledingen op de kades, het onderhoud van natuurvriendelijke oevers, het onderhoud van gemalen en muskusrattenbestrijding, worden ook de komende jaren uitgevoerd.

Doelstellingen:

1. Het uitvoeren van Watersysteemonderzoek met de focus op waterkwaliteitsmonitoring;
2. Door middel van het uitvoeren van een goed beheer van peilen en onderhoud van watergangen en gemalen wordt er voor zorg gedragen dat de watersystemen op de juiste wijze blijven functioneren;
3. Met het ontwikkelen en actualiseren van haar instrumentarium kan Delfland zijn beleid ter voorkoming van wateroverlast of watertekort en op het gebied van grondwater op effectieve manier realiseren.

Meer specifiek geldt:

- De maatregelen uit het programma ABCDelfland worden volgens planning uitgevoerd;
- Het benodigde onderhoud aan de watergangen en waterbergingen (baggeren en krozen en zuiveren) en gemalen en monitoring wordt uitgevoerd volgens planning. Het onderhoud aan watergangen en waterbergingen voldoet aan de gedragscode in de Flora- en faunawet;
- Het project Technische Automatisering wordt conform planning uitgevoerd;
- In 2009 wordt een meetplan vastgesteld voor de monitoring van de waterkwantiteit.
- Grondwater pm.

Maatregelen:

Beheersinstrumenten watersystemen

Hiertoe zal in 2009 onder meer de legger waterlopen definitief worden vastgesteld en geïmplementeerd en zal het beheerplan voor het beheerregister worden afgerond en zal de uitvoering van start gaan.

Het instrument "waterbergingsbalans" zal als instrument om de realisatie van de waterbergingsopgave te monitoren worden ontwikkeld. De watergebiedstudies in Berkel en Delft worden afgerond terwijl de 3e watergebiedstudie van start zal gaan en de 4e wordt voorbereid.

Minimaal één waterakkoord zal worden herzien om ook deze als instrument actueel te houden. Voorts zullen vervolgonderzoeken in het kader van ABCDelfland en de waterplannen worden uitgevoerd.

Programma ABCDelfland

Het Nationaal Bestuursakkoord Water (NBW) bepaalt doelen en normen voor het tegengaan van wateroverlast vanuit het oppervlaktewater. Hierover zijn met gemeenten afspraken gemaakt in de gemeentelijke waterplannen. De werkzaamheden om het systeem aan de landelijke normen te laten voldoen vinden plaats in het kader van het programma ABCDelfland.

In het kader van integrale watergebiedstudies wordt gekeken naar het meest gewenste grond- en oppervlaktewaterregiem. In dit kader vindt ook een herijking plaats van de wateropgaven in relatie tot nieuwe klimaatgegevens. Dit kan in de

periode leiden tot aanvullende maatregelen en deze moeten worden geprioriteerd ten opzichte van de reeds bekende maatregelen.

Bekeken wordt welke maatregelen uit de KRW meegenomen kunnen worden bij de uitvoering van het programma ABCDelfland.

Onderhoud watergangen, waterbergingen en kunstwerken

In relatie tot maatregelen in verband met de KRW wordt verder vormgegeven aan ecologisch onderhoud en de ontwikkeling van natuurvriendelijke oevers. Daarbij wordt bekeken hoe verdergaande samenwerking met gemeenten en derden (onder andere agrariërs) hieraan kan bijdragen. Ook wordt bekeken hoe middels onderhoud de visstand kan worden beïnvloed en in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De Gedragscode Flora- en faunawet voor waterschappen vraagt om een andere benadering van onderhoud als het gaat om termijnen en wijze van uitvoeren. In 2008 zijn belangrijke stappen gemaakt met het implementeren van de gedragscode. In 2009 wordt de implementatie afgerond en wordt een visie opgesteld van de betekenis van de gedragscode voor het onderhouden van het secundaire onderhoudssysteem door aangelanden.

Het nieuwe besluit Bodemkwaliteit heeft effect op de baggerwerkzaamheden. In dit kader is het nodig om met gemeenten afspraken te maken over meer afzetmogelijkheden van baggeren.

Monitoring waterkwantiteit

Voor de monitoring van oppervlaktewater wordt in 2009 een meetprogramma opgesteld dat het uitgangspunt is voor het inrichten en exploiteren van een meetnet in de periode 2009 - 2013.

Voortvloeiend uit het meetprogramma is eerder gestart met het project Technische Automatisering van de waterbeheersing. Dit behelst het uitbreiden van het digitale meetnet en het inrichten van een nieuwe meet- en regelkamer in Vlaardingen.

Onderhoud kunstwerken actieve waterbeheersing: gemalen

Vanaf januari 2009 is het correctief onderhoudsplan vervangen door het preventieve onderhoudsplan. Dit houdt in dat de gemalen per cyclus worden gerenoveerd of vervangen. De kans dat gemalen in korte tijd tegelijk onverwacht ingrijpend onderhoud nodig hebben, wordt zo verkleind. Met het preventief onderhoudsplan worden de kosten beter financieel beheersbaar en het voorkomt fluctuerende kosten.

Risico's:

Financiële risico's worden de eerste jaren binnen het product monitoring waterkwantiteit niet verwacht. De beheer- en onderhoudskosten van de monitoringsystemen nemen in de komende jaren af, terwijl de verbindingskosten significant toe gaan nemen. Op het gebied van de dagelijkse operationele monitoringaspecten worden bij de implementatie van het project Technische Automatisering geen noemenswaardige problemen verwacht. Een risico dat onderkend wordt is hoe tijdens waterbezwaarsituaties en andersoortige incidenten of calamiteiten, de twee naast elkaar functionerende systemen zich gaan gedragen en hoe Delfland hier organisatorisch gesteld staat.

Via prioritering zijn de investeringsvolumes voor 2009 gemaximaliseerd en zijn maatregelen in tijd gezet. Nadere prioritering in het kader van het WBP dient plaats te vinden.

D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken

Omschrijving:

De sector Zuiveringsbeheer is namens Delfland dé partner voor de belanghebbenden, betrokkenen in de afvalwaterketen én partner in de Publiek-Private Samenwerking (PPS) met Delfluent. Samenwerken met de partners in de afvalwaterketen, doelmatigheid en transparantie zijn centrale thema's. De ambities en strategie zijn verwoord in de visie op de afvalwaterketen 2010 - 2015. Deze visie vormt input voor het WBP. De periode 2009 - 2013 staat in het teken van het voorbereiden en realiseren van de volgende operationele doelen en activiteiten (gerubriceerd naar beleidsproducten) en vormen de basis voor de begroting.

Doelstellingen:

1. Er wordt voldaan aan de afnameverplichting die gezamenlijk wordt vastgesteld door Delfland en de gemeente. Voorts dient te worden voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit het DBFO-contract;
2. Alle zuiveringstechnische werken voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bestuurlijke afspraken;
3. De namens Delfland geplaatste en beheerde Individuele Afvalzuiveringsinstallatie (IBA) -inrichtingen presteren volgens de gestelde eisen en naar tevredenheid van belanghebbende;
4. De afname en verwerking van slib en reststoffen is geborgd tegen de geldende milieu- en kwaliteitseisen.

Maatregelen:

1. Getransporteerd afvalwater

Bouw en verwerving

In de periode 2009 – 2011 wordt het AHR leidingen en gemalen programma afgerond conform het investeringsprogramma. Deze werkzaamheden, in het kader van de wettelijke afvalwaterzuiveringstaak van Delfland, zullen na voltooiing bedrijfsklaar worden opgeleverd en, met toepassing van de voorwaarden van het tussen Delfland en Delfluent geldende DBFO contract, aan Delfluent ter beschikking worden gesteld. De verwijdering van vervallen leidingen zal in overleg met de gemeente Den Haag nader worden geprioriteerd. Er zal worden gezocht naar alternatieven en innovatieve toepassingen.

Voor de afvoer van het afvalwater uit de regio Berkel en Rodenrijs naar de nieuwe AWZI Harnaschpolder is in deze gemeente een nieuw rioleindgemaal gebouwd en een nieuwe persleiding aangelegd. Het collecteurriool Delft, dat onderdeel vormt van dit project, moet worden verbeterd. Naar aanleiding van de OAS Delft is (bestuurlijk) afgesproken dat onderzocht wordt of in plaats hiervan het aanleggen van een tweede collecteurriool wellicht meer voordelen voor alle partijen op kan leveren. Voor 2009 is een raming voor deze extra investering opgenomen.

Onderhoud

Dagelijks onderhoud geschiedt in Regio Noord conform het DBFO contract met Delfluent en in regio Zuid conform het eigen onderhoud managementsysteem. Het onderhoud van rioolgemalen van de gemeente Maassluis wordt conform de pilot samenwerkingsovereenkomst Maassluis gecontinueerd tegen vergoeding van de gemeente Maassluis. De pilot kent in 2008 een tussenevaluatie en zal in 2010 leiden tot een eindconclusie.

Beheer

In samenwerking met gemeenten worden de jaarlijkse afnameverplichting en de prognose van toekomstige afvalwaterhoeveelheden schriftelijk vastgesteld. In het Leidingen Informatie Systeem (LIS) worden de actuele basisgegevens (locaties, afmetingen, materialen, capaciteiten, etc.) van de afvalwatertransportleidingen en rioolgemalen van Delfland bijgehouden. Het instrumentarium voor en de registratie en aantoonbaarheid van de afnameverplichtingen zullen in aanloop naar de Benchmark Zuiveringsbeheer (over het jaar 2009) worden verbeterd.

2. Gezuiverd afvalwater

Bouw en verwerving

Lopende investeringsprojecten op de AWZI's De Groote Lucht en Nieuwe Waterweg, worden afgerond en gerealiseerd volgens plan.

In 2009 wordt een project opgestart voor de aanpassing van het toegangscontrolesysteem op AWZI De Groote Lucht. Dit systeem moet resulteren in een adequate toegangscontrole en registratiesysteem.

Onderhoud

In Regio Noord wordt het dagelijks onderhoud volgens het DBFO-contract door Delfluent uitgevoerd. In Regio Zuid geschiedt dit conform het eigen onderhoudsmanagementsysteem.

In samenwerking met Delfluent is een Asset Management Systeem ontwikkeld en ingevoerd. In het kader van doelmatigheid en transparantie wordt in 2009 geëvalueerd en gepland in welke mate een vergelijkbaar systeem wordt ingevoerd ten behoeve van een efficiënter bedrijfsvoering.

Beheer

De zuiveringsprestaties worden door procesoptimalisatie verder verbeterd. De optimalisaties zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiverings-slib en reststoffen.

De zuiveringsprestaties worden jaarlijks gerapporteerd in het milieujaarverslag en eenmaal per drie jaar vergeleken met andere zuiveringsbedrijven/waterschappen in de landelijke Benchmark Zuiveringsbeheer. In 2010 wordt deze Benchmark uitgevoerd over het jaar 2009. Er wordt in 2009 extra inspanning geleverd voor de rapportage ten behoeve van de Benchmark.

Door participatie in landelijke gremia wordt in een vroegtijdig stadium geanticipeerd op mogelijke nieuwe ontwikkelingen in de Europese en landelijke wet- en regelgeving.

In 2008 is een aanvang gemaakt met het opzetten van een procesdatamanagementsysteem voor de zuiveringsregio Zuid. Dit datamanagementsysteem heeft betrekking op het verkrijgen, verwerken, beheren en valideren van alle procesgegevens van de zuiveringstechnische werken. In 2009 zal dit datamanagementsysteem worden geïmplementeerd waardoor het gehele proces om te komen tot diverse interne en externe rapportages volledig inzichtelijk en auditeerbaar is.

Wvo-heffing effluent

In 2009 worden het tarief en de methode voor het berekenen van de heffing gewijzigd. Deze wijzigingen hebben marginale gevolgen voor de meerjarenbegroting. Door de in gebruik name van de omgebouwde en in capaciteit verlaagde AWZI Houtrust, wordt de Wvo-heffing vanaf 2009 aanzienlijk lager.

Samenwerking en innovatie

De samenwerking met Delfluent wordt verder verbeterd en vormgegeven binnen het programma 'Samenwerking Delfluent'. Op bestuurlijk niveau zijn hieromtrent afspraken gemaakt.

De zuiveringsprestaties worden door een innovatieprogramma en procesoptimalisatie verder verbeterd. Ze zijn gericht op minder energieverbruik en uitstoot van broeikasgassen, beperking van chemicaliëngebruik en hergebruik van effluent, zuiverings-slib en reststoffen.

De prestaties in het beheer en onderhoud van de gehele afvalwaterketen worden in samenwerking met gemeenten verbeterd door optimalisatiestudies van het afvalwatersysteem (OAS), gericht op vergroting van de transparantie en doelmatigheid in de afvalwaterketen. De afspraken worden vastgelegd in afvalwaterakkoorden.

Aan de wettelijke mogelijkheden om advies te geven op Waterbodembeschikkingen die door de gemeenten en provincie worden verleend, zal actief invulling worden gegeven. De adviezen richten zich op de bescherming en doelmatige werking van de AWZI's en de kwaliteit van het effluent.

In 2008 is het convenant Meerjarenafspraak energie-efficiency 2001-2020 (MJA-3) namens de waterschappen ondertekend door de Unie van Waterschappen. Doelstelling van het convenant is 2% energiereductie gedurende 15 jaar. In het kader hiervan zal Delfland in samenwerking met Delfluent in 2009 een energie besparingsplan opstellen.

IBA inrichtingen

Delfland houdt toezicht op het beheer en onderhoud van IBA's en monitoren en evalueren in 2009 de klanttevredenheid van betrokken gemeenten. In 2008 en 2009 worden ca. 300 IBA's opgeleverd en in onderhoud en beheer genomen door Delfland.

3. Slibverwerking door derden

Delfland levert een pro-actieve bijdrage als aandeelhouder van DRSH door participatie binnen het platform slibketen. Binnen dit platform levert Delfland ook een actieve bijdrage aan de uitvoering van optimalisatiestudies van de slibketen (bijvoorbeeld de studie naar mogelijkheden van terugwinning van fosfaat).

In 2008 is samen met DRSH een systeem getest voor de digitale registratie en verwerking van data met betrekking tot de slibhoeveelheden en slibtransporten. In 2009 zal Delfland in samenwerking met Delfluent dit systeem invoeren bij alle zuiveringen.

Op dit moment zijn er gesprekken gaande over verdere samenwerking tussen DRSH en andere (slib)verwerkers.

Risico's:

Persleiding tussen gemaal Morsestraat en AWZI Houtrust

De leiding tussen gemaal Morsestraat en de AWZI Houtrust is meer dan 100 jaar oud. De leiding is momenteel minder belast dan in het contract is opgenomen. Er bestaat onzekerheid in hoeverre de leiding belastbaar is bij verhoging van de capaciteit. Risico op schade tot de contractuele capaciteit ligt bij Delfluent. Indien de leiding schade oploopt bij belasting op de verhoogde capaciteit die naar aanleiding van de OAS Houtrust in gemaal Morsestraat is gerealiseerd, dan ligt het risico bij Delfland. In overleg met Delfluent worden in 2009 afspraken gemaakt over beheers- en/of preventieve maatregelen.

Indexering dienstverleningsvergoeding

De ontwikkeling van de dienstverleningsvergoeding is overeenkomstig het DBFO contract en verwerkt in de meerjarenbegroting. De vergoeding bestaat uit een vast en een variabel deel. Het variabele deel wordt beïnvloed door een aantal kengetallen, gebaseerd op het gezuiverde volume en de zuiveringsprestaties. Over de volledige dienstverleningsvergoeding vindt indexering plaats op basis van een zestal CBS/CROW indexcijfers. Voor de begroting 2008 is gekeken naar de trendontwikkeling van de afgelopen jaren, waarbij blijkt dat de werkelijke indexen voor 2008 hoger waren dan de trendontwikkeling van de afgelopen jaren. Derhalve is voor de meerjarenraming 2009 tot en met 2013 gerekend met het hogere indexcijfer uit 2008. De indexontwikkeling voor de komende jaren is moeilijk in te schatten.

Vervallen leidingen in de Haagse regio

De vervallen leidingen vanuit het AHR transportstelsel dienen volgens afspraak met de gemeente Den Haag door Delfland te worden verwijderd. De eerste ramingen voor dit uit de ondergrond verwijderen van de leidingen bedragen circa 31 miljoen euro. Samen met de gemeente Den Haag wordt onderzoek gedaan naar de hergebruik mogelijkheden van deze vervallen leidingen. De overtuiging is dat maatschappelijke kosten te besparen zijn door tot hergebruik voor deze leidingen te komen.

E: Vergunningverlening en handhaving keur

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten met betrekking tot vergunningverlening en handhaving van de keur verantwoord. Het gaat hierbij om het reguleren van activiteiten die de waterstaatkundige infrastructuur van het gebied beïnvloeden. Dit zowel op het gebied van waterkeringen als waterhuishouding. Verder vindt er toezicht plaats door middel van (geplande) controles op afgegeven vergunningen maar ook door middel van surveillance of naar aanleiding van binnenkomende meldingen van collega's, schouwmeesters en externen.

Een belangrijk toezichtinstrument in dit kader is de schouw waarmee periodiek wordt gecontroleerd of onderhoudsverplichtingen door de ingelanden worden nageleefd. Naast de 'harde' instrumenten van vergunningverlening en handhaving wordt ook binnen dit programma gebruik gemaakt van de communicatie en beïnvloedingsinstrumenten om onder andere regels en verplichtingen onder de aandacht te brengen.

Doelstellingen:

De prioriteiten binnen dit programma zijn voor een deel afhankelijk van de prioriteiten die worden gesteld in andere taakvelden. Dit wordt nader uitgewerkt in het komende WBP en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. Zeker in het jaar 2009 kan dit, in combinatie met de gevolgen van de komende wetsontwikkelingen (De Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) en de Waterwet), invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen en/of leiden tot tussentijdse aanpassing van deze doelstellingen.

1. Binnen wettelijke en afgesproken termijnen afhandelen van aanvragen om een vergunning in het kader van de Keur Delfland 2008, de Wet op de waterhuishouding en de vigerende Peilbesluiten. Naar verwachting zijn dit circa 1400 besluiten;
2. Het houden van toezicht op verleende vergunningen op basis van een in 2009 door het college vast te stellen probleemanalyse en prioritering. Het huidige toezichtniveau heeft in 2008 erg onder druk gestaan van het grote aantal vacatures. De verwachting is dat in 2009 circa 1200 controles kunnen worden uitgevoerd;
3. Het organiseren en afhandelen van de schouw voor zowel polder als boezemwateren en waterkeringen voor zover derden onderhoudsplichtig zijn voor deze objecten;
4. Het adequaat implementeren van een nieuwe en aangepaste wet- en regelgeving binnen de werkprocessen;
5. Het professionaliseren van de handhaving van de Keur. Dat wil zeggen dat de keurhandhaving op 1 juli 2009 aan dezelfde criteria voldoet als de milieuhandhaving. Een en ander zoals door het college is besloten;
6. Het per 1 januari 2009 realiseren van de overdracht van de afgifte van 'vaarvergunningen' van belastingen naar Vergunningen & Handhaving (V&H). Dit in combinatie met de afgesproken verbeterlagen op het gebied van communicatie en digitale dienstverlening;
7. Het vóór het vaarseizoen implementeren van de door het college vastgestelde maatregelen op het gebied van nautisch beheer zoals het vaststellen van beleidsregels, het nemen van verkeersbesluiten en het realiseren van vaarwegbebording;
8. Het verder implementeren van het strandbeleid wat inhoudt dat met ingang van het strandseizoen 2009 alle exploitanten beschikken over individuele vergunningen en dat, indien kustversterking heeft plaatsgevonden, de exploitanten voldoen aan het gestelde beleid in de strandnota.

Maatregelen:

Regulering

In 2009 en volgende jaren wordt een stabiel aantal Keurvergunningaanvragen verwacht. De raming is gebaseerd op de gemiddelde aantallen van de afgelopen twee jaar: 1200 stuks per jaar. Ter vergelijking, vijf jaar geleden werden 750 aanvragen ingediend. In het proces van vergunningverlening heeft (voor)overleg met de aanvrager in veel gevallen meer betekenis gekregen. Zeker in gevallen waarin waterstaatkundige belangen in het geding zijn, kan een dergelijk overleg vaak bijdragen aan het bereiken van een oplossing die (beter) vergunbaar is.

Naast het continu verbeteren van het werkproces en de verdere implementatie van het informatie- en workflowsysteem Intwis/VHIS, wordt in 2009 ook verder gewerkt aan het opstellen van algemene regels voor kleine objecten (bijvoorbeeld kleine steigers en 'straatmeubilair'). Hiermee wordt de administratieve last, zowel voor Delfland als voor de aanvragen, verminderd. Het invoeren van algemene regels gebeurt stapsgewijs om ervaring op te kunnen doen en tussentijds te kunnen evalueren. In 2009 wordt de eerste 'set' algemene regels vastgesteld. Door het effectief inzetten van nieuwe algemene regels en beleidsregels kan met behulp van prioritering de vergunningdruk worden gereguleerd.

In de afgelopen jaren is Delfland gestart met het actief informeren over bestaande en nieuwe regelgeving. Dit wordt voortgezet en uitgebreid waarbij ook wordt aangesloten bij ambities rondom digitale dienstverlening.

Wet- en regelgeving

Met ingang van 1 januari 2008 werkt Delfland met de nieuwe Keur. De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) kan overigens wel weer gevolgen hebben voor de inhoud van de Keur.

Het bevoegd gezag ten aanzien van beheer van grondwater gaat over van provincie naar waterschappen. Deze taakverschuiving leidt tot (wijziging van) regelgeving. De keuze daarbij is het vaststellen van een specifiek op grondwater gerichte verordening of het opnemen in de Keur.

In 2009 wordt zorggedragen dat nieuwe wet- en regelgeving adequaat wordt geïmplementeerd en dan tijdig wordt geanticipeerd op de ontwikkelingen in de komende jaren.

Toezicht, Handhaving Keur

- Uitvoering

Bij grote werken neemt begeleiding en toezicht tijdens en na de uitvoering van de werken een belangrijke plaats in. Bij dat soort werken is minimaal één controlebezoek tijdens de uitvoering nodig. Bij oplevering van het werk vindt eindcontrole plaats. In de praktijk van grote werken neemt de uitvoering een langere tijdsperiode in beslag en zijn meerdere controlebezoeken per vergunning nodig. Verder wordt door middel van surveillance in het gebied en het verder uitbouwen van de oog- en oorfunctie van interne en externe collega's en schouwmeesters toezicht gehouden op het voorkomen van ongewenste situaties.

- Professionalisering

Zoals vastgelegd in het WBP3 en conform de met de directie en het college gemaakte afspraken in het kader van de doorontwikkeling van de organisatie, is in 2008 een plan van aanpak gemaakt om de handhaving van de Keur verder te professionaliseren en te laten voldoen aan dezelfde eisen en criteria als waaraan de milieuhandhaving dient te voldoen.

In 2008 is een zogenaamde 'nulmeting' uitgevoerd en is een verbeterplan opgesteld. Dit plan is in het najaar van 2008 door het college vastgesteld.

Aangezien er de afgelopen jaren al veel verbeteringen zijn doorgevoerd, blijven de verbeteracties beperkt en wordt het grootste deel in 2008 geïmplementeerd. In 2009 vindt verdere uitwerking plaats. Vooral de verdergaande functiescheiding tussen

vergunningverlening en handhaving en de kennisoverdracht zijn zaken die nog doorlopen naar 2009.

De belangrijkste acties vanuit dit traject zijn:

- Het opstellen van een probleemanalyse voor de keurhandhaving;
- Het opstellen van een meerjarenuitvoeringsprogramma handhaving. Dit in samenhang met milieuhandhaving en handhaving 'nautisch beheer';
- Het aanpassen van de handhavingsstrategie;
- Het opstellen en aanpassen van protocollen;
- Het aanbrengen van een organisatorische scheiding tussen het vergunningverlenings- en het handhavingsproces.

Vooraf dit laatste punt vergt een zorgvuldige implementatie om het verlies aan kennis te voorkomen en de continuïteit van de werkzaamheden niet in gevaar te brengen.

Waterkeringen

De ontwikkelingen binnen het taakveld Waterkeringen hebben ook de komende jaren consequenties voor de werkzaamheden op het terrein van reguleren en houden van toezicht.

Aanleidingen om op dit taakveld de regulering- en toezichtactiviteiten te intensiveren zijn:

- Delfland blijft geconfronteerd met een toenemend aantal vergunningaanvragen binnen dit taakveld;
- Aantasting van profiel en stabiliteit van een waterkering door derden betekent een risico voor de belangen die beschermd worden door die waterkering;
- Er is grote druk om de ruimte die nodig is voor waterkeringen te benutten voor andere doeleinden (bijvoorbeeld woningbouw, leidingtracés);
- Als gevolg van de huidige normering en ontwerpisen is het niet altijd mogelijk om in gebiedsspecifieke situaties tot adequate oplossingen te komen;
- Het nieuwe beleid met betrekking tot bouwen op veenkaden vraagt om intensief toezicht om monitoring en evaluatie mogelijk te maken.

De noodzaak om de vergunningverlening en de preventieve én repressieve handhaving te intensiveren is om bovenstaande redenen groot.

Schouw

Een belangrijke activiteit in het kader van de kerntaak 'Regulering en Toezicht' vormt de schouw.

In 2005 is de volgende definitie van het begrip 'schouw' door het college vastgesteld: 'Schouw is het aangekondigde toezicht op de in de Reglementen van Delfland, Algemene Keur van het Hoogheemraadschap van Delfland, Leggers en Vergunningen vastgelegde onderhoudsplicht aan wateren en waterkeringen binnen het beheersgebied van het Hoogheemraadschap.'

Om deze vorm van toezicht gecoördineerd uit te voeren en te professionaliseren is de aansturing van alle schouwprocessen (bestuurlijke en ambtelijke schouw) ondergebracht bij het schouwcoördinatiepunt. De professionalisering van de schouw heeft ook de komende jaren nog het effect dat het aantal geconstateerde overtredingen toeneemt. De verwerking van die constatering vormt een grote belasting voor de sector V&H. De afgelopen periode zijn al veel verbeteringen in het proces doorgevoerd die hebben geleid tot een sneller en slagvaardiger optreden. Keerzijde daarvan is dat de belasting voor het team Handhaving hiermee aanzienlijk is toegenomen. Eind 2008 vindt een evaluatie plaats. Eventuele verbeterpunten worden zo mogelijk in 2009 geïmplementeerd.

Nautisch beheer en vaarwegbeheer

In 2008 is een aantal beleidsdocumenten vastgesteld om Delflands taak als Nautisch beheerder nader invulling te geven. De implementatie van de beleidsregels en de verkeersbesluiten vindt plaats in 2009. Ook het afgeven van de zogenaamde 'motorvaartvergunningen' is per 1 januari 2009 overgedragen van belastingen naar V&H.

Eind 2009:

- is de afgifte van motorvaartvergunningen geheel geïmplementeerd in de werkprocessen van V&H waarbij de aanvraag door de burger via internet kan plaatsvinden;
- zijn de, eind 2008 door het college genomen, verkeersbesluiten geïmplementeerd;
- is de samenwerking met de gemeenten en de provincie verder uitgebouwd, zowel beleidsmatig als uitvoerend. Verder wordt regelgeving nader op elkaar afgestemd en worden overbodige en tegenstrijdige regels aangepast of opgeheven;
- heeft het toezicht plaatsgevonden conform het door het college vastgestelde beleid;
- is alle regelgeving en voorlichting, in samenwerking met gemeente en provincie rondom nautisch beheer intensief gecommuniceerd, zowel digitaal als via foldermateriaal.

In 2009 worden met de provincie de gesprekken voortgezet en geïntensiveerd om te komen tot een overdracht/aanwijzing van de beheerstaak voor de vaarwegen in het gebied van Delfland. Dit is het zogenaamde 'vaarwegbeheer'. Deze taak wordt in eerste instantie opgepakt vanuit het taakveld 'planvorming' met intensieve ondersteuning vanuit dit taakveld.

Risico's:

Personele bezetting

Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. Er wordt enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden. Anderzijds wordt in 2009 gezien of het door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet gedacht worden aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wabo (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatieontwikkeling

De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doestellingen.

F: Beheersing van lozingen

Omschrijving:

Het beheersen van lozingen richt zich op iedereen (burgers, bedrijven en overheden) die loost op het oppervlaktewater en iedereen die invloed heeft op het lozingsgedrag van lozers op het oppervlaktewater. Onder dit programma vallen alle activiteiten die betrekking hebben op het beheersen en reguleren en handhaven van directe en indirecte emissies naar oppervlaktewater. Het gaat hierbij niet alleen om puntbronnen vanuit de industriële en agrarische sector, maar ook om diffuse bronnen en emissies uit rioolstelsels. Naast instrumenten als beleidsontwikkeling, vergunningverlening en handhaving gaat het hierbij ook om communicatie, beïnvloeding en stimulering van doelgroepen. De kernactiviteiten van het beheersen van lozingen zijn:

- i) Reguleren van emissies vanuit wet- en regelgeving;
 - (1) voorbereiden van besluiten op aanvragen voor vergunningen;
 - (2) in behandeling nemen en beoordelen van meldingen.
- ii) Handhaven van wet- en regelgeving;
 - (1) toezicht houden op gereguleerde lozingen;
 - (2) opsporen van illegale en/of ongereguleerde lozingen;
 - (3) repressief optreden tegen ongewenste situaties;
 - (4) behandelen van meldingen en klachten over onder andere verontreinigingen.
- iii) Beïnvloeden van lozers en aanverwante partijen;
 - (1) voorlichting;
 - (2) uitleg van regels;
 - (3) stimuleringsmaatregelen.
- iv) Maken en beïnvloeden van beleid met betrekking tot emissies;
 - (1) adviseren van het bestuur over het uitoefenen van de 'bevoegd-gezag-rol';
 - (2) actief lobbyen om kwaliteit van het oppervlaktewater op de agenda te zetten en te houden;
 - (3) adviseren (direct of indirect, bijvoorbeeld via UvW) van wetgevers over het opstellen en wijzigen van wet- en regelgeving.
- v) Adviseren over heffingen;
 - (1) adviseren van de afdeling belastingen van Delfland over de op te leggen verontreinigingsheffing (in dit kader worden tevens meet- en bemonsteringsbeschikkingen opgesteld om de verontreinigingsheffing van bedrijven te bepalen).

Naast deze kernactiviteiten wordt er ook verkennend onderzoek uitgevoerd met betrekking tot de mogelijkheden tot terugdringen van emissies.

De belangrijkste ontwikkelingen voor de komende jaren binnen dit programma zijn:

Nieuwe wet- en regelgeving

De komst van de nieuwe Waterwet (medio 2009) en de Wet Algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) leiden tot een verandering en verschuiving van verantwoordelijkheden en taken tussen overheden. Vooral over de indirecte lozingen wordt vergaand samengewerkt met gemeenten, milieudiensten en provincie. Daarbij komt onder meer aan de orde:

1. de overdracht van grondwatertaken (van de provincie);
2. de overdracht van (het bevoegde gezag van) de indirecte lozingen aan de gemeente en de provincie;
3. advisering over de directe lozingen (aan de gemeente en de provincie);
4. aansluiting op het gemeenteloket.

In 2008 is gewerkt aan een AMvB voor Lozingen buiten Inrichtingen en een AMvB Landbouw. Het Besluit Landbouw wordt later van kracht. De ontwikkelingen worden nauwlettend gevolgd. De consequenties daarvan worden in beeld gebracht (zoals het aanpassen van sjablonen, werkmethoden en registratiesystemen).

Van regulering naar emissiebeheer breed

Er zijn minder mogelijkheden om met vergunningen emissies (lozingen) terug te dringen. De landelijke ontwikkeling is het opstellen van veel meer algemene regels. Wel heeft Delfland de mogelijkheid om maatwerkvoorschriften vast te stellen zodat de huidige waterkwaliteit gelijk blijft. Voor een verdere terugdringing van emissies naar het oppervlaktewater worden andere instrumenten ontwikkeld, bijvoorbeeld communicatie, voorlichting, stimulering (subsidie, deelname aan projecten) en beïnvloeding van ander overheden. Ook zet Delfland in op beïnvloeding van landelijk en lokaal beleid en regelgeving, onder meer door deelname aan landelijke project- en klankbordgroepen. Verder wordt de aandacht gericht op diffuse emissies. Omdat deze niet of moeilijk te beïnvloeden zijn via regulering, ontwikkelt Delfland alternatieve instrumenten zoals voorlichting - om het bewustzijn van waterkwaliteit te vergroten - en subsidies. Ook verschuift een deel van de activiteiten van vergunningverlening naar handhaving.

Glastuinbouw

Delfland heeft landelijk gezien de meeste glastuinbouw (33 % van Nederland) in zijn beheersgebied, zowel qua oppervlakte als hoeveelheid bedrijven. Vanwege het grote belang participeert Delfland in Unieverband actief in beleidsontwikkeling met de departementen V&W, VROM en LNV. Het waterschap werkt samen met de Glami-partijen aan het opstellen van emissienormen. Deze normen zijn in 2010 van kracht. Dit traject loopt gelijk met het opstellen van de maatregelpakketten voor de Europese Kaderrichtlijn Water (KRW).

Deregulering en terugdringing administratieve lasten

In het kader van het terugdringen van administratieve lasten voor burger en bedrijfsleven, is er een ontwikkeling die leidt tot minder individuele vergunningen en meer algemene regels. Hoewel het in een aantal gevallen mogelijk is om door middel van maatwerk nadere voorschriften te stellen, is er over de gehele linie sprake van deregulering. Het bovenstaande leidt tot:

- per saldo minder reguleringsmogelijkheden voor een aantal lozingen waardoor, zoals hierboven aangegeven, ook gebruik gemaakt moet (gaan) worden van andere instrumenten (voorlichting, beïnvloeding);
- een gedeeltelijke verschuiving van vergunningverlening naar handhaving. Door het wegvallen van vooroverleg en de korte proceduretijden wordt het bevoegd gezag in een later stadium geconfronteerd met ongewenste situaties die dan in het toezicht- en handhavingproces moeten worden gecorrigeerd.

Doelstellingen:

1. Het binnen de gestelde termijnen afhandelen van lozingsvergunningen en -meldingen en het stellen van maatwerkvoorschriften Activiteitenbesluit;
2. Het adequaat, binnen de wettelijke termijnen, behandelen van aanvragen voor Vwo-vergunningen;
3. Het tot en met 2010 actualiseren van bestaande vergunningen vanuit onder andere het Activiteitenbesluit;
4. Werkafspraken met gemeenten en provincie over verantwoordelijkheden en taken en adviesrol in het kader van onder andere indirecte lozingen en het activiteitenbesluit;
5. Het toetsen van gemeentelijke rioleringsplannen;
6. Het uitvoeren van de subsidieregelingen voor waterkwaliteitsspoor en het emissiespoor buitengebied;
7. Het uitvoeren van de in het meerjarenprogramma vastgelegde controle inspanningen;
8. Adequaet en conform de handhavingstrategie optreden tegen ongewenste situaties;
9. Het verder uitbouwen van de handhavingssamenwerking met onder andere de provincie, de in liggende gemeenten en de buurwaterschappen.

Maatregelen:

Emissiebeheerplan

Delfland stelt in 2009 het Emissiebeheerplan op dat visie en kader geeft aan het emissiebeheer. Dit plan bevat de maatregelen en instrumenten om naast regulering verder te kunnen gaan in het terugdringen van emissies naar het watersysteem. Nagegaan wordt waar in de planvorming en de waterketen emissiebeheer verbeterd kan worden en wie welke rollen daarbij hebben. Trekker van dit plan is het team Emissiebeheer waarbij intensief wordt samengewerkt met onder andere WSK, Handhaving en WRO.

Regulering van emissies

Het aantal vergunningen vanuit de Wvo neemt steeds verder af. Evenals 2008 is voor 2009 de prognose 35 vergunningen. In verband met de actualisatie worden naar verwachting 70 vergunningen gewijzigd en 40 ingetrokken. Het aantal meldingen vanuit het Activiteitenbesluit neemt naar verwachting toe tot circa 100 in 2009. In 90 gevallen wordt naar verwachting maatwerk gesteld. Het aantal meldingen glastuinbouw blijft naar verwachting gelijk op circa 100. In 2009 wordt het Besluit Bodemkwaliteit geïmplementeerd.

Emissiebeheer breed

Vanuit haar voorlichtende taak verschijnt vier keer per jaar het informatiebulletin Water & Glas. Dit wordt conform de bestuurlijke afspraken en door de positieve resultaten gecontinueerd. Verder wordt de rol van het Informatiepunt Glastuinbouw verder uitgebreid. Er loopt een voorlichtingsproject voor volkstuinders. Gemeenten die onkruidbestrijdingsmiddelen toepassen, worden samen met WUR bezocht waarbij wordt gezocht naar mogelijkheden om de emissie te beperken.

Delfland participeert in het project Telen met Toekomst, waarin in de Woudse Droogmakerij wordt gemonitord. In het project gericht meten in het glastuinbouwgebied is het doel het achterhalen van emissies die een (te) hoge overschrijding geven van de norm. Delfland is voorzitter van de stuurgroep Glami (Glastuinbouw en Milieu) om landelijk invloed uit te oefenen op het tot stand komen van nieuwe normen. Ook participeert Delfland in het bestuur van de Uitvoeringsorganisatie Integrale Milieutaakstelling (UO-IMT).

Toetsen Rioleringsplannen

Gemeenten moeten voor 2013 een verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan vaststellen. De samenhang tussen riolering, grondwater en oppervlaktewater, en de opgaven die daar liggen wordt in samenwerking tussen gemeente en waterschap aangepakt. Naar verwachting leidt dit tot een intensievere samenwerking, met een grotere rol van het waterschap aan de voorkant van het proces.

Subsidies lozingen

Vanaf 2010 is de bijdrageregeling emissies buitengebied voor de gemeente Westland afgelopen. Ook de subsidie waterkwaliteitsspoor is in 2009 afgelopen. Riolering buitengebied en afkoppelen blijven nog bestaan, maar naar verwachting veranderen deze regelingen. Mogelijk leidt intensievere en meer integrale samenwerking met gemeenten tot andere bijdrageregelingen.

Handhaving

De handhavingsinspanningen worden verder gecontinueerd waarbij conform het meerjarenplan, de probleemanalyse en de handhavingsstrategie de inspanningen zoveel mogelijk gericht worden op de achterblijvende 'lozers'. Het gaat hierbij zowel om gedrag (niet-nalevers), als om de lozers met een (potentieel) grote emissie.

Op het gebied van de indirecte lozingen wordt ingezet op het verder uitbouwen van de samenwerking met provincie en gemeenten om de noodzakelijke bescherming van de zuiveringstechnische werken en de kwaliteit van het in- en effluent te kunnen verzorgen.

De samenwerking met de gemeenten op het gebied van het toezicht op de glastuinbouwsector wordt, waar mogelijk, geïntensiveerd.

In 2008 heeft Delfland, bij wijze van pilot, de glastuinbouwcontroles in het beheersgebied van waterschap Hollandse Delta uitgevoerd. De 100 uitgevoerde controles en het proces worden eind 2008 geëvalueerd. Gezien de positieve resultaten tot nu toe, wordt verwacht dat de samenwerking wordt voortgezet.

Risico's:

Personele bezetting

Dit is een risico dat voor een groot gedeelte van de organisatie geldt. Binnen dit taakveld is er echter sprake van chronische onderbezetting die slechts beperkt door inhuur kan worden gecompenseerd. Naast de kwantitatieve onderbezetting, is er ook sprake van kennisverlies door het vertrek (zowel intern als extern) van ervaren/deskundige medewerkers. In 2009 wordt er enerzijds gezocht naar creatieve wervingsmogelijkheden, en anderzijds bezien of, door bijvoorbeeld verdere functiedifferentiatie, mogelijk is kundige medewerkers langer vast te houden

Ontwikkelingen wet- en regelgeving

Ten tijde van het opstellen van dit document zijn de gevolgen van de wijzigingen op het gebied van wet- en regelgeving nog niet duidelijk. Hierbij moet worden gedacht aan de Waterwet (grondwater, watervergunningen, algemene regels, samenloop van bevoegdheden), maar ook aan de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) (één loketgedachte enzovoort). De ontwikkelingen worden intensief gevolgd om zoveel mogelijk te anticiperen.

Organisatie-ontwikkeling

De verdere ontwikkeling van de organisatie kan leiden tot aanpassing van werkprocessen en/of taakverdeling. De benodigde tijd om veranderingen te realiseren kan invloed hebben op de realisatie van de doelstellingen.

G: Heffingen en invordering

Omschrijving:

Op dit beleidsveld worden de kosten en opbrengsten verantwoord die verband houden met het heffen en invorderen van de waterschapsbelastingen, het verwerken van verzoek-, bezwaar- en beroepschriften met betrekking tot die aanslagen, de betalingsverwerking, kwijtschelding en (dwang)invorderingsmaatregelen.

Doelstelling:

Het doel is om belastingen van Delfland juist en tijdig op te leggen, (kwijtscheldings) verzoek-, bezwaar- en beroepsschriften binnen de daarvoor gestelde termijnen juist af te doen, zorg te dragen voor het juist en tijdig verwerken van (terug)betalingen en het door middel van (dwang)invorderingsmaatregelen volgens de wet invorderen van te late betalingen. Het streven is te komen tot een belastingafdeling met een excellente dienstverlening aan de burger.

Maatregelen:

Samenwerking

Komende jaren staan in het teken van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking op belastinggebied met het Hoogheemraadschap van Schieland en de Krimpenerwaard en overige partijen.

Gecombineerde aanslagoplegging

Momenteel worden de mogelijkheden onderzocht om vanaf 2009 de aanslagoplegging van de zuiveringsheffing voor de woningen en de ingezetenenomslag (gebruikersbelasting) te combineren met de watersysteemheffing (eigenarenbelasting). De verwachting is dat ongeveer 200.000 aanslagen hiervoor in aanmerking komen. Dit levert in eerste instantie een kostenbesparing op van 80.000 euro aan portokosten. Dit leidt tevens tot een besparing van de drukwerkkosten. Deze besparing wordt aangewend om het drukwerk in verband met de invoering van de nieuwe Waterschapswet te financieren.

Waterschapshuis

In 2009 wordt nog gewerkt met het huidige belastingsysteem. Afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt op zijn vroegst in 2010 overgestapt naar het systeem van het Waterschapshuis. Vanaf 2009 worden wel al bedragen in rekening gebracht door het Waterschapshuis.

Callcenter

Per 1 juli 2009 loopt het contract met het huidige callcenter af. Ook hier geldt, dat afhankelijk van de ontwikkelingen met betrekking tot de mogelijke samenwerking, wordt beslist of, en zo ja, op welke manier met een callcenter wordt doorgegaan. De nieuwe tarieven zijn hoger.

Dwanginvordering

Bij de dwanginvordering zijn in het kader van het project 'financiële schoonmaak' een aantal dwanginvorderingsacties in gang gezet. De verwachting is dat deze acties ook de komende jaren plaatsvinden. De kosten voor 2009 bedragen 565.000 euro. De opbrengst van dwanginvordering wordt geraamd op 1.500.000 euro per heffingsjaar.

Invorderingsrente

Vanaf 2009 wordt een start gemaakt met het in rekening brengen van invorderingsrente. Voorzichtige schattingen laten zien dat hiermee een extra opbrengst van 70.000 euro wordt behaald.

Risico's:

Vooralsnog worden er geen materiële financiële risico's binnen dit programma verwacht.

H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitszorg

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de activiteiten van het bestuur, het bureau Bestuur & Communicatie en het team Calamiteitszorg.

Doelstellingen:

1. Zorgdragen voor communicatie en ondersteuning van het bestuur die bijdraagt aan de realisatie van de geformuleerde beleidsdoelstellingen;
2. Onderhouden en verder uitbouwen van het calamiteitszorgsysteem van Delfland en het verstevigen van het fundament onder de crisisbeheersing van Delfland met een hechte verankering in de veiligheidsregio's.

Maatregelen:

Bestuur & Communicatie:

De meerjarenbegroting van bureau Bestuur & Communicatie (B&C) laat een stijgende tendens zien door ontwikkelingen op vijf gebieden.

Doorontwikkeling B&C

De doorontwikkeling van B&C is in volle gang. Door onder andere de wens om meer van buiten naar binnen te werken, een efficiëntere inrichting van de stukkenstroom en de politisering van het bestuur worden andere eisen gesteld aan B&C. Om daarop in te kunnen spelen, wordt de bezetting van B&C op enkele punten aangevuld, wat financiële consequenties heeft.

Politisering bestuur

Op dit moment is nog niet uitgekristalliseerd hoe de politisering van het bestuur uitwerkt. Het kan zijn dat de nieuwe manier van werken in de komende jaren aanpassingen vergt op het gebied van bijvoorbeeld ondersteunende capaciteit en processen of faciliteiten in fysieke of financiële zin (bijvoorbeeld fractiekamers inclusief inventaris, fractievergoedingen, bemensing receptie tijdens avondvergaderingen et cetera). Ook moeten de fracties in de VV de mogelijkheid worden geboden om over standpunten en besluiten te kunnen communiceren met hun achterban en inwoners van het gebied.

Representatie

Delfland denkt steeds meer van buiten naar binnen. Om invulling te kunnen geven aan deze manier van werken wordt het (pro-)actief in contact komen met alle voor Delfland relevante betrokkenen steeds belangrijker. Om deze contacten te kunnen faciliteren, bijvoorbeeld het zelf organiseren van werkbezoeken of het bijwonen van bijeenkomsten van netwerkpartners, dient het representatiebudget structureel opgehoogd te worden. Ook dient in het budget ruimte te zijn voor momenten voor reflectie en vooruitkijken.

Educatie

De in 2006 ingezette intensivering van de educatieactiviteiten begint vruchten af te werpen. Op AWZI Harnaspolder en AWZI De Groote Lucht zijn bezoekersroutes aangelegd, in samenwerking met docenten is een lespakket ontwikkeld en het aantal rondleidingen neemt daar sterk toe. Op dit moment worden veel van de educatieactiviteiten verzorgd door medewerkers van Delfland. Het moment nadert dat er extra capaciteit nodig is om aan de toenemende vraag naar lessen en rondleidingen te kunnen voldoen. Daarnaast wordt met de partners Rijkswaterstaat en de provincie Zuid-Holland nagedacht over een nieuwe, meer belevingsgerichte, invulling van de informatieruimte in het Keringhuis bij de Maeslantkering.

Internet

Digitale communicatie is belangrijk en wint de komende jaren verder aan belang. Voorzienbaar zijn bijvoorbeeld een verregaande elektronische dienstverlening aan burgers, meer interactiviteit en meer visualisaties. Deze ontwikkelingen kunnen kosten met zich meebrengen op het gebied van hardware, software en capaciteit.

Calamiteitenzorg:

Om de doelstelling te bereiken worden alle schakels van de veiligheidsketen in beeld gebracht. Op de kortere termijn (2009 - 2010) wordt ingezoomd op de preparatie met behulp van risico- en scenariodenken. Na 2010 worden ook de pro-actie en nazorg toegevoegd en worden preventie en repressie opnieuw tegen het licht gehouden. De preparatie richt zich ook op de uitval van vitale infrastructuur, gevolgen van een griep пандemie en terrorisme. Met betrekking tot het functioneren van de eigen calamiteitenorganisatie blijft Delfland investeren in de ontwikkeling van simulatietechnieken en waar mogelijk gebruik maken van nieuwe technologie op het gebied van de inrichting en beheer van crisiscentra, informatievergaring en informatiedeling. Om deze doelstellingen te kunnen realiseren heeft team Calamiteitenzorg extra menskracht nodig. Dit wordt gerealiseerd door het werven van vaste medewerkers.

Risico's:

Samenwerking

Het onvoldoende adequaat kunnen reageren en samenwerken met andere partijen in de veiligheidsregio's bij een calamiteit, waardoor bovenmatige maatschappelijke en economische schade ontstaat.

I: Bedrijfsvoering

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle activiteiten verantwoord die behoren tot de ondersteunende activiteiten.

Doelstelling:

Zorgdragen voor die ondersteuning die noodzakelijk is voor het realiseren van alle geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Maatregelen:

Op basis van het plan 'Sterk Werk, Stromend Water en Sturen met Samenhang' heeft de directie begin 2008 doelen en acties geformuleerd voor de gehele organisatie. Dit plan is vertaald in een prestatiecontract met het bestuur op basis van de principes van een Balance Score Card. Daarin zijn strategische doelen geformuleerd, kritische succesfactoren, prestatie-indicatoren en een tijdsplanning. Het Waterbeheerplan 2010 – 2015 vormt de rode draad.

Structurele aandacht wordt besteed aan de besturing van de gehele organisatie. Een expliciet geformuleerd besturingsmodel vormt de ruggengraat voor een implementatietraject, gericht op prestatie management en gestoeld op de principes van integraal management. Daarin wordt het besturingsinstrumentarium herijkt en aangepast aan de collectief gestelde eisen op het gebied van efficiency en effectiviteit van de bedrijfsvoering. Managementrapportages, persoonlijk contact en structurele samenwerking tussen leidinggevendenden vormen de basis voor planning en verantwoording van de prestaties. Strategische advisering ten behoeve van het bestuur wordt versterkt.

Competentiemanagement neemt een prominente plaats in en wordt vorm gegeven door een management development programma met specifieke aandacht voor leiderschap. Competentiemanagement wordt voorts ondersteund door een opleidingsprogramma voor medewerkers en een regelmatige cyclus van gesprekken over werkplanning en geleverde prestaties, gebaseerd op geformuleerde competenties, gekoppeld aan iedere functie. Collectief en individueel leren staat centraal.

Herkende kernwaarden worden dominant voor de cultuur van de organisatie waarbij continu aandacht wordt gegeven aan effectieve interne en externe communicatie. Zo wordt de wens om te komen tot het handelen van 'buiten naar binnen' stapsgewijs gerealiseerd als een permanent leertraject. Langs alle voornoemde lijnen vindt de doorontwikkeling van de organisatie plaats als een continu proces van adaptatie aan omstandigheden en bijsturing aan feitelijkheden.

De komende periode richt het team P&O zich op het vervullen van de vele vacatures door onder andere de tijdelijke inhuur van een extra recruiter en het opzetten van een arbeidsmarktcampagne. Andere belangrijke activiteiten zijn: monitoren van inhuur externen, digitalisering van personeelsdossiers, gegevensbeheer en effectieve ondersteuning van werkprocessen met behulp van workflow, ontwikkelen van een management development plan en aanpassing van de beoordelings- en beloningssystematiek conform de afspraken uit het Sectoraal Arbeidsvoorwaardenoverleg.

Het team ICT heeft een automatiseringsplan voor de periode 2009 - 2013 opgesteld. Het vertrekpunt voor dit plan is dat de technische infrastructuur minimaal op hetzelfde niveau moet blijven en waar nodig moet worden aangepast aan nieuwe ontwikkelingen.

Het team Documentaire Informatievoorziening (DIV) zorgt de komende periode voor het optimaliseren van documentbeheer en stimuleert het gebruik van het Documentair Management Systeem.

Het team Juridische ondersteuning & Vastgoed (JOVG) heeft professionalisering en procesverbetering als belangrijkste doelen voor de komende periode. Belangrijke maatregelen zijn: afstemmingsafspraken met andere organisatieonderdelen effectueren, verdere vergaring van kennis en ervaring op het gebied van onteigeningsprocedures, focus op wetwijziging ten behoeve van adequate implementatie door sectoren en het actueel houden van het ERGO (eigendommen-registratiesysteem).

Het team Ondersteuning Bedrijfsvoering besteedt voor het uitbreiden van zijn functie de komende periode extra aandacht aan Risico Inventarisaties en Evaluaties (RI&E). Hiervoor wordt een risicomodel ontwikkeld. Ook wordt er tweejaarlijks een medewerkerstevredenheidsonderzoek gehouden en wordt er in 2009 gestart met het certificeren van organisatie onderdelen.

Het team Planning en Control besteedt, na de in gebruik name van het nieuwe financiële pakket GIDS, de komende jaren extra aandacht aan de uitbreiding en verbetering van managementrapportages. Ook vragen wijzigingen in de Waterschapswet extra inspanning voor het implementeren en verankeren van het rechtmatig handelen in de organisatie.

De ambitie van Delfland is het bieden van een goede informatievoorziening tegen maatschappelijk aanvaardbare kosten. Een belangrijke ontwikkeling hierin is E-overheid, het landelijke programma waarin de één-loket-gedachte en het gebruik van authentieke basisregistratie de hoofdlijnen vormen. Dit stelt hoge eisen aan de architectuur en gegevensbeheer.

Innovatieprogramma Delfland

In 2009 komt het eerste Delflandbrede innovatieprogramma gereed. De regiegroep Effectief Innoveren is in 2009 operationeel en heeft tot taak innovatie binnen Delfland te stimuleren en te faciliteren. Innovatie is de komende jaren (2010 - 2013) een van de middelen ter ondersteuning van de verdere ontwikkeling van Delfland. Delfland brengt ieder jaar een innovatieprogramma uit met een doorkijk naar de jaren er na. De verwachting is dat de regiegroep de komende jaren haar faciliterende en stimulerende rol verder invult en dat Delfland naar buiten toe gericht haar innovatieve activiteiten uitdraagt.

J: Belastingopbrengsten

Omschrijving:

Binnen dit programma worden alle belastingopbrengsten verantwoord.

Doelstelling:

Het tijdig, juist en volledig verantwoorden van de belastingopbrengsten.

Maatregelen:

In 2009 treedt de nieuwe Waterschapswet in werking. Dit heeft een aantal gevolgen voor belastingen van Delfland. De bestaande belastingen worden vervangen door een zuiveringsheffing en een watersysteemheffing. Door de nieuwe financieringsstructuur vinden kostenverschuivingen plaats.

Zuiveringsheffing woningen en watersysteemheffing voor niet eigenaren

Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

Kwijtschelding

Voor 2009 wordt verwacht dat 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking komen. Dit is gebaseerd op het aantal verzoekschriften in 2007. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting daalt. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.

Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven

Het aantal vervuilingseenheden daalt naar verwachting met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven, anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in het gebied van Delfland.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

Watersysteemheffing gebouwd

Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waardes van 2 %.

Watersysteemheffing ongebouwd

Door de komst van de nieuwe Waterschapswet wordt het ongebouwde eigendom vanaf 2009 onderverdeeld in natuur, wegen en overig ongebouwd. Het totale aantal hectares blijft nagenoeg gelijk.

2. Paragrafen

2. PARAGRAFEN

2.1 Ontwikkelingen en afwijkingen

Ontwikkelingen

De belangrijkste ontwikkeling is de nieuwe Waterschapswet.

Per 1 januari 2008 is de nieuwe Waterschapswet in werking getreden, echter een aantal bepalingen gaan pas vanaf 2009 gelden. De doelstellingen van de nieuwe waterschapswet zijn democratische legitimatie, vereenvoudiging en transparantie.

De invoering van de nieuwe waterschapswet zal vanaf begrotingsjaar 2009 gaan zorgen voor een aantal beleidswijzigingen binnen het Hoogheemraadschap van Delfland. De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de nieuwe Waterschapswet zijn:

Verkiezingen

De waterschapsverkiezingen worden in het najaar 2008 in alle 26 waterschappen tegelijkertijd gehouden. De verwachting is dat de verkiezingen meer bekendheid en publiciteit zullen genereren doordat er nu landelijke aanpak is. Daarnaast wordt het huidige personenstelsel vervangen door een lijstenstelsel.

Bestuursamenstelling

De samenstelling van het waterschapsbestuur verandert. Het bestuur mag uit hoogstens dertig leden bestaan, waarbij zeven tot negen zetels gereserveerd zijn voor personen uit specifieke categorieën, zoals bedrijven, landbouw en natuurbeheerders.

Een aantal leden van het bestuur wordt benoemd (op voordracht van hun organisaties, de Kamers van Koophandel, Bosschap en landbouwkring) en een aantal leden wordt door de ingezetenen van het waterschap rechtstreeks gekozen via het lijstenstelsel.

Beleids- en verantwoordingsfunctie

Waterschappen moeten laten zien voor welke doelen zij middelen vragen van burgers en bedrijven omdat waterschappen hun taken uitvoeren met publieke middelen. Door middel van een goede uitvoering en interne organisatie hierbij zal het waterschap moeten zorgen dat de beleidsdoelen daadwerkelijk worden bereikt (doeltreffendheidsvraag), dat dit met zo min mogelijk middelen inzet gebeurt (doelmatigheidsvraag) en dat de middelen worden ingezet zoals is toegestaan (rechtmatigheidsvraag). Over de doeltreffendheid, doelmatigheid en rechtmatigheid van de beleidsuitvoering zal het waterschap rekenschap moeten afleggen aan de samenleving. Deze wetwijziging gaat in op 1 januari 2009.

Programma's

Een belangrijke wijziging betreft de verplichting om met ingang van 2009 onder andere de meerjarenraming en de begroting in te richten naar programma's. Een programma is daarbij als volgt gedefinieerd: 'Een samenhangend geheel van activiteiten op basis waarvan het algemeen bestuur het beleid van het waterschap vaststelt.' In de VV van 24 april 2008 is besloten om de beleidsvelden om te zetten naar programma's, aangevuld met enkele nieuwe programma's.

Nieuw belastingstelsel

Als gevolg van de invoering van de Waterschapswet ontstaat er per 1 januari 2009 een nieuw belastingstelsel bestaande uit een watersysteemheffing en een zuiveringsheffing. De watersysteemheffing is bedoeld voor alle waterschapstaken die te maken hebben met het beheer en onderhoud van de watersystemen (de waterkwantiteit en -keringen én de passieve waterkwaliteitstaak). Uit de zuiveringsheffing worden alle zuiveringstaken én de actieve waterkwaliteitstaken gefinancierd.

Afwijkingen

Er zijn geen materiele afwijkingen ten aanzien van de gehanteerde uitgangspunten en normen én in de cijfers ten opzichte van de vorige begroting en meerjarenraming.

2.2 Uitgangspunten en normen

Voor het opstellen van de begroting 2009 zijn de volgende uitgangspunten en normen gehanteerd. De basis van deze uitgangspunten en normen zijn de verslaggevingsvoorschriften uit het Waterschapsbesluit en de voorbereidende teksten van het nieuwe 'Besluit Begroting en Verantwoording' (BBVW).

Inflatie

De kosten zijn centraal en decentraal opgenomen op basis van werkelijk ingeschatte kosten voor het jaar 2009.

Loonkosten

Voor de personeelslasten is uitgegaan van het laatst afgesloten CAO-akkoord met een looptijd tot 1 oktober 2009 en met de diverse premieheffingen op het niveau van 2008. Voor 2009 en de volgende jaren is uitgegaan van een loonkostenstijging van 3 % (nieuwe CAO, premieheffingen etc.).

Onvoorzien

In de meerjarenraming is een centrale post van 0,5 miljoen euro voor onvoorziene kosten opgenomen. Daarnaast is er centraal een post opgenomen van 1 miljoen euro voor onvoorziene personeelskosten als gevolg van wijzingen in de budgetteringsprocedures. Beide posten zijn gebaseerd op ervaringscijfers.

Exploitatietekort

De exploitatietekorten worden gefinancierd door middel van langlopende leningen. De onderbouwing hiervan is opgenomen in de financieringsparagraaf.

Bruto investeringen

In het kader van het voorzichtigheidsprincipe zijn de bruto investeringsuitgaven geraamd in plaats van de netto investeringsuitgaven. Dat wil zeggen dat er geen rekening is gehouden met mogelijke ontvangen subsidies en/of bijdragen.

Activeren van baggerkosten

De baggerkosten worden geactiveerd en afgeschreven in 8 jaar. Er volgt nog een nader onderzoek welk deel van deze kosten, binnen de huidige wet- en regelgeving, mogen worden geactiveerd.

Exploitatie of investering

Alle uitgaven groter dan 50.000 euro en een levensduur van meer dan één jaar worden als investering aangemerkt.

Alle andere uitgaven komen rechtstreeks ten laste van de exploitatie. Uitzondering hierop zijn bedrijfsauto's: deze worden altijd als investering opgevoerd.

Activeren van bouwrente

De bouwrente wordt gedurende de projectperiode toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Activeren van manuren

Alle directe uren van het Project en Ingenieursbureau (PIB) worden door middel van tijdschrijven toegerekend aan de projecten en afgeschreven conform de systematiek beschreven bij de afschrijvingen.

Investerings en afschrijvingen¹

Er wordt afgeschreven vanaf het eerste boekjaar na het afsluiten van de nazorgfase. Investerings worden lineair afgeschreven. Hieronder een overzicht van de belangrijkste gehanteerde afschrijvingstermijnen:

Categorie	Afschrijvingstermijn in jaren
Waterkeringstaak	
Zee- en rivierenwaterkering	35
Reconstructie boezemkaden	25
Waterbeheersingstaak	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Stuwen en duikers	8
Waterkwaliteitstaak	
Bouwkundig	30
Mechanisch/elektrisch	15
AHR-project (bouwkundig, elektrisch, mechanisch)	25
Rioolpersleidingen	30
Grond	
Grond voor boezemkaden	50
Grond voor waterbergingen	40
Overige grond	0
Overig	
Bouwkundig	40
Elektrisch/ mechanisch	15
Kantoorautomatisering	5
Dienstauto's	5

Onttrekkingen voorzieningen

Voor de volgende voorzieningen wordt in 2009 een onttrekking verwacht:

Nr	Omschrijving	2009
1.	Voorziening pensioen	€ 69.748
2.	Voorziening wachtgeld	€ 728.799
3.	Voorziening claims en disputen	€ 2.056.471

Tabel: geraamde onttrekkingen aan voorzieningen

In het kader van voorzichtigheid worden de onttrekkingen aan de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

De volgende uitgangspunten zijn er gehanteerd voor de berekening van de geraamde onttrekkingen:

Ad 1. Voorziening pensioen

Voor de onttrekkingen aan de pensioenvoorziening voor oud bestuurders is de sterftetabel van het CBS gehanteerd. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %.

Ad 2. Voorziening wachtgeld

De huidige wachtgelders zijn geraamd voor de maximale aanspraak, toekomstige wachtgelders (ambtenaren) zijn niet geraamd. Deze worden in eerste instantie gedekt uit

¹ In 2009 wordt het activabeleid opnieuw aan de orde gesteld.

wachtgelders die niet gebruik maken van hun maximale aanspraak. Voor de rekenrente is uitgegaan van 3 %. De jaarlijkse onttrekkingen bestaan deels uit een vrijval.

Ad 3. Voorziening claims en disputen

Voor de onttrekking aan de voorziening claims en geschillen is uitgegaan van alle gegevens die beschikbaar zijn op het moment van samenstellen van deze begroting.

Belastingen

Voor de berekening van de belastingtarieven zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

Huishoudens

Uit gegevens van het CBS over de laatste jaren blijkt dat het aantal huishoudens gemiddeld met 0,33 % groeit. Voorzichtigheidshalve wordt de komende jaren van dit percentage uitgegaan.

WOZ-waarde

Uit gegevens van de gemeenten blijkt dat rekening moet worden gehouden met een jaarlijkse stijging van de WOZ-waarden van 2 %.

Kwijtschelding

Op basis van de verzoekschriften in 2007 is de verwachting dat in 2009 31.000 huishoudens voor kwijtschelding in aanmerking zullen komen. Door een actiever werkgelegenheidsbeleid van de gemeenten worden meer mensen aan het werk geholpen waardoor het aantal kwijtscheldingsverzoeken voor deze groep naar verwachting zal dalen. Deze daling wordt in de meerjarenraming teniet gedaan door de verwachte stijging in kwijtscheldingsverzoeken als gevolg van een grotere bekendheid met het kwijtscheldingsbeleid van Delfland.

Oninbaar zuiveringsheffing woningen en omslag.

Het oninbare bedrag betreft 1,8 % van de begrote opbrengst en is gebaseerd op de gegevens uit de jaarrekening 2007.

Zuiveringsheffing/verontreinigingsheffing bedrijven

Het aantal vervuilingseenheden zal naar verwachting dalen met 11.000. Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door procesveranderingen binnen bedrijven en anderzijds door het staken van de bedrijfsactiviteiten van een aantal grote vervuilende bedrijven in Delflands gebied.

Voor DSM wordt vanaf 2007 een lagere vervuilingswaarde van het bedrijfsafvalwater geconstateerd door een beter zuiveringsrendement. Bij gelijkblijvende omstandigheden wordt de vervuilingswaarde voor 2009 en 2010 begroot op 29.300 vervuilingseenheden. Vanaf 2011 wordt de vervuilingswaarde geraamd op 20.000 vervuilingseenheden in verband met het reduceren van de grondwateronttrekking.

2.3 Incidentele baten en lasten

Incidentele baten en lasten kunnen het reguliere beleid van het waterschap verstoren. Onder dit begrip wordt verstaan de baten en lasten van materiële betekenis die eenmalig in maximaal drie begrotingsjaren voorkomen.

Delfland verwacht voor het begrotingsjaar geen incidentele baten en lasten conform bovengenoemde definitie.

2.4 Kostentoe rekening ²

Kosten en opbrengsten worden zoveel mogelijk direct ten laste of ten gunste gebracht van een product. Een belangrijke uitzondering zijn de personeelskosten: deze kosten worden via een verdeelsleutel van uren doorbelast aan de producten.

De volgende stap is de verdeling van de ondersteunende producten (bijvoorbeeld: management, huisvesting, automatisering) via specifieke verdeelsleutels (bijv. uren, kosten, werkplekken) naar de primaire producten.

Uiteindelijk worden de primaire producten verdeeld over de taken watersysteembeheer en zuiveringsbeheer op basis van de volgende verdeelsleutel:

Programma	Producten	Watersysteemheffing	Zuiveringsheffing
<i>A Planvorming</i>	Beheersplan waterkeringen	100%	0%
	Waterbeheersplan	90%	10%
	Thema- en gebiedsgerichte plannen	85%	15%
	Plannen van derden	90%	10%
<i>B Aanleg en onderhoud waterkeringen</i>	Beheersinstrumenten waterkeringen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud waterkeringen	100%	0%
<i>C Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	Beheersinstrumenten watersystemen	100%	0%
	Aanleg en onderhoud watersystemen	100%	0%
	Baggeren waterlopen en saneren bodems	100%	0%
	Beheer hoeveelheid water	100%	0%
	Monitoring watersystemen	100%	0%
<i>D Bouw en exploitatie zuiveringstechn. werken</i>	Getransporteerd afvalwater	0%	100%
	Gezuiverd afvalwater	0%	100%
	Verwerkt slib	0%	100%
	Afvalwaterbehandeling door derden	0%	100%
<i>E Vergunningverlening en handhaving keur</i>	Keur	100%	0%
	Vergunningen en keurontheffingen	100%	0%
	Handhaving keur	100%	0%
<i>F Beheersing van lozingen</i>	Wvo-vergunningen en meldingen	50%	50%
	Handhaving Wvo	50%	50%
	Rioleringsplannen en subsidie lozingen	50%	50%
	Aanpak diffuse emissies	50%	50%
<i>G Heffingen en invordering</i>	Kostentoedeling en belast.verordeningen	55%	45%
	Aanslagen huishoudens en forf. bedrijven	55%	45%
	Aanslagen Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Aanslagen omslag gebouwd, leges e.d.	100%	0%
	Verzoek-, bezwaarschr. huish./forf.bedr.	55%	45%
	Bezwaarschriften Wvo overige bedrijven	10%	90%
	Bezwaarschr. omslag gebouwd, leges ed.	100%	0%
	Invordering	55%	45%
<i>H Bestuur, communicatie en calamiteitenzorg</i>	Bestuur en externe communicatie	75%	25%
	Calamiteitenzorg	85%	15%
<i>J Opbrengsten beheersproducten</i>	Financ.opbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Financ.opbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%
	Mutaties reserves watersysteemheffing	100%	0%
	Mutaties reserves zuiveringsheffing	0%	100%
	Belastingopbrengsten watersysteemheffing	100%	0%
	Belastingopbrengsten zuiveringsheffing	0%	100%

² De kostentoe rekening is mede gebaseerd op het advies van de Unie van Waterschappen.

2.5 Bestemmingsreserves en voorzieningen

In deze paragraaf zal een overzicht worden opgenomen van de vermogensbestanddelen die niet behoren tot het weerstandsvermogen.

Bestemmingsreserve

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het besluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgevallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefseglisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefseglisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	122,2
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	89,4

Voorzieningen

	Voorziening pensioenen	Voorziening wachtgeld	Voorziening claims en disputen	Totaal
Beginstand 1/1/2009	477.698	1.927.430	2.056.471	4.461.599
Toevoegingen	14.331	470.400	0	484.731
Onttrekkingen	69.748	728.799	2.056.471	2.855.018
Eindstand 31/12/2009	422.281	1.669.031	0	2.091.312

Voorziening pensioenen

Uit de voorziening pensioenen worden de pensioenuitkeringen aan oud-bestuursleden of hun nabestaanden gedaan.

Voorziening wachtgeld

Deze voorziening dekt de toekomstige wachtgeldaanspraken van ex-medewerkers en collegeleden af.

Voorziening claims en disputen

Deze voorziening is getroffen naar aanleiding van de nog lopende procedure van DSM tegen Delfland aangaande de grondwaterkering.

Voorziening toegekende subsidies exploitatie en investeringsprojecten

In het kader van voorzichtigheid worden de voorzieningen toegekende subsidies niet geraamd.

2.6 Waterschapsbelastingen

Belastingeenheden

Belastingsoort	Eenheid	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	huishoudens	462.000	463.500	465.100	466.600	468.200
- gebouwd	WOZ (mln)	135.600	138.300	141.100	143.900	146.800
- ongebouwd (agrarisch)	hectare	13.500	13.500	13.500	13.500	13.500
- ongebouwd (wegen)	hectare	4.500	4.500	4.500	4.500	4.500
- natuur	hectare	2.200	2.200	2.200	2.200	2.200
Zuiveringsheffing	verv.eenheid	1.347.900	1.358.200	1.352.400	1.356.800	1.360.300
Verontreinigingsheffing	verv.eenheid	8.400	1.500	1.500	500	500

De vermelde aantallen huishoudens en vervuilingseenheden zijn vóór aftrek van kwijtschelding en oninbaar. Voor kwijtschelding is jaarlijks rekening gehouden met 31.000 huishoudens en 64.560 vervuilingseenheden. Het kwijtscheldingsbeleid is gebaseerd op de 100%-norm.

Opbrengsten en reserves voor tariefsegalisatie

Onderstaande tabel geeft voor zowel het watersysteembeheer als het zuiveringsbeheer een overzicht van de ontwikkeling van de waterschapsbelastingen in de komende jaren en de stand en het verloop van de bij die taak behorende bestemmingsreserves voor tariefsegalisatie. Voor de watersysteemheffing is gerekend met een jaarlijkse opbrengststijging van 8,5 % en voor de zuiveringsheffing van 10 %.

Belastingopbrengsten / reserves voor egalisatie (x € 1.000)	2009	2010	2011	2012	2013
a. Watersysteembeheer					
Watersysteemheffing:					
- ingezetenen (netto)	38.525	41.948	45.674	49.731	54.161
- gebouwd	23.323	25.256	27.394	29.736	32.327
- ongebouwd	3.094	3.339	3.623	3.931	4.265
- natuur	6	7	7	8	9
Verontreinigingsheffing	547	106	118	43	47
Totaal belastingen	65.495	70.656	76.816	83.449	90.809
Verloop reserves (cum.)	29.327	23.424	18.152	13.109	8.499
b. Zuiveringsbeheer					
Zuiveringsheffing (netto)	82.140	90.350	99.390	109.380	120.370
Verloop reserves (cum.)	89.356	61.525	35.581	12.501	276

Op grond van de nieuwe wet- en regelgeving dient het laatste jaar van de meerjarenraming structureel sluitend te zijn met positieve reserves.

Het watersysteembeheer vertoont bij een jaarlijkse tariefstijging van 8,5 % in 2013 een negatief exploitatieresultaat van 4,6 miljoen euro en een algemene reserve van 8,5 miljoen. Een verdere doorkijk tot 2018 laat zien dat bij een jaarlijkse tariefstijging van 4 % vanaf 2014 de begroting structureel sluitend zal zijn met een algemene reserve van circa 3 miljoen. Bij het zuiveringsbeheer zal de in het verleden opgebouwde vereveningsreservering de

komende jaren volledig worden ingezet ter dekking van de exploitatietekorten. Daarbij is tot 2013 een tariefstijging noodzakelijk van jaarlijks 10 %. Het omslagpunt komt aan het eind van de meerjarenperiode met een sterk afvallende kostenontwikkeling en bij een gematigde tariefstijging van 3 % in de jaren naar 2018 tot een weer oplopende reserve.

Voor beide taken geldt dat de stijging van de kosten en de daarmee verbandhoudende opbrengsten een gevolg zijn van de activiteiten zoals die zijn beschreven bij de verschillende programma's.

Tot slot is in de meerjarenraming gerekend met jaarlijkse belastingopbrengsten voor leges (350.000 euro) en precario (250.000 euro).

Tarieven

Wettelijke wijzigingen in het heffingenstelsel en besluitvorming daarover in het algemeen bestuur leiden tot grote verschuivingen in de tarieven van 2008 naar 2009.

Tarieven in euro's	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Watersysteemheffing:						
- ingezetenen	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
- gebouwd	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
- ongebouwd (agrarisch)	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
- ongebouwd (wegen)	74,11	275,02	296,80	322,02	349,40	379,10
- natuur	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Zuiveringsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
Verontreinigingsheffing	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Deze tariefsberekening is gebaseerd op de kostentoedelingsverordening (vanaf 2009 ingrijpend gewijzigd), de ontwikkeling van de belastingeenheden (zie hiervoor) en de voorgestelde procentuele opbrengststijgingen als gevolg van de verwachte kosten- en opbrengstontwikkelingen in de komende jaren.

Ontwikkeling kosten, opbrengsten en tarieven

Op de volgende bladzijden is de meerjarenraming naar kosten en opbrengsten weergegeven. De opbrengsten daarin zijn gebaseerd op de daarna vermelde tariefontwikkeling 2008-2013. Ook zijn de consequenties voor de verschillende categorieën uitgewerkt aan de hand van enige voorbeelden.

Ontwikkeling kosten en opbrengsten 2008 - 2013 (x € 1 miljoen)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Watersysteembeheer</i> ¹						
Totale kosten	56,1	81,8	88,7	94,4	101,4	109,3
Waterschapsomslag en ingezetenenomslag	45,5	64,9	70,5	76,7	83,4	90,8
Verontreinigingsheffing		0,6	0,1	0,1	0,1	0,0
Overige inkomsten	8,7	11,3	12,2	12,3	12,9	13,9
Exploitatiesaldo	-1,9	-5,0	-5,9	-5,3	-5,0	-4,6
Saldireserve ²	34,3	29,3	23,4	18,1	13,1	8,5
<i>Zuiveringsbeheer</i> ¹						
Totale kosten	126,2	150,0	154,6	162,1	170,3	171,7
Zuiveringsheffing	91,8	82,2	90,3	99,4	109,3	120,4
Overige inkomsten	29,2	35,0	36,5	36,8	37,9	39,1
Exploitatiesaldo	-5,2	-32,8	-27,8	-25,9	-23,1	-12,2
Vereveningsreservering ^{2 3}	122,2	89,4	61,6	35,7	12,6	0,4
Saldireserve ^{2 3}	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9

¹ Bedragen 2008 zijn sterk afwijkend van 2009 e.v. als gevolg van met name de invoering van de nieuwe Waterschapswet.

² Cumulatief en na toevoeging verwachte resultaten over 2008 (t/m Voorjaarsnota).

³ Bij de vorming van de vereveningsreservering waterkwaliteit is besloten de saldireserve constant te houden.

Enkele jaren na het gereedkomen van de AWZI's Harnaschpolder en Houtrust zal de reservering worden opgeheven en opgaan in de saldireserve. Tot die tijd heeft de vereveningsreservering de functie van een saldireserve, ook voor de niet aan het AHR-project gerelateerde kosten.

Ontwikkeling tarieven 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Watersysteembeheer</i>						
Stijging opbrengst		8,5% ¹	8,5%	8,5%	8,5%	8,5%
Tarief ingezetenen per huishouden	43,96	91,14	98,89	107,29	116,41	126,31
Tarief gebouwd per € 2.500 econ.waarde ²	0,49	0,43	0,46	0,49	0,52	0,55
Tarief ongebouwd per ha.	74,11	137,51	148,40	161,01	174,70	189,55
Tarief natuur per ha.	74,11	2,87	3,11	3,38	3,67	3,98
Tarief verontreinigingsheffing per v.e. ³	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44
<i>Zuiveringsbeheer</i>						
Stijging opbrengst		10% ¹	10,0%	10,0%	10,0%	10,0%
Tarief woningen en bedrijven per v.e.	70,18	65,06	70,99	78,46	86,04	94,44

Voorbeelden te betalen bedragen 2008 - 2013

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2009	2009
(in euro's)							% stijging	% stijging
Alleenwond, geen eigenaar	114,14	156,20	169,88	185,75	202,45	220,75	37%	37%
Meer personen, geen eigenaar	254,50	286,32	311,86	342,67	374,53	409,63	13%	13%
Alleenwond, woning WOZ-waarde € 250.000	163,14	199,20	215,88	234,75	254,45	275,75	22%	22%
Meer personen, woning WOZ-waarde € 250.000	303,50	329,32	357,86	391,67	426,53	464,63	9%	9%
Bedrijfspan, WOZ-waarde € 5 mln, 100 v.e.	7.998,00	7.366,00	8.019,00	8.826,00	9.644,00	10.544,00	-8%	-8%
Veeteeltbedrijf, 25 ha	1.852,75	3.437,75	3.710,00	4.025,25	4.367,50	4.738,75	86%	86%
Openbare landweg, 25 ha	1.852,75	6.875,50	7.420,00	8.050,50	8.735,00	9.477,50	271%	271%
Natuurterrein, 25 ha	1.852,75	71,75	77,75	84,50	91,75	99,50	-96%	-96%

¹ Betreft de procentuele opbrengststijging ná verwerking van de nieuwe kostentoedeling vanaf 2009.

Deze nieuwe kostentoedeling (VV-besluit van 9 oktober 2008) heeft grote gevolgen voor de tarieven 2009.

De werkelijke ontwikkeling van het *tarief* bij de elke categorie hangt ook af van de ontwikkeling van de heffingsgrondslag.

² Het tarief voor gebouwd zal vanaf 2009 worden berekend als een percentage van de totale WOZ-waarde (2009: 0,0173%).

³ Het tarief verontreinigingsheffing is gelijk aan het tarief zuiveringsheffing.

2.7 Weerstandvermogen

Algemeen

Op grond van het nieuwe Waterschapsbesluit zijn waterschappen verplicht om de risico's die ze lopen in kaart te brengen en een beleid te ontwikkelen om deze risico's af te dekken.

Onder weerstandvermogen wordt verstaan 'de middelen en mogelijkheden waarover het waterschap beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten dan wel risico's af te dekken waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiele betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie'.

Regulier risico's worden afgedekt door afgesloten verzekeringen of gevormde verzekeringen. Het gaat bij weerstandvermogen om die risico's die niet via verzekeringen of gevormde voorzieningen kunnen worden ondervangen.

Risico's

Het inventariseren van deze risico's en het kwantificeren hiervan moet nog worden uitgevoerd. Het ontwikkelen van een systematiek om risico's te kwantificeren is een werkzaamheid die uiterst zorgvuldig moet worden uitgevoerd. Gezien de korte tijd die hiervoor beschikbaar is, zal dit in de volgende Meerjarenraming worden opgenomen.

In onderstaand overzicht staan de financiële risico's per programma welke nader zijn toegelicht in hoofdstuk 1: de programma's.

Risico's van relatief geringe omvang, algemene bedrijfsrisico's en projecten waarvan niet is uit te sluiten dat in de begroting en meerjarenraming onvoldoende gelden zijn, zijn niet opgenomen. Een aantal eerder vermelde risico's in begroting of jaarrekening is afgewikkeld of om andere redenen vervallen. Deze worden daarom niet meer vermeld.

Programma	Omschrijving van het risico
A: Planvorming	Subsidies proeftuinen waterkader Haaglanden
	Overdracht grondwater
B: Aanleg onderhoud Waterkeringen	Investeringsvolume
	Project Zwakke schakels
C: Inrichting en onderhoud waterkeringen	Investeringsvolume
D: Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	Persleiding gemaal Morsestraat – AWZI Houtrust
	Indexering Dienstverleningsvergoeding
	Vervallen leidingen Haagse regio
E: Vergunningverlening en handhaving keur	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
F: Beheersing van lozingen	Personele bezetting
	Ontwikkelen wet- en regelgeving
	Organisatie-ontwikkeling
G: Heffing en invordering	-
H: Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	Samenwerking bij calamiteit
I: Bedrijfsvoering	-
J: Belastingopbrengsten	-

Algemene reserves

De traditionele taken waterkering, waterbeheersing en waterkwaliteit komen met ingang van 2009 te vervallen. De bij deze taken behorende algemene reserves worden opgeheven en overgeheveld naar het watersysteembeheer en het zuiveringsbeheer. Bij de waterkwaliteitstaak gaat uitsluitend het onderdeel passief waterkwaliteitsbeheer over naar het watersysteembeheer. De afvalwaterketen wordt ondergebracht bij het zuiveringsbeheer.

De omzetting van de algemene reserves van de oude situatie naar de nieuwe situatie is besloten in de verenigde vergadering van Delfland van 9 oktober 2008. Hieronder een overzicht van het verwachte verloop van de algemene reserves in 2009:

Watersysteem

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	34,3
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	5,0
Eindstand 31/12	29,3

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	1,9
Toevoegingen	0
Onttrekkingen	0
Eindstand 31/12	1,9

Bestemmingsreserves

De volgende aanpassingen zijn er gedaan in de bestemmingsreserves ten opzicht van begrotingsjaar 2007 in overeenstemming met het bestluit van de verenigde vergadering van Delfland d.d. 9 oktober 2008:

- De afkoopreserve waterbeheersingstaak is vrijgefallen ten gunste van de nieuwe algemene reserve watersysteembeheer;
- De reserve slibverwerkingskosten is als overlopend passief verantwoord;
- De vereveningsreserve investeringen waterkwaliteit is in zijn geheel toegevoegd aan de nieuwe bestemmingsreserve tariefsegalisatie zuiveringsbeheer.

De huidige bestemmingsreserve voor tariefsegalisatie dient om ongewenste schommelingen op te vangen in de belastingtarieven.

Waterzuivering

In mln euro's	2009
Beginstand 1/1	122,2
Toevoegingen	0,0
Onttrekkingen	32,8
Eindstand 31/12	89,4

2.8 Financiering

Inleiding

De kaders voor het treasurybeleid van het Hoogheemraadschap van Delfland zijn vastgelegd in de wet Financiering Decentrale Overheden (Wet Fido), de verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (ex artikel 108 Waterschapswet) artikel 20, het waterschapsbesluit artikel 4.18, het treasurystatuut en het treasuryprotocol. In deze paragraaf wordt de financiering van Delfland en de consequenties ervan weergegeven in het licht van deze kaders. De verdere ontwikkeling van beleid op het gebied van treasury staat gepland voor het aankomende jaar.

Ontwikkelingen

In 2009 zal waarschijnlijk een aantal wijzigingen van de wet Fido worden doorgevoerd, onder andere ten aanzien van de renterisiconorm (het voorstel in deze is dat de renterisiconorm niet meer berekend wordt op basis van de langlopende schuld (20 %), maar op basis van het begrotingstotaal (30 %)). Voor deze paragraaf wordt echter de huidige regelgeving aangehouden. Overigens zal de implementatie van de gewijzigde regelgeving geen effect hebben op de financieringsmogelijkheden voor Delfland.

Op dit moment (augustus 2008) lijkt de lange termijn rente voor 30 jaar laag te zijn in verhouding met voorgaande jaren en de verwachting is dat deze ook omhoog gaat. Het vermijden van risico's door het vastzetten van de rente voor een lange termijn is op dit moment naar verwachting relatief goedkoop. Overigens streeft Delfland ook naar een situatie waarin zo weinig mogelijk risico wordt gelopen. Als gevolg hiervan zal het hoogheemraadschap bijvoorbeeld ook niet werken met derivaten.

Op dit moment (augustus 2008) is de korte termijn rente (3 maands Euribor) nog hoog, zelfs hoger dan 30 jaar rente; dit is mede het gevolg van de kredietcrisis. Deze rente zal naar verwachting echter gaan dalen.

Meerjarenraming 2009-2013

Er zijn geen ontwikkelingen of nieuwe inzichten in de begroting 2009 ten opzichte van de meerjarenraming 2009-2013.

Liquiditeitsprognose

Op grond van de vermogensbehoefteplanning, zoals opgenomen in de meerjarenraming, wordt voor het begrotingsjaar 2009 verwacht dat als liquiditeit een bedrag van 111 miljoen euro benodigd is. Hiervan is 95 miljoen euro bestemd voor de financiering van de investeringen. De overige 16 miljoen euro is nodig voor de financiering van de exploitatie.

Visie op de renteontwikkeling

Op grond van de huidige rentestanden wordt verwacht dat op de kapitaalmarkt de vergoeding voor de nog aan te trekken langlopende leningen geleidelijk zal stijgen. Delfland heeft hier op ingespeeld door een groep leningen te herfinancieren tegen meer gunstige tarieven. Op grond van deze verwachting past ook het streven van Delfland om de vermogensbehoefte op langere termijn te financieren tegen de huidige vastrentende tarieven. Het streven is dit voor het einde van 2008 te effectueren.

Risicobeheer

Kasgeldlimiet

In de wet Fido is vastgelegd dat de kortlopende financiering wordt beperkt door middel van de kasgeldlimiet. Voor waterschappen is deze limiet vastgesteld op 23 % van het begrotingstotaal op 1 januari van het betreffende jaar.

Overigens heeft Delfland niet de intentie de kasgeldlimiet maximaal te benutten. Er wordt continu gestreefd naar een saldo tussen de 5 miljoen euro negatief en 15 miljoen euro negatief, omdat er sprake is van een structurele behoefte aan vreemd vermogen, waardoor het renterisico op kortlopende financiering groter wordt, zeker bij de huidige markttrente (kortlopende rente is relatief duurder dan langlopende rente).

Renterisico

De renterisico's op de vaste schuld worden ingekaderd door middel van de renterisiconorm. Het uitgangspunt voor het invoeren van de renterisiconorm is het streven naar een spreiding van de looptijden van langlopende leningen met als doel een beperking van renterisico's. Het bedrag aan aflossingen en het leningbedrag, dat in aanmerking komt voor renteherziening mag in het betreffende jaar de renterisiconorm niet overschrijden. Deze norm wordt berekend als 20 % van de vaste schuld per 1 januari van het begrotingsjaar.

De langlopende schuld per 1 januari 2009 wordt geschat op 460 miljoen euro. De renterisiconorm bedraagt derhalve 92 miljoen euro.

Derivaten

Delfland maakt geen gebruik van derivaten in de zin dat posities worden ingenomen op grond waarvan risico's gelopen worden.

2.9 Verbonden partijen

Het aangaan van banden met verbonden derde partijen komt altijd voort uit het publiek belang. Verbindingen met derde partijen zijn een manier om een bepaalde publieke taak uit te voeren.

De definitie van een verbonden partij conform de Waterschapswet is als volgt: 'een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin het waterschap een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

financieel belang: 'een aan de verbonden partij ter beschikking gesteld bedrag dat niet verhaalbaar is indien de verbonden partij failliet gaat onderscheidenlijk het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat indien de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt'.

bestuurlijk belang: 'zeggenschap, hetzij uit hoofde van vertegenwoordiging in het bestuur hetzij uit hoofde van stemrecht'.

Hieronder wordt een overzicht gegeven van de visie op de met Delfland verbonden partijen in relatie tot de realisatie van de doelstellingen die zijn opgenomen in de begroting én de beleidsvoornemens omtrent deze verbonden partijen.

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Nederlandse waterschapsbank NV	De Nederlandse waterschapsbank is de 'huisbankier' van Delfland en zorgt mede voor de financiering van de huidige geformuleerde doelstellingen als de in het verleden geformuleerde doelstellingen.	Continueren
DRSH Zuiveringsslib NV	Het Hoogheemraadschap van Delfland is samen met vier andere waterschappen, aandeelhouder van DRSH Zuiveringsslib NV. Deze vennootschap verzorgt het transport en de verwerking van slib uit de afvalzuiveringsinstallaties.	Continueren
Holding IOPW NV en Ontwikkelingsmaatschappij 'Het Nieuwe Westland' CV	Dit betreft een PPS constructie die in 2002 is gesloten met drie overheidspartijen (waaronder Delfland) en een private partij. Delfland neemt hieraan vooral deel om vanuit dit samenwerkingsverband in de planvorming een aantal ABCDelfland maatregelen in het Westland zeker te stellen (en werk met werk te maken).	Continueren

Naam verbonden partij	Relatie tot geformuleerde doelstellingen	Beleidsvoornemens omtrent verbonden partij
Aquanet BV	Aquanet voert projecten uit op het terrein van drink- en afvalwater in ontwikkelingslanden en in Centraal en Midden-Europa. De opdrachtgevers van Aquanet zijn onder meer de Wereldbank, de Oost-Europa Bank, de Europese Unie, Nederlandse overheden en waterleidingbedrijven.	Verkopen (past niet binnen de doelstellingen)
Delta Waterlab	Gemeenschappelijke regeling met de waterschappen Hollandse Delta en Brabantse Delta. De regeling heeft tot doel het verrichten van laboratoriumonderzoek t.b.v. de deelnemers en hierbij te komen tot vergroting van efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging, kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht	Continueren
Vereniging Zuid-Hollandse Waterschappen (VZHW)	Doel van de vereniging is het behartigen van de belangen van de waterschappen in het bijzonder, die in Zuid-Holland zijn gelegen. De vereniging houdt zicht onder meer bezig met de bestrijding van muskusratten.	Continueren
Vereniging Regionaal Samenwerkingsverband Water-Stad-Land	Vereniging opgericht door gemeenten Delft, Leidschendam - Voorburg en Schiedam. Delfland is lid. Doel is het optimaal benutten van het economische potentieel van het Rijn-Schiekanaal en het vormen van een kennisnetwerk.	Continueren

2.10 Bedrijfsvoering

Algemene ontwikkelingen

In het Waterbeheersplan³ (2006-2009) zijn de maatregelen opgenomen die voortkwamen uit de veelheid van plannen die waren ontwikkeld in de voorgaande jaren. Deze intensivering in realisatie heeft geleid tot een vergroting van het aantal projecten en alle uit te voeren activiteiten in de primaire processen. De betreffende organisatieonderdelen zijn daartoe in de loop van de tijd gegroeid. Deze uitbreidingen leiden echter ook tot een noodzaak om de ondersteunende bedrijfsvoering uit te breiden. Die versterking is de afgelopen jaren echter achterwege gebleven. De doorontwikkeling van de organisatie vanaf 1 januari 2008 en de gebleken noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering, zowel kwalitatief als kwantitatief, heeft voor de begroting 2009 geleid tot een verzoek voor uitbreiding van de formatie.

Bij de analyses voor het Waterbeheersplan⁴ (2010-2015) is vastgesteld dat er zoveel projecten uitgevoerd moeten worden, dat dat genoeg zou zijn om een tweede 'productielijn' van primaire processen in te richten. Dat zou betekenen dat die over een paar jaar weer zou moeten worden ontbonden hetgeen maatschappelijk en bedrijfsmatig onverstandig is. Besloten is dan ook om het volume van uit te voeren investeringsprojecten te maximeren en voor de uitvoering ervan te prioriteren. Het alternatief zou zijn een uitbreiding van de primaire productiecapaciteit en een nog intensievere versterking van de bedrijfsvoering dan wordt voorgesteld.

Analyse huidige situatie primaire processen

Een analyse van de formatie binnen de primaire processen in de volle breedte is het afgelopen jaar nog niet mogelijk geweest, enerzijds omdat de sectoren alle in een doorontwikkelingsproces zitten, anderzijds omdat de capaciteit daartoe ontbreekt (ten gevolge van het nog niet op orde zijn van de bedrijfsvoering). Bij de sector zuiveringsbeheer heeft deze analyse bij de doorontwikkeling begin 2008 wél plaatsgevonden (samenvoeging van de sectoren Contractmanagement Noord en Regio Zuid), waarbij is gestuurd op een budgettaire neutrale oplossing (de formatie is bij collegebesluit in april/mei 2008 vastgesteld).

Analyse huidige situatie bedrijfsvoering

Verbetering van de bedrijfsvoering is in alle opzichten een noodzaak ('het been moet worden bijgetrokken'). Het beheer is onvoldoende op orde, er is een fors probleem op het gebied van financiële beheersing en controle en de bedrijfsvoering is zwaar onderbezet op alle fronten, zowel kwalitatief als kwantitatief. Een implementatieplan is opgesteld om het been bij te trekken voor de financiële taken binnen de organisatie alsook voor een aanvulling op onderdelen bij Middelven.

Doel

Uiteraard is het inrichten van een effectieve en een efficiënte organisatie voor het behalen van de doelstellingen van het WBP onderdeel van de plannen om te komen tot een organisatie die gesteld staat voor 1 januari 2010. Eventuele bijstelling van de bestuurlijke keuzes binnen het WBP kan leiden tot wijziging van de formatie. Als er een investeringsafname plaatsvindt, wordt de formatie daaraan aangepast. Dat is echter momenteel op de langjarige termijn niet voorzien, integendeel. De rol van de sector Beleid en Onderzoek verandert: het accent zal verschuiven van een planontwikkeling naar een meer nadrukkelijke rol ten aanzien van onderzoek en monitoring. Bij de uitwerking van deze implementatie zullen keuzes moeten worden gemaakt waarvan nu niet te voorzien is wat de kwantitatieve effecten zullen zijn.

Vervolgstappen

Met het ontwerp WBP 2010 - 2015 komt zicht op de concrete ambities van het huidige bestuur. Aan de hand van deze ambities wordt de bestaande personele formatie van de Watersectoren tegen het licht gehouden. In het kader van de samenhang tussen en de sturing op de watersectoren zal dit onderzoek naar de formatie uiteraard gericht zijn op het zo budgettaire neutraal mogelijk houden, zoals destijds ook bij zuiveringsbeheer is gebeurd. Uiteraard zal in de tussentijd telkens de vraag worden gesteld of voorkomende vacatures moeten worden vervuld, of extra formatie noodzakelijk is, dan wel of er binnen de bestaande

formatie anders kan worden geprioriteerd. Bij de behandeling van de meerjarenbegroting 2010 – 2015 in het voorjaar van 2009, zal concreet worden aangegeven of, en zo ja waar, en ten koste van welke taak of kwaliteit, eventueel de formatie kan worden bijgesteld. Tevens zal worden overgegaan op het primair sturen op personeelsbudgetten in plaats van op formatie.

Formatie 2009: Ontwikkeling formatie

Op basis van bovenstaande uiteenzetting wordt voor de begroting van 2009 een vergroting van de formatie voorgesteld met netto 16,8 fte op vaste structurele basis en 2 fte op tijdelijke basis. Van de 16,8 fte op vaste basis zijn 14,8 fte voor de bedrijfsvoering en bestuursondersteuning en 2 fte voor de primaire processen op het taakveld waterkeringen. Een nadere toelichting wordt onderstaand gegeven. De gevraagde formatie zal niet direct vanaf 1 januari daadwerkelijk op de begroting drukken, de vacatures zullen geleidelijk worden ingevuld.

Uitgangspunt voor de formatie voor de begroting 2009 is 558,6 fte. Dit is inclusief tijdelijke formatie. Van de 26,8 fte's worden 8 fte's uit het bestaand budget gedekt.

	Formatie	Nieuw	Totaal nieuw	Dekking uit bestaand budget	Geen dekking uit bestaand budget
Stand begroting 2008	530,5				
Doorontwikkeling	- 1,0				
Reorganisatie ZB	- 0,5				
Tijdelijke formatie ZB	+ 2,0 (5 jaar)				
Tijdelijke formatie P+O	+ 0,8 (2 jaar)				
Stand per 1 januari 2009	<u>531,8</u>		531,8		
Calamiteitenzorg		1,4		-	1,4
EFZ/KAM		2,0		-	2,0
EFZ/Rechtmatigheid		3,0		-	3,0
EFZ/Inkoop		1,0		-	1,0
EFZ/Verzekering		0,2		-	0,2
EFZ/Concerncontrol		1,0		-	1,0
Middelen		5,2		-	5,2
Bestuursondersteuning		2,0		-	2,0
Communicatie		9,0		8,0	1,0
PIB		1,0		-	1,0
OWB		1,0		-	1,0
			26,8	8,0	18,8
Begroting 2009			558,6		

Algemeen

De effecten van het feit dat Delfland een jonge investeringsorganisatie is, betekent dat de financiële sturing en control een uitdrukkelijke plek in de organisatie moeten krijgen. Eind 2008 zal de financiële concern sturing/organisatie worden verbeterd aan de hand van een nieuwe planning & control cyclus, geënt op de nieuwe wetgeving. Hiervoor is versterking van de centrale planning & control-organisatie nodig en dient de concerncontroller duidelijker en zwaarder te worden gepositioneerd. Ook dient de sectorale control zo vormgegeven te worden dat deze een optimale bijdrage kan leveren aan het totale P&C-systeem. De organisatie zal extra inzet organiseren om deze processturing en koppeling te realiseren. De voor- en najaarsnota zullen met ingang van 2009 niet meer bestaan en worden vervangen door bestuursrapportages. Hierbij dient het management te voorkomen dat er verrassingen moeten worden gemeld die voorkomen hadden kunnen worden. Indien er onverwachte calamiteiten voorkomen dienen deze vooraf te worden gemeld. Oplossingen worden in bestaande budgetten gezocht. De Meerjarenraming 2010 – 2015 zal tijdig worden ontwikkeld, zodat behandeling in de VV voor het zomerreces kan plaatsvinden.

Calamiteitenzorg

Crisisbeheersing en de voorbereiding op rampenbestrijding is anno 2008 geen vrijblijvendheid meer. Voor Delfland geldt dit, gelet op de ligging, bevolkingsdichtheid én de risico-gevoeligheid van het gebied, in versterkte mate. In het kader van de crisisbeheersing beschikt Delfland over een calamiteitenzorgsysteem, dat bestaat uit diverse calamiteiten(bestrijdings)plannen, een opleidings- en oefentraject voor de calamiteitenorganisatie, een goed geoutilleerd informatiemanagementsysteem en een uitgebreid netwerk binnen de rampenbestrijding. Uitbreiding van het bureau calamiteitenzorg met 1,4 fte is nodig gezien het toegenomen risicoprofiel van Delfland.

EFZ

Behoudens de inzet van alle leidinggevenden van Delfland is het hoogst noodzakelijk de centrale planning- en control functie kwantitatief te versterken. Momenteel is daarvoor 7,2 fte extra geraamd, waarvan 5 fte al uitsluitend op basis van de nieuwe wetgeving. Een ander aspect dat dringend bijstelling behoeft is de gehele informatisering en automatisering. Een nieuw informatiseringsplan is c.q. wordt opgesteld. Om dit te kunnen implementeren dient eerst gekeken te worden naar de mogelijkheden van een betere benutting van de beschikbare instrumenten. Het gegevensbeheer dient in samenhang te worden gebracht en het kennismanagement moet worden verbeterd. Ook de landelijke ontwikkelingen ten aanzien van informatisering en automatisering (onder meer Nora 3.0.) worden daarbij meegenomen worden evenals de E-vaardigheden van medewerkers en leidinggevenden. Met een betere stroomlijning en benutting zullen ook de bedrijfsprocessen naar verwachting makkelijker kunnen verlopen.

Middelen

De ontwikkeling van de sector Middelen is bij de groei van de organisatie de afgelopen jaren achtergebleven. Ook bij deze sector is het noodzakelijk om het been in kwaliteit van de interne dienstverlening, maar ook in omvang bij te trekken. Momenteel worden vaste teamleiders geworven, die daarin een nadrukkelijke taak krijgen. De komende periode zullen nadere keuzes worden gemaakt welke taken centraal bij de sector Middelen moeten liggen en welke decentraal kunnen worden uitgevoerd. In eerste instantie dient echter binnen de sector zelf geïnvesteerd te worden.

De sector Middelen is verantwoordelijk voor een groot aantal concernbrede informatiesystemen (bijvoorbeeld: Persmaster (P&O beheerpakket), Document Management Systeem, Ergo (vastgoed registratiesysteem)). Om deze systemen te kunnen beheren en functioneel te laten (blijven) zijn, is uitbreiding voor functioneel(applicatie)beheer met 1 fte noodzakelijk (slechts beschikbaar 0,6 fte voor de hele sector).

Ten aanzien van een aantal taakvelden binnen de sector is te weinig ondersteuning beschikbaar (bijvoorbeeld: dagelijks beheer om de onlangs op orde gebrachte vastgoedregistratie op orde te houden en mutaties goed te verwerken is niet aanwezig); daartoe wordt voor de gehele sector (vijf teams) uitbreiding met 2,2 fte aan ondersteunende medewerkers voorgesteld.

Er is een toenemende vraag naar digitaliseren, betere ontsluiting van documenten en professionalisering van informatie- en gegevensbeheer. Documentaire Informatie Voorziening (DIV) is aanjager, participant, ondersteuner en uitvoerder bij tal van projecten op dit terrein. De huidige omvang en kwaliteit van DIV is niet toereikend voor deze gevraagde extra inzet en inhuur van externe adviseurs is kostbaar. Voorgesteld wordt om de formatie van DIV tijdelijk (3 jaar) met 2 fte uit te breiden.

Bestuursondersteuning

Het college is voornemens t.b.v. de nieuwe VV de ambtelijke ondersteuning anders te organiseren door het creëren van een 'griffier' functie. De griffier zal verantwoordelijk worden voor de ondersteuning van de VV en de Commissies en vraagbaak worden voor de VV-leden.

Vanwege de behoefte aan strategische en kwaliteitsondersteuning van D&H en directie zal binnen de sector Bestuur, Communicatie en Calamiteitenzorg (BC&C) hiervoor een voorziening getroffen worden. Het vorenstaande leidt tot uitbreiding met 2 fte voor strategische beleidsadvisering waarbij 1 vacante fte van de sector B&O wordt overgeheveld naar sector BC&C. Tevens wordt een directiesecretaris/teamleider toegevoegd aan team bestuursondersteuning. De directiesecretaris ondersteunt de secretaris-directeur en de dijkgraaf.

Communicatie

Bij de communicatie activiteiten worden vele activiteiten in de begroting van de projecten bij PIB en B&O opgenomen. Dit betreft tijdelijke financiering die met zich meebrengt dat na afloop van een project telkenmale opnieuw geworven moet worden. Zo ontstaat een grote werkdruk om telkens nieuwe medewerkers te werven en discontinuïteit. Dit heeft geen budgettaire gevolgen, maar leidt wel tot een formele formatie uitbreiding bij de sector BC&C omdat de capaciteit nu vanuit de exploitatie wordt gefinancierd in plaats van geactiveerd via de projecten. Tot slot is aanvulling van capaciteit met 1 fte nodig ter ondersteuning van organisatie van en deelname aan evenementen. Het aantal aan te sturen medewerkers binnen de sector BC&C wordt te groot voor het bureauhoofd. Daarom wordt een teamleider communicatie toegevoegd aan de formatie.

PIB en OWB

Voor het taakveld waterkeringen is in de VV van 12 juli 2007 goedkeuring verleend voor de uitbreiding van de formatie voor 2007 en 2008. De gevraagde uitbreiding van de formatie per 1 januari 2009 is destijds aangehouden en diende in een later stadium formeel opnieuw te worden aangevraagd en onderbouwd. Het betrof een uitbreiding van 6 fte: 2 fte bij OWB, 2 bij B&O, 1 bij PIB en 1 bij V&H. Een heranalyse heeft opgeleverd dat volledige uitbreiding zoals weergegeven op dit moment niet nodig is. Voorlopig kan worden volstaan met een uitbreiding van 2 fte in de uitvoering (1 bij OWB coördinator opdrachtgever en 1 fte bij PIB (toezichthouder werken)). In 2009 zal bij de evaluatie van de organisatie in relatie tot WBP4 worden vastgesteld of er ook nog een beroep moet worden gedaan op het restant van de eerder gewenste formatie.

De toekomstige grondwaterbeheertaak van Delfland wordt nader geconcretiseerd binnen de randvoorwaarden van de Waterwet. In 2009 worden hiertoe een beleidsnota, nieuwe regelgeving en concrete afspraken met provincie en gemeenten gemaakt. De initiële werkzaamheden, die reeds eind 2008 aanvangen, worden voor 2009 vanuit de bestaande vacatureruimte uitgevoerd. In 2009 zal worden vastgesteld wat de structurele personele consequenties zijn voor de sectoren B&O en V&H voor deze nieuwe taak in relatie met de realisatie van het WBP4 2010-2015. Datzelfde geldt ook voor de toekomstige overdracht van de taak vaarwegbeheer door de provincie aan Delfland.

Subsidie en de toekomst

Op dit moment is voor Delfland een aantal subsidieregelingen beschikbaar op het gebied van innovatie, waterkwaliteit en ICT. De huidige mogelijkheden blijven bestaan tot 2013. De verwachting is dat in de periode erna de kansen om van subsidies ten behoeve van alleen waterprojecten gebruik te maken kleiner zullen worden. Door de regeling KRW worden veel werkzaamheden gezien als wettelijk taak en wettelijke taken worden veelal niet als subsidiemogelijkheid aangemerkt. Daarnaast blijkt dat meer integraal opgepakte projecten worden gefinancierd dan op zichzelf staande waterprojecten.

Ook op Europees niveau zijn de ontwikkelingen op dit moment zo dat subsidieregelingen als Interreg IVB de ruimte voor watergerelateerde projecten steeds meer wordt ingeperkt. De reden van deze bevinding is dat landen als Groot Brittannië hebben aangegeven dat zij geen waterprojecten meer willen honoreren. Dit heeft bij de overige lidstaten grote verbazing opgeroepen. Juist Groot Brittannië heeft de afgelopen jaren te maken gehad met hevige regenval en wateroverlast.

Een andere ontwikkeling is dat de te subsidiëren projecten steeds meer op een hoog abstractie niveau bevinden, terwijl het veelal juist gaat om werk in het veld. Echter de kosten voor de uitvoerende werkzaamheden voor de KRW en de voorzorgsmaatregelen als gevolg van klimaatverandering blijven hoog. In de praktijk lijken deze kosten hoofdzakelijk voor rekening te komen van de lokale en regionale overheden.

Dergelijke ontwikkelingen impliceren dat door lidstaten en waterschappen op politiek niveau gelobbyd moet worden om er voor te zorgen dat de regelingen ook blijven bestaan voor watergerelateerde projecten. Als alternatieve vorm van inkomsten zou een samenwerkingsvorm kunnen zijn met het bedrijfsleven, waarbij het bedrijfsleven zelf een deel van de kosten voor zijn rekening gaat nemen. De proef met het blauwfonds in het FES project bedrijventerrein Plaspoelpolder kan hiervoor als input dienen. Daarnaast verwacht het rijk van dit FES project ook een Spin off voor andere gebieden.

De komende periode zal de alternatieve financieringsvormen door derden moeten worden onderzocht om zo een start te maken richting 2020 ten einde de waterschapsbelastingen zo laag mogelijk te houden.

Op dit moment lopen de volgende subsidieregelingen tot 2013:

Betreft:	Omvang:	Afgerond voor:
Nationaal bestuursakkoord water	3,3 miljoen euro	Juli 2010
Synergiegelden kaderrichtlijn water	2,1 miljoen euro	2013
Interreg IVB Noordzee SAWA	0,4 miljoen euro	2012
Brim	0,3 miljoen euro	2011

Inhuur externen, huisvesting en automatisering:

	Begroting 2008	Begroting 2009
Kosten inhuur externen	3,4 miljoen euro	3,4 miljoen euro
Huisvestingskosten	4,5 miljoen euro	4,9 miljoen euro
Automatiseringskosten	3,5 miljoen euro	3,7 miljoen euro

De kosten voor inhuur externen voor 2009 ligt in lijn met 2008. De toename van de huisvestingskosten in 2009 wordt veroorzaakt door hogere kosten voor beveiliging (+ € 0,2 mln) en een hogere doorbelasting van de kapitaallasten. De toename van de automatiseringskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door een hogere doorbelasting van de kapitaallasten.

2.11 EMU-saldo

	Saldo
1 EMU/exploitatiesaldo:	-37.777.021
2 Invloed investeringen:	
Bruto-investeringsuitgaven	79.114.352 -/-
Investeringssubsidies	0 +
Verkoop materiële en immateriële activa	0 +
Afschrijvingen	39.976.390 +
3 Invloed voorzieningen:	
Toevoegingen aan voorzieningen t.l.v. exploitatie	484.731 +
Onttrekkingen aan voorzieningen t.b.v. exploitatie	2.485.895 -/-
Betalingen rechtstreeks uit voorzieningen	0 -/-
Externe vermeerderingen van voorzieningen	0 +
4 Invloed reserves:	
Betalingen rechtstreeks uit reserves	0 -/-
Externe vermeerderingen van reserves	0 -/-
5 Deelnemingen en aandelen:	
Boekwinst	0 -/-
Boekverlies	0 +
EMU-saldo volgens Begroting 2009	-78.916.147

3. Begroting naar programma's en kostendragers

(vóór doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (voor doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
A Planvorming			
Eigenplannen	6.724.239	1.026.838	7.751.078
Plannen van derden	324.288	36.032	360.320
Totaal Planvorming	7.048.527	1.062.870	8.111.398
B Aanleg en onderhoud waterkeringen			
Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.342.234	0	6.342.234
Beheersinstrumenten waterkering	641.791	0	641.791
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	6.984.025	0	6.984.025
C Inrichting en onderhoud watersystemen			
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	10.052.536	0	10.052.536
Baggeren v. waterlopen en saneren van waterbodems	2.166.566	0	2.166.566
Beheer hoeveelheid water	10.838.256	0	10.838.256
Beheersinstrumenten watersystemen	648.511	0	648.511
Monitoring watersystemen	1.862.125	0	1.862.125
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	25.567.994	0	25.567.994
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
Afvalwaterbehandeling voor derden	0	87.255.208	87.255.208
Getransporteerde afvalwater	0	4.671.065	4.671.065
Gezuiverd afvalwater	0	11.642.113	11.642.113
Verwerkt slib	0	7.424.698	7.424.698
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	110.993.082	110.993.082
E Vergunningverlening en handhaving keur			
Handhaving keur	815.099	0	815.099
Keur	123.050	0	123.050
Vergunningen en keurontheffingen	1.614.315	0	1.614.315
Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	2.552.464	0	2.552.464
F Beheersing van lozingen			
Aanpak diffuse emissies derden	23.212	23.212	46.424
Handhaving WVO	883.270	883.270	1.766.541
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.031.614	1.031.614	2.063.228
WVO-vergunningen en meldingen	597.880	597.880	1.195.760
Totaal Beheersing van lozingen	2.535.977	2.535.977	5.071.953
G Heffingen en invordering			
Belastingheffing	3.089.837	1.668.145	4.757.983
Invordering	438.262	358.578	796.840
Totaal Heffingen en invordering	3.528.100	2.026.723	5.554.823
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
Bestuur	2.152.671	702.330	2.855.002
Calamiteitenzorg	1.085.299	191.523	1.276.823
Externe communicatie	2.079.006	678.296	2.757.302
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	5.316.976	1.572.150	6.889.126

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
I Bedrijfsvoering			
Ondersteunende afd. diensten	1.842.884	223.855	2.066.739
Ondersteunende afd. facilitair	9.118.079	3.481.574	12.599.653
Ondersteunende afd. financieel	415.473	917.268	1.332.740
Ondersteunende afd. organisatie	5.714.806	4.183.417	9.898.223
Totaal Bedrijfsvoering	17.091.241	8.806.114	25.897.355
J Opbrengsten beheerproducten			
Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K Doorbelastingen beheerproducten			
Correctie bruto rentelasten	0	0	0
Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
Exploitatieresultaat (- = voordeel)	4.956.404	32.820.616	37.777.021

4. Begroting naar programma's en kostendragers

(ná doorbelasting bedrijfsvoering)

Overzicht Programma's (na doorbelasting bedrijfsvoering)

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
A Planvorming			
Eigenplannen	9.641.973	1.495.136	11.137.109
Plannen van derden	610.647	67.850	678.496
Totaal Planvorming	10.252.620	1.562.986	11.815.606
B Aanleg en onderhoud waterkeringen			
Aanleg en onderhoud waterkeringen	7.077.027	0	7.077.027
Beheersinstrumenten waterkering	1.100.533	0	1.100.533
Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	8.177.560	0	8.177.560
C Inrichting en onderhoud watersystemen			
Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	11.020.894	0	11.020.894
Baggeren van waterlopen en saneren van waterbodems	2.997.017	0	2.997.017
Beheer hoeveelheid water	13.258.277	0	13.258.277
Beheersinstrumenten watersystemen	1.192.932	0	1.192.932
Monitoring watersystemen	3.259.104	0	3.259.104
Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	31.728.224	0	31.728.224
D Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken			
Afvalwaterbehandeling voor derden	0	90.225.932	90.225.932
Getransporteerde afvalwater	0	5.160.175	5.160.175
Gezuiverd afvalwater	0	13.331.693	13.331.693
Verwerkt slib	0	7.771.128	7.771.128
Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	0	116.488.929	116.488.929
E Vergunningverlening en handhaving keur			
Handhaving keur	1.561.008	0	1.561.008
Keur	260.655	0	260.655
Vergunningen en keurontheffingen	2.775.870	0	2.775.870
Totaal Vergunningverlening en handhaving keur	4.597.532	0	4.597.532
F Beheersing van lozingen			
Aanpak diffuse emissies derden	64.964	64.964	129.928
Handhaving WVO	1.562.264	1.562.264	3.124.529
Rioleringsplannen en subsidies lozingen	1.180.570	1.180.570	2.361.139
WVO-vergunningen en meldingen	1.028.896	1.028.896	2.057.792
Totaal Beheersing van lozingen	3.836.694	3.836.694	7.673.389
G Heffingen en invordering			
Belastingheffing	4.021.622	2.261.499	6.283.120
Invordering	923.771	755.812	1.679.583
Totaal Heffingen en invordering	4.945.392	3.017.311	7.962.703
H Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg			
Bestuur	2.976.663	971.166	3.947.829
Calamiteitenzorg	1.477.406	260.719	1.738.125
Externe communicatie	2.633.213	859.112	3.492.325
Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	7.087.282	2.090.997	9.178.278

Progr. Beleidsproduct	Begroting 2009		Totaal
	Watersyst.	Zuiv.beheer	
I Bedrijfsvoering			
Ondersteunende afd. diensten	0	0	0
Ondersteunende afd. facilitair	0	0	0
Ondersteunende afd. financieel	0	0	0
Ondersteunende afd. organisatie	0	0	0
Totaal Bedrijfsvoering	0	0	0
J Opbrengsten beheerproducten			
Opbrengsten belastingen	-65.495.000	-93.995.300	-159.490.300
Opbrengsten financieel	-173.900	-181.000	-354.900
Totaal Opbrengsten beheerproducten	-65.668.900	-94.176.300	-159.845.200
K Doorbelastingen beheerproducten			
Correctie bruto rentelasten	0	0	0
Ondersteunende afd. algemeen	0	0	0
Totaal Doorbelastingen beheerproducten	0	0	0
Exploitatieresultaat (- = voordeel)	4.956.404	32.820.616	37.777.021

5. Begroting naar kosten- en opbrengstsoorten

Overzicht van kosten en opbrengsten* (x € 1.000)

EMU-2	EMU omschrijving	Begroting 2009
4101	Externe rentelasten	26.733
4103	Afschrijvingen van activa	39.976
4201	Salarissen huidig personeel en bestuurders	32.142
4202	Sociale premies	5.027
4203	Rechtstr. uitkeringen huidig personeel / bestuur	0
4204	Overige personeelslasten	3.022
4205	Personeel van derden	3.394
4206	Uitkeringen voormalig personeel en bestuurders	0
4301	Duurzame gebruiksgoederen	1.493
4302	Overige gebruiksgoederen en verbruiksgoederen	2.297
4303	Energie	2.856
4304	Huren en rechten	1.180
4305	Leasebetalingen operational lease	64.509
4306	Pachten en erfpachten	0
4307	Verzekeringen	279
4308	Belastingen	2.411
4309	Onderhoud door derden	14.069
4310	Overige diensten door derden	30.649
4401	Bijdragen aan bedrijven	0
4402	Bijdragen aan overheden	671
4403	Bijdragen aan overigen	125
4501	Toevoegingen aan voorzieningen en reserves	14
4601	Onvoorzien	1.000
4901	Lasten voorgaande jaren	0
5000	Doorbelastingen kostensoorten	0
	Totaal kosten	231.847
8101	Externe rentebaten	0
8102	Interne rentebaten	0
8103	Dividenden en bonusuitkeringen	-550
8201	Baten i.v.m. salarissen en sociale lasten	0
8301	Verkoop van grond	-100
8302	Verkoop van duurzame goederen	0
8303	Verkoop van overige goederen	-220
8304	Opbrengst uit grond en water	-472
8305	Huuropbrengst uit overige eigendommen	-179
8306	Diensten voor derden	-13.267
8401	Bijdragen van overheden	-1.343
8402	Bijdragen van overigen	-969
8501	Waterschapsbelastingen totaal	-156.770
8502	Kwijtscheldingen	7.021
8503	Oninbaarverklaringen	2.416
8504	Schuldsaneringen	0
8601	Onttrekkingen aan voorzieningen	-369
8602	Onttrekkingen aan reserves	0
8603	Geactiveerde lasten	-22.956
8604	Afloop leaseverplichtingen PPS	-6.313
8901	Baten voorgaande jaren	0
	Totaal opbrengsten	-194.070
	Exploitatieresultaat (- = voordeel)	37.777

* door afrondingsverschillen kunnen er afwijkingen van een enkele euro optreden in alle financiële staten

6. Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Netto investeringen naar programma's en beleidsproducten

Programma	Beleidsproducten	Begroting 2009
A	Planvorming	
	1. Eigen plannen	177.500
	2. Plannen van derden	125.000
	Totaal Planvorming	302.500
B	Aanleg en onderhoud waterkeringen	
	3. Beheersinstrumenten waterkeringen	950.000
	4. Aanleg en onderhoud waterkeringen	3.821.757
	Totaal Aanleg en onderhoud waterkeringen	4.771.757
C	Inrichting en onderhoud watersystemen	
	7. Aanleg, verbetering en onderhoud watersystemen	18.824.980
	8. Baggeren v waterlopen en saneren v waterbodems	8.300.000
	9. Beheer hoeveelheid water	20.272.202
	Totaal Inrichting en onderhoud watersystemen	47.397.182
D	Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	
	12. Getransporteerd afvalwater	6.237.698
	13. Gezuiverd afvalwater	5.386.316
	15. Afvalwaterbeh. derden	26.067.444
	Totaal Bouw en exploitatie zuiveringstechnische werken	37.691.458
H	Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	
	31. Bestuur	70.000
	33. Calamiteitenzorg	
	Totaal Bestuur, externe communicatie en calamiteitenzorg	70.000
I	Bedrijfsvoering	
	Ondersteunend diensten	481.000
	Ondersteunend facilitair	2.841.000
	Ondersteunend financieel	
	Ondersteunend organisatie	515.000
	Totaal Bedrijfsvoering	3.837.000
	Totaal generaal	94.069.897

7. Berekening tarieven 2009

Berekening tarieven 2009

Watersysteemheffing

	Ingezetenen	Gebouwd	Ongebouwd	Natuur
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 8,5% (in euro's)				
a. Taakkosten (volgens kostentoedelingsverordening)	37.844.400	22.132.667	3.090.626	6.307
b. Specifieke kosten categorie (kosten verkiezingen en WOZ-kosten gemeenten)	600.000	1.600.000		
c. Egalisatiereserves categorie (resultaten jaarrekening 2007)	81.680	-305.897	3.327	
Totaal ten laste van belangencategorieën	38.526.080	23.426.769	3.093.953	6.307
2. Aantal netto belastingeenheden	422.700	54.240.000	22.500	2.200
	(huishoudens)	(per 2.500 WOZ-waarde)	(hectares)	(hectares)
N.b. Het aantal ha bij ongebouwd bestaat voor 4.500 ha uit wegen (100% opslag tarief)				
3. Tarieven				
a. Taakkosten	89.530	0,408	137,361	2,867
b. Specifieke kosten categorie	1,419	0,029		
c. Egalisatiereserves categorie	0,193	-0,006	0,148	
	91,143	0,432 ¹⁾	137,509	2,867

Zuiveringsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Basis is de verwachte opbrengst 2008 t/m VJN en een opbrengststijging van 10% Taakkosten (in euro's)	82.137.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	1.262.440
3. Tarief	65,06

Verontreinigingsheffing

	Woningen en bedrijven
1. Het tarief van de verontreinigingsheffing is wettelijk gekoppeld aan het zuiveringstarief Taakkosten (in euro's)	546.000
2. Aantal netto vervuilingseenheden	8.400
3. Tarief	65,06

¹⁾ M.i.v. 2009 wordt het tarief gebouwd uitgedrukt in een percentage van de totale WOZ-waarde. Voor Delfland bedraagt het tarief dan 0,0173% van de WOZ-waarde (i.p.v. € 0,43 per € 2.500 WOZ-waarde). Het betreft hier een wettelijke regeling en geldt voor zowel de ozb als de waterschapsomslag gebouwd.

MEMO

Aan: Afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg
Van: M.E.M. de Jong-Schmitz

Datum: 9 oktober 2008

Onderwerp: Resultaten Watersysteemanalyse Schiedam

Geachte heer, mevrouw,

Hierbij ontvangt u de resultaten van de Watersysteemanalyse Schiedam zoals deze in de Verenigde vergadering van 18 december 2008 ter besluitvorming aan u zullen worden voorgelegd. In de afdelingsvergadering van 30 oktober a.s. worden de wateropgave en de voorkeursmaatregelen van het watersysteem in Schiedam, alsmede het vervolgproces kort aan u gepresenteerd.

Hoogachtend,

Marleen de Jong

Kopie : M.P.M. Ruijgh, M. Schwartz, R. Tekke, J. Fritz, A. Wijnants

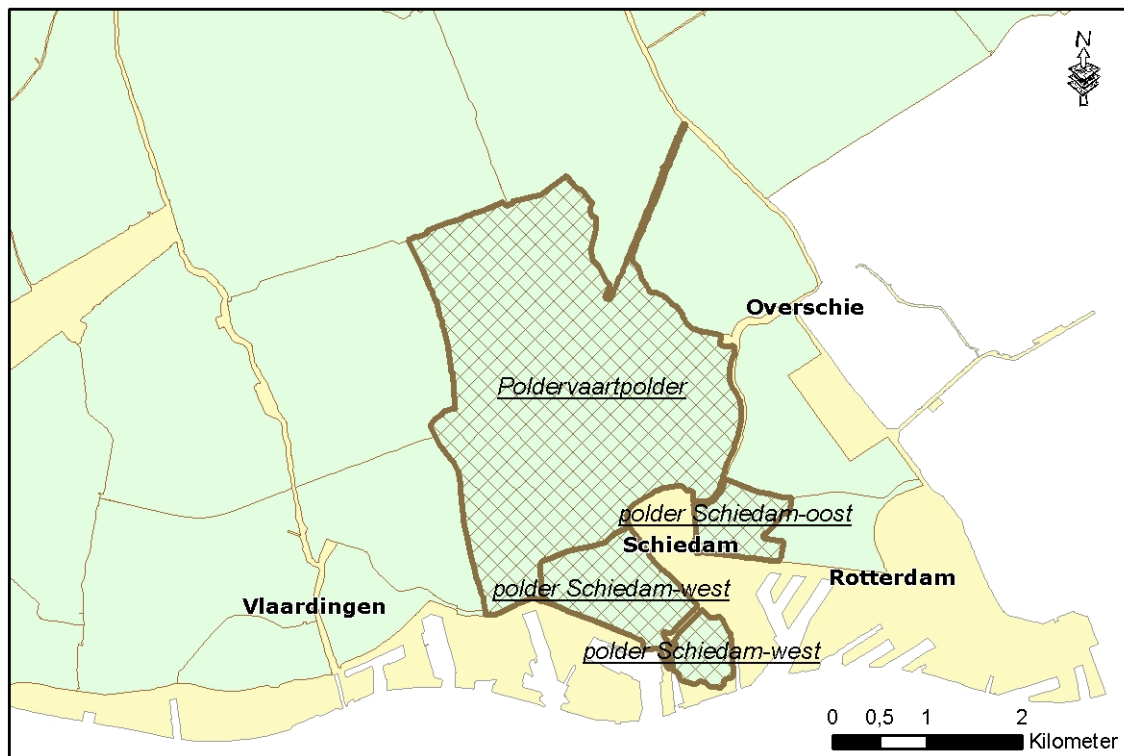
Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam niet gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Midden-Delfland & Waterweg. Deze resultaten zijn gevoegd bij de vergaderstukken voor afdelingsbestuur Oostland.

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

A. Onderzoeksgebied

Het onderzoeksgebied bestaat uit de polders Schiedam-west, Schiedam-Oost en de Poldervaartpolder. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost en een deel van de Poldervaartpolder (Harga) zijn in 2007 herpolderd. In figuur 1 zijn de onderzochte polders op kaart weergegeven.

Figuur 1: Onderzoeksgebied Watersysteemanalyse Schiedam

De drie polders bevinden zich in het zuiden van het beheersgebied van het Hoogheemraadschap van Delfland langs de Nieuwe Waterweg. De polders Schiedam-west en Schiedam-oost worden gekenmerkt door een waterhuishouding die sterk is vervlochten met de riolering en beide polders hebben een gering oppervlak open water: 0,5 % in Schiedam-west en 1,4% in Schiedam-oost. De beide polders hebben een gemengd riolsysteem dat zorgt voor de afvoer van het grootste deel van het hemelwater. In het geval van Schiedam-oost bevinden zich overstorten op streefpeil die daardoor ook dienst doet als middel voor peilhandhaving. Bij hevige neerslag worden door middel van overstortbemaling op De Schie en de Nieuwe Maas de overstorten in de polder beperkt.

De Poldervaartpolder heeft een oppervlak van 950 hectare en bestaat uit woonwijken, parken en sportterreinen. Binnen het watersysteem van de Poldervaartpolder varieert het polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. In de polder bevindt zich totaal 7% open water.

In tabel 1 is een overzicht weergegeven van het huidige grondgebruik binnen de polders, uitgedrukt in hectares.

Tabel 1: Verdeling van het grondgebruik in de polders in Schiedam, huidige situatie

Polder	Stedelijk gebied [ha]	Glastuinbouw [ha]	Grasland, recreatie en bos/natuur [ha]	Totaal [ha]	Aandeel open water* [ha]
Schiedam-west	158	-	-	158	0,8
Schiedam-oost	60	-	-	60	0,8
Poldervaartpolder	930	-	20	950	66,4

* Het aandeel open water is onderdeel van het oppervlak grondgebruik (dus niet bij het totaal op te tellen)

B. Bergings- en afvoercapaciteit en TEWOR

In het onderzoek naar het technisch functioneren van het watersysteem is in de polders een analyse uitgevoerd, waarbij is gekeken naar de bergings- en bemalingscapaciteit, de aan- en afvoercapaciteit van het hoofdsysteem. In de analyse zijn ook de effecten van overstorten op de waterkwaliteit meegenomen (TEWOR).

Bergingscapaciteit

Voor het bepalen van de benodigde bergingscapaciteit is de tijdreeksystematiek gebruikt volgens de Leidraad 'Toetsing regionale watersystemen met betrekking tot wateroverlast' van de Provincies Zuid-Holland, Utrecht en Noord-Holland (2004). Voor de polders is een hydrodynamisch en neerslag-afvoer model opgesteld waarmee het functioneren van het watersysteem bij extreme neerslag is gesimuleerd. In alle polders zijn daarbij het oppervlaktewatersysteem en het rioolsysteem in één model opgenomen zodat de interactie tussen beide kon worden gesimuleerd.

Ter bepaling van de bergingstekorten zijn met het model van iedere polder buienreeksen doorgerekend en herhalingstijden van waterstanden bepaald. Voor ieder type landgebruik is bepaald welke waterstand met een bepaalde herhalingstijd mag optreden, bijvoorbeeld 1/10 jaar een waterstand ter hoogte van het 5% laagste maaiveld in graslandgebieden en in stedelijk gebied 1/100 jaar een waterstand ter hoogte van het laagste maaiveld. Waar van toepassing is de overstortbemaling in de modelberekeningen in stand gehouden.

Vervolgens is uit de berekende herhalingstijd van waterstanden het bergingstekort berekend. Deze bergingstekorten zijn vergeleken met de bergingstekorten die met de ABC-werknormen zijn berekend. Tussen de berekende tekorten tussen beide methoden zitten vrij verschillen die kunnen worden verklaard uit het feit dat in de NBW-methode het systeemgedrag beter wordt gesimuleerd. Dit geldt vooral voor gebieden die afwateren over een stuw en gebieden waar het oppervlaktewater sterk is vervlochten met de riolering en waar overstortbemaling aanwezig is.

Tabel 2: Bergingstekorten polders WSA Schiedam

Polder	Aanwezige berging [m3]	Bergingstekort NBW [m3] ¹	Historisch tekort [m3]
Schiedam-west	5.300	0	0
Schiedam-oost	8.100	5.700	0
Poldervaartpolder	269.300	0	0

Afvoercapaciteit

De afvoercapaciteit van watergangen en kunstwerken is getoetst aan de afvoernormen van Delfland. Dit resulteert in maatregelen voor watergangen en kunstwerken, die in paragraaf D per polder zijn beschreven.

Voor de bemalingscapaciteit van poldergemalen gelden de normen zoals weergegeven in tabel 3.

Tabel 3: Bemalingsnormen

	Bemalingsnorm
onverhard oppervlak	14,4 mm/d (10 m3/min.100ha)
verhard oppervlak	28,8 mm/d (20 m3/min.100ha)

In tabel 5 is een overzicht weergegeven van de benodigde en aanwezige bemalingscapaciteit.

Tabel 4: Bemalingscapaciteit polders WSA Schiedam

	Aanwezig [m3/min]	benodigd (regulier) [m3/min]	Tekort [m3/min]	Overcapaciteit [%]
Schiedam-west	0	24,4	24,4	0
Schiedam-oost	0	10,2	10,2	0
Poldervaartpolder	96	138,2	42,2	0

Volgens de bemalingsnormen voldoet geen van de polders aan de bemalingsnorm. In alle polders is overstortbemaling aanwezig waardoor de belasting op het oppervlaktewater beperkt blijft.

¹ Na uitvoeren technische voorkeursmaatregelen

De TEWOR-toets geeft een indicatie van de korte-termijn effecten van overstortingen uit de riolering op de kwaliteit van het oppervlaktewater. De toets is gebaseerd op de zuurstofhuishouding in het oppervlaktewater en is een indicatie voor de kans op het optreden van vissterfte. De TEWOR-toets maakt onderscheid in 4 klassen. Afhankelijk van de klasse moeten bronmaatregelen of mitigerende maatregelen worden genomen om de effecten te reduceren. In klasse I en II zijn maatregelen niet direct noodzakelijk, in klasse III en IV wel. Tabel 5 geeft een overzicht van de locaties waar TEWOR-klasse III en IV optreedt en maatregelen noodzakelijk zijn. Opgemerkt moet worden dat de hoge TEWOR-scores in de Poldervaartpolder niet door de gemeente Schiedam werden herkend.

Tabel 5: overstortlocaties met TEWOR-klasse III/IV polders WSA Schiedam

Polder	locatie	klasse	opmerkingen
Schiedam-west	Julianapark	IV	
Schiedam-oost	Marconistraat Cornelis Drebbelstraat	IV III	
Poldervaartpolder	Schiedam-noord Nieuwland	IV III	

C. Toelichting op de voorkeursmaatregelentabellen

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, verwachte realisatietermijn, waterkwaliteit/ecologie en kosten. In paragraaf D worden de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

Vervolgactiviteiten

De voorkeursmaatregelen zijn onderverdeeld naar activiteiten die voor het vervolgtraject nodig zijn. Hierbij is onderscheid gemaakt in uitvoeringsmaatregelen, onderzoeksmaatregelen en planvormingsmaatregelen, zie tabel 6.

Tabel 6: Vervolgtraject van maatregelen

	Omschrijving	Indicatieve uitvoeringstermijn
Uitvoeringsmaatregelen	Deze maatregelen zijn in principe gereed om uitgevoerd te worden. Na voorbereiding van de uitvoering kan op relatief korte termijn daadwerkelijk met de realisatie begonnen worden. Bijvoorbeeld het vervangen van een duiker in graslandgebied.	2 tot 5 jaar (na aanvang) (gedetailleerde planning in voortgangsrapportage PIB)
Onderzoeksmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is aanvullend onderzoek nodig. Afhankelijk van de uitkomsten van het onderzoek is verdere planningvorming nodig of kan direct worden uitgevoerd.	
Planvormingsmaatregelen	Voordat deze maatregelen kunnen worden uitgevoerd is verdere planvorming nodig. Een belangrijk onderdeel wordt hierbij gevormd door het overleg met de RO-partners. Hierbij moet gedacht worden aan het realiseren van de 2 ^e fase bergingscapaciteit.	- 1 ^e fase maatregelen: 5 jaar - 2 ^e fase maatregelen: 2015

1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Dit heeft betrekking op de uitvoering van de 1^e en 2^e fase voorkeursmaatregelen met betrekking tot waterkwantiteit. De realisatie van de 1^e fase voorkeursmaatregelen zal grotendeels door Delfland bekostigd worden. Uitvoeringsmaatregelen zijn meestal 1^e fase maatregelen. De 2^e fase maatregelen zijn planvormingsmaatregelen, waarvoor samen met partners in het gebied gezocht moet worden naar een concrete invulling van de waterbergingsopgave. Daarnaast valt hier ook het verbeteren/aanpassen van de

waterhuishouding in nieuw te ontwikkelen gebieden onder. Dit komt niet voor rekening van Delfland, maar voor de planontwikkelaar. Over de invulling van verantwoordelijkheden en de daarbij behorende kostenverdeling voor de uitvoering van de 2^e fase voorkeursmaatregelen zullen mede in het kader van artikel 10 van het Nationaal Bestuursakkoord Water nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, de gemeente Rotterdam en de deelgemeenten Delfshaven en Overschie.

Daarmee samenhangend geeft de 1^e of 2^e fase een indicatieve uitvoeringstermijn aan. Wanneer overleg en afstemming met derden nodig is, zal de uitvoeringstermijn lang zijn. Aan de andere kant zullen uitvoeringsmaatregelen op kortere termijn uitgevoerd kunnen worden.

Taakverdeling (borging)

De opdrachtgever (B&O team waterhuishouding) draagt de voorkeursmaatregelen over aan operationeel waterbeheer. Laatstgenoemde is verantwoordelijk voor de borging van voorkeursmaatregelen in het vervolgtraject. De planvormingsmaatregelen worden in het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam uitgewerkt onder verantwoordelijkheid van B&O, team water en ruimtelijke ontwikkelingen (WRO). De onderzoeken worden veelal binnen team Waterhuishouding van de sector Beleid en Onderzoek uitgevoerd.

D. Knelpunten en voorkeursmaatregelen per polder

In de watersysteemanalyse zijn per polder voorkeursmaatregelenpakketten opgesteld. De maatregelen zijn in overeenstemming met de strategie van WB21 gericht op het vasthouden, bergen en afvoeren van het water en daarnaast is naar integrale maatregelen voor waterkwaliteit gezocht. De uiteindelijke maatregelen vormen een selectie van de onderzochte oplossingsrichtingen die zijn beoordeeld op basis van robuustheid, effectiviteit, waterkwaliteit en kosten. Hieronder worden per polder de belangrijkste knelpunten, de afweging van de oplossingen en de selectie van maatregelen beschreven.

D1. Schiedam-west

Het oppervlaktewatersysteem in de polder Schiedam-west bestaat uit één singel die niet is voorzien van een oppervlaktewatergemaal. Het functioneren van het watersysteem wordt gekenmerkt door een sterke interactie met de riolering via de riooloverstorten. Bij hevige neerslag stroomt via de overstorten rioolwater naar het oppervlaktewater. Dit overtollige water stroomt door de aanwezigheid van een relatief grote pompcapaciteit van de rioolgemalen weer terug naar de riolering. Via de overstortbemaling wordt een deel van dit overtollige water naar de Schie en de Nieuwe Maas uitgemalen. Ten behoeve van peilhandhaving in droge periodes is er een inlaat vanuit de Schie die bestaat uit twee afsluitbare inlaatduikers.

De polder Schiedam-west is recentelijk herpolderd. Het operationele beheer is in handen van de gemeente Schiedam. Er is momenteel geen peilbesluit van Hoogheemraadschap van Delfland van kracht.

Volgens gegevens van de gemeente Schiedam is het oppervlaktewaterpeil NAP-0,50 meter. Vooralnog is niet duidelijk hoe dit peil kan worden gehandhaafd omdat geen oppervlaktewatergemaal aanwezig is en de afvoer van overtollige neerslag via de overstorten verloopt. Ten behoeve van de NBW-toetsing is daarom uitgegaan van een flexibel waterpeil hoogste waterpeil gelijk aan de overstorthoogte van NAP-0,25 meter. Mogelijk worden bij hoge waterstanden de afsluitbare inlaatduikers naar de boezem ook gebruikt om water af te voeren.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- Er is geen afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem;
- Er is geen mogelijkheid om water aan te voeren ten behoeve van doorspoelen naar de boezem;
- Er zijn twee te krappe duikers;
- De kwaliteit van het oppervlaktewater is matig als gevolg van overstorten vanuit de riolering;
- Er treedt ongewenste instroming op naar de riolering via de overlaat bij het Julianapark.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De voorkeursmaatregelen die in de watersysteemanalyse zijn geformuleerd zijn gericht op het verbeteren van de afwatering vanuit de polder naar de boezem (Schie) en het tegengaan van terugstroming naar de riolering. In het maatregelenpakket worden twee te krappe duikers

vervangen. Als uitgangspunt geldt dat een polderpeil van minimaal NAP-0,4 meter wordt gehandhaafd en dat de afvoer naar de boezem via een stuw gaat verlopen. De huidige inlaatconstructie die bestaat uit twee duikers wordt vervangen door een automatische stuw. Deze stuw dient ook voor waterinlaat. Om terugstroming in de riolering tegen te gaan wordt een terugslagklep geplaatst op de rioolverstort bij het Julianapark.

In een peilbesluitprocedure moet een polderpeil in de polder worden vastgesteld. Onderzocht dient te worden welk peil wenselijk is met het oog op gebruiksfuncties in de omgeving. In het maatregelenpakket wordt aangenomen dat een polderpeil van minimaal NAP-0,40 meter wordt gehandhaafd. In dat geval is afvoer via een automatische stuw mogelijk. Indien een lager peil dan boezempeil moet worden gehandhaafd zal een oppervlaktewatergemaal moeten worden aangelegd. In dat geval zal een nieuwe toetsing van de bergingscapaciteit moeten worden uitgevoerd.

Ten behoeve van de waterkwaliteit is het wenselijk het watersysteem te kunnen doorspoelen. Om dit doorspoelen mogelijk te maken dient te worden onderzocht of kwelwater uit het zuidelijker gelegen Volkspark kan worden benut. Om de matige waterkwaliteit van het oppervlaktewater in de polder te verbeteren dienen daarnaast aanvullende maatregelen te worden genomen die in het waterplan moeten worden uitgewerkt.

Na het uitvoeren van de voorkeursmaatregelen is er geen bergingstekort in de polder waarbij wordt opgemerkt dat de polder tijdens neerslagpieken versneld afvoert naar de boezem. Daarnaast geldt dat als mitigerende maatregel tegen wateroverlast door middel van overstorbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater wordt beperkt.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-west				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Vervangen van 2 duikers	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Plaatsen terugslagklep overlaat Julianapark		B&O/ WRO
	3	Gebruik kwelwater Volkspark t.b.v. doorspoelen		B&O/ WRO
2^e	Onderzoekmaatregelen			
	4	Onderzoek gewenst polderpeil en effect daarvan op de bergingsopgave in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH
	5	Afvoerconstructie vervangen in samenhang met gewenst polderpeil in Watergebiedstudie 'Stedelijke kern van gemeente Schiedam'		B&O/ WH

D2. Schiedam oost

Het watersysteem in Schiedam-oost bestaat uit twee watergangen en een bergingsvijver. Overtollig oppervlaktewater wordt via twee overstorten en een pompje naar het riool afgevoerd. In de polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. Er is een inlaatmogelijkheid vanuit de Schie voor peilhandhaving en doorspoelen van het watersysteem.

In de polder is een gemengd rioelstelsel aanwezig dat wordt bemalen door het rioolgemaal bij de Marconistraat. Bij hevige neerslag wordt met behulp van overstorbemaling water rechtstreeks op de Nieuwe Waterweg gepompt. Dit moet de overstorten op het oppervlaktewater van de polder zo veel mogelijk beperken.

Het maaiveld in de polder ligt laag: De toelaatbare peilstijging bedraagt op plaatsen slechts 0,28 meter.

Knelpunten watersysteem

In de watersysteemanalyse zijn de volgende knelpunten gesignaleerd:

- De waterafvoer verloopt via overstorten naar de riolering hetgeen leidt tot ongewenste belasting van de afvalwaterzuivering;

- Er is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig voor peilhandhaving;
- Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken ongewenste opstuwing;

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

De maatregelen voor Schiedam-Oost zijn gericht op het verbeteren van de afvoer en het tegengaan van terugstroming in de riolering. De instroom in de riolering is ongewenst vanwege de belasting van de afvalwaterzuiveringsinstallatie met 'rioolvreemd' water. Deze instrooming van rioolvreemd water wordt tegengegaan door het plaatsen van terugslagkleppen op de overstorten.

Om de afvoer vanuit de polder te verbeteren dient een oppervlaktewatergemaal te worden aangelegd. Dit gemaal zal tevens dienst doen voor het noordelijker gelegen nog te ontwikkelen Schieveste (bemalingsnorm 1,7 m³/min). De locatie van het gemaal is afhankelijk van kansen die zich aandienen bij ruimtelijke ontwikkelingen in de polder.

Een kansrijke mogelijkheid om overtollig water vanuit de polder af te voeren zou kunnen liggen in een verbinding met de Rotterdamse polder Oud-Mathenesse. Deze verbinding kan ook voor de polder Oud-Mathenesse voordeel bieden omdat er een mogelijkheid voor doorspoelen van het watersysteem ontstaat. In een vervolgonderzoek zal moeten worden onderzocht of zo'n verbinding mogelijk is met het oog de waterhuishoudkundige karakteristieken van beide gebieden.

Als mitigerende maatregel tegen wateroverlast wordt door middel van overstortbemaling de overstort vanuit de riolering op het oppervlaktewater beperkt.

Na uitvoering van de voorkeursmaatregelen bestaat er een bergingstekort van 5.700 m³.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Schiedam-oost				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Plaatsen terugslagkleppen op overstort Cornelis Drebbelstraat en Marconiweg	Ø 900 mm.	B&O/ WRO
	2	Vervangen van drie duikers (door duikers Ø 1100 mm)		B&O/ WRO
	3	Realiseren van berging (5.700 m ³ ; 1,4 ha)		B&O/ WRO
	4	Verbinding met Schieveste ten behoeve van bemaling en wateraanvoer		B&O/ WRO
	5	Onderzoek locatie nieuw oppervlaktewatergemaal	11,9 m ³ /min	B&O/ WRO
	6	Onderzoek koppeling met polder Oud-Mathenesse bij Hogenbanweg		B&O/ WRO

D3. Poldervaartpolder

Het watersysteem van de Poldervaartpolder bestaat uit een aantal peilvakken met een polderpeil tussen NAP-0,90 meter in de Poldervaart en NAP-3,30 meter in enkele onderbemalingen. Het overtollige water wordt vanuit het hoofdpeilvak met behulp van gemaal Fokkerstraat via een persleiding naar de Schie gepompt.

In het grootste deel van de Poldervaartpolder is er een gemengd rioolstelsel aanwezig met op een aantal locaties drukriolering. Verspreid over de polder bevinden zich riooloverstorten van het gemengde stelsel. Het afvalwater van de riolering wordt naar de Grote Lucht gepompt. In de wijk Nieuwland is daarnaast overstortbemaling aanwezig die bij hoge waterstanden naar rioolgemaal Marconi pompt en bij zeer hoge waterstanden naar de boezem van Delfland.

Bij de NBW-toetsing van het watersysteem is vastgesteld dat de gemaalcapaciteit niet voldoet aan de bemalingsnorm en dat 26 duikers een grotere opstuwing dan de norm veroorzaken. Een aantal onderbemalingen heeft daarnaast een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Daarnaast voldoen drie peilvakken niet aan het vereiste beschermingsniveau. In de peilvakken I en III vindt dit zijn oorzaak mede in een geringe toelaatbare peilstijging in een deel van het peilvak. Voor het onderbemalen peilvak X geldt dat de aanwezige gemaalcapaciteit groter is dan de bemalingsnorm. Met de aanwezige gemaalcapaciteit bestaat er in dit peilvak X geen bergingstekort.

Peilvak III, dat uit park en grasland bestaat, is getoetst als stedelijk gebied met een herhalingstijd van inundatie van het laagste maaiveld van T100. Dit peilvak voldoet wel aan een lager beschermingsniveau van T10. Als maatregelen wordt voorgesteld dit lagere beschermingsniveau hier te accepteren.

In de watersysteemanalyse is onderzocht in hoeverre het oplossen van de hydraulische knelpunten, dus het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit bijdraagt aan een hoger beschermingsniveau. Daarbij kwam naar voren dat het oplossen van de hydraulische knelpunten nauwelijks invloed heeft op het tekort aan oppervlaktewaterberging: Zowel met als zonder deze maatregelen is er een bergingstekort van ca. 28.000 m³. Ook op de TEWOR-score heeft het vergroten van duikers en de gemaalcapaciteit geen effect. De oorzaak hiervan is dat in de bovenstroomse delen van de peilvakken meer water wordt vastgehouden door de beperkte afvoercapaciteit van duikers. Een geringere gemaalcapaciteit heeft in dat geval een beperkte invloed op de peilstijging in de benedenstrooms gelegen delen van de peilvakken. Voor peilvak II, waar overstortbemaling aanwezig is, geldt dat de extra peilstijging ook wordt beperkt door de aanwezige overstortbemaling.

Knelpunten watersysteem

De geconstateerde knelpunten in de Poldervaartpolder zijn:

- Drie peilvakken voldoen niet aan het vastgestelde beschermingsniveau;
- De gemaalcapaciteit van gemaal Fokkerstraat voldoet niet aan de bemalingsnorm;
- Er is een groot aantal duikers die meer opstuwing dan de norm veroorzaken;
- Een aantal onderbemalingen heeft een grotere gemaalcapaciteit dan de bemalingsnorm.

Afwegingen die ten grondslag liggen aan het maatregelenpakket

Vanuit oogpunt van kosteneffectiviteit is het oplossen van de hydraulische knelpunten, i.e. het vervangen van duikers en vergroten gemaalcapaciteit niet gewenst. Zoals hierboven is beschreven zorgen de maatregelen niet voor een toename van het beschermingsniveau. Wel wordt aanbevolen te onderzoeken of te krappe duikers het functioneren van het gemaal aan de Fokkerstraat nadelig beïnvloeden.

Voor de onderbemalingen met een gemaalcapaciteit die groter is dan de bemalingsnorm wordt als maatregel voorgesteld de actuele capaciteit te behouden. Voor peilvak X betekent deze maatregel dat er geen bergingstekort bestaat.

Voor peilvak I wordt voorgesteld een onderbemaling te stichten in het laagste deel van de polder. Onderzocht moet worden of het verlagen van het streefpeil hier mogelijk is. Voor peilvak III dat uit park en grasland bestaat wordt als maatregel voorgesteld een lager beschermingsniveau dan T100 namelijk inundatie bij T10 te accepteren. Als mitigerende maatregel om wateroverlast te voorkomen wordt de overstortbemaling in de wijk Nieuwland in stand gehouden.

Voorkeursmaatregelen

Voorkeursmaatregelen Poldervaartpolder				
Fase	Nr.	Omschrijving	Omvang	ON
2^e	Planvormingsmaatregelen			
	1	Onderbemaling stichten in peilvak I		B&O/ WRO
	2	Onderzoek capaciteit duikers toevoer naar gemaal		B&O/ WRO
	3	Accepteren lager beschermingsniveau in peilvak III (Beatrixpark)	T10 ipv T100	B&O/ WRO

Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam

Beleidsveld:	<i>Inrichting en onderhoud watersystemen</i>	Vergaderdatum:	18 december 2008
Aard voorstel:	Besluitvormend	Agendapunt:	H.04
		Kenmerk VV:	717679
		Aantal bijlagen:	2

Aan de verenigde vergadering van Delfland,

Besluit:

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering in de polders Schieveen-west en Oost-Abtspolder ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Probleemstelling:

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van deze (deel)gemeentelijke waterplannen heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam. Bij het vaststellen van waterplan 2 Rotterdam in september 2007 is afgesproken dat de resultaten van de watersysteemanalyse afzonderlijk aan de verenigde vergadering zullen worden voorgelegd.

Beoogd effect:

Het effect van de voorgestelde maatregelen is om het watersysteem op orde te brengen en te houden, volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid in de 21^e eeuw (WB21). Dit houdt onder meer in het realiseren van robuuste en beheersbare watersystemen die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten. Daarnaast dienen kansen waar waterkwaliteit kan meeliften met maatregelen voor waterkwantiteit te worden benut.

Inleiding

De Rotterdamse deelgemeenten Delfshaven en Overschie en de gemeente Schiedam stellen volgens afspraak in het Nationaal Bestuursakkoord Water gezamenlijk met Delfland een waterplan op. Ter ondersteuning van de deelgemeentelijke waterplannen en het uitvoeringsprogramma van het waterplan van de gemeente Schiedam heeft het Hoogheemraadschap van Delfland een technisch onderzoek uitgevoerd naar het functioneren van het watersysteem in de polders Schieveen-west (het deel van polder Schieveen dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost-Abtspolder, Spangen en Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder. Dit onderzoek komt in de plaats van een deel van de ABC-polderstudie van cluster 10. De polders liggen op het grondgebied van de gemeenten Rotterdam en Schiedam.

Voor de polder Schieveen is alleen het westelijk deel getoetst aan de normen omdat voor het deel oostelijk van de A13 volgens het nieuwe concept-bestemmingsplan herinrichting plaatsvindt naar bedrijventerrein en natuurgebied.

Voor ieder van deze polders is een watersysteemanalyse uitgevoerd. Voor de polders Schieveen-west, Spangen, Oost Abtspolder, Schiedam-west en Schiedam-oost is een concreet pakket van voorkeursmaatregelen opgesteld. De maatregelentabellen zijn opgenomen in de bijlagen. Voor Oud-Mathenesse worden de voorkeursmaatregelen binnen het deelgemeentelijk waterplan Delfshaven opgesteld. Dit zal naar verwachting in begin 2009 ter besluitvorming aan de Verenigde Vergadering worden voorgelegd.

Kader

Het kader voor de watersysteemanalyse is gelijk aan die van de ABC-polderstudies en bestaat uit zowel landelijk beleid en akkoorden (WB21 en NBW) als Delflands beleidsuitgangspunten, te weten:

- Het bereikte beschermingsniveau voor een gebied voldoet aan de randvoorwaarden van het waterbeleid voor de 21^e eeuw;
- Met de maatregelen wordt geanticipeerd op toekomstige ontwikkelingen;
- Water kan meer (mede)sturend zijn voor de ruimtelijke ontwikkelingen;
- Binnen ABC-Polders worden maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen die kunnen meeliften met kwantiteitsmaatregelen (meeliftmaatregelen);
- Binnen ABC-Polders worden geen losstaande maatregelen voor waterkwaliteit en ecologie meegenomen. Met 'losstaand' worden zuiver waterkwaliteits- en ecologiematregelen bedoeld, waarbij geen sprake is van het nemen van een kwantiteitsmaatregel.

Binnen de ABC-Polderstudies moeten verschillende typen grondgebruik (gaan) voldoen aan verschillende beschermingsniveaus. Delfland hanteert in overeenstemming met het voorstel van de Unie van Waterschappen de onderstaande gedifferentieerde beschermingsniveaus (en faalcriteria).

Functie	Beschermingsniveau	Faalcriterium
Grasland	1 x per 10 jaar	5%
Akkerbouw	1 x per 25 jaar	1%
Glastuinbouw	1 x per 50 jaar	1%
Stedelijk gebied	1 x per 100 jaar	0%

Het faalcriterium geeft aan bij welke waterstand sprake is van overlast. Voor grasland betekent dit dat in principe 5% van het (laagste) oppervlak geïnundeerd mag zijn, voordat gesproken wordt van overlast.

Binnen het onderzoek is uitgegaan van het Landelijk Grondgebruikbestand Nederland (LGN5). Omdat er in werkelijkheid sprake is van vele typen grondgebruik is het soms nodig om een verdere classificering naar beschermingsniveau te geven. Hierbij zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- Voor natuurgebieden wordt getoetst aan het beschermingsniveau van 1:10 jaar en kunnen mogelijk nadere afspraken gemaakt worden over een lager beschermingsniveau;
- Grote recreatiegebieden, voormalige vuilstortlocaties, parken en plantsoenen gelegen binnen het stedelijke gebied krijgen een beschermingsniveau van 1:10 jaar;
- Golfterreinen, grote gebieden met volkstuinten of sportparken krijgen een beschermingsniveau van 1:25 jaar.

Toelichting

Ieder type grondgebruik heeft een minimaal beschermingsniveau tegen wateroverlast. Als uitgangspunt geldt dat de knelpunten in de afwatering vanuit de polders, zoals te kleine duikers of te een kleine gemaalcapaciteit, worden opgelost. Dit resulteert in technische voorkeursmaatregelen. Bij het bepalen van de benodigde maatregelen wordt geanticipeerd op de gevolgen van klimaatverandering voor extreme neerslagsituaties.

Naast de technische voorkeursmaatregelen resulteert de studie in een waterbergingsopgave. Het concretiseren van deze bergingsopgave vindt plaats binnen de deelgemeentelijke waterplannen 'Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West', 'Delfshaven', 'Overschie' en het uitvoeringsprogramma van het waterplan Schiedam.

De resultaten van het onderzoek staan in bijlage I en II. Hier worden uitvoeringsmaatregelen en planvormingsmaatregelen onderscheiden.

- Voor Schieveen-west zijn concrete uitvoeringsmaatregelen benoemd voor het verbeteren van de afwatering.
- In de dicht bebouwde stedelijke polders Spangen, Oud-Mathenesse, Oost-Abtspolder, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder zullen de technische maatregelen moeten worden uitgevoerd in samenspraak met de gemeentes Rotterdam en Schiedam. Daarom is voor deze polders een meer algemene opgave geformuleerd die als planvormingsmaatregel wordt meegegeven aan de deelgemeentelijke waterplannen Bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West, Delfshaven, Overschie en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

In paragraaf D van de bijlagen zijn de voorkeursmaatregelen per polder weergegeven. De belangrijkste opgaves, knelpunten en maatregelen zijn hieronder per polder gegeven:

- Schieveen-west:
Er is één duiker met een te kleine diameter die moet worden vervangen. Twee peilvakken voldoen niet aan het vereiste beschermingsniveau. In beide peilvakken moet waterberging worden gerealiseerd of moet de afvoer naar het oostelijk deel van Schieveen worden vergroot. Deze verbeteringen moeten worden opgepakt bij herinrichting van de polder Schieveen ten oosten van de rijksweg A13 waarbij de waterhuishouding ingrijpend zal wijzigen. Het Hoogheemraadschap van Delfland is nauw betrokken bij de planvorming voor deze herinrichting.
- Oost-Abtspolder:
Een belangrijk knelpunt is de verzakte Matlingeweg die regelmatig onder water staat. Daarnaast treedt te veel opstuwing op bij lokale uitstroompunten van het regenwaterriool zodat vier duikers langs de Matlingeweg moeten worden vervangen door grotere exemplaren. De gemeente Rotterdam is volgens afspraken in het kader van waterplan 2 Rotterdam voornemens de Matlingeweg op termijn op te hogen. Het vervangen van de duikers kan tegelijk worden opgepakt.

De vaste stuw waarmee peilvak I naar de boezem afwatert moet worden vervangen door een automatische stuw om de beheersbaarheid van het watersysteem te verbeteren. Zo kan de normafvoer al bij een geringe peilstijging worden gerealiseerd. Zolang de Matlingeweg niet is opgehoogd biedt deze automatische stuw tevens de mogelijkheid wateroverlast te beperken.

De nieuw te realiseren automatische stuw zal niet worden aangestuurd op de bemalingsnorm maar op de bovenstrooms beschikbare berging, waardoor de boezem relatief ten opzichte van een bemalen polder zwaarder wordt belast. Door dit versneld afvoeren moet in de boezem een 6.900 m³ extra berging worden gerealiseerd¹. Het plan voor de bochtafsnijding van de Schie biedt een mogelijkheid om naast de KRW-doelstellingen ook extra berging te realiseren. Afspraken over het realiseren van de stuw worden gemaakt in het waterplan bedrijventerrein Spaanse Polder en Noord-West en waterplan Overschie.

- Spangen:
De capaciteit van het poldergemaal is te klein en de afvoer vanuit peilvak II (Thurledevijver) moet worden verbeterd. Daarnaast is de aanvoer naar het gemaal beperkt door te kleine duikers die moeten worden vervangen door ruimere

¹ Dit is de hoeveelheid berging die in peilvak I van de Oost-Abtspolder zou moeten worden gerealiseerd als de afvoer van dat peilvak wel zou voldoen aan de bemalingsnorm.

exemplaren. De afwatering van een watergang bij het Van Nelle-terrein is onbekend, maar verloopt mogelijk via de riolering, hetgeen ongewenst is. Hier moet worden onderzocht hoe het water in de praktijk wordt afgevoerd. Vervolgens moet een gemaal worden gerealiseerd zodat direct naar de boezem kan worden afgevoerd. Rekening houdend met de benodigde verbetering van de afwatering is er een bergingstekort van 9.600 m³.

- **Oud-Mathenesse:**
Twee duikers zijn de klein gedimensioneerd en er is een te geringe gemaalcapaciteit. Er is een wateropgave van 9.800 m³. Afspraken over maatregelen worden gemaakt in waterplan Delfshaven.
- **Schiedam-west**
Een belangrijk knelpunt in Schiedam-west is het ontbreken van een afvoermogelijkheid van het oppervlaktewatersysteem naar de boezem. Het is voornamelijk onduidelijk hoe beheersing van het watersysteem plaatsvindt en welke oppervlaktewaterpeilen worden gehandhaafd. Daarnaast is er een sterke interactie met de riolering waardoor de oppervlaktewaterkwaliteit na overstorten matig is en er ongewenste instroming van oppervlaktewater optreedt naar de riolering. Er is bovendien geen mogelijkheid om water aan te voeren om het systeem te kunnen doorspoelen na het optreden van riooloverstort. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- **Schiedam-oost**
In deze polder is geen oppervlaktewatergemaal aanwezig. De afvoer van overtollig water vindt plaats via de overstorten van de riolering. Enkele duikers zijn te krap en veroorzaken een te grote opstuwning. Twee duikers zijn te krap bemeten. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.
- **Poldervaartpolder**
De capaciteit van het hoofdgemaal is kleiner dan de bemalingsnorm. Daarnaast wordt in drie peilvakken niet voldaan aan het vastgestelde beschermingsniveau. Twee van deze peilvakken betreffen onderbemalingen. In één onderbemalen peilvak is de gemaalcapaciteit groter dan de bemalingsnorm waardoor wateroverlast in dat peilvak beperkt blijft. Een tweede onderbemaling betreft een park waarvoor een lager beschermingsniveau wordt voorgesteld. Een groot aantal duikers veroorzaakt een grotere opstuwning dan volgens de norm toelaatbaar is. Afspraken over maatregelen zullen worden gemaakt in het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Financiën

Op basis van kentallen is een kostenraming opgesteld. De verwachte kosten voor de uitvoering van de 1^e fase van de voorkeursmaatregelen bedragen €70.000.

De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen ziet er als volgt uit:

Polder	Kostenindicatie 1^e fase basismaatregelen
Schieveen	€ 50.000
Oost-Abtspolder	€ 20.000
Spangen	-
Oud-Mathenesse	-
Schiedam-west	-
Schiedam-oost	-
Poldervaartpolder	-
Totaal	€ 70.000

Voor de overige maatregelen is de uitvoering afhankelijk van afspraken met de gemeente in de deelgemeentelijke waterplannen.

Risico's en beheersmaatregelen

Onzekerheid van kostenindicatie maatregelen watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam
De kostenindicatie is gebaseerd op kentallen van april 2007. Deze kentallen zijn gebaseerd op ervaringscijfers binnen Delfland en op ervaringscijfers van adviesbureaus. Indien daar gezien de projectsituatie (stedelijk gebied, aanwezigheid van kabels en leidingen enz.) redenen toe zijn, wordt er afgeweken van deze eenheidsprijs. Echter blijft er een grote onzekerheid bestaan over de uiteindelijke kosten, omdat deze sterk zullen afhangen van de gekozen inrichtingsvariant, grondverwerving, mogelijke bodemverontreinigingen, aanwezigheid van meer of nu onbekende kabels/leidingen e.d. In voorgaande onderzoeksclusters is uitgegaan van een onzekerheid van 50% voor zowel 1^e als 2^e fase.

Voor realisatie is rol van RO-partners zeer belangrijk

Het is van belang het totale maatregelenpakket in samenhang uit te voeren. Het uitvoeren van alleen de 1^e fase is niet genoeg om de problemen met betrekking tot wateroverlast in de polders op te lossen. Het verbeteren van de afvoer alleen is namelijk niet genoeg om ook de extreme buien op te kunnen vangen. Om het complete pakket aan voorkeursmaatregelen ook daadwerkelijk te kunnen realiseren zoekt Delfland samenwerking met RO-partners en andere externe partners. Daarvoor is een goed gecoördineerd vervolgtraject nodig. Dit wordt geborgd in waterplan 2 Rotterdam, de deelgemeentelijke waterplannen Delfshaven, Overschie, Bedrijventerrein Spaanse polder en Noord-West en het uitvoeringsprogramma van waterplan Schiedam.

Personele en organisatorische consequenties

Niet van toepassing.

Overige consequenties

Niet van toepassing.

Vervolgtraject en communicatie

Uitvoering, vervolgonderzoek en planvorming

De realisatie van de voorkeursmaatregelen vindt op verschillende termijnen plaats. Uitvoeringsmaatregelen (1^e fase maatregelen) kunnen op een termijn van ongeveer 2 tot 5 jaar uitgevoerd worden. De maatregelen zullen voor 2010 worden opgenomen in de prioriteitenlijst en als zodanig in de meerjarenbegroting. Een gedetailleerde uitvoeringsplanning zal uitgewerkt worden in voortgangsrapportages. Voorkeursmaatregelen waarbij afstemming met derden nodig is (planvorming en onderzoek), zullen een langere uitvoeringstermijn hebben. Over de invulling van verantwoordelijkheden en kostenverdeling zullen nadere afspraken worden gemaakt tussen Delfland, gemeenten en derde partijen in (deelgemeentelijke) waterplannen.

In het kader van het Nationaal Bestuursakkoord Water is afgesproken dat de regionale watersystemen in 2015 op orde dienen te zijn. Het streven is alle voorkeursmaatregelen dan te hebben uitgevoerd. Indien blijkt dat het kosteneffectiever is de maatregelen later uit te voeren, dan zal dat samen met de gemeente in kaart worden gebracht en onderbouwd.

Communicatie

- De voorkeursmaatregelen worden na vaststelling teruggekoppeld naar zowel de interne als externe (ambtelijke) betrokkenen bij de watersysteemanalyse.
- De voorkeursmaatregelen dienen als input voor de waterplannen die op bestuurlijk niveau met de betrokken gemeenten worden besproken.
- Bij de uitvoering van de maatregelen wordt een afzonderlijk communicatietraject opgesteld voor communicatie met betrokken partijen in het gebied.
- De maatregelen worden integraal met andere projecten in het gebied aan de ingelanden gepresenteerd op een informatieavond in het kader van de deelgemeentelijke waterplannen.
- De voorkeursmaatregelen met stand van zaken wat betreft de uitvoering worden opgenomen in het projectenboek van Delfland.

Waterplannen en watertoets

De opgestelde voorkeursmaatregelen voor waterkwantiteit dienen als input en vertrekpunt voor deelgemeentelijke Waterplannen en de watertoets. In het kader van Waterplannen maken de Rotterdamse deelgemeenten, gemeente Schiedam en Delfland nadere afspraken over de realisatie van de wateropgave.

Bijlage(n)

Bijlage I: Resultaten watersysteemanalyse Rotterdam

Bijlage II: Resultaten watersysteemanalyse Schiedam

Advies

Over dit voorstel is advies gevraagd aan de commissie Waterbeheer, de afdeling Oostland en Midden-Delfland & Waterweg.

Dijkgraaf en Hoogheemraden van Delfland,
de Secretaris,

de Dijkgraaf,

mevr. A. Boomsma

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam

Kenmerk VV: 717679
Beleidsveld: *Inrichting en onderhoud
watersystemen*

Vergaderdatum: 18 december 2008
Agendapunt: H.04

De verenigde vergadering van Delfland,

gelezen het voorstel van dijkgraaf en hoogheemraden van d.d. 14 oktober 2008,
kenmerk 717675

gelezen het advies van de commissie Waterbeheer, de afdeling Oostland en
Midden-Delfland & Waterweg

BESLUIT

1. De voorgestelde wateropgave en voorkeursmaatregelen voor 4 polders in de gemeente Rotterdam en 3 polders in de gemeente Schiedam vaststellen om de wateroverlast aan te pakken.
2. De investering in de polders Schieveen-west en Oost-Abtspolder ten laste te laten komen van investeringsnummer 72055 in het kader van het ABC-programma.

Aldus besloten in de openbare vergadering van 18 december 2008.

De Verenigde Vergadering voornoemd,
de Secretaris,

mevr. A. Boomsma

de Voorzitter,

mr. M.A.P. van Haersma Buma

Wateropgave en voorkeursmaatregelen Rotterdam en Schiedam

Kenmerk VV: 717679

Vergaderdatum: 18 december 2008

Agendapunt: H.04

KERNBOODSCHAP

In het kader van de watersysteemanalyse Rotterdam en Schiedam heeft de Verenigde Vergadering van het Hoogheemraadschap van Delfland de wateropgave en voorkeursmaatregelen vastgesteld voor de verbetering van het watersysteem in 7 polders. Het gaat om de polders Schieveen-west (het deel van de polder dat zich ten westen van de A13 bevindt), Oost Abtspolder, Spangen, Oud-Mathenesse, Schiedam-west, Schiedam-oost en Poldervaartpolder.

Met dit besluit geeft Delfland concrete invulling aan de algemene doelstelling van het project ABC-Polders: 'Het volgens de strategie en randvoorwaarden van het Waterbeleid voor de 21ste eeuw realiseren van robuuste en beheersbare polderwatersystemen, die bescherming bieden tegen wateroverlast tot een maatschappelijk verantwoord niveau en tegen aanvaardbare kosten'.

De voorkeursmaatregelen zijn er op gericht om polderwatersystemen te realiseren die in staat zijn om een grote hoeveelheid neerslag goed te kunnen verwerken. In het onderzoek zijn hiervoor verschillende oplossingsrichtingen bekeken. De uiteindelijk gekozen maatregelen zijn beoordeeld op onder andere effectiviteit, duurzaamheid en kosten. De kostenindicatie voor de uitvoeringsmaatregelen 1^e fase bedraagt € 70.000.

Daarnaast zijn er maatregelen nodig die samen met de (deel)gemeente(n) moeten worden uitgewerkt, zoals het realiseren van waterbergingen. Vanwege het ruimtelijke aspect en de medeverantwoordelijkheid van de (deel)gemeente(n), worden deze maatregelen in overleg met de betrokken partijen en belanghebbenden verder uitgewerkt in waterplannen. Hierbij wordt nadrukkelijk aangesloten bij de ruimtelijke ontwikkelingen in het gebied.

NOTA

Aan de besturen van afdeling:

Oostland : d.d.
Haagland: d.d.
Westland : d.d.
Midden Delfland en Waterweg: d.d. 30 oktober 2008

Ons kenmerk : 718604

Bijlage(n) : 0

Datum : 3 oktober 2008

Beslissing : [beslissing]

Onderwerp: Bestuurlijke ambitieverklaring "Hof van Delfland"

Geachte leden van het afdelingsbestuur,

Inleiding

Het Hoogheemraadschap van Delfland neemt deel aan het project 'Hof van Delfland'. Dit is één van de projecten uit het Urgentieprogramma Randstad (UPR), een initiatief van dit kabinet.

Het plangebied "Hof van Delfland" omvat globaal gezien het gehele groen-blauwe gebied vanaf de Nieuwe Waterweg tot aan Den Haag (zie kaart in bijlage 1).

Doel van het project en belang voor Delfland

Doel van het project 'Hof van Delfland' is om de recreatieve mogelijkheden in het gebied te verbeteren en de groene waarden duurzaam in stand te houden. De ambitie is om te komen tot een meer integrale, daadkrachtige en duurzame aanpak in het gehele open groene gebied van Delfland, samen met de betrokken partners.

Door deelname is het voor Delfland mogelijk om:

- gebruik te maken van het momentum voor maatregelen in het gebied en daarbij werk met werk te maken;
- wellicht extra kostendragers te vinden voor recreatief en landschappelijk aantrekkelijker waterhuishoudkundige inpassingsmaatregelen;
- direct invloed uit te oefenen op de keus voor een toekomstig (planologische) beschermingsregime, nu de Reconstructiewet Midden Delfland binnenkort ten einde loopt.

Besluitvorming

Het College van D&H heeft in oktober 2007 voor het eerst kennisgenomen van het Urgentieprogramma Randstad en het voornemen onderhavig project de status van UPR-project te geven. Onze dijkgraaf heeft daarop initiatieven genomen richting de bestuurlijk verantwoordelijken, in casu LNV-Minister Verburg en wethouder van de gemeente Midden Delfland Van der Kamp. Dit om het Hoogheemraadschap als belangrijke gebiedspartner en uitvoerder van mogelijke acties voor het voetlicht te brengen. Daarnaast heeft de dijkgraaf richting overige gebiedspartners een belangrijke motiverende rol gespeeld om óók actief te participeren.

Het College van D&H heeft in september 2008 ingestemd met de ondertekening van de bestuurlijke ambitieverklaring. Deze ondertekening heeft inmiddels plaatsgevonden.

Inhoud van de ambitieverklaring (zie bijlage 2)

Naast een omschrijving van het doel en de ambitie zoals hierboven omschreven houdt de ambitieverklaring op dit moment in concreto in dat:

- de Hof van Delflandraad geïnstalleerd wordt, die de werkwijze van de huidige Reconstructiecommissie gaat voortzetten.
- een structuurvisie voor het gebied opgesteld wordt die kader gaat bieden aan alle ruimtelijke ontwikkelingen. Deze visie zal gebaseerd worden op het Landschapsontwikkelingsplan Midden Delfland en een zelfde plan voor het Oostland. De wateropgave krijgt nadrukkelijk een plaats in deze visies en plannen.
- Een aantal versnellingsprojecten met urgentie in uitvoering worden gebracht.

Vervolg

Op dit moment wordt gewerkt aan een plan van aanpak dat kader moet bieden aan het proces dat de komende jaren zal lopen. Delfland is betrokken bij de totstandkoming van dit plan en heeft daarin een actieve rol.

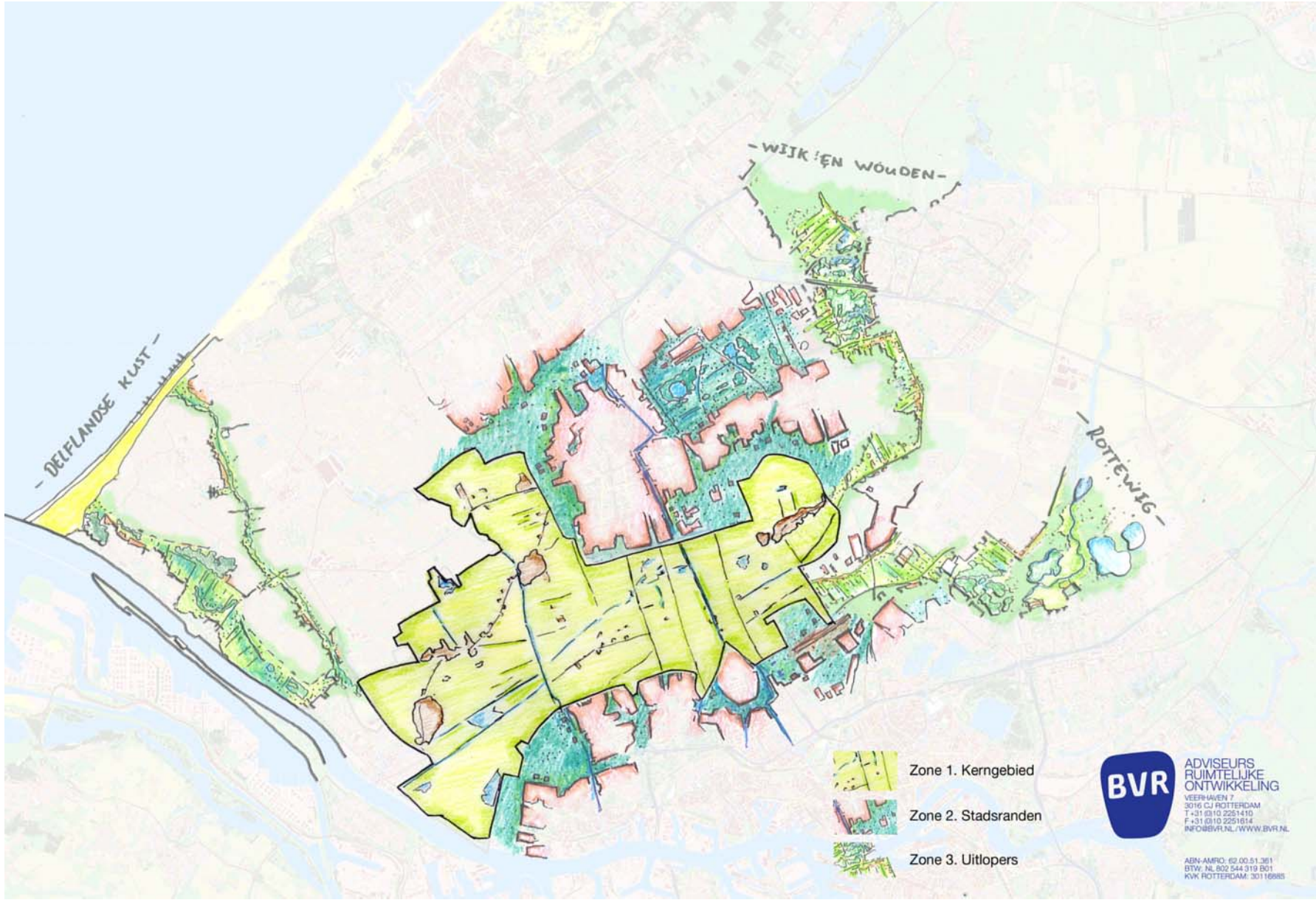
Het is nadrukkelijk de bedoeling om zo min mogelijk nieuwe visies en plannen te maken, maar vooral te focussen op een bestuurlijk daadkrachtiger aanpak van maatregelen in dit gebied.

De ambitieverklaring geeft aan dat over 2 jaar, met een ijkmoment over 1 jaar:

- de Hof van Delflandraad is geïnstalleerd en een beschermingsregime van kracht is
- de structuurvisie gereed is.

Bijlage(n)

1. Gebiedsbegrenzing Hof van Delfland
2. Bestuurlijke ambitieverklaring Hof van Delfland

- DEFLANDE KUST -

- WIJK 'EN WOUDEN -

- RotteWig -

- Zone 1. Kerngebied
- Zone 2. Stadsranden
- Zone 3. Uitlopers

BVR ADVISEURS
RUIMTELIJKE
ONTWIKKELING
VEERHAVEN 7
3016 CJ ROTTERDAM
T +31 (0)10 2251410
F +31 (0)10 2251814
INFO@BVR.NL / WWW.BVR.NL

ASN-AMRO: 62.00.51.361
BTW: NL.802.544.019.001
KVK ROTTERDAM: 30116685

Bestuurlijke ambitieverklaring **Hof van Delfland**

Eindversie 21 augustus 2008

Wenkend perspectief

Over tien jaar is de Hof van Delfland (zie bijgaande kaart) een gevarieerd landschapspark van internationale landschappelijke en recreatieve allure. Het internationale investeringsklimaat heeft een belangrijke impuls gekregen. De agrarische sector in het kerngebied van de Hof van Delfland is vitaal, onder andere door verbreding met andere kleinschalige functies. De sector draagt het landschap en kan op een enthousiaste stedelijke supporterskring rekenen.

De stedeling heeft de boer gevonden! Water is één van de kernkwaliteiten van het gebied. De stadsranden zijn dynamische gebieden waar, in een groen-blauwe omlijsting, ruimte is gevonden voor kunst, cultuur, sport en manifestaties. Aan de stadsgrens hebben de steden de herstructurering zo vormgegeven dat de omslag naar een naar buiten gerichte stad is gemaakt.

De bereikbaarheid van de Hof van Delfland is aanmerkelijk vergroot. Vanuit de stad is het mogelijk om langs recreatief ingerichte routes Delfland al in de stad te ervaren. Groen-blauwe tongen dringen diep de stad binnen. Ook de doorkruisbaarheid van de Hof van Delfland zelf is fors aangepakt. Hagenaars, Rotterdammers en andere stedelingen fietsen zonder barrières van Zuiderpark tot Zuiderpark. Infrastructuur is landschappelijk ingepast en wordt niet als storend ervaren. De inrichting is berekend op de klimaatveranderingen. De verspreid liggende, niet duurzame, glastuinbouw is niet meer aanwezig en de overgangen naar de duurzame glastuinbouwgebieden zijn verbeterd.

Om dit streefbeeld te realiseren, roepen wij de Hof van Delflandraad in het leven. Verder maken de provincie, de stadsregio's en de betrokken gemeenten samen één regionale structuurvisie voor het gebied en laten deze binnen nog af te spreken termijnen doorwerken in alle relevante bestemmingsplannen. Om de hierboven beschreven ambitie te realiseren, krijgt de Hof van Delflandraad de verantwoordelijkheden en de daarbij horende bijbehorende mandaten en middelen (juridisch, financieel en menskracht). Binnen één jaar maken wij hierover nadere afspraken zodat deze raad binnen twee jaar volledig operationeel is. Met de oprichting van de raad wordt gelijktijdig de huidige bestuurlijke versnippering in het gebied opgeheven. De Hof van Delfland heeft een identiteit die erkenning vindt in de Randstad en het kerngebied heeft een wettelijke status.

Wat staat ons te doen?

Met de ondertekening van deze ambitieverklaring starten de betrokken bestuurders het proces dat leidt tot het ontwerpen van de structuurvisie voor de Hof van Delfland en het instellen van de Hof van Delflandraad. Deze bestuurlijke samenwerking vorm draagt zorg voor behoud en versterking van de landschappelijke, economische, ecologische en cultuur-historische kwaliteit van het gehele gebied, die erkend wordt in de stedelijke omgeving.

De partijen die deel uitmaken van de raad zorgen er voor dat er structureel geld wordt besteed aan de ontwikkeling en instandhouding van het kerngebied in de Hof van Delfland. Daarmee draagt de raad bij aan de versterking van het woon-, werk- én investeringsklimaat voor de gehele zuidvleugel van de Randstad.

De raad waarborgt dat burgers en bedrijven in het gebied bij één loket terecht kunnen voor alle zaken die met de inrichting, de ontwikkeling, de bescherming en het beheer van het gebied te maken hebben. De organisatie en werkwijze achter dit loket maken dat mogelijk.

De raad zorgt ervoor dat het gebied een herkenbare identiteit heeft, vanuit een gemeenschappelijk idee beheerd wordt, voldoende planologische bescherming heeft, economisch vitaal blijft en zich in de gewenste richting kan ontwikkelen.

De raad ontstaat uit en wordt gevormd door bestuurders uit overheden die bij het gebied betrokken zijn. Maar ook partijen van buiten het publieke domein worden uitgenodigd om deel te nemen.

De raad zet de werkwijze voort van de Reconstructiecommissie, nu gebaseerd op de Reconstructiewet Midden-Delfland, tot de raad vol in bedrijf is. Na intrekken van de Reconstructiewet en aflopen van een overgangsregeling is er een nieuwe beschermende status gerealiseerd, passend bij een landschap dat waardevol is voor de Randstad. Deze nieuwe status geldt voor het kerngebied: de Akerdijkse Plassen, Oude Leede en Midden-Delfland.

De nieuwe status, de structuurvisie en de raad regelen de samenhang tussen bescherming, ontwikkeling en beheer van het gebied, en tussen het gebied en de steden.

Samen sterk

Alle overheden en maatschappelijk partners worden uitgenodigd om deel te nemen aan het proces dat moet leiden tot de definitieve vormgeving van een duurzame bescherming, een duurzaam beheer en een duurzame ontwikkeling van de Hof van Delfland. De betrokken overheden en maatschappelijke partners blijven denken vanuit hun eigen rol, maar dragen tegelijkertijd bij aan het gemeenschappelijke doel.

Binnen twee jaar richten wij de Hof van Delflandraad op en brengen wij de beoogde bescherming van het Hof van Delflandgebied tot stand. Als betrokken bestuurders bij dit gebied willen wij hiervoor een wettelijke status aan het kerngebied toekennen. Dit onderstreept het belang dat wij allen hechten aan het in stand houden en versterken van de Hof van Delfland. Ook stellen provincie, stadsregio's en betrokken gemeenten binnen twee jaar samen een regionale structuurvisie op.

Binnen één jaar maken wij nadere afspraken over de opstelling van de structuurvisie en de vormgeving en uitwerking van de beoogde bescherming van de Hof van Delfland en de Hof van Delflandraad. Binnen een maand na ondertekening wijzen wij hiervoor een manager aan, die de opdracht krijgt deze processen te organiseren, en wijzen wij de bijbehorende projectmiddelen toe.

Samen doorpakken op de ingeslagen weg

Het uitwerken van de structuurvisie en de Hof van Delflandraad neemt enige tijd in beslag, maar de opgaven voor de Hof van Delfland zijn urgent. Met de uitwerking van deze ambitieverklaring pakken wij door op de lijn die inmiddels door een groot aantal bestuurlijke partners is ingezet. De komende jaren, voordat de raad definitief is, de nieuwe status geldt en de regionale structuurvisie gereed is, handelen wij in de geest van onze gezamenlijke ambitie.

Wij spreken af om in onze plannen, projecten en afwegingen rekening te houden met de ontwikkeling van een mooi en vitaal Delfland. Daar waar wij kansen zien om dát Delfland dichterbij te brengen, pakken wij die. Of het nu gaat om het behoud van landschap, het ontwikkelen van een verbindingzone, verbetering van het waterbeheersysteem of het toegankelijk maken van het gebied vanuit de omliggende steden, vanuit onze ambities en deze ambitieverklaring benutten wij alle mogelijkheden – groot en klein – om bij te dragen aan een groengebied waar ondernemers en inwoners in de zuidelijke Randstad wat aan hebben. Wij spreken elkaar daar ook op aan.

Wij gaan aan de slag met de aangewezen versnellingsprojecten, in samenwerking met de projectverantwoordelijken. Dat zijn:

- De Groenzone Berkel-Pijnacker, in samenwerking met Randstad-Urgentproject Transitie Greenport een claim voor het Nota Ruimte-budget uitwerken om de kwaliteit van de inrichting te verhogen;
- Sanering Glastuinbouw toegespitst op het kerngebied, voor de beoogde sanering een combinatie maken van de middelen uit projecten en regelingen van betrokken partijen;
- Oranjebuitenpolder en Bonnenpolder, voor elk gebied een apart financieel sluitend projectvoorstel tot stand brengen;
- Kwaliteitsprojecten IODS, bij voorkeur de sanering van verspreid liggende glastuinbouw en het grondinstrument;
- Compensatie natuurlijke handicaps, vrijmaken van (Rijks- en/of Europese) middelen om de regeling uit te voeren.

Ja of ja

Wij beseffen dat wij met ons voorstel een appèl doen op overheden en maatschappelijke organisaties om de Hof van Delfland tot een succes te maken. Wij durven dit te doen omdat de Hof van Delfland van groot belang is voor het leef- en vestigingsklimaat in de Randstad.

Wanneer wij deze uitdaging nu niet samen oppakken, zal het gebied, en daarmee de gehele zuidelijke Randstad, aan kwaliteit verliezen. Verrommeling, sluipende verstedelijking, onvoldoende beheer en onderhoud veroorzaken dan achteruitgang. Over twintig jaar resteert dan een verrommeld gebied: wég zijn de ruimte, openheid en kwaliteit waar de inwoners van de Randstad om vragen; wég is ook een uniek gebied met een identiteit waaraan zoveel jaren is gewerkt.

Het is onze eer te na om dat te laten gebeuren. Wij beschouwen het als onze persoonlijke bestuurlijke opdracht om de samenwerking via de Hof van Delflandraad tot een succes te maken en zullen ons daarvoor inzetten.

Ondertekenaars:

- Het ministerie van LNV, tevens Rijkstrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mw. G. Verburg,
- Regiotrekker van het Randstad-Urgentproject Mooi en Vitaal Delfland, mr. C. van der Kamp,
- Het ministerie van VROM, mw. drs. J. Cramer,
- De provincie Zuid-Holland, mr. J.L. Evertse,
- De gemeente Den Haag, drs. J.M. Norder,
- De gemeente Rotterdam, drs. L.M.M. Bolsius,
- Stadsgewest Haaglanden, portefeuillehouder Groen, Recreatie en Toerisme, Mr. M.A.Houtzager,
- Stadsregio Rotterdam, mevr. J.H.M. Hermans,
- Hoogheemraadschap Delfland, mr. M.A.P. van Haersma Buma,
- Gemeente Midden Delfland, A.J. Rodenburg,
- Gemeente Pijnacker-Nootdorp, C.J. van der Kraan,
- Gemeente Lansingerland, N.A. Boedhoe of H. de Rijke,
- Gemeente Delft, mevr. A.L. Koning of mevr. S.C.C.M. Bolten,
- Gemeente Zoetermeer, F.J. Speel,
- Gemeente Vlaardingen, J.L. Robberegt,
- Gemeente Schiedam, M. Groene,
- Gemeente Westland, drs. A.W. Meijer,
- Gemeente Rijswijk, W. van Putten,
- Gemeente Maassluis, A.G.M. Keijzer of J. Luijendijk

Bijlage: kaart van de Hof van Delfland